

(శ్రీ) రామానుజ క్తి కాముది
విదవ భాగము

మొదటి ముద్రణము
నేల గ్రంథాలు

అక్షయ - విజయదశమి
అక్టోబరు - 1986

రామానుజ శకము

మూల్యము
ముప్పది యైదు రూపాయలు

ముద్రణము
పద్మావతి ప్రింటర్స్
త్రాడిపేట : గుంటూరు

సమాలోచన సమితి

మహాకవి - పదమూడవ శతాబ్దం - కళాప్రభాకర
డాక్టర్ పుట్టవర్తి నారాయణాచార్యులు
కడప

*

వ్యాకరణ విద్యా ప్రపీఠ - కాపా ప్రపీఠ
శ్రీమాన్ శ్రీభాష్యం అన్నదాచార్యులు, M. A.
విశాఖ పట్టణము

*

సాహిత్య కర్మ - కాపా ప్రపీఠ
శ్రీమాన్ కె. టి. యల్ నరసింహాచార్యులు
శ్రీ గోదా గ్రంథమాలా సంపాదకులు
మునుపూరు

*

సంగీత సాహిత్య కళానిధి
శ్రీమాన్ నల్లూరి చక్రవర్తి కృష్ణమూచార్యులు
విజయవాడ

*

చతుర్విధ కవి - చతురాశన - మహాకవి
శ్రీమాన్ విశాల శేషాచార్యులు
కలికివాయ

*

కాపా ప్రపీఠ - విద్యాన్ - అలిక కవి
శ్రీమాన్ కొమ్మండూరు రామానుజాచార్యులు
కందుకూరు తాలూకా రేణయకం పంపూర్ణులు
ఉలవపాడు

*

ర

శ్యామవిద్యారంజనీ

డాక్టర్ యన్. బి. రఘునాథాచార్యులు, M A, Ph D

సంస్కృత రీడర్ శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వ విద్యాలయము

తిరుపతి

*

సాహిత్య విద్యారంజనీ

శ్రీమాన్ చలమచర్ల వేంకట శేషాచార్యులు

సంస్కృతోపన్యాసకులు

శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యనీ సంస్కృత కళాశాల

హైదరాబాదు

*

శ్రీమాన్ బిలకపాటి విజయ రాఘవాచార్యులు, M A

లెక్చరర్ - ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రెసిడెన్షియల్ కాలేజీ

నాగార్జున సాగర్ - విజయపురి సౌత్

*

శ్రీమాన్ శ్రీపెరుంబూదూరు శ్రీరంగాచార్యులు, M A

ఉపన్యాసకులు - శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రభుత్వ ప్రాచ్య కళాశాల

పాలెమ్

*

కవికోకిల - విద్యత్కవి - కావ్యకళానిధి

శ్రీమాన్ నేముగంటి నరసింహాచార్యులు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ సభ్యులు

సిద్దిపేట

*

డాక్టర్ కె. నుగ్గనన్నాచార్యులు, M A, Ph D

తెలుగు ప్రొఫెసర్ : కాకతీయ విశ్వ విద్యాలయము

వరంగల్

ప్రముఖులు - ప్రశంసలు

డి.డి.పదాను

వర్ధాపురం

'శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముది' 40 స్కృతి శుశ్రూషాకూడ వి
స్మరక విద్వంస కౌముది సర్వకమై, వ్యాకర్షిత వ్రాస్తే లే
కూడన రమ్య మొగరై మజ్జిది, రుషివేద రహస్యాలప వి
స్తారా : వైష్ణవరా త్రతారా : పం నారాత్మా : సమస్తై రమః

సి. హెచ్ శ్రీరంగాచార్యులు, M A B Ed

జువోవర్ణ

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముది - ఉరక సంపు సంఘ పరిశీలించి, తాం నంద
సిందిరిది ఇందలి వివరములు కుప గ్రహించి, ఉపశాంతులు, విశ్వా
సంభాషకములు

కె.టి.యల్ నరసింహాచార్యులు

మనునూరు

ఈ కలికాలమున ఇట్టి గ్రంథ రత్నములు వెలువరింపట - వహి హేమా
మరక రత్నము

శ్రీరంగాచార్య, M A

పొలం

మీ కృషి వాళ్ళతోరకమీరం మంచి వేడుకా తెప్పించినద పని తేలు

Dr PREMA NANDAKUMAR, M A, Ph D

SRIRANGAM

I have received your gift of the *Sri Ramanuja Keerthi Kōmudi*,
Volume No VI. The Volume Contains, as always, rich material.
Your own article on the Philosophy of the Alvars is presented
Cogently and Convincingly. Since it is my good fortune to know
Tamil, I derive great pleasure and benefit by reading the footnotes
which instance the Contextual *Passurams*.

పత్రికలు - ప్రశంసలు

సప్తగిరి

డిశంబరు 198

నూటికి తొంబదిపాళ్ళు నాస్తిక తత్వ భోరణికి అంకితమైపోతున్న నాస్తిక బుద్ధిని కలిగించే తీరున, 'శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముది'ని వెలుస్తున్న వాటి ప్రత్యేకంగా ప్రశంసస్తున్నాను

— యాచిజాల వద్దనాథస్వామి.

ఆరాధన

జనవరి 19

'శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముది' అనుటచేత, శ్రీ వైష్ణవులకే సంబంధించిన అనురాగ నవనరసం లేదు అద్వైతుల - విశిష్టాద్వైతుల సిద్ధాంతములతో కొన్ని ఉండు (8 - వ భాగమున) చూడవచ్చును కందు 'శ్రీమద్రామానుజులు - శ్రీప్రేమ నలంబు' అను రచన అద్భుతముగా ఉన్నది

— దోనేపూడి భాస్కరమూ

ఆంధ్రస్మృతి

18-8

విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతాన్ని గూర్చి, శ్రీ రామానుజాచార్యుల వైభవాన్ని గ తెలిసికొనగోరువారికి ఈ గ్రంథము అత్యంతోపయుక్తమునుటలో సందేహము లే

— డా చ రాజరాజేశ్వరీ

ఆంధ్రప్రభ

6-4

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముదిలో వ్యాసాలు వైష్ణవ సంప్రదాయ విజ్ఞాన సప్రమాణంగా సుగమంగా అందజేస్తున్నాయి వ్యాసకర్తలను విషయంపట్ల అధి ఉండడమే కాకుండా, రచనానుభవం కూడా సిద్ధించి ఉండడంవల్ల, వ్యాసాలు చాలా రూపుదిద్దుకున్నాయి కేవలం అన్యమత నిరాసన దృష్టితో కాక, అత్యంత లక్ష్యంతో మాత్రమే ముందుకు సాగుతున్న భటువంటి ప్రచురణ సంస్థ అయిన ఈ మత వివాదాలు గలవారికి మేలు జరుగవచ్చు

— దాక్షర్ వి వి ర

శ్రీరామానుజ వరము

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీ రామానుజ ప్రభావము

శ్రీ రామానుజులకు శ్రీయూపని యాజ్ఞ చే ఆదిశేషాశతో -
చేతనోక్తవనార్యమై, ఉభయ విభూతి నాయనలగు ఆవతరించిన
మహానీయులు శ్రీమన్నారాయణుడే పరి తత్త్వ వనియు, ఆతని
ప్రాప్త్యము, ప్రాప్తము, ఉపాయము, ఉపేయము అనియు, ఇతని
ప్రవర్తనలే మోక్షోపాయము లనియు వారు భోధించిరి శ్రీ విశిష్ట
వైద్యర సిద్ధాంతమును ప్రతిపాదించుచు, బ్రహ్మగూర్తములకు భాష్య
మును రచించి, కారదాచేవినే 'శ్రీభాష్యకారులు' అను బిరుదమును,
బంగారు మయమైన శ్రీ లక్ష్మీ హయగ్రీవ విగ్రహమును బహుమాన
ముగా పొందిరి మత సుస్థిరతకై, గీతాభాష్యాది గ్రంథములను ముఖ
కొన్ని రచించిరి ఇగవ చారాధనా విధానమును వివరించుచు - 'నిత్య
గ్రంథములు' రచించిరి ఇట్లు నవ విధులవంటి నవ గ్రంథములను
రచించి, శ్రీ వ్యవచాయమునకు వింసుల బలమును చేకూర్చిరి అక్షత
శీతాచల పర్యంతము దిగ్విజయ యాత్ర చేసి, మళారిర కంఠితుఁ
దేశములను పరాజితుల గావించిరి వరహితమును కోసి, గురువ
యాసనిని మోచి, దలయ నోపుర మధిరోపించి, మంత్ర మంత్రార్థము
లను వెదకల్లిరి శ్రీరంగనాథ దేవాలయార్చితత్వము వహించిరి,
అనేక దేవాలయములను పునరుద్ధరించి, కొన్ని కట్టదిట్టములు చేసిరి

ధనుర్దాసు మున్నగువారిని సముద్ధరించిరి ఫిల్లీ నవాబును మెప్పించి రామప్రియులను గొనివచ్చి, ఆ రామప్రియుల విగ్రహముతోఁబాటు దీదీనాంచారు విగ్రహమునుకూడ మేల్కోటలో ప్రతిష్ఠించిరి ఆదివ శ్మత్రమునందే హరిజన దేవాలయ ప్రవేశము గానించిరి ఆశీరుల? భక్త ప్రసన్నుల సెందఱుతో తరింపఁజేసిరి లోక కల్యాణమును కోరి ఇకను ఎన్నియో మహాశాస్త్రములను నిర్వహించిరి ఇట్టి యంశము వలన, శ్రీ రామానుజ ప్రభావము అపవృత్తమైనదని సహృదయుల? వారికి సులభముగా బోధపడగలదు అట్టి భగవద్రామానుజ ప్రభామును, ఆ యతిశార్వభౌములు ప్రవర్తింపఁజేసిన విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతమును వేసాళ్ళ కొనియాడిన ప్రముఖ తత్వశాస్త్రవేత్తల సేకులుకలఁ అట్టివారిలో నొకరుగా విశ్వ విఖ్యాతి గాంచి, ఇటీవల మన స్వతంత్ర భారతమున ఉపాస్థు పతిగా, రాష్ట్రపతిగా మహోన్నత పద లధిష్ఠిగిచి రాణించిన డాక్టర్ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణ పండితు అభిప్రాయములను మాత్రము ఇచట మచ్చుకు కొన్ని పొందుబాటు చున్నాము

'రామానుజుడు ఈశ్వర ప్రపంచ సంబంధముపై తన దృష్టిని కేంద్రించి, ఈశ్వరాస్తిత్వము యథార్థమనియు, ఆతఁడు స్వతంత్రుడనియు, జీవాత్మము సత్యమేదాని, వాని యస్తిత్వము పరిపూర్ణముగా ఈశ్వరాదీనమై యున్నదని, వాడిందును జగత్తునకు మూలాధారమైన యొక తత్త్వమున్నదనియు, అది మి కాదనియు ఆతఁడు పచించుచు పుక్తి జీవులు తమ ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వముఁ ఆవిచ్ఛిన్నముగా మండునని యాతఁడు వక్కాణించుచు జడజగత్తును, జీవుల తమ ప్రత్యేకాస్తిత్వమును గలిగియున్నను, అం దేదియు బ్రహ్మ స్వరూప గాదు ఏలన, బ్రహ్మ మెట్టి లోపములు లేని నిత్య పరిపూర్ణుఁడు, జగత్పదార్థ జడము, జీవులు అవిద్యా దుఃఖ చూషితులు కాని, వీని కన్నిటికి, ఏ మున్నది జడ జగత్తును, జీవులను దేవుని శరీరము, దేవుని దేహముగానే

శిశువని బేరం, దేవుడే వారి రాత్నము, యీ సరియైన సగుణ బ్రహ్మమునకు
గా వారి కనిపించు లేదని తేటాత్మయు, ఇది అగుదును తత్వం బిచ్చములేకాని,
స్వరూపమై, అత్యంత సేవాత్మక భావ, వారికి వేరే ప్రయోగము ను లేదు
మీ, రామానుజ నిర్ణాంత మదైత్యమే కాని, ఒక విశేషము లేకగూడ యున్నది
మీరు మరొకటి, అనేకతనము ను, రుచియు అది మీ లగుటలతో గరిసి
నకును అందుచే అది విశిష్టాదైత్యమై యి

రామానుజుడు వేరాంత సాధకుడు, వేదార్థ సంస్కరణకు, వేదాంత
సాధకు, బ్రహ్మ సూత్ర - గీతాతాత్పర్యం అను తలచినను వైష్ణవ మండలం తెల్లము
రామానుజ బ్రహ్మ సూత్రార్థ వివరణను సంగ్రహించిరి అదియే వైష్ణవం
తాత్పర్య మయ్యెను దక్షిణాపథ మెల్లద సంతాపము లేనీ, రామానుజుడు తన
అంతాంతములను పుడర్చి రాక్షసులను చంపి, అపరాధులను పైష్ణవంగా
తెచ్చి నిహత్యం చేసెను యీ తన యోగములను ప్రవర్తించి, తనకు అందిన
ప్రపంచ నిర్వహణ ప్రాసంగిక విధానమును తన తిరిగివచ్చి అది రుచుటలతో
యెను రామానుజునికి సహవాసము నొసగిన భర్త, స్వామి - చిత్త భాగ్య
రాగ్యములతో తన జీవితముల గవలెరి అత్యంత సంతోషము - వారి హృదయ
లలో మనోహరములు నింజారి, పొంగి, పొరలించిన మహత్తర అదే తత్తి
గరితములు ఏ లు, వారికి భగవానుడు తనగా - అగత్యుత్తమే కాదు, సన్నిహిత
శ్రుతుడు, అగ్రదర్శియు నై నాడు అగ్ర మహామై, తత్తిభావము రామానుజునికి
అనేకపురు సొక వ్యక్తిగా ప్రవర్తించినది తనకు రామానుజుడు తనపురుష
భావం చేత ప్రవర్తించి వారి భారతములగు మూల గ్రంథములను సమావేశం
చేరి వివరక పర్యాయం ఇందుమీయగా సమీప ప్రతిపాటుపై నవే సాగినది కాని,
అంతములు సాత్రము విన్నవ్య భిన్నతనములు మారినవి వారు చేసిన విధము
లు, వరుస ర్థ సంస్కరణములతో వారి భిన్నములగు అనుభవం ప్రదర్శించినది
గాని ముఖ్యము చేత మహామహామహి గణిగా నమ్మి, స్పష్ట రసవతలము, సాధన
య సాధనం వరదేశ్వరుని వ్యక్తిగతము వివరములను అనుభవం తత్తిసాగమును

ప్రకటించినాఁడు బ్రహ్మనాత్రములయందును, ఉపనిషత్తులయందును అవ్యక్తి నిగూఢత్వము నందియున్న భావమును ఆతఁడు ఆశ్వాసుల యొక్కయు, ఆచార్యుల యొక్కయు సాంగత్యముచే బహిర్గతము లొసరింపఁగల్గెను అతఁడెన్నఁడున తానొక స్వతంత్రమగు తత్త్వమును ఉపదేశించుచున్నట్లు భావింపలేదు సాంప్రకారిక మైన బ్రహ్మజ్ఞానమునే ఆతఁడు ప్రకటించుచున్నట్లు విశ్వసించెను "

'ఇతిహాసారంభ యుగమునుండి, యింపుమింపుగా - వైష్ణవోద్యమము అవిచ్ఛిన్నముగా ప్రబలిని చరిత్ర) మున్నది ఋగ్వేదమునందు విష్ణువు - పరమపద వాసియైన ఆదిత్య దేవతగా భావింపఁబడెను పరుణ దేవతాభావము బలవత్తరమగు ఏకేశ్వరవాద లక్షణ లక్షితమై యున్నది వేదములందు మనకు శుభాశీర్వాదన ప్రధానము భగదేవరాభావ మున్నది ఈ భగ శబ్దమునకు శ్రీయశ్శక్తి యను భావము పెంపొంది, క్రమముగా అద్వైత శక్తిగంవాఁడే భగవానుడని తలంపబడెను భగవదారాధనతోఁ గూడిన మతమే భాగవత పతము భాగవత మతమును గూర్చి మహా భారతమునఁ తెప్పఁబడిన పాంగరాత్ర మతమున, వైష్ణవమత లక్షణము లన్నియు నున్నవి "

పై పంక్తులనుబట్టి, ప్రముఖ తత్త్వశాస్త్రవేత్తలగు డాక్టర్ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణ పండితులకు - భగవద్రామానుజులయందును, వారు ప్రవర్తింపఁజేసిన విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతమునందును ఎంతటి పూజ్య భావము గలదో తెలియుచున్నదిగాదా !

ఇంకను భగవద్రామానుజ ప్రభావమునుగూర్చి డాక్టర్ రాధాకృష్ణ పండితుల భావనా పరంపరలను విపులముగాఁ దెలియఁ గోరువారు - వారు ఆంగ్లమున విరచించిన 'ఇండియన్ ఫిలాసఫీ

ism Philosophy) అను గ్రంథమునుగాని, దానిని శ్రీ బులుసు
 'శిష్యులు తెలుగులో' అనువదించిన 'భారతీయ తత్వ
 ప్రము'నుగాని పరిశీలించవచ్చును.

ఈ సప్తమికొముడి - గ్రంథ ముద్రణమునకు ఆర్థిక సహాయము
 వచిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారికి మే మెంతయు
 జ్ఞానము.

— ప్రకాశకులు

విషయానుకృమణిక

౧ శ్రీనివాస స్తుతి

i -

శ్రీమాన్ బృందావనం దంబాచార్యులు

౨ దివ్య ప్రబంధములు - సంగీత సాహిత్యములు

9 -

శ్రీమాన్ ధనకుధరం వరదాచార్యులు

నాలామర విష్ణు ప్రదంబ పైశ్చిష్టం
 అక్షరాల కావ్య సౌందర్యము - గారడం నంగీత పాదము
 అక్షరాల కావ్యములు - వాని హాస లాపములు
 గాత్రములు - రోజోజ్జ్వలము
 వర్ణన ప్రేమిత్రయము
 ప్రాంతం దీక్ష గురి వివిధ రూపములు

౩ శ్రీ రామానుజ వైభవము

87 - 1

శ్రీమాన్ కందాకై శ్రీనివాసాచార్యులు

అవతారిక
 అనీశ్వర భామంతలమున రామానుజులుగా ఆవతరించు
 రాజరాజులైన పట్టిన బ్రహ్మరాక్షసుని రామానుజులు
 గోదోలు
 యాదవునకు రామానుజులయందు అనుయాయులై
 యాదవుని దురాలోచనము
 యాదవుడు రామానుజులను హత్య గావింప యెచ్చించుట
 యిది పరివరాణస్వామి లక్ష్మీనరసింహుడై, శిరాన దంపతులగా
 రామానుజులకు దర్శన మిచ్చుట
 యామానుజుల రామానుజుల స్మరంతకుం ఆలియులు

యదిరాజుల దిగ్విజయ యాత్ర
 పరాజితులైన పండితులు రామానుజులను అంతమొందింప
 యర్పించుట
 రామానుజులు జగన్నాథక్షేత్రమును శ్రీ పాంచరాత్ర విధానమును
 నెలకొల్ప నెంచుట
 శ్రీకూర్మక్షేత్రమున రామానుజులు వైష్ణవమును నెలకొల్పుట
 సింహాచలమున కృష్ణ నాచార్యుల అహంకారమును
 రామానుజులు తొలగించుట
 తిరుమలను యదిరాజులు వైష్ణవ క్షేత్రముగ నిరూపించుట
 రామానుజులు వేంకటాచలపరిచే గోప వనితకు మోక్ష మిప్పించుట
 పరాశరభట్టరు - వ్యాసభట్టరు
 రామానుజులు ధనుర్దాసుకు సమర్పించుట
 రామానుజులు మూకడ మోక్షోపాయము తెలుపుట
 కిరిమికంఠుని దౌర్జన్యము
 రామానుజులు వనచరుల ఆచార్యమును స్వీకరింపుట
 చేలాంచలాంబ గురుభక్తి
 శ్రీపాదతీర్థ మహిమ
 రామానుజులు బౌద్ధులను జయించుట
 రామానుజులు మేలుకోటతో తిరునారాయణస్వామిని ప్రార్థింపుట
 రామానుజులు ఢిల్లీకి వయనించుట
 రామానుజులు పంచములను సమాధరించుట
 శ్రీ రామానుజుల కీర్తి చంద్రికలు
 కూరేశ ప్రత్యంతము
 శ్రీరంగము నుండి కూరేశులు వానమామల కేగుట
 తోటని మర్మద్రణము
 యదుగిరిలో రామానుజ విగ్రహ ప్రతిష్ఠ
 కూరేశులు వానమామలనుండి తిరిగి శ్రీరంగము చేరుట
 రామానుజులు గోవిందరాజుల సుదరించుట
 కూరేశులకు పరదరాజులు నేత్రములను ప్రసాదించుట
 రామానుజులు గోదాభీష్టమును నెరవేర్చుట

భగవద్బ్రాహ్మణుల భవిష్యదాంశి
 భగవద్బ్రాహ్మణుల అంబు మెగ్గిమాలులు
 రామానుజుల చరమోపదేశము
 రామ కులాల పరమపద గమనము

శ్రీమద్రామానుజోదాహరణము 188 - 140

శ్రీమాన్ వెలమచెట్ల తంగాచామయ్యలు

శ్రీమద్రామానుజులు - భక్తి శత్రువులు 141 - 178

శ్రీమాన్ చిలవానట్టణం శ్రీరంగాచార్యులు

శ్రీ రామ నుజు పరిరీతము
 శ్రీరంగనాథాయోగిపత్తము - శ్రీ నైవేద్యసంఘ
 వాయితత్వము
 ..త పృథాకము - చేకాట ..
 శ్రీ రామ నుజు రచనలు
 శ్రీమద్బ్రాహ్మణులు - పరిచిత్తము
 శ్రీ రామానుజులు - భక్తి
 శ్రీమద్బ్రాహ్మణులు - ముఖ్యము, సౌలభ్యము
 శ్రీమద్బ్రాహ్మణులు - శేష, శేషి కలంకభవము
 శ్రీమద్బ్రాహ్మణులు - భక్తి, పరిపత్తి

శ్రీ యతిరాజు నైజయన్తి 174 - 176

శ్రీమాన్ తిరునాంబ నరసింహాచార్యులు

శ్రీమద్రామానుజులు - విశిష్టాద్వైతము 177 - 249

శ్రీమాన్ రె లక్ష్మీనరసింహాచార్యులు

అపరిమలము
 పరిపలము

బ్రహ్మసూత్రములు
 శ్రీ రామానుజ గ్రంథములు
 జ్ఞాన సిద్ధాంతము
 ధర్మభూతజ్ఞాన సిద్ధాంతము
 సత్వత్వ సిద్ధాంతము
 సత్కార్య భ్యాతి
 అవిద్యా విమర్శము
 సగుణ నిర్గుణ బ్రహ్మము
 భక్తిసాగము
 పరబ్రహ్మ
 శ్రీ భాష్య మతము - ఉభయ వేదాంతము
 ముక్తి
 విశిష్ట విశేషము
 ఈశ్వరుడు
 జీవుడు
 ప్రకృతి
 చతుస్సుత్తి పరమార్థము
 గీతా భాష్యము
 భువనసుందరమూర్తి
 సింహావలోకము
 ఆశ్చర్య వహదానములు
 ఉపసంహారము

(శ్రీ) రామానుజ స్తుతి

280

పూర్వకవి విరచితము

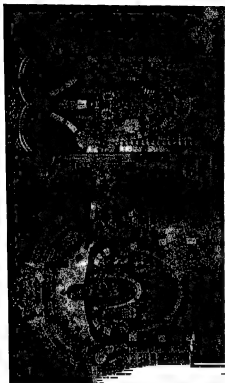

Fig. 1. Map of the area.

శ్రీనివాసస్తుతి

‘భాషా ప్రసాదా’

శ్రీమాన్ బృందావనం రంగాచార్యులు

—*—

శ్రీరమణీ మనోహర! విశేష దయారస భాసురా! మహా
దాం గుణాకరా! ప్రథిత ధార్మిక సువ్రత తత్పరా! ధరా
భారి సమాప్తనోదన శుభప్రకరా! పరిపూర్ణ నిత్య కా
మారి కళా రమాధర! పమ స్సమనస్సులు వేంకటేశ్వరా!

భూసతి నోము పంటగ - అపూర్వ మహా మహిమ న్వలార్పు నీ
వాసి, దిగంత సీమల ప్రపన్న జనమ్ముల కొంగుబంగారై
భాసితె - నీ కృపారస మధంగుర గంగగ కొల్లువారి వి
శ్వాస పరంపరన్ విజయవంత మొనర్చెను వేంకటేశ్వరా!

ఆలన పాలనల్ సలిపి అందరి డెందములందు నూగు వాం
ఛాలత సాగివచ్చి సుమ సంతతితో ఫలియింప నండయై
చాలిన శక్తి గూర్చె నట స్వామి! భవ స్మహానీయ సేవ లో
కాల తరింప జేయును యుగమ్ముల నుండియు వేంకటేశ్వరా!

మనమును నీ పదాల ననుమాన మొకించుక లేక నిల్చువా
రనుపమ హర్ష వర్షమున నన్నివిధమ్ముల ముగ్ధు లొచు నూ
తన మధురానుభూతుల సదా చరియించెదరంట - ధన్యతం
గనియెదరంట నిస్తుల సుఖమ్ముల జేలుచు వేంకటేశ్వరా!

కనదురు శోధ లీనుచు జగమ్మున నద్భుత మోద సంపదల్
పెనగొన జేయు నీ మధుర వీక్షణ పంక్తియె అశ్రితాశ్రికిన్
ఘనతరమైన అండ - శుభ కారణ భూత కటాక్ష మాలితా
ధనమె ధనమ్ము నిక్కముగ తాత్త్విక దృష్టికి వేంకటేశ్వరా!

చారుతరమ్ములై భవవ సుంతరి చాలి శేఖరమమ్ములై
 పార శృంగారములయి నట్లవ లోక ముఖంరమ్ములై
 భారి యశో విశేష చుల పూర్ణమ్ములై విలసిల్లు తావ శో
 దార మహా మహోజ్వల పదమ్ములు నిత్యము వేంకటేశ్వరా!

ప్రాకట నిష్ఠలైలవలవాన! నిరంతర విశ్వ మానవా
 నీక కర ప్రపూజిత వినియ్యల చారు పదార్థ భావ! కా
 భావల నీన రక్షణ చరాధ్యత ముగ్ధ శిరా విలాస! లో
 కైక విశేష్ పూర్ణ దరహాన! నమిస్తులు వేంకటేశ్వరా!

ఒకపరి నీ మహోజ్జ మహిమోన్నత దర్శన భాగ్య మిచ్చెరా
 సకలము లభ్యమైనవంట - దర్శ శేఖరమ్ముల పూర్ణ కాములై
 భక్తభక్త లాదుచుండెదరు పండిత పామరు లెల్ల - ముగ్ధ తా
 వక కరుణా కటాక్ష చలవద్దెరు తా మను వేంకటేశ్వరా!

తనయుడు మువ్వలెనపుడు కండ్లి మహా గ్రహ మానునట్లు, ని
 ల్లన వివరించి చెప్పకొని లాలన నచ్చెడి రీతి - అశ్రీతా
 వన భువ దీక్షతో, మృదుల భావనతో కరుణించువంట భ
 క్తిని - అపరాధపురో ముడుపు గొంచు పిమించుచు వేంకటేశ్వరా!

ప్రాచేదివాడ నీవు - తలపులో పవ పంత్రిల నిల్పు బావలనీ
 గాచెదివాడ నీవు - శుచిగా స్తుతించెడువారి నుండెలనీ
 జాచెదివాడ నీవు - నమెలనీ గొని అశ్రీతతోటి కేవలనీ
 జాచెదివాడ నీవు పవ శోభల నూర్చుచు వేంకటేశ్వరా!

వాసిని గన్నస్వామిని - కృపా పరిపూర్ణ కటాక్ష పంక్తితో
 భామర లీల నీ జగతి పాలన నచ్చెడి నిన్ను భక్తి ని
 శ్వాస విశేష మైఖరుల నవ్వజుల భజించుచు రిథ్యలై
 దోసెడు పారిజాతములతో తమ దీరగ వేంకటేశ్వరా!

లి కలుషమ్ములన్ తుడువ గల్గిన నీ చరణాంబుజమ్ము లా
ల విహించి భక్తిరస ధారలతో నభిషేక సేవలన్
లిపి గడింపజాలుదురు జన్మకు తారకమైన యోగ్యతా
లమును మానవుల్ విమల భావను లాచును వేంకటేశ్వరా !

యనిజన సేవితాంఘ్రియుగమున్ గని కంఠ మెత్తి, లో
గనము నగు) మాలికలు చల్లగ సూగ ముదమ్మునన్ మన
మ్మున కవితా సయోదధి అపూర్వముగా ప్రవహింప నన్నమ
న్యను మురిపించినావట మహద్భుత లీలల వేంకటేశ్వరా !

హ్వరి చెనుర్పు కోరికల సక్తి నదల్పి భవ తృదాబ్జ సే
వాంతి పట్ల మక్కువ నపారముగా వెలయించి మంచి మ
గ్గురు ముట్టి మంచి దొరివయ్య ! శ్రీయశతి | యీ మహాన్నతా
గొము గక్కె మాకు సుకృతమ్ము వశమ్మున వేంకటేశ్వరా !

యచిత్తమైన నీ వదన శోభకు వన్నెలు దిద్ది, అంతరాం
తర కలుషమ్ములన్ గడిగి ధన్యత గూర్చును దర్శ నార్హులై
నరు లుచు వెంచు నేళ తిరునామము - సంబరమున్ ఘటించెలే
నిరుపమ తేజ ! శేషగిరి నిత్య నిధానమ | వేంకటేశ్వరా !

హరి ! నిరీతడ దీనశరణ ! జగతీభవ ! సాధుమానవా
దరణ కళా ప్రసన్న ! ప్రథిత ప్రచురోజ్జ్వల కీర్తివైభవా
శర ! రమణీయరూప ! బుధ కౌశుక కారణ భూత ! నిత్య సుం
దర కరుణారసావగ ! ఉదార మహాదయ వేంకటేశ్వరా !

అస రిగుల్పు నీ అభయ హస్తము మానవకోటి గుండెలన్
భాసుర భావ మైభవ శుభంకర సుస్థితి కాలవాలమై
చేసిన పూల పూజలకు, చిత్త విశుద్ధతకున్ బ్రతీకగా
నీ సుకృతమ్ము వచ్చి వరియించిన రీతిగ వేంకటేశ్వరా !

ప్రగతి భావ పాశనిక భావ పరంపర నుక్కడంచి, లే
బగలు భరా మహాభక్తుడయి నైతి కండగ నున్న నీ దయాకరపా
వగ చొరలించి స్వాత్మ గూఢ బంధంక మానవకోటి యోచనల్
తెలి చట నట్లు తీయవలె చేపర | మొక్కెవ వేంకటేశ్వరా |

వయసలు తెట్టి పిల్చుకొని వత్సలతా పరిషిక్త మానసాం
బరు లయి సంపరింపగల భక్తుల చట్టని గుండెలందు పో
దని మహిరానురాగ రస భారల పొంగులె కాని, క్రాంతిముగి
నింపటి హెచ్చు లొచ్చుల విభిన్నత బుండపు వేంకటేశ్వరా |

అదియు నంతమే యెరుగనట్టి భవ క్రుతిభా విభూతి కీ
మేదిని దర్పణ మృగును మెచ్చుకొనం దగు రీతి తెల్లగా
నాదియు, నీది, చాని దనివన్ నట పాన | త్వ దవ్యయైవ దిం
దేదియు లేన లేదు పరమేశ్వర | మాధవ | వేంకటేశ్వరా |

అడల మమములై మును లహర్నిశమున్ తపియించుచుండు లే
ప్రచుర మహా ప్రభావ పరివర్తిత మూర్తిని నాడ, అట్టి ని
న్నిచట గమంగోళం గలుగు లెట్లు మనోద్రవీణుంబు లేక - నీ
మచరిత కారక మృగు వసుంధర కెప్పుడు వేంకటేశ్వరా |

తిరమంగ నీ కథల్ నరుల దిద్దును గాక నరా భవ స్మర
హర రమణీయ నామ జప మందె మువన్సు వచస్సు నిచ్చి సం
బరి పడుగాక | నీ దయ అపార మహాదధికిన్ నమోమై
వరలునుగాక నిస్తుల శుభముల గూర్చుచు వేంకటేశ్వరా |

ఏల చరాచర ప్రకృతి కింతటి పవిత్రవ దత్తి - నేన భా
రా లలితాకృతుల్ నమలు లాగ్య యెవన్సు టచేరి | మేలి భా
వాల కపింద్రు లేల రవవత్సవికల్ రిచియించినాడు - లో
కాల దొరా | నినుం గని సుఖముల చేలుట వేంకటేశ్వరా |

యని నామ గానము మదిం బులకింపగ జేయ జీవిత
స్వీయము పండ - మోము నవ తేజముతో విలసిల్ల - నూతనా
న్నాయ సుధల్ స్రవంప కరుణన్ విరియించి కటాక్ష వీక్షణ
శ్రీయతు జేసి మా మనవి చేకొని కావుము వేంకటేశ్వరా!

లది తలంచి కాఁక్ష లెడదన్ బులకింపగ జేయుచుండ నూ
ల వలయమ్మునన్ మనిగి - అంచున జేరి తరించు మార్గమున్
వెలియనివారి నొడ్డునకు దెచ్చెడి శక్తిమయండ వీ వహా!
లచుట యన్న నిన్ దలచి ధన్యత గాంచుట వేంకటేశ్వరా!

శిచిఱినంచు మానవుడు శీర్తి కళా ధ్వజమున్ ధరించి కె
లు మొలిపించుకొన్న గతి గర్వముతో విహరించు నిత్య సం
ల విలయమ్ము లన్నిటిని కోరి శిరమ్మున దాల్చు తృప్తిగన్
గలుచుట యన్న నీ దయను గెల్పుటయే గద! వేంకటేశ్వరా!

లిగినవారి కాళ్ళ బడి, గడ్డము బట్టి విధేయతా గుణ
మ్ముల వెలయించి వేడుకొని, ముచ్చట టర్పుకొనంగ నెంచి నిన్
లచుట మానివైచిన మ దమ్ము సుఖమ్ము శుభమ్ము గల్గునా?
లుగుట యన్న నీ కరుణ గల్గుట యొక్కట వేంకటేశ్వరా!

పు దయా పయోనిధివి - నీ హృదయమ్ము హిమాలయమ్ము శం
భావన సేయ నాదరణ పండిన గుండియ నీది - నిత్య నే
వా విధి గొల్చువారిల కపార బల వ్విడు నీ కరమ్ము - నీ
పావన పాద యుగ్మము శుభాలకు మూలము వేంకటేశ్వరా!

చారు మనోహర ప్రభకు సర్వదిశల్ పులకించుచుండ నోం
కార నివాద లీల త్రిజగమ్ముల ముగ్ధ మొనర్పగా నలం
కార విశేష వైభవ చకచ్చకిత మృగు దివ్య దర్శన
శ్రీరుచి నాన జేయ దూరు సిద్ధ జనమ్ములు వేంకటేశ్వరా!

తీరిని బాహుమై మమత తేల్పుచు ముంచుచునుండె - అకయా!

అరని బాయె - జిహ్వ ఖరియాదమ గాదని రచ్చ కెల్ల - ౩

నైరమ లాయె కోరికల, సప్తగిరిక పరార్థా భవ్య పే
వారతి నూగు యోగమున నర్చిల తేయుము వేంకటేశ్వరా!

ఓరులు బెలార్పు సౌరభము మీనుల నిందుగ బాడు కోరిలన్
లిరు గణముల్ ఫలమ్ముల సుచారముగా నొసరున్ ఎసల్ సుధా
శరుడు సహస్ర నక్షిరం కాంతుల మర్చికి వెల్లు నిచ్చు నీ
ఓరులయె నర్చ మింకెనుడు కారణ మాగద వేంకటేశ్వరా!

గల గల బాటుచున్ విప్రుల కొరుకమున్ ఘటియించి మానస
మ్ముల దనియించు కన్నుల కప్పుకన్ సుపర్యముగా విమాత్స పం
క్తుల రమణీయ రూప రుచితోకి సెలయెరు తరీయ నైఖరుల్
కొలుచుచు నీ మహా మహిమనున్ తలవంచుచు వేంకటేశ్వరా!

అనుపమ వైభవమ్మునకె అలయ మాచు సదా పవిత్ర కీ
ర్తనల భవ్యనింది వేదముల తత్త్వమున్ నీతియించుటట్టి స
జ్జనుల పురుషునల్ గొనెడి నన్నిధి పెన్నిధిగాదె! ఎల్ల వా
రిని మురియించు నీ భవణ రేణు పరాగము వేంకటేశ్వరా!

ముచ్చట గూర్చు నీ భవన మోహన రూప కళా నిలాకమే
అచ్చు పద కృతెల్ హృదయమందు భవ న్నుతి కల్పు బొక్కటే
నర్చివ మాగ్నమై నిలిచినన్ లభియించు సవస్త్ర సౌఖ్యమున్
హెచ్చుగ మానవాళికి రమేశ్వర! శేకవ! వేంకటేశ్వరా!

మునులు తరించి మించి ముదము న్గనినాడు త్వరీయ నాచు కీ
ర్తన మొనరించి - అశ్రుకు బలమ్ము ఘటించి - జయమ్ము గూర్చు కీ
కమల విహించు తేజము - ప్రగాఢ మనమ్మున నిమ్మ గొల్చువా
రణఘట, వారి కబ్బుపట అచ్చయ సౌఖ్యము వేంకటేశ్వరా!

కొండలు గుట్టలున్ గుహలు కోటలు కోమల పుష్ప వృక్షముల్
పండిన చేలు - రుచ్య ఘృ భాసుర శాఖలు - మెండి వెన్నెలక్
పండిన రేయి - నవ్య రమకీయతలక్ విరియించు నీ మహా
స్తండ కళా ప్రవీణత కుదాహరణమ్ములు వేంకటేశ్వరా!

మానవు డాశ్రయింప దగు మార్గములన్ గరుణించి చూపు నీ
భ్యాసము - సత్త వైల కుల భాష మనోజ్ఞ పవిత్ర భావనా
మాన విశేష వైభవము నోచిన నోముల పంట యాచు మం
దానిలమై శుభమ్ము లిడి ధన్యత గూర్చగ వేంకటేశ్వరా!

శంకలు మాని, నీ చరణ సన్నతియందె మనస్సు నిల్పి, నీ
వంకక భావనల్ మలుపు వారికి లభ్యముగానిదేమి? ఏ
రంకుచితమ్ము లేని గుణ సంపద సొంపెనలారు వారలే
వెంకలుగా రహింతు రవ లీల శుభమ్ముల వేంకటేశ్వరా!

విలస దపూర్వ శోభల పవిత్రత గూర్చుచు నేత్ర పర్వముల్
గలుగగజేయు తావక సుఖంకర సుందర దర్శనమ్ము పం
కిల మగు జీవితమ్మునకు కేవల తారక మాచు నిల్పు ను
జ్జ్వల దశ గూర్చు నిక్కముగ సంయమి సంస్తుత వేంకటేశ్వరా!

కరములు యుష్మదీయ పదకంజ సమర్చన కంచు నెంచి నేమీ
నరుడు చరించి పూజల నొనర్చునొ! నిత్యము వాని గుండె మం
దిర మగు ధర్మ భావనకు దివ్య పరిశ్రమయందు భవ్య సం
స్థిర ఫలదాయక మృగును దేవ సమస్తము వేంకటేశ్వరా!

శాదనువారు లేరనెడి గర్వముతో విహరించి క్రిందునున్
మీదును గాన కెవ్వరిని మెచ్చక పెద్దల ధిక్కరించి మ
ర్యాదకు దూరుడై తిరుగునట్టి వేక విహీను డక్కటా!
నీ దయ కెట్లు లభ్య డయి నిల్చును, గెల్చును వేంకటేశ్వరా!

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముది

హృదయము నూర్పు నీ మధుర మోహన హృదయ విలాస వీల ఆ
 న్నద మునంగు నీ సుమచిరాన్య కళాత్మక దీప్తి విశ్వ సూ-
 ర్యోదయ మట్లు నీ రసవ దృష్టల సన్నుతి సుప్రభాతమై
 నీచిని పొంగజేయును తమిళ భువీయించుచు వేంకటేశ్వరా !

ఏము లొసంగి మా నుఖ శుభముల పెంపొనరించు హృదయ నీ
 దళ లభింప చేసి త్రిజగముల గాఢ ప్రభా ! విలాస భా-
 యు చిరి రూప వైభవము సుందర మోహన దృశ్య మాయ నె-
 డ్గిరి హృదయములందు నవ లాన్య మునర్చుచు వేంకటేశ్వరా !

శోభన పెంతు నిచ్చి దయతో నడిపించెనే తిండ్రివైవ నీ
 రిదన విశ్విచారముగ నిల్చిన వారి సమన్య లన్నియున్
 వాడె ! నీదిహాన భవవముల నెడడి చేస | నను నీ
 వాడ ! కటాక్ష మాలల శుభముల ప్రోత్సము వేంకటేశ్వరా !

* * *

తేనియ లూరు కైరలను దెచ్చి భవ స్మరణీయ గాథలన్
 గావముజేయ బూనుకొనె కమ్మని మంజుల కాన్య భోరణిన్
 బూనికతో నిగ్రహ రస ముగ్ధ పథముల భక్తి తోడ 'రా-
 మానుజ కీర్తి కౌముది' కృతార్థతి గాంచుచు వేంకటేశ్వరా !

వ్యవసాయములు - సంగీత సాహిత్యములు

విద్యా భూషణ - కవిత్వ విశారద

శ్రీమాన్ ధనకుమారం వరదాచార్యులు

శ్రీరామానుజ తీర్థి కాముదీ సంపాదకులు

శ్లో

" విద్యావర్య ముద్రైః ప్రవిశ ప్రసంగైః
 వేదాన్ విశ త్రికలా మవశ్యై ర్లోకే
 ఆ ద్య మంద తమనం మహిమ మూర్త
 తాన్ దివ్యసూరి తలకా మననం భజామః "

నాలాయిర దివ్యప్రబంధ వైశిష్ట్యము

ఆధ్యాత్మిక దివ్య ప్రబంధములు శేషము ఇతి ప్రచార
 సోద్యమమునకు మూల గ్రంథములుగా మాత్రమే గాక, ఉత్తమ
 వ్యములుగా కూడ విఖ్యాతి నార్జించినవి ఆ కావ్యములందు అనల్ప
 గాఢ గల కవిత్వా శిల్పము నవలోకించి, అందలి వైశిష్ట్యమును
 సాందిత రిశ్టా లంఘయ - ఆధ్యాత్మిక సహజ సాహిత్య సంపదను
 శిల్ప సానియాయుడు, మహా కవులైన ఆ యాధ్యాత్మిక ఇతి
 ప్రబంధతో జోహారు లర్పించుచున్నాడు

" వై శిష్టీ ద ప్రతిభా శ్రవణం క విహ విశ్వం "

అమంద శ్యామిగోపియాః కారణం కావ్యసంపదః! "

సహజ సిద్ధమైన ప్రతిభ, అహం ముఖమైన శాస్త్ర జ్ఞానము,
 ప్రస్తుతైన కార్య దీప్తి అనునవి ముఖములు - కావ్య విరచన

మునకు సంపదలు కాగల వని ఆలంకారికుల యభిప్రాయము కావున, ఆర్వాకు లట్టి సంపదలు కమ్ముడ్డిగాఁ గలవారు కనుకనే, ఉత్తమ కావ్యములకు స్పష్టింపఁగల్గి రని కృష్ణ మునుచున్నది

ఆర్వాకుల కావ్య యైశ్వర్యమును మనము సంపూర్ణముగ గ్రహించనలె నన్న, ఆ కావ్యములందలి సంగీత సాహిత్య విశేషములను సమగ్రముగా సూక్ష్మింపవలసియుండును కాని, అట్టి విపుల సమీక్ష కిది కావు లేదు కావున, ప్రస్తుతము అట్టి విశేషములను కొన్నింటిని మాత్రము పఠానుర్పించి, వాని సౌరభము సొకింక గ్రహింపఁగలుగుట గావుత !

అర్వాకుల కావ్య సౌందర్యము

రాజతీయ సంగీత సౌరభము

పరిమళముచే పువ్వుము ప్రకాశించునట్లు, సీతాశృంగారతో కావ్యము సోధించును మనస్సునందలి సుఖమోర భావములను వెలువరింపఁటకు మోసగింపములైన వివిధ వృత్తలచే, సుఖ చుఱుములక సంబంధించిన అనుభూతులు కాలక్రమమున క్షిప్ర కమములై, అనే భావములను కల్పించుచు అట్టి భావ తరంగములందలి సౌరుష్యము కాలవ్యయము యోగములు కాగా - మనస్సు స్థిరమై, ప్రకాశతమై అందు విచిత్రి భావము లుదయించుచు అట్టి భావముల సంపూర్ణ పలన కవి కఠిమనుండి - కల కలారావముతో - నారాత్మగా గీతము బయల్పెడిది, మహత్వరమైన ఒకా సొక దివ్య సందేశమును లోకము కందించును ఆ సందేశము కలకాలము కర్ణపులములలో ప్రతిధ్వనించుచు, సమాజమునకు మేలు చేకూర్చును

ప్రాచీన కాలము నుండియు తమిళ వాఙ్మయమున గీత కావ మునకు మిక్కిలి ప్రాముఖ్య మున్నది విశిష్టమైన ఒకా సొ

అది ౧. కీర్తియే చిరకాలమునుండియు తిరుగ క్రమము అభిరుచిగా
 కుటయు ఉండులకు కారణము కావుననే 'శిలప్పదికారము'లో -
 త సంబంధి ఎ.గు సాధన పొమ్మని విశేషముగా వర్ణింపబడినది.
 ఈ - అటు నటు కొన్ని గీతములు పైతము పొందుకలుగుచున్నవి.
 గీతముల ప్రక్రియకు 'ఇక పాట' అని పేరు అవగా - 'రాగ
 కములతోఁ గూడిన గీతము' అని యర్థము

పూర్వము సంగీత సంబంధముగా 'పారిభాషిక శక్త్యావళి' కూడ
 ౩ తిండి దనియు, నాదీ - అటు వీమ్మట విద్యాయములు వ్యాఖ్యా
 ను వ్రాసి రనియు 'శిలప్పదికారము' వల్లనే తెలియవచ్చుచున్నది.
 పాద్య యంత్రములు, తిరుగ గీత ప్రక్రియ వస్తువనిచి సమకూ
 రడిన వివిధ రాగ కారములు - 'శిలప్పదికారము'న వివరించబడి
 కావున, ఆధ్యాయములకు పూర్వమే తమిళమున గేయ కావ్య
 స్థితి వ్యక్త మగును

ఆధ్యాయములకు తమ కావ్యములలో - పాడిన గీత వర్ణననే ఆరు
 విధి వారి కవితలలో అన్నిటికంటెను ముఖ్యముగా గేయత్వ
 కుటయు గొప్ప విశేషము. ఆ మహనీయులు ఆయా ప్రాంతము

పర్యటించుచు, ఇట్టి ప్రబోధకములైన తమ పాశురములకు
 ముచేయుచు, ప్రజలలో ఇట్టి భావమును పెంపొందింపఁ జేసెడివా
 రు. ప్రజలకూడ వారి పాశురములఁ గాదును, ఆత్మానందము
 నుండెడివారియు ఆధ్యాయల చక్కఁగా విమల మూలముననే
 మునున్నది. పన్నిదరాధ్యాయలలో నొక రిగు తిరుప్పావ్యాధ్యాయలు
 కముగ 'పాణ' బాణికఁ జెందినవారు ఆ బాణిక శేషము సంగీతమే
 గ్నయిన పృథ్విద్య. 'పాణ' అవగా - 'గానము' అని యర్థము
 న, ఈ 'పాణ' శిల్పము వారి యెడ సార్థకమై యునునది. ఈ
 పురాధ్యాయము 'గాయక సామ్యము' అను నొక విధము
 కలదు

నాథమునకులు ఆళ్వారుల పాశురములను సంకలనము గావించి, వానిని రాగ తాళములను సమకూర్చి రవి 'గురువరంపరా ప్రభావ' మను గ్రంథము వలన తెలియుచున్నది ఆ పాశురములు వేద ఋక్సామజులతో సమానము లగుటచే, సహజముగా సంగీతాత్మకములై సంశోధిల్లాయందును కావున, ఆ గీతములు చేత గాన శైలికి తెందినవిగా నాథమునకులు సంభావించి, ఆ పాశురములను ఆ రీతిగనే వైష్ణవాలయములలో గానము చేయవలెనని నిర్ణయించిరి వైష్ణవాలయములలో నిల్లు ఆళ్వారుల పాశురములను గానము చేయవారే 'అరయరులు' అను పేర వ్యవహరింపబడుచున్నారు ఆ గాయకులు వైష్ణవాలయములలో మంత్రపములం వానిమీద, శ్రీ పార్వతువారికి జరుగు ఆరాధనాది సమయములలో - ఆళ్వారుల పాశురములను గానము చేయించుదురు. అంతకు లలో ఉత్సవ సమయము లందను, పర్య దినము లందును ఆళ్వారుల కావ్యములందలి కొన్ని ముఖ్యమైన పాశురములను ప్రత్యేకముగ గానము చేయించుటకు పరిపాటి జననము, వివాహము, అంత్యేచ్ఛి మున్నగు సందర్భములలో - వైష్ణవ గృహములందును ఆళ్వారుల పాశురములు కొన్ని గానము చేయబడుచున్నవి ఆ పాశురములు గీతములుగా నున్నందుననే ప్రజాసీతములై విశేష ప్రభావమును ప్రదర్శింపఁగల్గిన వని భిందురవాలమున తెలియుచున్నది

ఆళ్వారుల పాశురములను నిర్ణయింపఁబడిన రాగ తాళము లన్నియు సంగీత శాస్త్ర వియమముల కనుగుణముగా నున్న వని చెప్పి విద్వాంసులు సంభవించిరి కావున, ఆ పాశురములందలి సంగీత సౌరభము మోకింక గ్రహింపము గావుత !

రాగములు - యమువా కల్యాణి, నాట, ఆపుహావ, భన్యాప, నీలాంబరి, మోహన, మఖారి, ఆరాగా, భూపాల, దేవి, ఆసావేరి, చిలపారి, తోడి, కేదారగాళ, అరిధి, శంకరాభరణము,

రంగ, ధైరవి, కల్యాణి, శ్రీ, కాంభోజి, శహాన, పంచునరాళి, 'రాష్ట్ర, సావేరి, బేగడ, సురటి, కమాసు, గాంధారి, నాదనామ ము మొదలైనవి

తాళములు - అట తాళము, ఆది తాళము, యాపక తాళము, త్రిపుట తాళము మున్నగునవి

ఇత్యుచి - ఆశ్వాదుల పాశురములలో కొన్నింటికి ఆ యాదర్శముల ననుసరించి నిర్ణయింపబడిన రాగ తాళములు

భారతీయ సంగీత శాస్త్రమందలి రాగములు - భావములతో, సములతో మిక్కిలి సన్నిహితి సంబంధము గల్గి యుండును కనుక, యా భావములను, రసములను ప్రస్ఫుటింపఁ జేయుటకై, ఆశ్వాదుల పాశురములకు - సంగీత శాస్త్రము నందు సుప్రసిద్ధము లగు రాగ తాళములు నలువనింటికిపై న సమకూర్చబడినవి అదియునుగాక, ఆ పాశురము లందలి కొన్ని విశిష్ట భావములను స్పందింపఁజేయుటకు ప్రత్యేకముగ కొన్ని ప్రొత్త రాగములు కూడ ప్రయోగింపబడినవి యైనను - ఈ రాగ తాళము లన్నియు ఆశ్వాదుల పాశురములకు గియున్నట్లే విద్వాంసు లంగీకరించిరి

సంగీతములో నాదమునుండియే సుఖము, దుఃఖము, హర్షము, షాదము, ఆశ, నిరాశ మున్నగు అనుభూతులు స్పందించును నాద పభావము వల్లనే హృదయమునందలి హర్ష విషాదములు ప్రబృల్లును వివిధ రాగములవలన శ్రోతయొక్క హృదయమున వివిధ రసములు అనుభూతికి రాగలవని దీని భావము² రాగము రసమునకు

'Ragas are eloquent Vehicles of emotion with a limitless but in articulate power of expression. A genius bends then to his purpose and make them carry his message'

— 'Ragas of Carnatic Music', P 161

— Ramachandran

సంబంధించిన దని భావించుట కిదియే కారణము సంగీత శాస్త్రము ననుసరించి ఏ యే రసములకు ఏ యే రాగములు అవయు క్తము లగునో - ఆ యా వివరములు ఈ క్రింద పొందుపఱచబడుచున్నవి -

రసములు -

రాగములు -

శృంగార రసము	వసంత, అహను దేవగాంధారి, సావేరి, శైరవి
కరుణ రసము	యదకుల కాంభోజి ముఖారి, అసావేరి, అహారి, హూవేరి
హాస్య రసము	ముఖారి ఆరవి
అద్భుత రసము	విలహారి
భావ రసము	సామ
కీర్త్య రసము	వంతునరాళి
భక్తి రసము	శహన, షూరి కల్యాణి

సంగీతశాస్త్ర సంబంధము లగు నై వియమముల ననుసరించి ఆశ్వాసము శృంగారి రసమునకు సావేరి - శైరవి రాగములను, కరుణ రసమునకు ముఖారి - అసావేరి - హూవేరి రాగములను, అద్భుత రసమునకు విలహారి రాగమును, భక్తి రసమునకు శహన - షూరి కల్యాణి మొదలగు రాగములను ఉపయోగించిరి, అరణ్యము నుండి తిరిగివచ్చు కృష్ణుని సాందర్భమును చూచినంతనే ముగ్ధులైన నీలికంఠ చిత్త వ్యత్యులను తెరియోశ్వాసము పర్జించుచు, సంయోగ శృంగారమున కుపయుక్త మగు శైరివి రాగములో నొక పాశురమును రచించిరి సంగీత సారథముతో రస బింబకమై యెప్పుడు ఆ పాశురమును పఠింపుదు -

భైరవి రాగము - ఆది తాళము

“ తల్లె కళమ్ తొంగలుమ్ కడుమ్మి యెల్లామ్
 కణ్ణుమ్మె యెక్కమ్ మత్తల్ తాళ పీలి
 కుళల్ కళల్ కీతమ్ మూకి యెల్లామ్
 కోవిన్దన్ వరుక్కిగ కుట్టమ్ కణ్ణు
 మల్లె కొల్లో వరుక్కిగ తెన్దు శొల్లి
 మజ్జెనూర్ తాలక వాళల్ సత్తి
 మల్లె వనర్ నిర్వనరాకి యెల్లామ్
 ఉళ్ళమ్ విట్టూళ్ పుట్ట న్దొన్ద న్దనరే 3 ”

భక్తి రసమును ప్రస్ఫుటింపఁజేయుటకు భక్త కవులు శహానా రాగమును తఱచుగా నుపయోగించుట పరిపాటి. ఈ శహానా రాగము భక్తి రసమును పరిపుష్టము గావించి, శాశ్వత స్పందింపఁ జేయఁగలదని వారి యభిప్రాయము. ఈ కారణము నల్లనే తొంగరడి పొడి యాభ్యారుల ‘తిరుమాళై’ దివ్య ప్రబంధమునందలి పాశుము లన్నియు శహానా రాగము తోడనే గానము చేయఁబడుచున్నవి. మచ్చుకు ఒక పాశుర మిటు చాలును.

శహానా రాగము - రూపక తాళము

“ వచ్చె మామలై పోర్ మేవి పవళవాయ్ కపల చెక్కణ్
 అచ్చుదావ మవళేణ్ ఆయర్ తమ్ కొళన్దే యెన్దుమ్
 ఇచ్చువై తవి రయన్ పోయ్ ఇన్దిరల్ త మాళమ్
 అచ్చువై పెరినుమ్ పేణ్ణన్ అంజమాన గరుళానే 4 ”

రాత్రిం బవళ్ళోగో ఎనిమిది యామములకును - ఆ యా సమ యములందలి వాతావరణము సనుగురించి అనుభవించు రాగములు

3 పెరియార్ తడము? 3-4 1

4 తిరుమాళై 2

సంగీత శాస్త్రమున వివరింపఁబడినది యేమి? కాలీనములైన రాగ
లలో - సుఖమూరియున్న న స్వరము లుండును సూక్ష్మవయ సము
మందును, అటు విచ్ఛిన్నమగు గానము చేయు రాగములలో - 7
స్వరములు, తీవ్ర స్వరములు విశేషముగా నుండును అసాదృశ, తో
యెదలగునని ప్రతిః కాలీన రాగములుగా - పూర్వీ కల్యాణి, (
యెదలగునని పాదంకాలీన రాగములుగా - కల్యాణి, శీదారగా
భూపాల యెదలగునని రాత్రినేళ గానము చేయఁదగిన రాగములు
శాస్త్రములు నిర్దేశించుచున్నవి అర్హుల పాశుములలో నుపయో
గింపఁబడిన రాగములను పరిశీలించిన యెదల, వారు నమయ నంద
ముల వనుననిచియే ఆ యా రాగములను సమరూప్య యున్న
గ్రుప్పము కాఁగలదు కావున, అర్హుల శాస్త్రీయ సంగీత నియ
మలను పైతము పాటించి యుండి రనియే వ్యక్త మగును

అర్హుల కావ్యములు - వాని రూప లావణ్యములు

కవి యెవఁవాడు - తన యుగమునందలి ప్రజా జీవితము
దృష్టిలో నిలుకొని, తన హృదయంతో రాశమునందలి యనుభూతుల
ప్రచేదించఁబడు సిద్ధాంతముల కనుగుణముగా - తన కవిత్వ కా
వ్యమును నిర్ధారణ చేయును కవిశీలరు లగు అర్హులందు
తమ తమ యుగములలోగల జాతను తమ తమ దృష్టాంతముల
నిలుకొని, తమ తమ కావ్యములకు రూప కల్పనము గావించి -
సందర్శింపవలె వారు - ఆ నాటి పరిస్థితులనుబట్టి, తమ తమ కా
వ్యములలో - సీతమునకే ప్రాముఖ్య మొసంగిరి.

‘అరణ్య’ - ‘వియోక్త’ భావనా పరంపరే నీర కావ్యమున
అత్యుత్తములు కావున, అట్టి భావనా పరిపరల తీవ్రతన
బటియ, ప్రబలతను బట్టియు కావ్యము తన తమ భేదములకే
ప్రత్యేకమునదిగా ప్రకాశించును నీది కావ్యములలో - ముఖ్యము

కవియొక్క భావనా ప్రసంగము స్పష్టముగాఁ గన్పట్టును అందు నీవితమునకు సంబంధించిన భావ్యాక్రయం కలాపములు గాఁగముగ నుండును

భావ ప్రకటనమునకు శాస్త్రములలో రెండు పద్ధతులు నిర్దేశింపఁబడినవి కవి - తన భావములను యథా తథియుగా సూటిగా ప్రకటించుట ఒక పద్ధతి అతఁడొక వస్తువునందుఁగాని, ఒక వ్యక్తి యందుఁగాని తన భావములను ఆరోపించుట మఱి యొక పద్ధతి ఆశ్వాసుల కావ్యములలో ఈ రెండు పద్ధతులును స్పష్టముగా గన్పట్టును మొదటి పద్ధతిలో - వారు తమ ఇష్ట దైవమునకు స్వీయ భావములను నేరుగా నివేదించిరి రెండవ పద్ధతిలో - తా మొక గోపికనుఁగాని, ఒక నాయకనుగాని మధ్యగా నిలిచితిని, తమ హృదయమునందలి వ్యాకుల భావమును వ్యక్తీకరించిరి ఇట్టి ఆశ్వాసుల గీతి కావ్యములు - శుద్ధ గీతి కావ్యములుగా, ఆఖ్యానాత్మిక గీతి కావ్యములుగా రెండు రూపములు ధరించియున్నవి

శుద్ధ గీతి కావ్యము -

ఆశ్వాసుల ఆత్మ నివేదన సంబంధములగు పాశురములు శుద్ధ గీతి కావ్య ప్రతీతికిఁ జెంది, వానిలో వారి భావనా సరంపరలు భాగముగా శబ్దవ్యక్తము గానింపఁబడినవి ఆ కావ్యములను పరిశీలించునపుడు - శ్రద్ధాసము, నామ మహిమ మున్నగు విషయములను ఆశ్వాసులు సునకు స్వయముగా బోధించుచున్నట్లే అనుభూతి కలుగును ఇట్టి శిష్ట విషయములను స్పష్టీకరించు భావము - సరిశిముగను, సుఖోపముగను ఉండుట మఱి యొక గొప్ప విశేషము, ఆ పాశురములలోఁ దప్పట్లు దైవ్యమునందును, ఆత్మ నివేదనమునందును తాత్త్విక విషయము లనేకములు అంతర్గతములుగా నున్నవి, దైవ్యముతోఁ గూడి

“స్వేదము ఆవాసముల పాశురములలో అంతకును కప్పట్లను ఆవాసముల
రావేదమును స్వత్తము గావించు పాశురములలో - సుధి నీటి
కావ్య లక్షణము లనేకములు కావనప్పుడు తొలగిపోవడి యావాస
పుత్తము కంటే ము నొక చానిని గమనింపుడు -

“విష్ణు భగవానుడు గానీ, ఇతను మఱి యొక చేవుఁ దెవఁ
లన్నాడు? మంద బుద్ధి గల మీ మానవుడా! ఏదియో యొక వివర్ణ
పుణ్యనిలవపుడే ఆ దయా మయుడని కదకు ననుగిచుచున్నావు ఈ
నిగా ననుగిచుట మానవులకు నుజు న్నభావమే మైవను, అతఁ
డెచో కరుణా నిధానుఁ డనియు, అట్లే చేవుఁడు మాని యొకఁడు లేఁ
నియు నేటికై నను నీవు గ్రహించి, ఆ భగవానుని పాద పద్మముల
గానెయింపుము”

అష్టానాత్మిక గీత కావ్యము .

అష్టానాత్మిక గీత కావ్యములలో - కృష్ణుని గాల రీలలు,
నోనోహవము (పాలు పిరెమిట), నోదరణము (అవులను మేపుట),
నోనీరా వస్త్రావహారము, నోవర్ణవోర్ధరణము, కాళియ మర్దనము
మున్నగు ఘట్టములు ఆశ్వాసాలచే వర్ణింపబడినవి. ఇట్లే ఘట్టములు
వర్ణించు పట్టాలలోఁగల పాశురము లన్నియు విశేషముగా భావప్రధా
నములై యున్నవి ఈ పాశురము లందలి కథలు - భావోద్భవమును
స్వక్రీకరించుటకు దుపకరణములుగా గైకొనఁబడినవి వీనిలో - కథకు

మద్రుమార్ తెయవ మజ్జే మదియలా మారినదాన్
ఉత్త బోధన్త నిన్ద్రుడు వెన్దెలని మార్తర్
లత్తమి లొన్దెలయార్ అనన్దదాన్ చెయ్వి మిల్లై
కరితమే నేయత్త కైకలై ఎనెమనీతే”

ల స్థానము గొణము రాధ, కృష్ణుడు, గోపికలు అను వారి శృంగార
వాసము లిందు ప్రాముఖ్యము చెందినవి ఈ భావములు పరిపూర్ణ
వ్యతంత్రములై, రస స్ఫూర్తములై సముల్లసించుచుండును తిలు
రిహ వేదనను వ్యక్తీకరించుటకు ఆభావులు రాధను, యశోదను
బద్ధుగా నిడుకొని, తమ యావేదనమును వారి మాటల మూలము
తిలువరించిరి ఇట్టి విరహ చూపము ఆభావుల పాశుములలో స్పష్టము
గాకున్నను, ఆ మహనీయు లనురించి విభావము మాత్రము అపూర్వ
మైన దమట విద్వివాదము ఆత్మ ప్రకాశము ప్రత్యక్షము
గాకున్నను - వివిధ పాత్రల యుక్తి భావములందే ఆభావులు తమ
గావనా పరిపరలను మేళవించి, ఆ సాత్రల మూలమున వాని
వ్యవహారము గోపికల నల్కలందే ఆ మహనీయుల భావములు
స్ఫుటించుచు, పాఠకులను - శ్రోతలను గిలిగింతలు పెట్టుచుండును
మూర్ఖభావు లొక పాశురములో - నాయక (గోప) యొక్క విరహ
వేదనను వర్ణించుచు, అచు తన విరహ వ్యధను గద్గద స్వరముతో
ట్లు పెల్లడించినో చూడండి -

ప్రసంచ మంతయు నిద్రించుచున్నది అంధకార మంతటను
వ్యసించినది నిశా సమయము గడవివోపుచున్నది ప్రియుని వియోగ
ంచే గల్గిన పరితాపమువలన హృదయ సంచలనము వృద్ధి యగు
చున్నది కాని, ఇంతదనుక నా ప్రియుడు గాఢయోగు కావున,
తెట్టి దళ సంప్రాప్తింపనున్నదో!"

“శరెల్లామ్ కళ్ళ కలకెల్లామ్ నల్ల యాయ్
నీరెల్లామ్ తేటి ఓర్ పీరవాయ్ నీణ్డవార్
పారెల్లా ముణ్డ నిమ్మాన్మణ్డెయన్ వానానల్
ఆరెల్లే వల్లకై యేన్ ఆవికా ప్పారినిదో”

ఇట్టి భావనా పరిణామములు ఆధ్యాత్మిక అభ్యాసాన్నిక 'తి కావ్యములలో' అధికముగా గన్పట్టుచు భగవంతుని తిమిమియునుగా భావించి, గిమ్ము నాయకగాఁ నలంచుకొని, ఆ పరమాత్మయందు తమకు గల్గిన సెలవా వేదపనులై కీర్తిగా ఆధ్యాత్మములు తమ పాశురములలో వ్యక్తీకరించిరి ఇట్టి పాశురములు ముఖ్య భక్తికి ముచ్చు రుచుకలుగా మనము భావించవచ్చును

ప్రబంధ కావ్యము - అంధ కావ్యము -

ప్రబంధ కావ్యములలో - ఏదేని ఒక కథా వస్తువు ప్రధానముగా నుండును అందు పూర్వార్థం సంబంధము విధిగా నుండును ప్రధాన కథా కథనములో - ప్రకృతి వర్ణనమునకు, చేత కాల చిత్రమునకు నడుచితి స్థానమునకు ఇట్టి ప్రబంధ కావ్యము విషయ ప్రధానము గల పద్యములే, ఆ విషయమునకు వివిధ వర్ణనములు అంగములుగా 'శిశిర్స' మును 'ఇయ్యది - 'మహా కావ్య' మనియు 'అంధ కావ్య' మనియు యె ర్తెలుగులుగా నుండును మహా కావ్యమున నేదేని ఒక కీర్తి వృత్తియు పుష్కలముగా వర్ణింపబడును అంధ కావ్యమున కీర్తి వృత్తాంతమునందలి ఏదేని ఒక యంశము మాత్రమే వర్ణింపబడును

పన్నిద్రాధ్యాయములలో - ఏ యంశమును మహా కావ్యమును గదించి యుండలేదు వారిలో కొందఱు కృష్ణనియందు ప్రగాఢమైవ భక్తి భావముగలవా రున్నారు, అట్టివారితే గదించబడిన కృష్ణభక్తి కావ్యములలో - భావావేశము కాగుగా అభివ్యక్త మగుటకు గీతములే అన్నిటి యెక్కువై మహా కావ్య నిర్మాత గొప్పవలె, కృష్ణ భక్తి గల కవుల ప్రియ - విషయ గీతము కాదు ఏ యంశ మహాకావ్యమునందుగాని, ఏ యంశ కీర్తి వృత్తాంతమునందుగాని ప్రతిపాదించుట వారి లక్ష్యము కాదు వారి హృదయము కృష్ణలీలలందే చాలవలయు

శ్రీకృష్ణునిపంజరము - నుకనే బాహ్యముగా పరిశీలించి అన్నియు -
 వారి పాతకములలో ప్రసరించినవలెనని భావించుకొనుచు ౩౩
 ౩౩ పరిశీలించుచు, నమస్కరించి దృష్టియు ఆవశ్యకములు ఇచ్చుచు,
 ౩౩ బాహ్యమునందలి భావనా పరంపరలు మహా కావ్యముల ప్రతి
 బింబమునైతే ఆత్మలు మహా కావ్యమును కలిపించుట కిష్టము
 కాదు.

ఇంక కావ్యమున నీవిత పృథ్వియునందలి యే యొక భాగమే
 చింతించుచును ఇందు చరిత్రాంశములు సరిపూర్ణముగా వర్ణింప
 బడుచున్నవి - ఇందలి కథా భాగమునకు మాత్రము వాచిత్యభంగము
 కలుగదు ఇందు ప్రాసంగిక కథలు మిక్కిలి తక్కువగా నుండును
 ఇట్టి ఇంక కావ్యమున కథాత్మకతతోబాటు - గీతాన్నికను
 ప్రాధాన్యమునందు ఆంధ్రుల గీతము 'తిరుప్పావై', పర్వ
 తముల 'తిరుమొళి', నుండియు యాత్మముల 'తిరుమొళి' తిరు
 మొళి తివ్య గ్రంథములు ఈ ఇంక కావ్యముల కోసకే నెఱ
 చుచున్నవి.

శాసనవదనములు -

ఆత్మలు తమ తమ ప్రాంతములలో ప్రచురితము ౩౩
 ౩౩ తమతమ తమ తమ రచనలలో పోందుబాటులున్నవి ఈ
 గీతములు సహజ మందములై, మనమారి భావ నమస్కరించుచు,
 ౩౩ ఇంకా ఇంకములుగా నుండును ఇట్టి గీతములలో - గ్రామీణులు ౩౩
 ౩౩ తమ తమ తమ గీతములు చరిత్రాంశమునందలి ఈ గీతములకు వ్యాస
 ౩౩ భావయే నమస్కరించుచున్నది కృష్ణ లీలలకు వర్ణించుచు
 ౩౩ నవ గీతములే మిక్కిలి గీతములను ఆత్మలు తమ తమ
 ౩౩ తమముగా - వారి కావ్యములందు ఆత్మల గీతములే గుండె
 ౩౩ తమముగా పొందుపరచుచున్నవి ఈ గీతములు ఆత్మలకు లాగుము

అత్తీ, పాపాత్మ్య సంపత్తితో కదించబడినందుననే పండిత పామః
నా పాపము లగుచున్నది.

అందుచేతమున జోల పాటలు, లాలి పాటలు మొదలగు
రామ తీర్థము లనేకములు ముద్రసిద్ధములై యున్నవి అట్టి
పాటలు ఇవి

జో అరుణావంశ! జో జో ముఖంబా!
తానె పరమావంశ రామ గోవిందా! శబో శోశ

తొండక బ్రహ్మాండంబు తొట్టె గదింబు
నానగా నేదాని గొంతు లుపరింబి
ఒమ్మై న నీరాజా! తాను పదింబి
చెరియ జోతకావన నేర్చి లాదింబి శబో శోశ

ఏమిట నా తండ్రి! యేమి కావలెదో!
నేలైన నీకడను మెదలు నేనెదనూ
నోదాట లావేళ! తొంగి చూచేదా!
నొల్లవా విన్నది కొల్లె గొట్టేదా! శబో శోశ

ఈ జోలపాట మిక్కిలి ముద్రసిద్ధమైనది ఈ జోలపాటవలెనే
ఇతర గాథాపాటలు తమిళమున కొన్ని జోలపాటలను కలిపి యున్నాము
అందులకు జోలపాటలలో - 'జో శో' అను శబ్దము పునరావృత్తి మిగు
వల్లనే తమిళమునందును - 'తాలేలో' అను శబ్దము వీరి జోలపాట
లలో పునరావృత్తి మిగులయందును పెరియార్వాచకులు రచించిన శ్లోక
జోలపాటలలో - అన్నిటికంటెను ముఖ్యముగా - క్లిష్టమైన ఊయలలో
అనునట్టి యశోప పాదిన జోలపాట యొకటి అధిక ప్రచారములో
నున్నది ఇ పాటలలో మొదటి పంక్తి లిది -

అట్టివల్లనే అయక మిత్తై కర్త
అ శీవార్త కెయవంతు ప్పియ తొర్తర్

పేటి యనక్క పురపన్ విడు తన్దన్
మాణి క్కురగనే తాలేలో - వైయ కాళన్దానై తాలేలో "7

సశువులను, పక్షులను ప్రబోధించుచు - ఆళ్వారులచే రచింపఁ
పాశురములు జానపద గీతము లనియే భావింపవచ్చును తిరు
య్యాళ్వారుల పాశురములలో - అనేకము లిట్టి జానపద గీత
నేటికిని తమిళ ప్రదేశమున ప్రచారముం దున్నట్లు తెలియు
ది స్వప్నసీమలో తనను కృష్ణుడు వివాహ మాడిన వృత్తాంత
వ్యక్తీకరించుచు - ఆండాళ్ రచించిన పాశురములు జాన
గీతములనలెనే గానము చేయఁబడుచున్నవి మచ్చుకు ఒక
రము -

"వారణ మాయరమ్ కూళ పలమ్ తెయిదు
వారణ నమ్మి నడక్కిచ్చా నెన్ది తిర్
వారణ పొట్కుడమ్ వైత్తుప్పణ మెళామ్
తోరణమ్ నాట్టక్కనా క్కణ్డెన్ తోళి నన్ "8

ముక్తములు :-

ఆళ్వారుల ముక్తములు స్వ సాధారణముగా తెలుగులో
మృదులవలె నుండును ఏ పద్యమున కాపద్యమే పరిపూర్ణార్థ
కోఁగూడి యుండుట - చాటు పద్యముల ముఖ్య లక్షణము. గీతి
యములకును, ముక్తములకును, చాలవఱకు పోలిక కానవచ్చును
, ఈ రెండికిని మాలిగ మగు భేదము కలదు అట్టి భేదము
లో స్పష్టముగాఁ గనపట్టును సాధారణముగా ముక్తములందలి
త్వర్యములకు పూర్వాపర సంబంధము ఉండదు. ముక్తక కావ్యము

నకు విభావానుభావాదుల పరిపుష్టి ఆవశ్యకమైనను, రసము పరిపూర్ణముగా నుండవలసినచ్చినను పూర్వాపర సంబంధములు కల్పింపఁబడవు గీతి కావ్యములో భావములను అభివ్యక్తము గావించు సందర్భమున గాన వచ్చు ఆవేశము ముక్తకములలో నుండదు ముక్తకములలో కళా పక్షమునకే ప్రాధాన్య మధికముగా నుండును చమత్కృతి ఉక్తి నైచిత్ర్యము మున్నగువానిని ప్రదర్శించునపుడు - కవి మిగుల జాగరూకత వహించును ఇవి యన్నియు కళా పక్షమునకుఁ జెంది, వగుటచే, కవి యొక్క ప్రతిభావిశేషములను చాటునవిగా నుండును గీతి కావ్యములో భావోద్రేకము, ఆత్మ నిష్ఠ అనునవి రెండును ప్రాధాన్యము వహించును కాని, ఇవి ముక్తకములలో - గౌణముగ ఉండును. ఇదియే ఈ రెంటికినిఁ గల సామాన్య భేదము

ఆళ్వారుల దివ్య ప్రబంధములలో - 'ఇయత్పా' విభాగవ నందలి రచనలలో - ముక్తకములే అధిక సంఖ్యలో కానవచ్చున పినికి ఇతర పాశురముల వలె రాగాదులు నిర్దేశింపఁబడి యుండలేద ముదలాళ్వారుల దివ్య ప్రబంధములందును, సమ్మోళ్వారుల 'తిరువిత్తమ్', తిరుమళిశైయాళ్వారుల 'తిరుచ్చువ్ద విరుత్తమ్', తొండర పొండియాళ్వారుల 'తిరుప్పళ్ళి యెళుచ్చి' దివ్య ప్రబంధము లందుఁ జూచుకొనింపఁబడిన వృత్తములు ముక్తక కావ్యమునకు సంబంధించున్నవి వీనిలో కొన్ని పాశురములు పూర్వాపర సంబంధము గల యన్నట్లుఁ స్థూలదృష్టికే గన్పట్టుతున్నను, సూక్ష్మదృష్టికి మాత్రమే వాని పూర్వాపర సంబంధములు గోచరించుచునే ఉండును వీనిఁ కొన్ని పాశురములు రాగ తాళ బద్ధములై యున్నందున, అవి 'రా తాళ బద్ధ ముక్తకము' అని వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి కాని, యన్నియు ముక్తకములే యయ్యును - గీతి కావ్యముపై పు యొక్క-వ మొగ్గి యున్నవి

జాతీయములు - లోకోక్తములు

లోకమున అసంఖ్యాముగాఁ గల అనుభవ పూర్వకమైన యంశము, కములు వ్యాపకాధిక భావలో - చిన్న చిన్న వాక్యములుగాఁ బొందింపఁబడి, లోకోక్త లనియు, జాతీయము లనియు రెండు విధముగా ప్రచలిత మగుచున్నవి వీనిలో - లాక్షణికత, అర్థ గాంభీర్యము, ఉక్తి వైచిత్ర్యము మున్నగునవి అద్భుతముగా నుండును. మను, ప్రాణిమను సంతతింపఁజేయుటలో - ఇయ్యవి గొప్ప ప్రాముఖ్యము వహించి యున్నవి మానవ సమాజమునకు చిరకాలముగాఁ గల అనుభవములను సరిశమైన సూక్తలతో - సూటిగా మనోధీంచుచుండుటయే ఇందులకు కారణము అదియనుచుగాక, ఇవి క్షణ దాయకములుగా కూడ విఖ్యాతి నార్జించినవి కావున, ఇయ్యవి శత కాల సీమల నతిక్రమించియు ప్రచలితములు కాఁగల్గుచున్నవి. మానవ హృదయము నాకర్షించు శక్తిగల ఇట్టి జాతీయములు, లోకోక్తములు ఆధ్వర్యములతో కావ్యములలో అనేకములు ప్రయోగింపఁబడినవి.

జాతీయములు :

(౧) గీటు రాతిపై బంగారము ఒరపిడి చేసినట్లు⁹

(౨) తల్లిని తలంపునకుఁ దెచ్చుకొని దుఃఖించువాఁడు క్లిష్టరానితో తులుగుడు¹⁰

9 "పొన్నై కొట్టైకర్ మీదేనియ మెళప్పరైత్తా త్పోర్ "

— పెరియార్ వాడై 6.15

10 "అరుళ్ నిన్నే న్నే యళ్ళుళవి అడువేవీ వ్విరున్నేనే "

— పెరియార్ వాడై 6.1

(3) సంగీతము రానివాని పాట వలె ¹¹

(౪) ఇరు వైపులనుండి - ముందు, మధ్యలో వేయి వేల
అనుకులవలె ¹²

(5) పాలలో చేయి వలె, ¹³

కోర్కెలు :-

(౧) వంధ్యకు సంతాన సుఖ మేమి తెలియును ? ¹⁴

(తెలియదని భావము)

(2) ఇరుగు పొరుగు వారితో వైరము మంచిది కాదు ¹⁵

(3) ఉత్తముఁడైన ప్రభువును స్పృహచట - దైవ దృశనము తో
లభ్యము ¹⁶

(౪) బల మున్నంత ఎఱకును బంధువులు బలగలవలె రక్తిమ
నావుదురు ¹⁷

"పాణాదార్ పాట్లు"

— పెరియ తిరుమొళి : 11-7-4

ఇరుపాచెరికొళ్ళయనుటో ఎఱుమ్మ పోర్ "

— పెరియ తిరుమొళి : 11-8-4

"పార్ నెయ్యే నెయ్యినిన్ "

— తిరువాయ్మొళి : 8-1-7

"మక్కో పెఱాద మిలద వల్లెయేర్ వాకట్టాయ్ "

— పెరియార్ తిరుమొళి : 4-4

"అరుకిరున్దార్ కమ్మై యవి యాయెఱ్ఱెయ్ దాన్ "

— పెరియార్ తిరుమొళి : 2-9-3

"తిరుప్పదై మవ్వులై క్కొణ్డర్ తిరుమారై క్కచ్చోన్ "

— తిరువాయ్మొళి : 3-8

"ఇక్కి ముక్కై అత్తెక్కోర్ శువ్వెప్పర్ "

— తిరువాయ్మొళి : 3-7

(౧) పెద్దల కటాక్షముతో లభింపరాని దే ముందును ?¹⁸

(నర్వీ సంపదలు నడుచునది నని సారాంశము)

వర్ణన వైచిత్ర్యము

వక్రపతి వర్ణనము

నూనపునకు ప్రకృతి ఆదికాలమునుండియు సహచారిగా నున్నది అట్టి సహకృతి అల్పమైనది కాదు ఘట్టినది మొదలు గిట్టుట నొకప్పుడు మానవ విత్ పరిధిలో - ప్రకృతియు అతనితో కలిసి మెలిసి, అతని భావములను వికసింపజేయుచు, ఆనందానుభవములకు శాశ్వతముగ గల్గించుచునే ఉన్నది

విశాలమైన ప్రకృతి ప్రాంగణమున విహరించు కవియే అమర కావ్యములను రచింపగల్గును కావున -

"ప్రకృతికిన్ బాష్ప ప్రజేతర్ కపుర"

ని, సారస్వత ధర్మ మర్మజ్ఞులు పల్కిరి ప్రకృతిలో అశేషముగాఁ బల చేతనాచేతనములతో మానవ హృదయమునకు రాగాత్మికమైన సంబంధమును గల్గింపజేయుటయే కవికి కావ్య రచనలోఁ గల ముఖ్యోద్దేశము కావున, కావ్యములో ప్రకృతి వర్ణనము విడివడుటకు వీలు కలిగి విషయము

ఆశ్వాసు లీ విషయమును పరిపూర్ణముగ గ్రహించినవారు గలవచే, తమ కావ్యములలో అచ్చుటచట ఆయా సందర్భముల ననుసరించి, ప్రకృతిని అనేక విధములుగా వర్ణించి యుండిరి వారు భక్తి

18 "పెరియార్కాట్ పట్టక్కాల్ పెరద వయన్ మొమాలు"

సూరము గావించుటకు అనేక ప్రదేశములలో పరిశీలించినవాఁడగుచే, భక్తి ప్రబోధకములైన వారి కావ్యము లందును ప్రకృతి వర్ణనము స్వయం ప్రకాశక మయ్యెను ఇందువలన, ప్రకృతికి సంబంధించిన నర్ణనములు ఆత్మారుల కావ్యములలో విశేషముగ కానబడును

ప్రకృతి చిత్రణములో వివిధ రూపములు

మానవునిలో మేధస్సు, బుద్ధి, అనుభవము, జ్ఞానము సుహృద-పభావముల ననుసరించి, భిన్న భిన్నములుగా నుండును అట్లే, కవికిని ప్రకృతి విషయకమైన వైతన్యము అప్రయత్నిముగా చేర్చుచు అతఁడు ప్రకృతిని అనేక వృత్తములతో నాలోకించును స్వతంత్రమైన భావనలముతో దానిని బహు భంగులుగా చిత్రించును ఒకపుడు ఆలంబనరూపముగను, మఱి యొకపుడు ఉద్దీపన రూపముగను అతఁడు ప్రకృతిని చిత్రించును ఉద్దీపనమునకు అంతర్గతముగా నుండు ప్రకృతిలో - మానవునిములైన భావములను జోడించుటకై, సంకచితమైన శాస్త్రీయ రిభాషలో బంధించుట అతనికి కష్టముగాఁ దోచును ఒకపుడు కవులూ - వములను ఆధారముగా నిడుకొని, భావ బగర్తుతో దాని ప్రశ్నియను - వేదనాత్మకమైన దానినిగా చిత్రించుచుండురు మఱి యొకపుడు - రాసవీయతనుఁగాని, మానవ సంబంధమునుఁగాని నాచుచుండు ఆలోచించుచుండురు అత్యంత కాదు - మఱి యొకపుడు ఉపమాన రూపముగ ప్రకృతి సౌందర్యమునకు ఉపాదానములను అసంఖ్యాకముగ సంపాదించుచుండురు అట్టి కవుల కావ్యములలో - కల్పిత ప్రయోగము, అన్నియు ప్రభుముగాఁ గన్పట్టుచుండును

నర్వ సామాన్యముగ కావ్యములలో - ప్రకృతికి సంబంధించిన రూపములందు - ఆలంబనము, ఉద్దీపనము, అలంకారము, మానవీ

కాము, నీతి - ఉపదేశము, పరిమిత తత్వము అనునవి ముఖ్యముగ కావచ్చును

ఆశ్వాసుల కావ్యములలో - ప్రకృతికి సంబంధించిన పై రూపము లన్నియు వర్ణింపఁబడినవి అందునను - ఉద్దీప్తన రూపమునకు ఆశ్వాసులు విశేషమైన ప్రముఖ్య మొసంగినట్లు విశద మగును

అలంబన రూపము ..

అలంబన రూపమున ప్రకృతి - కవికి సాధనముగాఁ గాక, సాధ్యముగ నే సిద్ధ మగును కనుక, కవి - ప్రకృతిని సరిశీలించుటకు ప్రయత్నించును అతని మునుప - ప్రకృతిని దర్శించుటయందే నిమగ్న మగును అతఁ డాత్మానందము నొంది, ఆ యానందమున లీనుడై, మానసికమైన ముక్తానందము పొందును

ఆశ్వాసుల కావ్యములలో - ప్రకృతికి సంబంధించిన అట్టి అలంబన రూపమే విశేషముగ కావచ్చును తొలకరిడిప్పొడి యాశ్వాసులు ప్రాతః కాలమును ఎంత సహజ సుందరముగా వర్ణించిరో మనము -

“సూర్యుడు పర్వత శిఖర మధిగోహించినాడు గాఢాంధకారము దూర దూర మైనది పాదుకమైన ప్రాతః కాలమున, మధుసూరితమైన పుష్ప సముదాయముపై భ్రమరములు ఝంకారము చేయసాగినవి, ఏనుగుల గుంపులు సముద్రమున ఉప్పెత్తుగా లేచు కరింగముల వలె, వాలములనంటి తమ చెవులను ఇటు నటు కదలించుచు పోవుచున్నవి కనుకను అలంబనముల నుండి మందరూరుతము మీచుచున్నది సుందరములైన సూర్యశీరణములు సర్వత్రా వ్యాపించుచున్నవి అందుచలన, మినుకు మినుకుగా నుండు నీటిత్రాముల కాంతి యంతయు అంరిరించినది పోకచెక్కలగుండుగల మొగ్గల

గుత్తులు పగిలి, విడిపోవుచున్నవి పక్షి సముదాయము నుండి కలకలా
రావము వింటబడుచున్నది అంశమైన శమలములు విచ్చి, ఎగురు
చున్నవి ఆవులను మేపుటకై, అరణ్యమునకుఁ బోవు గోపబాలకుల
సగుమనుండి మురళీ నాదము కూడ విసవచ్చుచున్నది మధురమైన
ఆ గీతము యొక్క రాగాలాపనము ఆకాశపథమందంతటను వ్యాపిం
చినది గుఱు తల్ల వారిది శ్రీరంగనాథా! ఇక మేలు
కొనుము ¹⁹

ఉద్భవన రూపము -

ప్రియునిఁ గలియుటకు ప్రకృతి - నాయకను ప్రేరేపించు
చున్నట్లు తిరుమంగై యాళ్వారులు వర్ణించిరి పరిశీలించుము -

“సాయం సమయ మైనది హృదయ రంజకమైన ఈ సమయ
మున - సౌభ్రమును వెదజల్లుచు వచ్చు శీతల గమి లలము నాయక
యొక్క వత్తోడములను స్పృశించినపుడు - నాయక మనస్సులో
ప్రియునిఁ గలియుటకు గిలిగింతలు పెట్టుచున్నది ²⁰

విరిహవేసినతో నిరంతరము దుఃఖించు నాయక - ప్రకృతిగో
పకార్యమును స్థాపించును చేతనము, అచేతనము అను భేదమును
మఱచి, ప్రకృతిని తన సఖిగాఁ దలంచుకొని, తన యావేద మును సఖి
రూపమైన ప్రకృతికి నివేదించును అప్పుడు ప్రకృతియు - ఆ సఖిహిణి

18 తిరుప్పావై యొక్క 9 నుండి 11 వఱకు

20 “వన్దనదర్శయేన్ - సమ్ ఎగున్దాయ్ పుగున్దప్పేన్ వణ్ణమ్ ఎన్
శనన్దై క్కినియాయ్ తిరువే ఎన్నాయరే
అన్దరళయార్ అరేగినిన్దరగళ్ కలన్దై అన్దై మ్మిమ్
కెన్దరే ఎరైయమ్ తిరువాయ్మానే”

-- పెరియల్ వై 3-6-1

అపద్ధ విభంధములు - నేంగీత పోసాపద్ధములు

అపరింగిడె యగునను. అను ఒక పురుష కోయిలతోడను, ముఖి యొని -
 భ్రమరములతోడను తన ప్రియుని కడకు సందేశమును; బంప యు-
 నును అందాలో తన ప్రియునకు సందేశ మందించి రావలని
 ఒకసారి కోయిలను ప్రార్థించెను ²¹ ముఖి యొక పురుష మేధుము
 ప్రార్థించుచు - 'నిరహిణిమైవ ఒక అబలను ఈ విధముగా న-
 ప్రార్థింపు న్యాయమా?' ²² అని, తన ప్రియుని అపరింగిం విని ప్రా-
 నుచు

అలంకార భావము -

అర్థానులు ప్రకృతిని అలంకారు హావమునందున విశేషక
 ల్లోచియున్నారు అ మహానీయులు తమ అర్థాన్యైకము యొ-
 క్తావస్థమును వర్ణించుటకు - పుష్ప సాధారణముగ - పరిపం-
 గితిములైనవి ఉపమానముల వర్ణించిని సాధయించిరి ఉపమాలం-
 కమునని, ఉత్పేక్షలంకారమునకు అ మహా కావ్యములలో ని-
 ప్రసక్తము లనించినది

21 ఎత్తిశైలం సుమరత్ సతీస్త్రీమ్ ఇటపీశీన్ -లికెయ్య
 ఎత్తన్నతీక్ సుఖవత్ రెయ్యనాయమ్ - పైయు ముఖికో
 పొత్తున్ కాచిల్ ముత్తవమ్ కన్పత్తై కొళు మిల్లుయలే ఎన్
 రిత్తున్ ఎరన్కొగిత్తియోకిన్ కత్తై యల్లార్ నైమ్మిళిరేనే'

22 'విగ్గెం మేలప్పు ఎరిన్జుతోర్ పెగిల్ల
 రెల్లెరయ్ నేల్లకత్తు ఎన్ తిరుమాణమ్ పోనానే
 క్కక్కో మురైత్తువర్దెర్ తుళోరిరొక్కరై
 పెక్కిరైయ్ మాకొక్క మియ తవక్కోర్ పెరుమైయే'

గుత్తులు చగిలి, విడిపోవుచున్నవి పక్షి సముదాయము నుండి కలకలా
రావము వినిబడుచున్నది అందమైన కమలములు విచ్చి, ఎగురు
చున్నవి ఆపులను మేపుటకై, అరణ్యమునకుఁ బోవు గోపబాలకుల
సమయముండి మురళీ నాదము కూడ వినవచ్చుచున్నది మధురమైన
ఆ గీతిము యిట్టి- రాగాలాపనము ఆకాశపథమం దంతటను వ్యాపిం
చినది ఇప్పుడు తెల్ల వారినది శ్రీరంగనాథా! ఇక మేలు
కొనుము" 19

ఉద్భవన రూపము -

ప్రియునిఁ గలియుటకు ప్రకృతి - నాయకను ప్రేరేపించు
చున్నట్లు తిరుమంగైయార్థాచార్యులు వర్ణించిరి పరిశీలించుఁడు -

“నాయం సమయ మైనది హృదయ సంజకమైన ఈ సమయ
మున - సౌభమును వెదబల్లుచు పచ్చ శీతల సమీరణము నాయక
యొక్క వత్సోదములను స్పృశించినపుడు - నాయక మనస్సులో
ప్రియునిఁ గలియుటకు గిరిగింతలు పెట్టుచున్నది" 20

విరహవేసనతో నిరంతరము దుఃఖించు నాయక - ప్రకృతిగో
పకాత్య్రమును స్థాపించును చేతనము, అచేతనము అను భేదమును
మఱచి, ప్రకృతిని తన సఖిగాఁ దలంచుకొని, తన రూపేంద్రమును సఖి
రూపమైన ప్రకృతికి నివేదించును అప్పుడు ప్రకృతీయు - ఆ విరహానికి

19 తిరుప్పావై యాచ్చి 9 నుండి 11 వఱకు

20 “వననదదియేన్ సమ పుగున్దాయ్ పుగున్దయ్యేన్ వణ్ణయ్ వన్
కనన్దెక్కినియాయ్ తిరుచే వన్నాయరే
అన్దళిరళియార్ లోగినిన్దళిరేగో కలన్ద అన్దె చు మే
కెన్దళర్ పురైయమే తిరువారియమ్మానే”

అరింగిణి యగును. ఆమె ఒక పుడు కోయిలతోడను, మఱి యొక పుడు
మరములతోడను తన ప్రియుని కడకు సంజేశమునుఁ బంప యత్నిం
చును. అంతాల్ తన ప్రియునకు సంజేశ మందించి రావలసిన దని
సారి కోయిలను ప్రార్థించెను ²¹ మఱి యొక పుడు మేఘములను
ప్రార్థించుచు - 'విరహిణియైన ఒక అబలను ఈ విధముగా న్యధ
ప్రతి న్యాయమా?' అని, తన ప్రియుని అడిగిరం దని ప్రార్థిం
చును

అంశాద రూపము .

ఆధ్వారులు ప్రకృతిని అలంకారి రూపమునఁ గూడ విశేషముగ
చియున్నారు. ఆ మహనీయులు తమ ఆరాధ్య దైవము యొక్క
అందరియును వర్ణించుటకు - సర్వ సాధారణముగ - పరంపరా
ముఖై న ఈ సమానముల నన్నింటిని ఉపయోగించిరి. ఉపమానంకా
య నకు, ఉత్ప్రేక్షా లంకారమునకు ఆ మహా కావ్యములలో విశేష
వేశము లభించినది

ఎత్తితెయు మమరర్ సణిసేత్తుమ్ ఇరుటికేన్ ఎరితెయ్య
అత్తన్నవీణ్ ముఖవర్ తెయ్యవాయమ్ ఎత్తెయు పుళికిన్దెన్
కొత్తలర్ కావర్ మణిత్తడమ్ కణిపడై కొళ్ళు మిల్లయిలే ఎన్
తిత్తు ఎన్ ఎరదూగిత్తి యాకిత్ తప్పె యల్లార్ తెమ్మతిలేన్

— అద్వైతాద్ భాగము ౧౪

"విట్టిరి మేలాప్ప విరిత్తాత్పేర్ మెగిడ్డన్
తెట్టిరే వాయ్ పేడ్గడత్తు ఎన్ తిరుమాటమ్ పోనానే
కత్తెకర్గో ముల్లెక్కువట్టిర్ కుళిరచ్చోర్నెన్
'పెక్కిరై యాడళిక్కు మిడు తమకోర్ పెరుమైయే"

— అద్వైతాద్ భాగము 8౨

శ్రీ రామానుజ తీర్థ కామిది

కృష్ణ సౌందర్యమును జర్జరించు సుదర్శనములతో - లాభ్యులు
హాసములను కొన్నింటిని ప్రయోగించిరి తిరుమంగై యాశ్వా
తను ఇట్లు దైవమును కర్ణించిరి తిరుమంగై -

"యగారిముతో పరమావర్తన చేహ కాంతి - పురకతి మి
యిళి నున్నది అందమైన తలపి మాల - ౩౦౪ శోభను ఇరుమ
రేతయించున్నది ఎట్టిని పగడములు ఆ భగవానుని వదన వర్ణము
జన్మ శ్రేయముల విగ్నించిన కమలమునలెను నున్నవి ముగ్ధ వర్ణము -
కాశిమున సంపదించు నల్లని మేఘమువలె నున్నది." ౩౧

తిరుమంగై యాశ్వులు నుజి యెరి కాపున, ఒక ఉపమా
నతో - హామర భావమును విచిత్రముగా నిర్మిల్లి
వించిరి -

"కృష్ణుని కరిములు కమలముల వింటిని ముఖము మోడ నెమ
రు వింటిదే కేకములును కమలముల వింటిదే తరుణములు
తిము కమలముల వింటిదే" ౩౨

పెరియ తిరుమొళి ౩.౩-౧,౩,౩.

మైవిల్లి ముల్ల వానకల్ పెన్తాళ
పకరమ్ శేర్ తుళై యుపాచి త్తే యాత
ఎయి మల్లై నైల్లై యేరున్ది యా ఇళ్లే
ఇరువరాన్ది వర్ధాన్ది మున్నే నివార్
నై వర్ధాన్ది తాచున్ది వాయ్ తిలెన్ది రోలున్ది
కన్నడై యా ఒరవిత్త మరీయప్పరై
అంబరన్ నిలై మై కణ్డమోళి
అంబరన్ దేవరెళ్ళవోమి.

సమీకరణము :-

ప్రకృతిలో చేతన వ్యక్తిత్వము నారోపించుటయే మానసికము మానవునకు వలెనే ప్రకృతిని బాహ్యమైన రూప కల్పించి జేయుట - ప్రాచీన కాలము నుండియు సరిపాటిగా నున్నట్టిదే నాథానము గావించుకొనిన కావ్య నిర్మాతలు - ప్రకృతిలోని ప్రియత్వమును, మానవ వ్యాపారమునుగూడ అనుభవము దెచ్చియున్నారు అంటియ కాదు - అందమైన నాయికలో - భావముల నారోపించి, ప్రకృతిని బహు భంగులుగా ప్రసంగించి కవిచే సంభాషింపఁబడిన ప్రకృతి - ప్రేమతో, ప్రకృతికలసింపఁచిన కార్యకలాపములతో నిలిచిపోలేదు తత్సంబంధములైన సూర్య, భూ, విషాదాది భావములను పైతము పరిపూర్ణముగా వియున్నది

ప్రకృతిలో మానవ నైతన్యము నారోపించుచు - సమ్మారులు కొన్ని సన్నివేశములను తమ కావ్యములలో వర్ణించి, మించు సూర్యుని గాంచి, ఆ మహనీయులు చేసిన వర్ణన :-

“నూల కాలమువఱకు విశాల సామ్రాజ్యమును పాలించి, ముగా శాసించిన సూర్యరాజు కూడ, యెదకు అంతరించిపోవు న్నాడు” 1126

“శిర కల్లాతన్ శెజ్గోర్ శింనా శరీ ఇక్క-శిస్త
పారక కొత్తు సత్తె న్దదునాయిలు పారకన
పేరకేయమ్ విరుమ్మరకే యెమ్మై నీత్తు వళ్ళత్త
ఓరకేయదుళాయ్ ఇరుళాయ్ వస్తలు గిప్పదే”

రీతి ఉపదేశము

మానవుడు ప్రకృతి యొక్క కార్య కలాపములను అనేక విధముల అదృష్టుగ భావించి, బలమును, జ్ఞానమును, సాంత్వనమును పొందును అతడు ప్రకృతిలో నీలిన గాంచును ఉపదేశమును వినును ప్రకృతి కేవలము తత్త్వ ముపదేశించుచున్నట్లే అతనికి తోచును ఆ ప్రకృతియే అతని తొక గురువుగాఁ గన్పట్టును మానవుఁడు నీలిన, ఉపదేశమును అందించుటకు ప్రకృతి గురువీర మైనట్లు ఆత్మరులలో తొ దలు వర్ణించిరి ఇట్లు వర్ణించినవారిలో కుల శ్రేణి భావములు అగ్రగణ్యము, ఆ మహాసయుల మహాపదేశము లవశ్య గమనార్హములు -

“అరుణ వర్ణము గల కమలము కడ దీపము వెలిగించి పెట్టినను, ఆ కమలము వాడిపోదు కేవలము ఆకాశమునందలి సూర్యుని కింఞ ప్రసారము వల్లనే అది వాడిపోవును అట్లే, భక్తుఁడు కూడ భగవ దనుగ్రహము పై ననే ఆధారపడి యుండవలెగాని, మఱి యొకనిపై ఆధారపడియుండుట నిరర్థకము”¹

“ఆకాశమునందలి విహంగము పడే సడే ఆకాశముపై విహరించునట్లే, భక్తుఁడును భగవంతునియందే ఆధారపడి యుండవలెను

28 శైవకలె వన్దకలె చెయ్యిడినుమ శెట్టమలమ్
అన్దరమ్ వెట్టదిరో అల్లలలిగావాల్
వెన్దుయర్ వీట్టా విడినుమ విత్తు ప క్కొట్టమ్మా ఉన్
అన్దమిర్ శీర్క్కల్లాల్ అగన్దలైయ మొట్టేనే

— పెరుమాళ్ తిరుమొళి 5.10,

పక్షికి ఆకాశమే ఆధారమైనట్లు, నిస్సహాయుడైన భక్తునకు భగవానుడే ఆశ్రయదేయుడు "2"

వరనూత్న సామెతార్థము -

ప్రకృతియందలి రహస్యములను ఆమూలాగ్రముగ గ్రహించిన కవిశేఖరునకు - ఆ ప్రకృతియే సరమ తత్త్వమును దర్శింపఁజేయును విశ్వాత్మను దర్శించిన కవిశేఖరుడు - ప్రకృతిలో ఒకే విధమైన చేతన తత్త్వము వ్యాప్తిపొందియున్నట్లు గ్రహింపఁగల్గును అతఁ డా పరమ తత్త్వమును ఒకా నొక చేతన శక్తిగాఁదలంచును అట్టి చేతన శక్తికి ప్రకృతియే అంగ మనియు అతఁడు గ్రహించును

అర్థార్థులు విశ్వాత్మను దర్శించిన మహా కవులు కనుకనే ప్రకృతి యందలి పరమ తత్త్వమును తమ కావ్యముల మూలమున మనకు దర్శింపఁజేసియున్నారు పే యాశ్వాదుల భావనా పరిసరాలను పరిశీలించుడు -

"ఓ భగవానుడా! సరస్వత్యలము - సాదామిసీ రూపము నగు విజయ పతాకిమును ఎగురి వేయుచు, నజ్ర రూపియైన విజయ నుండు భిని మ్రోయించుచు, గగన మంజిల మధ్య భాగమునఁ దిరుగు మేఘు

- 27 "పెజ్జిబ్బో కళిదర్శాయ ఏత్తు ప క్కొట్టమ్మానే
ఎగ్గొప్పోయ్యయగేన్ ఉన్నిటై యడియేయడై యల్లల్లార్
ఎగ్గమ్ పోయక్కరై కాదాదు ఎలికడర్ వాయ్ మీణ్ణేయుమ్
వణ్ణత్తిన్ కూమ్మేలు మాప్పలవై పోణ్ణేనే "

సంతతి - నా మనః ఫలకముపై నీ రూపమునే ద్రిశించి, విమ-
క్ష్యప్రీతిఁ దెచ్చుచున్నది ॥

ఈ రీతిగా ప్రకృతిలో పరమ తత్త్వమును దర్శింపఁజేసిన పన్ని
రాశ్వాదులు అందఱును ఆరాధనయులు ఇచట ప్రకృతిలో పర,
ని త్వ మనఁగా -

“అహో రణియాన్ మహతో మహియాన్
అత్య గుహయాం నిహితోఽప్య శంతోః
కమ క్రతుం పశ్యతి పిత శోకా
రాకుః ప్రహితా వ్యపిహవ మీశమ్ ”

అను ఉపనిషద్వాక్యానుసారము - అణువుగాఁ అణువునై, మహత్త్వ,
సంహత్త్వనై విరాజిల్లు పరమాత్మయే అట్టి పరమాత్మను ప్రకృతిఁ
దర్శింపఁగలవారు మిక్కిలి సుకృతాశ్రయులు అట్టి సుకృతసంతోష
లభించు అనందము వికృతి రహితమైనది వారి కృతి రత్నములు వి
ముచ మహలోపకృతులై విరాజిల్లుట గుహాజము

“అయంతి తే మకృతివో రస ఏర్వా కపిశ్చరాః
వాప్తి తేహిం యః శాయే, శా మరణం రయమ్ ”

28 “ఏకై కొణ్ణ మిమ్మక్కొడి యెరుత్తు నేక
కొళై కొణ్ణ శాన్ ముళైత్తోడుమ్ - ఏకైకొణ్ణ
వీరమేగమన్దు నెరుమాన్ నిజమ్మొం
కాల్వొన్దు కొణ్ణమ్ కంపు ”

— మోక్షాదు రయమైది 88

శ్రీ రామానుజ వైభవము

వ్యాసకర్త

'సుధీపతి'

శ్రీమాన్ కందాడై శ్రీనివాసాచార్యులు, బి. యస్.సి

వరిష్కర్త

'విద్యా భూషణ - కవితా వికాసద'

శ్రీమాన్ ధనకుఢరం వరదాచార్యులు

శ్రీ రామానుజ కీర్తి శాముదీ సంపాదకులు

"మేషార్థా నంభవం విష్ణోః దర్శన స్థాపనోత్సుకమ్
కుండిర ండలే శేష మూర్తిం రామానుజం భజే "

అవతారిక

శ్రీమన్నారాయణుని దివ్య లీలా విలాసములు అవాఙ్మయ
అవతరములు ఆ జగన్నాథుని ఆజ్ఞ సనుసరించియే వివీరికాది బ్రహ
మర్త్యంత మగు సకల లోకము అనువర్తించుచుండును

'యదా యదా హి ఏర్మస్య గ్లాని ర్భవతి భారత !

అభ్యుత్థాన మదర్మస్య త దాత్మానం సృజా మ్యహమ్.'¹

అసేడి భగవద్గీతా వచనానుసారము - ధర్మోన్మథరణార్థమై, భా
గవద్గీతో కొందఱు మహానీయులు భూ లోకమున కారణ జన్ములు
అనూరించుచుండుదురు

అందులకు నిదర్శనముగ ఒకా నొకపుడు, శ్రీమన్నారాయ
పరివార - పరికరము లగు అనంత గరుడ విష్వక్సేనాది నిత్య సూరి
శంఖ - చక్రా ద్యాయుధములు భూమండలమున ఆభ్యారాచ
లుగా అవతరించి, ధర్మోద్ధరణము గావించిరి

పన్నిద్రరాళ్ళారులు తమ తమ మహిమలను అభివ్యక్త
గావించుచు, శ్రీవైష్ణవ ధర్మమునకు ఆధార భూతము లగు
ప్రబంధములను రచించుటేగాక, ప్రజానీకమున భక్తి భావః
పెంపొందించి, తిరిగి శ్రీవైకుంఠము నలంకరించిరి

తదుపరి నాథమునులు - లుప్తములైన ఆళ్వారుల దివ్యప్ర
ములను సమ్మార్వారుల అనుగ్రహ విశేషమున నుద్ధరించి, న
బహుళ వ్యాప్తి గావించిరి అనంతరము వారి పౌత్రు లగు యాజ్ఞ
చార్యులు - ఆశంపదారులుగా ప్రసిద్ధి గాంచి, శిష్య ప్రశిష్యు
గూడి, శ్రీరంగమున విరాజిల్లుచుండిరి అట్టి సమయమున -

అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకుడు, వైకుంఠ నాథ
నగు శ్రీమన్నారాయణుడు - దివ్య మణిమయ సింహాసనమున
భూ సీథా సమేతుడై వేంచేసి, అనంత గరుడ విష్వక్సేనాది
సూరులు, ముక్త పురుషులు సకల విధ పరిచర్య లొనర్చుచు -
గానము సేయుచుండి, ఆనందింపక, చింతాత్రాణంతుడై యుం
అట్టి స్థితిలో - అనంతకుడు శ్రీమన్నారాయణుని వీక్షించి, స్వా
దేవరివారి ముఖ కమలము కమలి చిన్నవోయి యుండుటకు క
మేమియో! ఆనంద రిసార్థమున నోలలాడదగు సమయమున
మీ రుండుటకు హేతు వేదియో! దాసున కెటుంగఁ దెల్పు
భయ భక్తులతో ప్రార్థింప, ఆ భక్త వత్సలుడు కరుణా ర
లులుకు పలుకులతో నిట్లనియె -

‘భోగిరాజా! అనాదికర్మవాసనానశులైన జీవాత్మలు జనన
రూప దుఃఖములనుండి విడువబడి, ఉజ్జ్వలించుటకై, నేను భూలోక
న అవతారిము లనేకములు ధరించితిని తదుపరి నా యాజ్ఞచే
వ్వకేసినాది నిత్యసూరులు లోకరక్షణార్థమై ఆత్మారులుగా సవత
రిరి కాని, నా మనోరథము సిద్ధింపలేదు చేతనులు ఉజ్జ్వలింపక,
స్వంసారులై సశించుచుండు విషయము స్పృశికి గోచరింప, విచా
య కలిగెను ఇప్పుడు మజల నొక సారి వారి ఉజ్జ్వలనార్థము ఏదేని
ఉపాయమును యోచించుచున్నాను అట్టి చేతనుల సుద్ధరించుటకు
సమర్థుడవు కావున, నీవు భూలోకమున నవతరించి, చేతనులకు
రాక్షి మార్గము నుపదేశింపవలయును’ అని ఆజ్ఞ నొసంగెను

ఆదిశేషుడు ఉంతట - ‘స్వామీ! దేవరవారి లజ్జ గానునకు
గోధార్యము కాని, విపీలికాది బ్రహ్మ సర్వంతము లోక మంతయు -
బ్రహ్మి స్థితి లయకారకు లగు దేవరవారి మాయచే ఆవరింపబడి
యన్నది. కనుక, నిత్య విభూతికిని, లీలా విభూతికిని అధిపతులగు దేవర
ారు - ఆ విభూతి ద్వయముపై అధికారిమును దాసున కొసంగితిరేని,
దియో యొకయుపాయమున తమ యభీష్టమును నెరవేర్చి యత్నింతు’
ని సవినయముగా విన్నవించెను అంతట శ్రీమన్నారాయణుడు -
‘ఆదిశేషునకు అతడు కోరినట్లే ఉభయ విభూతి నాయకత్వ మొనంగి,
సూలోకమున నవతరింప నియమించెను

ఆదిశేషుడు భూ మండలమున

రామానుజులుగా ఎవతరించుట

భగవత్ స్నియమనానుసారము ఆదిశేషుడు భూ మండలమున
‘కేతెంచి, ఆసూరి శేషపసోమయాజి, కాంతిమతి యను పుణ్యదంపతు
లకు కుమార రత్నముగా - పింగళ సంచత్సిర వైత్ర శుద్ధ పంచమీ

శ్రీ రామానుజ కీర్తి రాముని

వాసరయు క్త మగు మేవమాన అర్చా వక్షత్రమున, (శ్రీ ౪
7) భూతపురి యని ప్రఖ్యాతి గాంచిన శ్రీవరంబూదూరులో.
రి గోత్రమున జన్మించెను.

అశ్వినందారుల ముఖ్య కిష్యులును, పెద తిరుమల నందిగా
సిద్ధులు నగు శ్రీశైలపూర్ణులు¹ - తమ పెద్ద చెల్లె లగు కాంబి
1 పార్వతీధిస్వామి యనుగ్రహ విశేషమున పుత్రుడు పుట్టివచ్చి,
ఎంతయు గుంతపించి, శ్రీవరంబూదూరున శేతెంచి, ఆ కిశ్కపుగ-
నూనులలు² అని నామకరణము చేసిరి

శేకవాచార్యులు తమ తనయునకు ఆ యా పమయములలో³
ప్రాశసము, చౌలము, టెంచలగు సంస్కారములు జరిపించి,
వాడను టెంచలు కి - వ సంవత్సరమున, ఒక శుభ ముఖాలూర్తి
౨ ఉపనయనము గావించి, వేద వేదాంగములను సాంగోపాంగ
తామే ఆ బాలునకు జోధించిరి పది యాతేంద్ర ప్రాయమునకు
గానులలు సంపూర్ణ జ్ఞాన తేజో విరాజితులు కాంగా, ఆపుడు
గానులలకు శేకవాచార్యులు 'తంజమూంబ' యను కన్యతో వివా
౩ జరిపించిరి

శ్రీశైల పూర్ణులు - (శ్రీ ౪, 873 - 1873)

దీని రామానుజుల మేవమానిగాని తిరుమల వంశమునకు మూల పురుషుల
జన్మస్థానము తిరువతి శ్రీ వేంకటాచలమున జన్మించినవారు
మామరరావ్యుల కిష్యులు దీనికి ఆరువది సంవత్సరములు నామాంకరము కలదు

శ్రీ రామానుజ నామాంకరములు

1 అశ్వినందారులు 2 అశ్వినందాగివర్ణులు 3 అశ్విన మునియ 4 యి.
7 నాథు 6 యశోధరులు 8, యశోమరులు 7 శ్రీనిధి వ్యథానలు 7 ఇలయోవా
6లు 8 పింజయినానలు 10 ఉదయవరము 11 భూకేశవీ నాయకులు 12 భూ
వరములు 13 విభావిర్యులు నాయకులు 14 తిరుప్పావై కీయర్ 15, గోదాగ్రాహు
8 శ్రీ విశ్ణురెడ్డిక విద్వాంక స్థావరావ్యులు ముమ్మగువని

వివాహాంతరము తండ్రి యగు కేశవాచార్యులు విరమపదింప రామానుజులకు విష్ణుట సకటుంబముగ శాంచీ పురిము చేరి, అచట మహా పండితుఁ డగు యాదవ ప్రకాశుని వద్ద వేదాంత శాస్త్రమును అధ్యయనము చేయసాగెను

రాజ కుమార్తెకు పట్టిన బ్రహ్మరాక్షసుని రామానుజులు పోద్రోలుట

ఆ తరుణమున నొకపుడు - శాంచీపుర రాజకుమార్తెను బ్రహ్మ రాక్షసుఁ డావేశించి బాధించుచుండెను ఎందరో మంత్రులు లేతెంచి, ఆ రాజకన్య నావహించిన బ్రహ్మ రాక్షసుని పోద్రోలుట కెంతగా ప్రయత్నించినను విఫల మయ్యెను అంతట, యాదవ ప్రకాశుఁడు మహా మంత్ర శాస్త్రవేత్తగా రాజు విని, అతని రక్షించెను కాని, యాదవ ప్రకాశుని మంత్ర తంత్రములు బ్రహ్మ రాక్షసుని యెడి నిష్ఫలము లాయెను బ్రహ్మ రాక్షసుఁడు యాదవప్రకాశుని ధిక్కరించి, గడ గడ వణకుచున్న అతని చూచి, సూటిగా - 'ఓ యాదవా బ్రాహ్మణుఁడవై జన్మించుటకు నీవు చెసిన పూర్వ పుణ్య మేమి బ్రహ్మ రాక్షస జన్మ నొందుటకు నే జేసిన పాప మేమి?' య ప్రశ్నించెను ఆ ప్రశ్నలకు యాదవుఁడు ప్రత్యుత్తరము లీయఁజాలక మిన్న కుండెను

బ్రహ్మ రాక్షసుఁ డంతట గంభీర స్వరముతో - 'యాదవా పూర్వ జన్మమున నీవు మధురాంతక మను అగ్రహారపు చెఱు గట్టునఁ గల పుట్టిలో ఉడుమువై పుట్టియుంటివి ఒకానొక దినము, వేద వేదాంగ పారంగతుఁ డగు నొక వైష్ణవుఁడు - మార్గ మధ్యము గల ఆ సరస్సులో స్నాన మాచరించి, ఆ సరస్త్రిమున వంట చే

కొని, శ్రీ మన్నారాయణునకు నివేదనము గావించిన ఆ యన్నమును భక్తితో భుజించి, ఆ భుక్త శేషమును నీ పుట్టవద్ద విడచి వెళ్ళి పోయెను యీ ద్వాధా పీడితుడ వగు నీవు - ఆ భుక్తాన్న శేషమును భుజించిన కారణమున, ఈ జన్మమున నీవు బ్రాహ్మణోత్తముడ నైతిని ఇక నా సంగతి యేమన, వేద శాస్త్ర విశారదుడనై, రద్బాహ్మణుడనుగా విఖ్యాతి గాంచిన నేను - ఒకానొక యజ్ఞమున నాటిల్లిన మంత్ర క్రియాది లోపము నలన, బ్రహ్మ రాక్షసుడ నైతిని తదుపరి, కాంచీపురోద్ధానమున ఈ రాజకన్య నావేశించి నిని నీ శిష్యుడను, సర్వ లక్షణ సంపన్నుడ నగు రామానుజుడు - 3న పాదముచే నన్ను స్పృశించి, పాదోదకము నొసగి నా కనుజ్జనిదిన యెడల, నే వెడలి పోయెద' నని పలికెను

ఇది యంతయు ఆకర్ణించిన రాజపండుడు - రామానుజుల రాహ్వోనించి, అంజలి ఘటించి, తన తనయ నావేశించిన బ్రహ్మ రాక్షసుని పోద్రోల వేడెను అంతట రామానుజులు - ఆ రాజ శిష్య శిరముపై తమ పాద ముంచి, ఆమెకు తమ పాదోదక మొసగి, ఆ కన్య నావహించిన బ్రహ్మరాక్షసుని వెడలి పొమ్మని ఆజ్ఞాపించెను అంతట బ్రహ్మరాక్షసుడు - తన ఆత్మకు అఘోగితి గల్గించిన శరీరమును వదలి, దివ్య శరీర ధారుడై, దివ్య విమానమున దివ్యధామము చేరెను అప్పుడు మహారాజు - సంతోషాతిరేకమున, రామానుజులను ధన కనక సస్తు వాహనములతో ఘనముగా సత్కరించెను అట్టి సత్కార ద్రవ్యము నంతటిని రామానుజులు - తమ గురు గురూదప ప్రకాశంనకు సమర్పించిరి.

యాదవునకు రామానుజులయందు

అమాయ జనించుట

రామానుజ ప్రభావము వలన రాజ కన్యకు స్వస్థత చేకూరిన సుటనముచే, యాదవప్రకాశునకు రామానుజులయందు అమాయ ంచెను ఒకనాడు యాదవప్రకాశుడు రామానుజులకు తైత్తిరీయో మత్తు చెప్పచు, 'సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ' అను వాక్యమున గార్థము చెప్పెను రామానుజు లంటట వెంటనే లేచి, 'సత్య నాది వాక్యములు పరబ్రహ్మ గుణములను చెప్పుచుండ, శ్రుతి క్యమునకు మీ రేల అచార్థము చెప్పుచుంటి' రని ప్రశ్నించిరి యాదవు డా మాత్రేన వాక్యము విని, కోరోద్రిక్తుడై, రామాను జును అనేక విధముల దూషించెను అంతట రామానుజులు గురు ల వాసుమును వీడి, తమ నివాస గృహమున కేగిరి

యాదవుని దురాలోచనము

ఇట్లుండ, రామానుజులు తన వద్ద శాస్త్రాధ్యయమును వదిలి భీనందులకు యాదవుఁ డొకింత చింతించి, రామానుజుడు సామాన్యఁడు కాఁడనియు, సాక్షాత్తు దివ్య పురుషుఁ డనియు, తన మతమును నిర్మూలించవచ్చిన వాఁడనియు యాదవుఁడు నిర్ణయించి, రుష్టిగలవాడై, ఒకనాడు శిష్యులతో సమాలోచనము చేసి, రామానుజుని హత్య గావించుటకు ఉపాయ మాలోచించెను, కాని హృహత్యా పాతకమునకు వెఱచి, కాశీ తేత్రమున - గంగా దిలో, మణిక్పర్ణికా ఘట్టమున త్రోసివైచి, 'రామానుజుడు గంగా దిలో కాలు జరిగడి మురిగించె' నని పుకారు పుట్టించినచో రాసము సుధాగింపదని భావించి, రామానుజులను సాదరమున రావించి,

'రామానుజా! నీవు మహా ప్రాజ్ఞుడవు నావద్ద నీవు శాస్త్రార్థః
స్థాయిసమును వదలి వేయుట మేలు కాదు శిష్యులందఱిలో నీ
మందే నా కెక్కువ మక్కువ కేపించిన విద్యులనుగూడ నేర్చుకొని
నీవు శాస్త్రీ నందఁగా - ఆనందింపవలెనని నా ఆశాంక్ష' అని యాచ
యించు పలుక, అవి యన్నియు కపట వాక్యములని రామానుజులు
తలపక, అట్లే మఱల యాదవుని వద్ద శాస్త్రార్థయనము చేయ
సాగిరి.

యాదవుడు రామానుజులను హత్య గావించి యత్నించుట

అంతట నొకనాడు - గంగా స్నానము మాఱు మానమున
విశేష ఫలప్రద మగుటచే, కాశీ తీర్థమునకు బయలుదేరవలసినదని
యాదవుడు రామానుజులతో పలికెను రామానుజులు తల్లి యాజ్ఞ
కైకొని, యాదవునితో గంగా స్నానమునకు బయలుదేరి యాద
వుడు సకల శిష్యులతో కాశీ యాత్రకు పయన మయ్యెను యాదవుని
కుటిలతను, కుట్రత్రములను ఎఱింగిన గోవిందుడు - రామానుజుల కా
రంగతిని చిప్పవలెనని తలచి, అట్టి తరుణమునకై వేచియుండెను కాశీ
యాత్రలో - యాదవుడు శిష్యులతోఁ గూడి, వింధ్యారణ్యమున
రామానుజులను తప్పించి, ముందుగా నేగెను మార్గమున దూరముగా
వచ్చుచున్న రామానుజులను వారి వినతల్లి కుమారుఁడగు గోవింద
శక్తిరు * చూచి నవ్వింది, 'రామానుజా! నీవు జాగ్రహుఁడవై

4. గోవింద కృతులు (క్రి. శ. 1028 - 1181)

వీరు రామానుజుల వినకర్ణిగారి కుమారులు అన్యస్తావము ప్రేమింబుదూరుకు
నమీచమునఁగల మధురమంగల గ్రామము వీరికి గోవిందమిత్ర అనియు నామాంత
రము కలదు వీరు వైరాగ్య సంపన్నులు రామానుజులు వీరికి స్వాస్థాశ్రమమును
ప్రసాదించి, 'విష్ణుర్' అను నామము పులిరి

గుండు' మని హెచ్చరికి చేసి, యాదవుని దురలోచనమును నిలియజేసి పెళ్ళెను

రామానుజు లా మాటలను విన్నంతనే, మార్గమును వదిలి, ఆ చెట్టు ముదల నిలబడి శ్రీ మన్నారాయణుని చరణారవిందములను స్వానింపసాగిరి ఇంతలో గొప్పవర్షము రాగా, ఆ వర్షమువల్ల యాదవుఁడు పీడితుడై, శిష్యులతోఁగూడి, సాయం సమయమునకు మెల్లగా కాక చోట చేరెను అంతట - మార్గమున రామానుజులు లేక, గోవిందుఁడు ఒంటరిగా వచ్చుట యాదవుఁడు చూచి, 'రామానుజులను పీడి ఒంటరిగా నిచటికి వచ్చితివా? అతఁడెచ్చట నున్నాఁడు?' అని అడుగు, అపుడు గోవిందుఁడతనితో - 'గురువరా! రామానుజులు ఎంతోమీను ముందుగానైన వెళ్ళియుండువచ్చును లేక వెనుకనైన వచ్చుచుండవచ్చును' అని విన్నవించెను

అంతట యాదవుఁడు శిష్యులను పిలిచి, ఆ దుర్గమారణ్య మార్గమున రామానుజులను వెదకుడని ఆజ్ఞాపించెను శిష్యులు రామానుజులను కానక, 'అయ్యా! అరిణ్య మంతయు గాలించితిమి కాని, రామానుజులు కానరాలేదు' అని విన్నవించిరి అపుడు యాదవుఁడు కొంత తడవు విచారము నంది, రామానుజుని ఏ వ్యుగమో భక్షించి యుండునని మఱికొంత తడవుకు లోలోన సంభవించి' కారుచీకటులు కమ్మకొనగా - అచట నిద్రించెను

కంచి వరదరాజస్వామి లక్ష్మీ నహితుడై

కెరాత దంపతులుగా రామానుజులకు దర్శన మొనఁగుట

అంతట, భక్త వరదుడైన వరదరాజస్వామి - పెరుండేపి హితుడై, బోయ వేషము ధరించి యేతెంచి, రామానుజులను చూచి, 'అయ్యా! ఒంటరిగా ఈ భయంకరారణ్యమున డిచుట

మేలు కాదు ఎందులకు పోయెదవు?' అని యనుగ' రామానుజులు - 'నేను కాంచీపురమునకుఁ బోవుచున్నా' నన, అతడు - 'మేమును అచ్చటికే పోవుచున్నారము కావున మఱి వెంబడి వచ్చితివేని, సులభ మార్గమున జనవచ్చును, అయినను - ఇది రాత్రి సమయ మగుటచే, ఇక నడచుట మంచిది కాదు గాన, కొంత విశ్రమించుట మే లని ఒక చెట్టు క్రిందఁ జేరి, అట రామానుజులను నిద్రిఁ బుచ్చిరి

అంత ఆ రాత్రి నాలవ జమున ఆ బోయెటి దాహము గొని జలము కోరినంత, బోయెఁ డచ్చట నొక గావిని గురుతుగఁ జెప్పి, రామానుజులను నీరు దెప్పని పలుక, ధీరు లగు ఆ రామానుజులు వెళ్లి, నీరు గొని వచ్చి, అచ్చట వారినిఁ గానక, ఎందు బోయిరో యని వెదకుచుండ, సూర్యోదయ మగుటచే, తమకుఁ గన్పట్టు ఆలయ గోపురాదులనుఁ గని, ఆశ్చర్య మొంది, అచ్చటి జనులవలన అది కాంచీపురమని తెలిసికొని, ఆశ్చర్య చకితులై, 'ఎచ్చటి వింధ్యా రణ్యము! ఎచ్చటి కాంచీపురము! ఎచ్చు నిద్రించుట! ఎచ్చట మేలుకొనుట!' అని విభ్రమముఁ జెంది, ఇది యంతయు వరదరాజుల లీలా విశేషమని భావించి, తమ నివాస గృహమున కేగి, తల్లి యగు కాంతిమతితో - జరిగిన వృత్తాంతమును నివేదించ, ఆపు డామె - వరదరాజస్వామికి అంతరంగికులును, మైశ్యకులాలంకారులునైన తిరుక్కచ్చివఁదీకి¹ నివేదించ నియమించెను 'రామానుజ' లక్ష్మీ ఆ నందిని

[తిరుక్కచ్చివఁదీకి -

వీరి శిష్యులైనను పుణ్యమల్లి నివాసము కాంచీపురము వీరికి కాంచీపూర్ణు లను వామాంతరము కలదు వీరు పెరియనంది శిష్యులు వందరాలస్వామికి ఆఽన్మాంతము నేని గావించి, ఆ స్వామికి అంతరంగిక భక్తుడగా ప్రసద్ది గాంచిన వైశ్యకులాలంకారులు వందరాలాత్మాకమును రచించిన వరమ భాగవద్భక్తములు రామానుజుల హితమును కోరినవారు

ంచిరి వారు ప్రస్తుతాంశమును గ్రహించి, 'నాయనా! రామానుజా!
!రాత దంపతులు - వరదరాజులు, పెరుండేవితాయూరులే వారికి
!సాత్రమైన ఆ శాలాకూప శీర్థమును స్వర్ణ కంభముతో గొని తెచ్చి,
!కైంకర్యము చేయు' మని రామానుజులను ఆహ్వానించిరి రామా
!లట్లే ప్రతినిత్యము అమితానందముతో వరదరాజస్వామిని
!చుచుండిరి

యామునులకు రామానుజుల వృత్తాంతము తెలియుట

నాథమునుల పాత్రులును, శ్రీమన్నారాయణుని సింహాసనాంశ
! అవలరించినవారును, ఆపందారు అని ప్రసిద్ధి గాంచినవారును
యామునాచార్యులు - విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత ప్రవర్తకులై,
ంగమున వేంచేయుండిరి వా రొకనాడు తిరువాయి మొలిని
!ంచుచు - 'పొలిగ, పొలిగ' యను పాశురమును పఠికించి,
! ముగ్గులై, శిష్యులను పిలిచి, శిష్యులారా! సర్వ లక్షణ సంశో
!డు, విష్ణు భక్తుడు, సర్వ జాన్తార్థ తత్త్విజ్ఞుడు సగు యువకు
!శమం దున్నను నాకు వెలియజేయుచు నియమించిరి శిష్యు
! అట్టి వానిని గుఱించి ఆ ప్రాంత మంతటను అన్వేషించి, రామా
! వృత్తాంతమును యామునులకు వివరించిరి అపు డట యామునా
!లు రామానుజులను చూడ వేడ్క గలవారియ్యును, అన్వేషణ
!చూడజాలకపోయిరి,

గాదపుని గంగాస్నానము - గోవిందుని వైవాచారము

యాదవ ప్రకాశుడు కొలీ త్రేతమున గంగా నదిలో స్నాన
!రిందిచుచుండెను ఆతని శిష్యులలో నొకఁ డగు గోవిందు భట్ట
!గంగాస్నానము చేయుచుండ, ఇంతలో సపు డా నీటినుండి
!దభట్టరుకు శివలింగ మొకటి లభించెను దాని నాతఁడు తన

గురువుకుఁ జూప, ఆ యాదవుఁడు సంతపించి, 'మాఘు స్నానముగా నీకు కాశీ విశ్వేశ్వరుఁడు ప్రసన్నుఁ డయ్యె'నని గోవిందుని పలికి, మాఘ మాసాంతము వఱకు అచటనే కాలము గడపి, అనరము అచటనుండి కాంచీపురమునకు మఱలి వచ్చెను

గోవిందాచార్యుఁడును యాదవునితో కాంచీపురి కేతెఁగురువువద్ద అనుజ్ఞ గైకొని, అచటికి సమీపమునఁగల స్వగ్రామ వసుధుర మంగల గ్రామమున కేగి, గంగా ప్రవాహమునుండి తెఱగిన లింగమును ఆ గ్రామముననే ప్రతిష్ఠించి, విభూతి, రుద్రాక్ష మొదలగు నైవ చిహ్నములు ధరించి, కాశకూస్తికి వెళ్ళి, అచట పలికి సేవ జేయుచుండెను.

యాదవుఁడు రామానుజులను

కస్తూర్యయనమునకు మఱల అహ్వానించుట

వింధ్యారణ్యమునుండి రామానుజులు కాంచీపురమునకు ముగా చేరినట్లు యాదవుఁడు విని, సంభ్రమాశ్చర్య చకితుఁ ధీమంతుఁడగు రామానుజునితో వైరము తగదని తలచి, శిష్యుల ద్వారా రామానుజులను మఱల రావించి, ఆయనకు తన అభిప్రాయ పెరిగించెను శాస్త్ర పండితులలో నపు డచట యాదవుని కంటెను మించి రెవరును లేనందున, రామానుజులు ఆ యాదవ ప్రకాశుని మథాప్రకారము కస్తూర్యయనము చేయసాగిరి.

యామునులు రామానుజులను చూచుటకు

కంచి కేతెంచుట

రామానుజుల అతిమానుష వైభవమును వినిన యామునువారిని చూడ వేడుకతో, శ్రీరంగమునుండి కంచి కేతెంచి, .

రాజస్వామిని సేవించి, ఆ స్వామికి మంగళాశాసము గావించి, సన్నిధి
రద్ద - తూర్పు పడమర మండపమున, కాంచీపూర్ణులతో శేంచేసి
ముండ, యాదవప్రకాశుడు శిష్యబృందముతో - వరుని సన్నిధికి
ప్రదక్షిణముగా వచ్చుచుండెను వానిలో - రామానుజులను మాపు
మని యామునులు తిరుక్కచ్చివంటి నడిగిరి అపుడు కాంచీపూర్ణులు -
ఆచార్యవర్యా! ఆ బృందములో ముందు నడచు ఏకదండ సన్యా
సయే రామానుజులకు గురువగు యాదవ ప్రకాశుడు ఊర్ధ్వపుండ్ర
భారీయై, ఆకర్ణాంత విశాల నేత్రుడై, అహను బాహుడై, మధురి
మండహాస వదనారివిందుడై, బ్రాహ్మణ బాలకుల సహమ వచ్చు
చున్నవాడే రామానుజాచార్యులు' అని తెలిపిరి యామునులు
రామానుజులను నేత్ర పర్యముగ గాంచి, ఆతని జ్ఞానాభివృద్ధికి,

“అక్షిశః పుండరీకాంశః కృపాం రామానుజే తప
నిధాయ స్వమతే వాఢ! వ్రవిష్టం రిర్తు స్వర్ణం”

ఓ అక్షీనాథా! పుండరీకాంశా! రామానుజనియందు నీ పరి
పూర్ణ శతాక్ష ముంచి, నీకు సమృత మగు శ్రీవైష్ణవ సంప్రదాయ
మున ప్రవేశింపఁజేయు' మని వరదరాజులను ప్రార్థించి, రామాను
జులను కలియఁజాలక, శ్రీరంగ మేగి, రామానుజుల అభ్యుదయము
నాకాక్షించి, స్తోత్ర రత్నమును రచించిరి

యాదవుడు కప్పాస క్రితికి

అపార్థము చెప్పటి

ఒకనాడు రామానుజులు యాదవప్రకాశునకు తలయఁటుచు,
శాస్త్రాధిములను వినుచుండిరి యాదవుడు - 'తస్య యథా

‘కపాళం పుండరీక మేవ మక్షిణీ’ అను శ్లోకము - ‘పరమాత్మ యొక్క నేత్రములు కోటి పిట్టల వంటి ఎఱ్ఱనైన నేత్రములు’ అని అపార్థము చెప్పెను. ఈ వివరీతార్థమునకు వ్యాఖ్యలము నంది, రామానుజుల నేత్రములనుండి, వేడియైన అశ్రుధారలు యాదవు, తొడలపై బడి, చురుక్కు మనఁగా - ఆయన తల ఎత్తి, ‘దుఃఖంఁబు చుంటి వేల?’ అని ప్రశ్నించెను. అంత రామానుజులు - ‘తాన శ్రుతికి చెప్పు విరుద్ధార్థములను విని, విచారము నందుచుంటి’ న నెలిపిరి యాదవుఁడు అగ్రహోదగుండై, సరియైన యర్థమును నీ వివరింపు’ మని పలికెను. రామానుజు లంతట -

“కపాళం వితి వాక్యస్య వక్ష్యే వ్యర్థం శ్రుణు ద్విష్ట !

గంధీ రాంభవీ జాత్యో ద్రోద్య ద్వాసుకరై స్తథా

సంపల్ల దక వద్మస్య నద్భవే తోవనే హః!

కస్యా కురే తే పిథో ప క్తవ్యః కాఢ్య విత్తమైః ¹

బ్రాహ్మణోత్తమా ! కపాళం మను వాక్యమునకు అర్థము, నెఁ జెప్పెద వినుము. ‘కపాళం’ వాక్యమునకు - లోతగు నీటినుం పుట్టి ఉదయించుచున్న సూర్యుని కిరణములచే చక్కగా వికసింపఁ గల్గెదములవంటి నేత్రములుగల శ్రీ మహావిష్ణువు’ అని వివరింపఁ తాము చెప్పిన పోలిక పొసఁగ ననిరి.

ఈ సముచిత వ్యాఖ్యానమునకు సంతసింపవలసిన యాదవుఁడు ముగ్ధుర గ్రస్తుండై, మూర్ఖ చిత్తుండై, రామానుజులను అనేక క్షణముల దూషించెను. అంతట రామానుజులు ఆ యాదవుని క

1 రాందోగ్యోపనిషత్తు : 1 - 6 - 7

2 వ్రహ్మసూత్రము 3 - 18 - 14

దీదాంత కాస్తాభ్యయవమును విజ్ఞానాభ్యయవములు నియమా
ననుసారము వరదరాజ స్వామికి తీర్థస్థానము చేయవలసి

ప్రీతరత్న క్రవణము

శ్రీ రంగమున యామును లీ స్మృత్యంతమును విని, తమ
సేవ్యులగు పెరియనంబిని¹ పిలిచి, రామానుజులు వినునట్లు ప్రీత రత్న
మును పఠింప నియమించిరి. పూర్వార్థములు తెంటనే శాంతిపురమున
ఁదిగి, వరదరాజస్వామి సన్నిధిలో ప్రీత రత్నము వ్రదుంధించు
మంద, స్వర్ణ నుంభముతో లిప్తైంకర్యము చేయు రామానుజు లీ
రత్నము నాకర్ణించిరి

‘స్వాధానికా నపతితాశ్చయే శత్యవ్యం
నారాయణ త్వయ న మృష్యతి వై తికః కః
బ్రహ్మ శివ కృత మితి పరమ స్వరాశి
శ్చేతేతి యవ్య మహిమార్జవ విప్రయో ప్తే”

శ్రీమన్నారాయణా ! స్వాభావికమును, అపరిరేని అతిశయ
మును కల నీ సర్వ జగన్నియమన పామర్యము - నారాయణుడవగు
ని యుండే తగి యున్నది కాని, ఇం శివస్వరీయందును తగను. బ్రహ్మ
జుశ్వరుడు, దేవేంద్రుడు మొదలుగాఁగల దేవత లందఱును నీ
మహిమయందలి కణములే’.

ఈ శ్లోక భావమును రామానుజులు గ్రహించి, మిక్కిలి సంత
సించి శ్లోకము నెవరు కఠించిరని పూర్వార్థములను ప్రశ్నించిరి
ఇ మహానీయులను వర్ణించఁజేయుచుని రామానుజులు శోరగా, సంత

1 పెరియనంబి

పీరి జన్మజ్ఞానము శ్రీరంగము పీరి శ్రీ వరాంశురామయ మహాపుత్రుల
పూర్వార్థము అను నాహింసయందు కంఠే,

సమున పెరియనంబి అందుల కంగీకరింప, ఇరువురును శ్రీరంగక్షేత్రమున కేగిరి

మాయావినోది యగు శ్రీరంగనాథుడు - యామున, రామానుజుల సమాగమము సంభవించిన దో - లీలా విభూతికి ముప్పు వాటిల్లునని తలచి, ఆశవందారుల నాహ్వానించి, పరమ పదము నిచ్చితి నని పలికెను రాచవ్రణముతో అప్పటికే శాధ సనుభవించుచున్న యామునలు - ఎనిమిదవ దినమున సరిమ పదమునకు వెళ్ళగలనని విన్నవించి, మరమునకు మరిలి నచ్చి, పరతంత్రు లగుటచే తమ కోరిక తీరకయే పరిమపడించిరి రామానుజులును, మహాపూర్ణులును కావేరి తీరమున గుంపులు గుంపులుగా చేరి, అతి దుఃఖితులై యున్న శ్రీ వైష్ణవులను చూచి కారణమడుగ, అట యామునాచార్యుల పరమపద గమన వార్తను విని, ఇరువురును దిగ్భ్రాంతి జెంది లేచి, మిగుల దుఃఖించి, సేద దీరిన వెంటనే వెడలి, ఆశవందారుల చరమ విగ్రహమును సేవించిరి

రామానుజ ప్రతిజ్ఞ

శ్రీ రామానుజులు ఆశవందారులను పాదాది కేశాంత పర్యంతము సేవించుచు, ముడుచుకొని యున్న ఆశవందారుల మూడు వ్రేళ్ళను చూచి, ఆశ్చర్య చకితులై, అచటి శ్రీవైష్ణవులతో - 'స్వాములారా! ఇవి మున్నును ఇట్లే యుండెనా?' అని యడుగ, అచ్చటి వైష్ణవులు - 'ఎప్పు డిట్లు లేదు, ఇప్పుడే ఇట్లయ్యెను ఇందులకు కారణము నెఱుంగ మీరే సమర్థులు' అని పలికిరి ఆ పలుకులు విని, పరేంగి తజ్ఞ¹⁰ లగు రామానుజులు - ఈ రీతిగా ప్రతిజ్ఞ చేసిరి -

10 పరేంగితజ్ఞులు = ఇతరుల మనోభావములను గ్రహింపగల్గినవారు

‘నేను శ్రీవైష్ణవ మత మవలంబించి, దానిని పరిపుష్టి గావించి, యా మోహితు లగు జనులను పంచసంస్కారపరులఁ గావించి, స్వప్రబంధాధ్యయన పరులుగను, ప్రపత్తి పరులుగను చేరి ఓంతు నని పలుక, యామునుల వ్రే లొకటి యథాప్రకారము విపోయెను

‘సకలార్థములు గ్రహించి, తత్త్వజ్ఞాన పరముగా బ్రహ్మసూత్ర మ్యమును ప్రబల శ్రేయస్సు నభిలషించి రచించు’ నని రామానులు పలుక, యామునుల రెండవ వ్రేలు విడిపోయెను

‘లోకోపకారకులగు వ్యాస పరాశరులు - జీవేశ్వరాదులను, మరి స్వభావములను భగవత్ప్రీతికి మార్గములను వివరించుచు, రాణరత్నమగు విష్ణుపురాణమును రచించిన మహాప్రాజ్ఞులు అట్టి వ్యాస పరాశర నామములతో ఇరువురును తీర్చి దిద్ది, పరాశరునిచే ట్లు సహస్రనామ ప్రోత్సమునకు ‘భగవద్గూఢ దర్శన ప్రకాశిక’ యను వ్యాఖ్యానము నొకదానిని రచింపఁజేయఁగల’ నని రామానుజు లన్నం నే, యామునుల మూడవ వ్రేలు విడిపోయెను అత్మ విజ్ఞాన ధను గు రామానుజు లిట్లు యామునుల కోరికలను గుర్తించి, వారి కోరి లను సఫలముగావింపఁగలనని ప్రతిజ్ఞ చేసిరి

తదుపరి రామానుజులు - ఆశ్చర్యానంద నిమగ్నులైన శ్రీవైష్ణ వులకు అభివందన మాచరించి, కాంచీపురికిఁ బోవ నుద్వృక్తులు కాగా, గారిని స్వాములు - శ్రీరంగనాథులను సేవించి పోగోరిరి అపుడు రామానుజులు - ‘స్వాములారా! యామున - రామానుజ సమాగ మమే జరిగి యున్నదో, ఇరువురిము పరమ పదమునకు సోపానములు ర్పించియుండెడివారము ఆ మాత్రము అవకాశము కల్గించని ర్దయఁడైన శ్రీరంగనాథుని సేవింపఁజాల’ నని పలికి, తిరిగి కాంచీ పురికి విచ్చేసిరి. మఱునాటి ఉదయము కాంచీపూర్ణులను దర్శించి, బరి

గిన వృత్తాంతమును నివేదించి, రామానుజులు మఱల యథా ప్రకారము వరదరాజస్వామికి తీర్థక్షేత్రకర్మము చేయసాగిరి

రామానుజుల మనో వేదన

వరదరాజస్వామికి మిక్కిలి ప్రీతి పాత్రులగు కాంచీ పూర్ణులను రామానుజులు గురువుగా భావించి, వారి నొకనాడు తమ గృహమునకు అతిథ్యమున కాహ్వానించిరి కాంచీపూర్ణులందుల కంగీకరించిరి అంతట తమ ధర్మపత్ని యగు తంజమాంబచే బహువిధము లగు భోజన పదార్థములను శిథము చేయించి, తిరువారాధనమును పూర్తిగావించి, కాంచీపూర్ణుల రాకకై నిరీక్షించుచుండిరి కాని, ఎంతకును వారు విచ్చేయకున్నందున, 'కుల గౌరవమును పోగొంది, వారు సాహసము వచ్చెదరో లేదో?' యని గుఱియించి, కాంచీపూర్ణుల కొఱకు దక్షిణ మార్గమున వెళ్ళి ఇంతలో కాంచీపూర్ణులు కరిగిరికి ఉత్తర మార్గమున వేంచేసి, వారి దేవేరిని యన్న మిడు మని యారగించి, త్వరిత గతిగా - మతమునకు వీచ్చేసిరి అంతకు మున్ను రామానుజులు కాంచీపూర్ణులను మతమునఁ గానక, మరలి వచ్చి, భార్యనుఁ జూచి కారణ మడుగ, ఆమెయు - తిరుక్కచ్చినంటి యారగించిన తావును శుద్ధి చేసిన కలమున, స్నానము చేసితి నని పలుక, రామానుజులు గురు ప్రసాదము లభింపక పోయినందులకు మిగుల చింతించి, భార్య యొనర్చిన యుక్తత్యమునకు సహింపకుండెను

రామానుజుల ధర్మనందేహములు

వరదరాజుల సమాధానములు

ఒకనాడు రామానుజులు తిరుక్కచ్చినంటినిఁ జూచి, మీరు వరదానితో మాటాడునపుడు నా మతమునఁగల ఫర్షి నందేహములకు

రాధానములను ఎరుదునిచే తెలిసికొని నా కానరీయవలెనని
 ంధించుచు, తమ ధర్మ సంజేహములను వివరించి చెప్పి ఆ
 ంచీపూర్ణులును³ అట్లే యని సమ్మతిచి, రామానుజుల ధర్మ
 జేహములను వరదరాజులకు విన్నవించిరి అపు డా దేవ
 షాలు -

“అహ మేవ పరంబ్రహ్మ, జగత్కారణ వారీణం
 క్షేత్రక్షేత్రయో ర్భేదః పిద్య మేవ మహామతే!
 మోక్షోపాయో న్యాః మేవ జనానాం మోక్ష మిదృశాం
 మద్యక్తానాం జనానాం చ నాంతిసుస్మృతి రిష్యతే
 దేహాసానే భక్తానాం, దదామి పరమం పదం
 పూర్ణాద్యం మహాత్మానం సమాశ్రయ గుణాశ్రయం
 ఇతి రామానుజార్యాయ వయోక్తం ఏద సత్వరమ్”

పరతిత్త్వమైన నేనే పరబ్రహ్మను సకల జగత్తులకు నేనే
 ఖ్యకారణుడను ఆత్మ - సరిమాత్మల భేదము స్వతస్సిద్ధము
 ంక్షోపాయము నా భక్తులకు ప్రసత్తియే మోక్షోపాయము
 కిమ స్మరణముతో నిమిత్తము లేదు దేహాననాసమున నేచే
 ంక్ష మొసంగెదను, మహాత్ముడగు పూర్ణాద్యుని ఆశ్రయింపు
) రామానుజులకు వెంటనే తెలియజేయుము’ అని యిట్లు సహ
 వములు తెలుప, ఈ విశేషములను కాంచీపూర్ణులు సర్వరిమ
 మానులకు తెలియించిరి అంతట రామానుజులును సంతుష్టులై
 పుత్తై, పెరియనంబి నాశ్రయించుటకై శ్రీరంగమునకు పయన
 3

రామానుజులు మహాపూర్ణులవద్ద పంచసంస్కారములు పొందుట

శ్రీరంగమున వైష్ణవస్వాము లెల్లఱును ఒకచో సమావేశమై యామునాచార్యుల యనంతరము రామానుజాచార్యులే ఆచార్య స్థమున కర్హులని ఏకగ్రీవముగ నిర్ణయించి, మహాపూర్ణులను ప్రసిద్ధిగాంచిన పెరియనంబిని ఆహ్వానించి, రామానుజులకు పంచసంస్కారముల గావించవలెననియు, పూర్వాచార్యుల గ్రంథమనెరుక పఱచి, వారిని కాంచీపురమునుండి శ్రీరంగమునకు తోడ్కొనివలసిన దనియు పెరియనంబిని ప్రార్థించిరి

మహాపూర్ణు లందులకు సంతోషముతో అంగీకరించి, సకుటుముగ బయలుదేరి కాంచీపురమునకు వచ్చుచుండ, మార్గమధ్యముగల మధురాంత కాగ్రహారమునకు వారు వచ్చియున్నట్లు రామానుజులు తెలిసికొని, యెదు రేగి, వారిని దర్శించిరి వారిరువురును స్వరము ఆశ్చర్య చకితులైరి రామానుజులు మహాపూర్ణుల పాదలపైఁ బడి, పంచసంస్కారపరుని గావించి రక్షింపుడని ప్రార్థించి మహాపూర్ణు లందుల కంగీకరించి, కాంచీపురమున వరదరాజుల సభిలో పంచసంస్కారములు కావించునని పలుక, అపుడు రామానుజులు - 'స్వామీ! దేహ మశాశ్వతము ఇంతకు మున్నొకపు యామునులను దర్శింపఁ బోవ, వారిపుడే సరమపడించిరి విధి నెఱుంగిము కావున, కృపతో పంచసంస్కారములను వెంటనే చేయడని ప్రార్థించిరి

రామానుజుల ఆర్తిని గమనించిన మహాపూర్ణులు - ఆ వరాంతకమునఁగల కోదండ రామాలయమున, వకుళ వృక్షము క్రింద రామానుజులకు యథా విధిగా పంచ సంస్కారములు కావించి, ఆ

శ్రమై, అర్చా రూపమైన వరదరాజస్వామి నొసంగిరి పంచ
కార సంశోభితులైన రామానుజులు - తమ ఆచార్యులగు మహా
ర్థులను పూజించి, వారితో కాంచీపురికి విచ్చేసి, తమ గృహ
లో అర్థ భాగము నివాసమునకై వారి కొసంగి, వారి సన్నిధిలో -
విడి దివ్య ప్రబంధములు, వ్యాస సూత్రములు అధ్యయనము
చుచు, అటు మాసములు గడవీరి

కాంతిమతి యపధారములు

ఇట్లుండ నొకనాఁడు రామానుజులు - తమకు తల యంటుట
వైష్ణవ బ్రహ్మచారి రాగా, అతఁడు మిగుల ఆకలి గొని
న్నట్లు గ్రహించి, భార్యను పిలిచి, ఆతనికి చచ్చి యన్నము బెట్టు
ఆజ్ఞాపింప, ఆమె - రాత్రి సాదము ఏమియు లేదని నుడివెను
కట రామానుజులు సందేహించి, ఇంటిలోనికి వెళ్ళి చూడగా,
ప్రకట చాలినంత చచ్చి యుండుటను చూచి, అగ్రహోద్యమై,
యను కఠినముగ దండించిరి

మఱియొకనాఁడు తంజమాంబ - నీటికై జావి కేగను, అప్పుడే
శ్రావణ భార్యయగు విజయమాంబయు నీటికై జావి కడకు
ను, వారిరువురును తమ బిందెలకు త్రొక్కి గట్టి, ఒకేసారి
లో వేసిరి వారెట్లు నీటిని త్రోవొనుటలో - మహాశ్రావణ
బిందెనుండి, రామానుజుల భార్య బిందెలోనికి నీటి బిందువులు
వచ్చి పడెను ఆచార్యుని భార్య తనకు పూజనీయురాలు అను
రూప జ్ఞానమును మఱచి తంజమాంబ - విజయమాంబను పరుష
ములతో దూపించెను ఇందులకు విజయమాంబ మిగుల వగచి,
మున కేగి, పూర్ణార్థుల కీ వృత్తాంతమును నివేదించి, వారు

భార్యపై ఆగ్రహించి, రామానుజులకు తెలియక ముందే, కుటుంబ సమేతముగ శ్రీరంగమున కేగిరి తదుపరి రామానుజులు తమ గృహమున ఆచార్యులను వెదకుచు, జరిగిన వృత్తాంతమును ఇరుగు పొరుగు వారి వలన గ్రహించి, కోధాదుణితి నేర్చులై, భాగవతాపచారము చేయుచున్న భార్యను మిక్కిలి కోపించి, ఆమెను పుట్టినింట నదలి నేయుదునని పలికిరి అంత, భయ విహ్వలయై దుఃఖించుచున్న తంజువాంబను చూచి జాలిపడి, మిన్నకుండిరి

ఒకనాడు - వరదరాజస్వామి కైంకర్య నిమగ్నులైన రామానుజుల నొక వైష్ణవ పండితుడు - ఆకలి దప్పలచే బాధపడుచు, భోజనము నర్థించెను ఆపుడు రామానుజు లాతనితో - 'ఇది వరదరాజుల ఉత్సవ సమయము గనుక, నే నిపుడు మా యింటికివచ్చు అవకాశము లేదు కావున, మీరు మా యింటికి వెళ్ళి, మీ సంగతిని రామాటగా నా భార్యకు తెలియజేసి, ఆమె యిడు భోజనమును సుజించి, మఱిల నిచటకు పేం చేయు'డని పలికెను ఆ వైష్ణవ పండితుడు పట్టే రామానుజుల గృహమున కేలేంచి, వారి భార్యయగు తంజువాంబతో ప్రస్తుతాంశమును సవినయముగ చెప్పగా, ఆమె విసి, నిన్ను పంపినవారినే అన్న మడుగు' మని పలికి, కోసముతో ఇంటికి రలుపులను తీటాలున వైచెను

వైష్ణవుడు తిరిగి రామానుజుల వద్దకు వచ్చి, జరిగిన వృత్తాంతమును నివేదించ, రామానుజులు మిగుల విచారము నంది, హితముగ రర్థించిన సతినె సరిత్యజించి, సన్యసించుట విధి విహితమని తలంచి, గృహమున కేలేంచి, తమ కాంతయగు తంజువాంబను యుక్తితో పుట్టినింటికి పంపివైచిరి

రామానుజులు నన్యవీచుట

అనంతరిము రామానుజులు తమ స్వీకారముజేత్రములను
 క భాస్యములను విడిచి వైచి, వికత్తలై, స్త్రీ పరదరాజస్వామి
 పనుమతితో - 82 పంచర్పరముల ప్రాయమున (క్రీ శ 1049),
 క కల్యాణార్థము అనంతరి సురీరమున సన్యసించిరి ఇందులకు
 పరదరాజులు మిగుల సంతసించి, నగల నుర్యావలతో రామానుజులను
 కడగి నింపిరి, తమ పనుస్త పరిపాఠముతో కాంచీపూర్ణులను
 పిరి వారితో కూడి రామానుజులు బయలుదేరి వచ్చి, పరదరాజు
 లు భక్తితో సేవించిరి సురదరాజులు రామానుజులను సముచితముగ
 మృదించి, సుతోపమున వారికి 'యతిరాజులు' అను వాడుకరణము
 వించి, వారి సోక మరమున ప్రణేకైష్టుమని కాంచీపూర్ణ నాళ్ళ
 చిరి

ఈ రీతిగా రామానుజులు - అనుకూలపతికాని అర్థాంగిని విడ
 డి, భగవత్ బాష్ట చే సన్యసించి, పరదరాజులచే సొనుగొలుపిన మరి
 వ ప్రవేశించి, కాంచీపురవాసులను, వరిసంప్రాంతీయులను భృ
 క్షరులఁ గావించుచు, సంతోపముగ కాలము గడిపుచుండిరి

ఇట్లుండ, రామానుజుల మేనల్లుడగు 'చాళంధి'¹² - మొదలు

2. చాళంధి

మరి చక్కపానము కాంచీపురమునకు పరివహము, రి యిచ్చుచుండ గ్రామము
 మీది కంద్రై పంజుమనకు మోలయిపోయి చాళంధి గోత్రము మీది - కందరి
 యార్థాత్ రామ మొక విశిష్ట శ్రీశైవ్యన భావర్, రియము మొప్పన్ అను
 మోహితరమణ కంపె మీరు రామానుజుల మేనల్లుడు వానికి అంకరంగిగ
 కచ్చులై, వానికి - క్రిమింక ఎమామయి భరింపఁగడిన మరియ భాగవత్ క్రమము
 రామానుజుల వద్దనే వేలంక కామములను అభ్యసించును గావించి, రిసావ్యతయి
 ఒను గ్రంథమొక రచించి, కేట గావించి వైదిక్య సంప్రద

సిస్యూడుగా చేర, తిదువరి, కూరనాథుడు రామానుజుల నాశ్ర
యించెను

రానూనుజులకు యాదవుడు శిష్యుడగుట

మహానీయులుగా, మహా మహిమోపేతులుగా భ్యాసి గాంచి
విరాజిల్లుచున్న యతిరాజుల నొకనాడు - యాదవప్రకాశుని తల్లి
రామానుజ మరమున సేవించి, రామానుజ సూక్తులు విని, రామానుజ
స్థితాంతమునందు అభిరుచి గల్గినదై, 'నా కుమారుడుకూడ యతి
రాజుల నాశ్రయించిన బాగుగా నుండునని తలంచెను తలంచుచు
కాదు - వెంటనే తమ యాశ్రమమున కేళెంచి, తనయండగు యాద
వునకు తన యభిమతము నిట్లు తెలియజెప్పెను -

"నాయనా! యీదవా! రామానుజులు సామాన్యులు కారు ధర్మ సంరక్షణార్థము భగవదాజ్ఞాబద్ధులై, ఆదిశేషాంశతో అవతరించిన మహానుభావులు ఆ యతిరాజులు అందఱి శ్రేయమును అభిలషించు వారు విశాల హృదయులు సత్త్వగుణ సంపన్నులు. కరుణాంత రంగులు కేవల పాండిత్యము, ఆచార వ్యవహారములు నిర్దిష్టములు పరమార్థ దృష్టి యున్నపుడే అట్టివి ఫలవంతములు కాఁగలవు (శ్రీ) మన్నారాయణుడే సృష్టి స్థితి లయములకు కారణ భూతుఁడు బ్రహ్మ సుద్రోద్రాదు లందఱును అట్టి (శ్రీ) మన్నారాయణుని అంశతో నుప ముంచినవారే పరాశరాది మహర్షులు - జగన్నాథుఁడగు (శ్రీ) మన్నారాయణుని ఆశ్రయించియే మోక్షి పదవి నందఁ గల్గిరి కనుక, నీవును యతిరాజుల నాశ్రయించి, జన్మమును సార్థకము గావించుకొనుట మీలు."

లేన మేలును కోరి, మాతృమూర్తి బోధించిన ఈ హితోక్తుకు యోగపురా డాక్టర్లించి, 'అమ్మా! నీ వాక్కులు వాస్తవములు

అది నా జీవిత శేషమునకు రాచగాటలు నీ ఆజ్ఞను అవశ్యము శిర సామోంపవలసివచ్చె యిది దేవతాత్రయమునూడ సంకీర్తనము లేదు కాని, ఇంతకు మున్ను గో శేషివ మహా పాపములకు ప్రాయశ్చిత్తమున, నేను ముందగా భూద్రవక్షిణము చేయవలసి యున్నది కాని, వార్తకృతమువలన నే నిపు డిందులకు పదుక్తుడను కాఁజాలకున్నాను' అని, యాచివ ప్రకాశము బదులు పలికినది. తనయుని మాటలను తల్లి నిని 'వామనా! భగవదంత సుభూతులగు యతిరాజులకు ప్రదక్షిణము చేసివచ్చో, ఈ ప్రదక్షిణము చేసిన ఫలము లభించు' నని ఉపాదేశము తెలిపెను అప్పుడు యాచుడు సంతయుగ్రస్త మానసుడై, మాతృమూర్తి యాజ్ఞానుహారిము రామానుజుల సన్నిధి శ్రేయించి, 'యతిరాజా! వీవు శంఖ చక్రములను, టిక్కెప్పుడములను ధరించి, నిట్లా పరబ్రహ్మమునకు సమరత్వము వాపొందితిమి కదా! దీనికి శాస్త్ర ప్రమాణము లేవని కలవా! ఇప్పుడో - వివరింపు' మనగా - రామానుజు లా మాటలు విని, ఆతని ధర్మసందేహములను నివారించుటకు బాలేశుని నియోగించిరి

ఈ రీతము అచార్యుల ఆజ్ఞను శిరసావహించి, యాదవప్రకాశునితో విష్ణు పలికెను - 'ఓ విద్యాంసుడా! శంఖ చక్ర ధారణము నకు, పరబ్రహ్మ సగుణుడనుటకు, శ్రీమన్నారాయణుడే పరితత్త్వ మనుటకును కుఱివీ ప్రియతీతికాళ పురాణములలో ప్రమాణము లనేకములు కలవు' అని, కుఱివైన, పరాశర సంహిత, మహా భారతము సంపదీ భీష్మ పర్వము, లింగ పురాణము, పాండవ పురాణము, విష్ణు పురాణము, శ్రీమద్భాగవత పురాణము, వచ్చు పురాణము, పరాశర స్మృతి, అధర్వ శిశోపనిషత్తు, మహాపనిషత్తు, అగ్ని పురాణము, బ్రహ్మసూత్ర పురాణము, శుక్లవేద సంహిత, శేష ధర్మము, మోక్ష ధర్మము, ధ్రువ ధర్మస్తోత్రము మున్నగు వాని నుండి ప్రమాణములను

విస్మయం, అప్పుడు యాదవుడు మఱల రామానుజులను దర్శించి, వెడలి పోయెను

అనాటి రాత్రియందే యాదవుని స్వప్నమున వరదరాజులు సాక్షాత్కరించి, సంశయగ్రస్త మానసుడైయున్న ఆతనితో - 'యామునా! నీ జనని రామానుజులను గుఱించి జెప్పిన మాటలు సత్యములు కనుక, యతిరాజుల నాశ్రయించుటకంటెను నీకు మోక్షోపాయము వేరేదియు లేదు. కనుక, నీవు విచారమును వీడి, వెంటనే రామానుజుల నాశ్రయింపు మని పలికి, అంతర్ధాన మయ్యెను

యాదవుడు స్వప్న వృత్తాంతమును సైతము విశ్వసించఁ జాలక, కాంచీపూర్ణులకడ కేగి, తన మనమునందలి సంశయములను వరదరాజులకు విన్నవింప వేడుకొనెను అంతట కాంచీపూర్ణులు యాదవుని వృత్తాంతమును వరదరాజులకు విన్నవింప, ఆ స్వామి, 'కాంచీపూర్ణా! తన తల్లి స్వయముగా వాత్సల్య భావమున బోధించినను, సేన స్వప్నమున అనుగ్రహముతోఁ జెప్పినను ఆతని కింకను స్థిమితము చిక్కలేదు ఇప్పటికైనను మించినది లేదు, వెంటనే రామానుజుల నాశ్రయించి, మోక్షసామ్రాజ్యమును పొందుమని నా మాటలుగా యాదవప్రకాశునితోఁ జెప్పు' మనెను

కాంచీపూర్ణులు వరదరాజుల కరుణాంతరంగమును యాదవున కిట్టింగింప, అపు డా యాదవుడు సంశయమును వీడి, రామానుజుల సన్నిధికిఁ జేరి, భక్తితో ప్రదక్షిణ మాచరించి, పాదములపైఁ బడి, దయతో రక్షింపవేడెను దయాసముద్రు లగు యతిరాజులు యాదవ ప్రకాశులను లేవనెత్తి, ఆశ్రమమున మాంజీబంధనాదులఁ జేసి, పంప సంస్కారములు గావించి, సన్యాసాశ్రమము నొసంగి, 'గోవిందదాసుఁ' డను దాసనామము నుంచరి. ఆ గోవిందదాసునకు రామానుజ సంయ

హృదయ భవ్యముగా శ్రీవైష్ణవ గ్రంథముల నుపదేశించి, యాచార్యుడు మున్ను గావించిన శ్రీవైష్ణవ చూడని పరిణాచార్యుడై, ఏదేని ఒక గ్రంథమును రచింపు మనిరి గోవిందచామరకు యతిరాజుల ఆజ్ఞానుకూలము 'తీవంత పవ్యాల విధి' యగు పవ్యాలి ధర్మములు గల 'యతి ధర్మ సముచ్చయ' మను పోక గ్రంథమును రచించి, యతిరాజులకుఁ దాప, పాదు దానిని కిటాక్షించిరి గోవింద చామరకు ఆచార్యులై యత్యము చేయుచు, తన జన్మమును ధన్యము గావించుకొని, జేహవనమున మోక్ష సామ్రాజ్యమును పొందెను

రామానుజులు గోవిందుని నమద్ధరింప యత్నించుట

మున్ను కాళీ యారతి తమతో బయలుదేరివచ్చిన తమ పిగల్గి తమనాండగు గోవిందాచార్యుడు, కాళీ క్షేత్రమున గంగాపైలో తనకు శివ లింగము లభించిన యనంతరము - గురువగు నాచవప్రకాశుని బోధచే శివభక్తుడై, ఆ శివ లింగమును తన గ్రామమున ప్రతిష్ఠించి, అటు పిమ్మట కాళహస్తీకి చేరి, అచట పూజా దురంధరుడై యున్నట్లు మున్నే తెలిసెనచా! అట్టి విందాచ్యుచి పరిచిద్దటకై, రామానుజులు - తిరుమలలో నున్న తమ తమామ యగు శ్రీనైలపూర్ణుల కొక శేఖ బ్రాసె, దానిని తమ ల్గుల మూలమునఁ బంపిరి

రామానుజులు శ్రీరంగమునకు నేంచేయుట

అట శ్రీరంగమున శ్రీవైష్ణవు లందఱును శ్రీ రామానుజ భిషమును విని, వారి వెంటకై న శ్రీరంగమునకు రెప్పించవలసివదని లింగవాళుని ప్రార్థించిరి శ్రీరంగవాళుఁ డంత, రామానుజులను

శ్రీరంగమునకు పంపగోరుచు నొక లేఖ వ్రాయించి, ఒక శ్రీవైష్ణవోత్తముని ద్వారా వరదరాజులకు పంపెను కాని, దానిని వరదరాజులు నిరాకరింప, చతురఃశుక్ల శ్రీరంగనాథుడు - ఆశేవందారుల పుత్రులును, 'తిరువరంగ పెరుమాళ్ అయరు' అను పేరు గాంచిన వారును అగు వరరంగాచార్యులను పిలిచి, 'ఓ దేవగాన విశారదా! నీవు కాంచీపురమున కేగి, నీ సృత్యగాన విశేషములచే ఎట్లేని వరదరాజులను మెప్పించి, ఇతర బహుమానము లేవియేని కైకొనక, ఉపాయముగ యతిరాజులను పాదితోషికముగా స్వీకరించి రావలెనని ఆజ్ఞాపించి పంపిరి శ్రీరంగనాథుని ఆజ్ఞానుసారము వరరంగాచార్యులు కాంచీపురి కరిగి, అచట సురుచిరి వేషమును ధరించి, వరదరాజులను వేచించి, పూదత్తాళ్వారుల సాశురములను దేవగానమున చక్కగా అభినయించుచు పాడిరి శ్రీ భూదేవీ సమేతుడైన వరదరాజులు పరవశుడై, ఆ వరరంగాచార్యులకు అమూల్యములగు స్వర్ణాభరణములను బహుళాకరించెను కాని, వరరంగుడు వానిని స్వీకరింపక, 'నేను కోరినదానిని సాదరముగ నాకు ప్రసాదించు' డని ప్రార్థించెను

అప్పుడు వరదరాజులు - ఏదేని నీ యభిమతమగుదాని కోరుకొనుమని వరరంగునితో పలికెను దానికి వరరంగాచార్యులు - 'శ్రీరంగనికొఱకు యతిరాజులను ప్రసాదంపవలెనని నా కోరిక. ఇంత కంటెను మ తోకోరికయు నాకు లే' దని పలికెను అందులకు వరదరాజులు అనేక విధముల చింతించి, 'రామానుజులను రప్ప, ఇతర మేదేని ఇచ్చెద' ననిరి అప్పుడు- వాక్పరుడైన వరరంగాచార్యులు - 'స్వామీ! అడితప్పుట పాడిగాదు, ఆ పైన మీ యిష్ట' మని నిర్ఘరముగఁ బలుక, వరదరాజు లప్పుడు రామానుజులను రావించి, శ్రీరంగమునకుఁ బోవ ననుజ్ఞ నొసంగెను రామానుజు లంతట వరరంగాచార్యునితోఁ గలిసి పయనమై, శ్రీరంగమున కరిగిరి

ఈ శుభవాస్త్రము శ్రీనింగనాథుడు విని, సంహోమాదిరేకమున
 'హోహో' అనుచు రావించి, 'భక్త చామరములతో, శ్రీనైష్ఠవ బృంద
 లతో, పురజనులతో, పరిజనులతో' ఏప్ర బులులుచేరి పెద్ద రామాను
 జుడు మహా శైభవమున కూర్చుండి 'వేంచేపుచేసికొనిరావలె' నని
 ప్రార్థించెను. రంగనాథుని అష్టాదుపారము మహాపూజలు నెల నున్న
 'మొలకలతో' రామానుజులకు ఎదురేగి, అచట వారికి స్వాగత మొసంగి,
 గంధ పండు విడుకొని, రంగనాథుని పన్నిధికి చేర్చిరి.

అప్పుడు రామానుజులు శ్రీనింగరాజ తరణారవింకములకు
 శ్రీతో - పాస్తాంగ పంచప్రణామము లాచరించిరి. శ్రీరంగనాథుని
 అతి, 'మొలిపార్వితామా! చేతనాచేతనములను వేడివిజకు నేను
 మించుచున్నది నే నిక వికమింప నందితిని కనుక, ఏప్ర శీషి, నై,
 కల జనులను శీషభూతులనుగా నొనర్చుకొని పాలించుచు ఇప్పుడే
 పరిభ్రమ విభూతులను స్వాధీనము గావించుచున్నాను నీ విచటనే
 నుండి, పన్నిధి కాన్త్రానిముల నన్నిటిని పరివేషించుచుండవలె'ని
 పలికి, రామ నిజులకు 'దీర్ఘయ విభూతి నాయకులు' అను నామ
 లుండెను.

రామానుజులు శ్రీనింగనాథుపకు మఱువ భక్తితో ప్రణమిల్లి,
 'నీ యంతయు మహాపూజలు యమగ్రహ విశేష' మనిరి పూర్ణాత్మ్య
 కి విని, 'రామానుజా! పూర్వము నమాత్రాత్మలులు తిరువాయి
 మలలో - భూలోకమున కొంత కాలమునకు మహాత్ముల పేరకు
 పుట్టి, మిమ్ముల నవలను తరింపజేయును అతినిజులు కలిగి భర్త
 లు నశించు' నని నెల విచ్చిరి. అంతవల్లనే రంగనాథుడు నీకు
 ధయ విభూతి నాయకత్వము నొనర్చెను కనుక, నీ విచటనే కండి,
 'నలను కన్గింపు' మని పాఠించిరి. రామానుజు లంతటి, 'శ్రీనింగ

నాదా! నీ యాజ్ఞానుసారము సేవ చేయుట కంటెను ఇక నాకు కావలసిన దేమున్నది।' అని భక్తితో విన్నవించి, నీలమేఘ శ్యాముడు, పీతాంబర ధరుడు, శేష శయనుడు అగు శ్రీరంగనాథుని పాదాది కేశ పర్యంతము అనంత జాప్యములు జాలువార సేవించి, భక్తితో స్రవతు లిడి, తీర్థ శరకోపములను స్వీకరించి, గరుడ మండపమున కూర్చుండిరి తదుపరి, రంగనాథుని పరిచారిక వర్గము నంతటిని రావించి, శ్రీరంగ నాథుని కైంకర్యములను భక్తితో, అప్రమత్తతో నిర్వర్తించుచుండు డని హెచ్చరించి, సేవలపై సమర్థులగు మఱి కొందఱును నియమించిరి తదుపరి, శ్రీరంగనాథుని ఆజ్ఞపై, సకల మర్యాదలతో రిమకు నిర్దోశింపఁబడిన మరమున ప్రవేశించి, చేతనోద్ధరణము గావించుండిరి (ఈ మరమే నేడు 'శ్రీరంగ రామానుజ జీయర్ వర' మనుపేరు నుండు) సిద్ధపై యున్నది)

గోవిందార్యుడు మఱల వైష్ణవుఁ డగుట

ఇతకు మున్ను రామానుజులచే పంపఁబడిన వైష్ణవులు శ్రీరంగ మన కేతెంచి, రామానుజులను దర్శించి, గోవిందార్యులు మఱల శ్రీవైష్ణవుడైన విధమును రామానుజుల కిట్లు విన్నవించిరి -

'తమ కోరికపై శ్రీశైలపూర్ణులు కాళిహస్తికి వేంచేసి, అభిషేక తీర్థము తెచ్చు గోవిందుని చూచిరి ఆతఁడు విరివి చూచియు పలుకరింపఁడయ్యెను పెదతిరుమలనంది తిరిగి తిరుమలకుఁ బోయిరి కొన్ని దినములకు పిమ్మట మాతో తిరిగి కాళిహస్తికి వేంచేసి, యామునాచార్యు విరిచితమైన 'స్వాభావికానవధికా' అను శ్లోకమును ఒక సత్రముపై వ్రాసి, దానిని గోవిందుడు వచ్చు దారిలో పడ వైచిరి గోవిందుడు వచ్చి, ఆ శ్లోకమును చూచి, 'ఓ వైష్ణవోత్తమా మీ తత్త్వార్థములు క్రిందికి జారిపడిన' వని పరిహాసము గావించుచు,

అ పత్రము మీదుగా, శ్రీశైలపూర్ణులు - 'నాయనా! మేము జారు వారము కాము మృతి లేని అన్యతుని ఆశ్రయించిన వార మని చెప్పగా, యమాధానియు చెప్పబాలక, గోవిందుడు వెడలి పోయెను శ్రీశైల పూర్ణులు తిరిగి తిరుమలకు విచ్చేసిరి "

రామానుజుల యువంతిమ ను మీది, శ్రీశైలపూర్ణుల - గోవిందా ర్థుల సంభాషణమునందలి యంతి శార్థమును సభాసదులకు వివరించి, శ్రీశైలపూర్ణులను ప్రస్తుతించి తదుపరి విశేషములను తెలియఁగోరి శ్రీవైష్ణవులను యతిరాజుల జగద్గురుత్వమును కీర్తించి, 'రామానుజ యతిపార్వతామా! మూడవ పర్యాయము తిరుమల శ్రీనివాస భగవానుని సమయవస్తున, శ్రీశైలపూర్ణులు మాతో కాళహస్తికి విచ్చేసి, కాళహస్తి కన్యకుని అపూర్ణము గోవిందుడు ఏ తోటలో చాటిన పుష్పములు సంగ్రహించునో అవట నాక చెప్పు నిద్రవ వారు ముఖానీగలై, తిరుబాయియెలొ దివిల్వలబంధ వ్యాఖ్యానమును భగవద్విష్ణు యమును సాయించుచు వీరి ఇంటిలో - గోవిందుడు వీరి ఆప్రవక్షణముగ వచ్చి, అదియే చెప్పు నెక్కి, పూవులు కోయించునెను విగ్నముల శ్రీశైలపూర్ణులు, తిరుబాయియెలొ ద్విరీయ కళికము - కెండవ వదిలోని వెల్లవ పాళుమునకు - శ్రీమన్నారాయణునితో పుష్పములతో పూజనీయించగ నుగాని, ఇతరులకు తగ' దని సహేతుకముగ వివరించిరి. సమాధ్యాయ శ్రీసూక్తులకు మును మారిన గోవిందాభ్యుదయ - వెంటనే చెట్టునుండి క్రిందికి దుదిగి, రుచాని మాలను తెరికివైచి, కిరీటమునఁ గల భస్మమును జాగుగా తుడిచి వైచి, పుష్పములను పారివైచి, 'శరణాగతుని కక్షించి కటాక్షించు' ననుచు శ్రీశైలపూర్ణుల పాదములపై వ్రాలెను. ఇది వినిన శైవులు - 'యమున నేలెంచి, 'మాయో'నాయము ము గురువును మోస గొనెదరా!' యని కలహించిరి అంతట గోవిందుడు - 'తెలియని

తనము వలన శివుడే సరస్వత్యుని మీకు వచించితిని కాని, నారాయణుడే సరస్వత్యుడని నేను కనుగొంటిని కనుక, ఇక మీతో నాకు నని లేదు తొలగి పొందని అస్త్రపులకు చెప్పి, వారిని పంపి సైచెను

శివుడరి, మహాత్ములగు శ్రీశైలభార్యలు గోవిందుని పెంట నిడుకొని తిరుమల కేగి, అటు నారసికి పంచసంస్కారములు గావించి, నాలాయుర దివ్యప్రబంధముల నుపదేశించి, అర్థపంచకమును బోధింప, గోవిందార్చిసి నిరంతరము గురుసేవ మునుపక తేజరిల్లుచుండె'నని శ్రీశైవున స్వాములు రామానుజులకు విన్నవించిరి శ్రీ రామానుజులు మిగుల సంతసించి, ఆ స్వాములను సత్కరించిరి

రామానుజులు పెరియనందివద్ద విశ్వార్థములు గ్రహించుట

అశ్వందారులు వరమపదించుటకు ముందు - షా రోకనాడు శ్రీరంగనాథుని సేవించుచుండ, రంగనాథుని మెడనుండి ముత్యాల షాకి మొకటి జారిపడెను అపుడు శ్రీరంగనాథుడు అచ్చకునితో - 'ఈ ముత్యాల షాకమును యామునుల కందసీమ నలంకరించి, తీర్థము, శరణోపము ఈయవలె ననియు, ఈ అశ్వందారులకు ఏడవ దినమున పరమ పదము సమగ్రహించుచుంటి ననియు పలికిరి అపుడు అశ్వందారులు రామానుజుల రాకను దృష్టిలో నిడుకొని, 8 - వ నాటివఱకు తా మీ లీలా విధులలో నుండుటకు అనుజ్ఞ నీయవలసినదని రంగనాథు నర్థించిరి కాని, అందులకు రంగనాథుడు అసమ్మతినూచకముగ మానము సహించ, 'ఏ ప్రాప్తాద' మని మఠమునకు విచ్చేసి, తమ ముఖ్య శిష్యులగు పంచాచార్యులను రావించి, రామానుజులకు పంచసంస్కార పూర్వకముగ ద్వయపూజ తార్థము, బ్రాహ్మణ దివ్య ప్రబంధము, దర్శన

విశేషములుగ, విగ్రహాల విశేషములు జోధించుటకు మహాపూర్ణులను, తిరుమంగళి - వ్యయ - చరమస్థోత్తరముల నుపదేశించుటకు, శ్రీనివాసాచార్యులను విశేషార్థములు వివరించి చెప్పుటకు శ్రీశ్రీలపూర్ణులను, భగవద్విషయమును జోధించుటకు 'తిరుమాళై యాండాన్'¹³ అను నాచార్యులనుగల మాతాధరులను, పంచమోపాయ నిష్ఠను ప్రపాదించుటకు తమ పుత్రులగు తిరువరంగి ప్పెరుమాళ్ళరయర్లను నిమిలించిరి,

ఒకనాడు మహాపూర్ణులు - తమవద్ద విప్రములై నిలిచి, 13 పార్థముల ననుగ్రహింపుడని పార్థింపిన యతిరాజులకు - వ్యయ మంతార్థమును, న్యాయ తత్త్వమును మహా శాస్త్రమును, నారాయణ చరతత్త్వ నిష్ఠ యాత్మకమైన పునః నిష్ఠ య శాస్త్రమును, గీతాశ్శ సంగ్రహమును, బ్యాస మంత్రములను, శ్రీ పాంచరాత్రాగమశాస్త్ర విశేషములను ఉపదేశించిరి తమవది, తమ కుమారులకు పుండరీకాక్షులను రామానుజులకు శిష్యునిగాఁ జేసి, 'రామానుజా! గోష్ఠీ పురమున గోరి, గోష్ఠీ పూర్ణులవద్ద' ¹⁴ మఱి కొన్ని విశేషార్థములను బొందుమని చెప్పి పంకిరి

13 తిరుమాళై యాండాన్ .

వీరి శిష్యులను అతనికి క్రింద వీరికి పాదపదము, శ్లాఘాపదము మున్నగు రామాయనములు చెప్పి,

14 గోష్ఠీ పురము .

వీరి నివాసము గోష్ఠీ పురము నీటిది ఉన్నట్లయితే అదియు పురమనింతురని గోష్ఠీ పురము - 'గోష్ఠీ పురీశర్' అనియు నిరుక్తిపూర్వకమున నమ్మి యున్న రామానుజులయొద్ద వీరి రామానుజులకు చెప్పి వీరికి రామానుజుల యందు శ్రీతి అ. 2. 2. 2.

రామానుజులు గోష్ఠీపూర్ణలవద్ద

తిరుమంత్రమును గ్రహించుట

రామానుజులు గోష్ఠీపురిమున కెగి, గోష్ఠీపూర్ణల పాదపద్మములకు ప్రణమిల్లి, తిరుమంత్రార్థ సునుగ్రహింపు డని పార్థించిరి ఇంతలో - 'గృహస్థులుగా నుండి, వివిధ వ్యాపకములతో సతమతమగు ఈ గోష్ఠీపూర్ణల కెల్లు భగవద్దానానుభవము లభించె'నని రామానుజుల కొక సందేహము కలిగెను ఇది గ్రహించిన గోష్ఠీపూర్ణులు - 'ముముక్షువుకు సంసారి వాంఛ నశించవలె'నని పలుక, రామానుజులు తిరిగి పెరియ సంబి సన్నిధి కేతెంచి, వారిని ఆ వాక్యార్థము నడిగిరి దానికి వారు - 'యతిరాజా! నీవు బాహ్య సన్యాసి' వని వారి ఊహ వారు -

“పంకా దుత్పతితం కీటం, కీటం పంకా న్నలివ్యతే

లోకా దుత్పద్యతే జ్ఞానీ జ్ఞానీ లోకం న లవ్యతే”

బురదనుండి పురుగు పుట్టును కాని, అది - ఆ బురదను తంటి యుండదు అట్లే, లోకము నుండి జ్ఞాని జనించును కాని, అతడు లోకమును అంటి యుండడు' అనునట్లు, వారు - అంతరంగ సన్యాసులు కనుక, మఱియొకసారి వారివద్ద కేగు'మని పంపిరి

అట్లే మఱల రామానుజులు వారి వద్ద కరుగ, వారు - సాయం సమయమునఱకును నిలఁబెట్టి, 'అదిసశించినను, అహంకార - మమకారులు నిన్పుత్తి కావలె గనుక, వేడలి పొమ్మని, రామానుజులను తిప్పి పంపిరి రామానుజు లంతట నిరాశతో శ్రీరంగమునకు తిరిగి వేంచేరి రామానుజులు పదు నేడుమారులు తిరుక్కోట్టియూఁకి పోయి వచ్చుచుండి, తమ కోరిక ఫలించని కారణమున, గోష్ఠీపూర్ణల కిప్పులఁ జూచి, వారితో తమ కోరికను మిక్కిలి అర్థితో విన్నవించు,

మనుగోష్ఠిపూర్ణుల కా నిమయమునూ దెలిసిరి అందులకు గోష్ఠి
క్షులు సంకపించి, త్రిదండ పద్మినిములతో మాత్రము రావలసి
రామానుజులకు కలుగు పంపిరి

అంత పరువెదిమిదపమాను - రామానుజులు ఎరమి మాన్మ ముగో
రత్నాశ్రయము,¹² చాళరథియు పెటంగి రాగా, గోష్ఠిపూర్ణుల
౪థి పెళ్ళిరి గోష్ఠిపూర్ణులు ఈ కుష్మరము చూచి, 'ఈ రాక
' ఎని రామానుజులను ప్రశ్నింప, ఆ ప్రశ్నయందలి యంతరార్థ
ను గహించిన రామానుజులు గోష్ఠిపూర్ణులతో - 'వండిమును,
తమను కైకొని తాము చానుని కమ్మింకొగదా! అట్లు వచ్చితి'
విన్నవించి గోష్ఠిపూర్ణులు - 'మగ మెవరు! పవిత్ర మివరు!'
రామానుజులను ప్రశ్నింప, దండిము చాళరథి యనియు, పవిత్రము
రత్నాశ్రయము విన్నవించ, 'అట్లయిత నే బోధించు తిరుమంత్ర'
స్థాపనలను ఈ యిరువురకుండప్పు మురెవ్వరికిని ఉపదేశింపరా'
కాసింది, తిరుమంత్రార్థము నుపదేశించిరి

గోష్ఠిపురిమందలి స్వసీంహస్వానిజీ ఉత్కృష్ట పయ్యయ మది
ఎరే, స్వామిని నేదించుటకు వానాదేశములగుండి భక్తులు
పరండములుగా నేలెందిరి అట్టివారి నెల్లఱక, రామా నుజులు

మారకానుడు - (33 | 13 | 1113)

కాంతిపురమునకు నమివమునగుం 'కూక' మది గ్రామము నీది అగ్రస్థానము
న గోత్రము నీది తగ్గినియెను, పండితుల ఎరమ తగవతోత్తమము నైత్యా
ర్థులు రామానుజుల బ్రాహ్మణుని, బాగు శ్రీరంగమునకు నేదేయింగా, బాని విడుద
లను లక్ష్మ వలయు విడుదల చేరినైది అనల విజయముతో కాలము గడిచిన
విష్టా గడియలు రామానుజులకు మిత్రమనెందెవారు పరివ శ్రీ.తా.కా.కా.
, బాంబాశ్రావణయు వ్యవహరింతు నీరు - ఎని మునుపటి గాక, 'కూక'
' మది గ్రామమును మది కిచ్చి త్యాన క్లకమలను విందిరి

ఉద్భవింపజేయనెంచినవారై, అలయ గోపుర మధిరోహించి, యాత్రిక లగు ఆ భక్తుల నెల్లట నాహ్వానించి, వారికి తిరుమంత్రమును, మంత్రమును బోధించి, తాము ధన్యులై నట్లు తలంచిరి.

గోష్ఠీపూర్ణు లిది విని, కోపోద్రిక్తులై, రామానుజులను పిలిపించి 'నేను చేప్పిన దేమి? సివ్వుచేసినదేమి? గురుద్రోహికి నరకమే ఫలమని వెఱుంగువా?' అని ప్రశ్నించిరి రామానుజులపుడు - 'అచార్య సార్యా! తమ యాజ్ఞ నుల్లంఘించిన నా కొకనికే గదా నరకము! కాని, తమ యనుగ్రహ విశేషమున, మంత్ర - మంత్రార్థములు గ్రహించు జను లెల్లఱును పరమ పదమును పొందుదురుగదా యని వానిని వెల్లడించితి' నని ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి ఇది విని గోష్ఠీపూర్ణులు రామానుజుల ప్రియ గుణమునకు మిగుల సంతులించి, వారికి 'ఎంజెర పూనాగే! (మన్నాధ!) అని పేరిడి, వారిని ఆలింగనము గావించుకొని 'నేటినుండి శ్రీమైవలన సిద్ధాంతము-రామానుజులతో మనుషే కీర్తింప బడుగాక!' అని మంగళాశాసనము గావించి, మున్ను శ్రీరంగ నాథుడు - సంతితోత్తములచే నెన్నబడిన ఒక వైష్ణవోత్తముని నా వద్దకు చరమశ్లోకోపదేశమునకై పంపెద నని పలికిరి కనుక, అట్లే చరమశ్లోకమును సీతిపుడు ఉపదేశింతును, దీనిని నీవు అప్రాకృతుల కుపదేశింపరాదు సజ్జనుడైనను - సంవత్సర కాలము పఠింపి ఉపదేశింపవలెను ఉపదేశము పొందువారి అర్హులనుబట్టి, అట్లు మూసములు కాని, కనీసము మూడు మూసములు కాని - పఠింపింపి, మంత్రోపదేశము చేయవచ్చు'నని గోష్ఠీపూర్ణులు నెలవిచ్చి రామానుజులకు చరమశ్లోకమును అర్ధసహిరిముగ నుపదేశించి, తమ కుమారుడగు సౌమ్యనారాయణుని యతిరాజుల శిష్యునిగాఁ జేసి, తిరువరంగ పెరుమాళిరయరుల వద్ద మఱి కొన్ని విశేషార్థములు గ్రహింపుమని చెప్పి, తాము ధన్యులై నట్లు తలంచిరి.

రామానుజుల వద్ద కూరేటలు

చరమశ్లోకార్థమును సాండుట

ఒకనాడు కూరేటలు - యతిరాజులను చరమ శ్లోకార్థము దేశింపుడని ప్రార్థించిరి ఒక సంవత్సరకాలము ఆచార్య శుశ్రూషువానికీ చరమార్థము నుపదేశింపవలెనని శోషిష్ఠాద్వల ఆజ్ఞయని రాములు తెలుప, 'శరీర మస్థిరము, సంవత్సరకాలము కాళిబాల' హింసాభయ వ్యాకులపడుచుండ, 'ఆచార్య పర్వధిలో - మానోదము ఒక సంవత్సర ఆచార్య శేవకు సమ'మని రామానుజులు ప, కూరేటలు సంకలమున మానోదవాసము నాచరించి, చరమార్థము ముగ్రహించిరి తిరుపరి, రామానుజులను కేవలించి, చరమార్థమును సాయింపుడని శేషకు అంతట రామానుజు లాకూరే : శరణాగతి ప్రతిపాదకమైన చరమ శ్లోకమును ప్రసాదించిరి.

అటుపిమ్మట 'చాళరథి'యే చరమశ్లోకార్థమును సాయింపుడని, రామానుజు లాతనిని శోషిష్ఠాద్వలను ప్రార్థింప నియమి, చాళరథి - శోషిష్ఠాద్వలకు అటు మానములు శేవ : శేసినను గ్రాస్తలు ప్రదన్నులుగాక, నియులులై యుండిరి, కాని, చివరికుంచి, 'నాయనా! నిత్ర రామానుజుల సంబంధివలెనున్నావు, నీం! యని ప్రశ్నింప, చాళరథి - 'స్వామీ! నా కేట చాళరథియే చరమార్థమును గ్రహించుటకై, మా ఆచార్యులకు రామానుజ యతిశేఖరులు సంపదగా వచ్చియున్నవాడ' వని విన్న శోషిష్ఠాద్వలు - 'నాయనా! విద్యామద, భవమద, అధిజనలలందు మరొక మదములను వీడి, రామానుజులను శరణులయవ నీకు చరమార్థము నుపదేశింపగలడని తెలుప, ధి తిరిగి శ్రీరంగి మేగి, రామానుజులయ కు విషయమును విన్న ధిరి యుట్లుండ -

మహాపూర్ణుల సృష్టికయగు అత్తుళాయమ్మకు అత్తవారి పొరువర్పడెను. దాని కామె విలపించుచు వచ్చి, అత్తవారింట పనులు చెయ్యజాలని తన అశక్తతను విన్నవించి, తోడుగా నొక వ్యక్తిని సంపుడని తండ్రిని ఆమె ప్రార్థించెను. దానికి వారు - 'అమ్మా! చిన్న మీ యన్నయగు రామానుజులవద్దకు వెళ్ళినచో, నీ యత్తివారింట పనులు చేయుటకు తగిన వానిని నియమింపఁగల' డని చెప్పి పంపిరి. అప్పుడు అత్తుళాయమ్మ - తండ్రి యాజ్ఞ చొప్పున రామానుజుల సన్నిధి కేగి, తన వృత్తాంతమును విన్నవించెను. అంతట, చంద్రము నిమిత్తము ప్రార్థించుచున్న దాశరథిని, అత్తుళాయమ్మ అర్చివారింట పగులు సేయ నియోగించిరి. ఆచార్యుల ఆజ్ఞను దాశరథి శిరసా నసించి, అత్తుళాయమ్మతో బయలుదేరి వెళ్ళి, అచట - ఆమె అత్తవారింట - వారు చెప్పెడు పనులను చేయుచుండెను.

ఇట్లుండ, ఒకనాడు - దాశరథి - పాల్వీపరిశోధనము చేయుచు, అందు మీద వైష్ణవులు చేయు శాస్త్రచర్చను వినుచుండిరి ఇంతలో - ఒక శ్లోకము, కొందరు అపార్థము చెప్ప, దాశరథి అది విని, బయటికి వచ్చి, ఆ యర్థము సరియైనది కాదనియు, వేరగు అర్థము కలదనియు విన్నపింప, వారు కోపించి, 'నంటచేయువానికి శాస్త్రచర్చ యేల?' అని అతని పిందిరి కాని, వారి యాక్షేపణమును దాశరథి లెక్క సేయక,

శ్లోక వాక్యము యొక్క పూర్వాసరములకు అర్థమును చక్కగా అర్థమయించి సాయంప, అత్తుళాయమ్మయ, తదితర బంధుజనులు, ప్రవైష్ణవస్వాములు అందఱును దాశరథుల పాడితీవ్రకర్తలగుచుండెను. వారిని పూజించి, వారి పాదములపైఁ బడి, వారిని తమింప వేకుచు, ఇంక స్వగృహమున కేఁగుఁడని విన్నవించిరి దానికి దాశరథి - 'ఇచటికి నన్నవరు పంపిలో, వానివద్దనుండి నాకు పిలుపు వచ్చినసేగాని నేను వెంటిపో' నని స్పష్టముగఁ జెప్పివైచిరి ఈ వృత్తాంతము శ్రీరామమున

రామానుజులకు తెలిసి, వెంటనే దాశరథిని రమ్మని కబురుపంపి, మీ
యమును పీడిన తమ మేనల్లుని రాకవలన సంతసించి, ఆతని కప్పు
రహాము నుపదేశించిరి

రామానుజులు సంప్రదాయ రహస్యములను

మఱి కొన్ని గ్రహించుట

రామానుజులు పెరియనంబి నద్ద సంప్రదాయ విశేషములను
స్థిపూర్ణునద్ద తిరుమంత్రార్థమును గ్రహించిన పిమ్మట, మాల్వా
ల నద్ద భగవద్విషయమును, నరరంగార్యులనద్ద పంచమోపాయ
ను గ్రహించినవారై, వైష్ణవ లోకమున నొక మణి వలె ప్రకా
శులు, చేరినోత్తరకులై యుండిరి

ఒక వైష్ణవుడు రామానుజులకు

విషాన్నము పెట్టించుట

ఇట్లుండ, రామానుజుల అభ్యుదయమును సహింపజాలని ఒక
వ్యవసాయక దుర్బుద్ధి పుట్టెను. శ్రీరంగనాథుని సన్నిధి కైంకర్య
లు చక్కగ జరుపుచున్న తత్పరచారికులకు రామానుజులు నియ
మ, అం గొక వైష్ణవుడు ద్వేషాసూయలు గలిగి, విషమిశ్రితాన్ని
ను రామానుజులకు మాధూకరముగ నిడుమని తన భార్య నాదే
విను ఎప్పుటివలె రామానుజులు మాధూకర భృతి ముసకు రాగా,
కాధ్వి గడగడ వణకుచు, మాధూకర మిడి, వారి పాదములు
శింప, రామానుజులు సందేహించి, ఆ యన్నమును ఒక కుక్కకు
అది మృత్యు జెందెను అందువలన, ఆ నాటినుండి రామానుజులు
మాధూకరమును విరమించి ఉపవసించియుండిరి

ఈ వృత్తిని మును గోష్ఠీపూర్ణులు విని, శ్రీరంగమునకు
 విచ్చేయ, రామానుజులు వారిని కావేరీ తీరమున సేవించి, ఎండచే
 ఉడుకెత్తియున్న ఇసుకపై సాష్టాంగముగ వ్రాలి, ప్రణామ మాచరించి
 తేరుకున్న, గోష్ఠీపూర్ణులును ఏమియు మాటాడక ఊరకుండిరి అప్పుడు
 రామానుజులను సరివేష్టించియున్న శ్రీవైష్ణవులలో నొక రగు కిడాంబి
 యుచ్చావ్¹⁸ మిగుల పరితపించి, తాను దిగువ వ్రాలి, తనపై యతి
 రాజులను వేంచేపుచేసికొనెను గోష్ఠీపూర్ణులది మాచి, రామానుజుల
 శరీర సౌకమార్యాదుల నెఱింగి విపింప, 'కిడాంబియుచ్చావ్'
 అని వారిని, ఆ వైచరిత్యమున కాలినిని నియమించిరి

రామానుజులు గద్యత్రయమును రచించుట

శ్రీరామ నుశులు - శరణాగతి గద్యము, రంగనాథ గద్యము,
 వైమర గద్యము అను గద్యత్రయమును భావమధురముగను, ధీక్తి,
 బహుముగను రచించి, దానిని శ్రీరంగమున శరణాగతి మంత్రము
 గాని 'ఏకశేర్తి' యందు వేంచేపు చేయఁబడిన శ్రీరంగనాథునకు,
 శ్రీరంగనాచ్చియారుకు విన్నవించిరి

రామానుజులు యజ్ఞమూర్తిని జయించుట

అంత కొంతకాలమునకు యజ్ఞమూర్తి యను నొక అద్వైత
 యోగి - ఏకదంపధారియై, దేశముచుల పండితుల నేకులను జయించి,

18 కిడాంబి అచ్చావ్ - (1157 - 1157)

ఇది రామానుజుల ఆంజలిగల స్థలము నేదోయి కొంత పాఠములు
 అత్రేయగోత్రుడైన మరి 'వేదాంతోదయ' అను పుస్తకము కలదు మీ 'విజ్ఞాన
 ప్రతి యను గ్రంథమున రచించుట, అందు మీ - శ్రీవైష్ణవ వర్ణన విశేషములను
 వివరించుచు మీ 74 సంపుటములలో కొంతగా వ్రాసెదలు

3న సిద్ధాంతమును స్థాపించుచు, రామానుజ వైభవమును విని, వాని శిష్యుని ఓడింపవలెనను తీవ్ర సంకల్పముతో, విద్యాగర్వియుతో, గొప్ప గొప్ప గ్రంథములను బట్లపై నిడుకొని, శిష్య సంగముతోఁ గూడి, శ్రీరంగమున కేళెంచి, రామానుజులతో వాదమునకు యత్నింప, వారు - 'ఏదేని ఒక ప్రతిజ్ఞ జేసికొని, వాదము చేయనెడల, మేము 'తో' వాదింతు' మని పలికిరి అందులకు యజ్ఞమూర్తి సమ్మతించి 'నేను ఓడితి'నని, నీకు శిష్యుడనై, నీ సిద్ధాంతము నాలంగించెద' ననిగా, రామానుజులు - 'నేనోడితి'నని, గ్రంథ సన్యాసముఁ జేయుదు' నని నుడిచిరి. అంతట వారి పురుషును - నరునెనిమిది దినములు గడపు నేర్పరఱచుకొని, శాస్త్రవాదము నారంభించి, పగింపరి విజగీషతో వాదించుకొనుచు, చిరఱకు పదునెనిమిదవ దినమున రామానుజులు రజ్జమూర్తిని వాదమున పరాజితునిఁ గావించి, అపుడు యజ్ఞమూర్తి తన ఓటమి వంగీకరించుచు, రామానుజుల సాదారణింపముల కాశ్రయించి, వారిచే పంచసంస్కారపరులై, 'అరుఘాశ పెను ౩ శేంబెరు మానార్' అను నామమును పొంది, త్రివండ సన్యాసి యయ్యెను. ఇతఁడు - గురు శిష్య సంగభంగమును వివరించుచు, జ్ఞాన సారము, పేయ సారము అను రెండు గ్రంథములను రచించెను.

తిరుమలలో రామానుజ బృందావనము

ఒకనాఁడు రామానుజులు శిష్యులకు భగవద్విషయమును సాయించుచు, 'ఎన్ద్ర తిన్ద్ర తిన్ద్ర శిన్ద్ర ముముళుర శిరువేంగడమ్' అను వాగ్దత్తమున, 'జీవిత తిమ్మ వఱకు తిరుమల శ్రీనివాసునకు అన్ని ప్రార్థనము చేయవలె ననియు, అట్టివాఁడే ధన్యుఁడనియు నున్న గొర్వలు సాయించిరి. కాని, తిరుమలలో చలి గంధను తిట్టకొని, అప్పు వనములతోఁ బడి దివ్య బృందావనము నేర్పఱచి, అనుదినము

శ్రీనివాసునికు పుష్పకైంకర్యము చేయు సహానియు తెన లేని మీల¹
 లారా? ' యని ప్రశ్నించిరి

అనంతాశ్వుడు¹⁷ బప్పుకా పెంటనే లేచి తమకు ఆ కైంకర్యము
 నుగ్రహింపవలెనని వేదీరి రామానుజులు సంతోషముతో- 'అనె
 ల్లెళ్ళ (మొనగాడు) అని ముగ్ధాశాసనము గావించి, ఆ యనంతాశ్వు
 నను సెటమలకుఁ గొనిరి అనంత ద్యులు గతి కలుబముగ తిరుమల కేగి,
 రామానుజ బృందావన' మను పే నొక పూలతోటను పెంచి,
 కంఠార్యాజ్ఞానుసారము శ్రీనివాసుకు పుష్ప తులసీ దామముల నను
 కనము సమర్పించు చుండెరి,

ఈ సృష్టంతమును రామానుజులు విని, మిగుల సంతసించి,
 శ్రీ వేంకటాచలమునకు వేంచేసి, శ్రీనివాస భగవానుని దర్శించి,
 శిరు విమ్మట బృందావనమునుఁ గాంచి, ఆనంత భరిత్యలై, అనంతా
 శ్వులను ఆధిపందించి, అటనుండి బయలుదేరి దేహాళీ నగరము
 యిదిలి త్రివిక్రముని సేవించి, మార్గి మధ్యమునఁ గల దివ్య దేశముల
 గాంచుచు, అట్ట సహస్ర గ్రామము చేరిరి

ఆ గ్రామమున ధనవంతుడైన యశ్లేశుఁడును, ఉంఠ
 ప్పత్తిచే జేవించు వరదాద్యులు అను ఇరువురు శిష్యులును గలరు,
 రామానుజులు వారినివ్రురికిని తమ రాకను తెలియఁజేయుటకు
 రువురు శిష్యులను పంపిరి యశ్లేశుఁ డీ వార్తను విని, సంతోషాంత
 మగుడై, రామానుజులను పూడించుటకు వస్తు సేవించి సేయుచుండె
 నని, మార్గాంతరము భోపితులగు రామానుజ శిష్యులను ఆదరింపఁ
 ద్యోసి యిందువలన వారు నిరుత్సాహముతో ముజలి వచ్చి, ఆ

17 అనంతాశ్వుడు .

మొ రామానుజ శిష్యులలో నొకడు 74 సంకీర్తనములలో 303వ
 ప్రాసము

జ్ఞేశ వృత్తాంతమును రామానుజులకు విన్నవించిరి అంతట రామాను
జు చిరునగవుతో తమ శిష్యబృందమును వెంట నిడుకొని, దారిద్ర్య
భా వీడితఁడగు పరిదాస్యుల ననుగ్రహింప వలె నను తలంపుతో
ని గృహమున కెగిరి

రామానుజులు పరదార్యదంపతుల ననుగ్రహించుట

ఆ సమయమున వైదుష్య సంపన్నులగు పరిదాస్యులు ఈచ
త్తికై వెళ్ళియుండిరి ఆయన ధర్మచత్వియగు కారప్పసారాను
గ్ర - శీర్ష పత్ర ధారణయై తలుపు వేసికొని, తిరుమగ్రతానుసంధా
న చేయుచుండెను అట్టి స్థితిలో - అగద్గరువులగు రామానుజులు
వ్యబృందముతో నేగి, సర్వ కుటీరిమునకు ముందు నిలిచి, 'పరిదాస్యు
చ్చట?' అని ప్రశ్నించిరి యతిరా అ కగరి స్వరమును లక్ష్మీ విని,
' పూర్వ పుణ్య సశమున రామానుజ సంయమోద్రులు వేంచేసి
న్నారు కాని, ఈ శీర్షపత్రముతో ఆచార్యుల నెట్లు సేవింపఁ
చు? అని తలపోసి, ఆ సాధ్వీ చవ్వులు చఱచెను, పరంగితిజ్ఞులై
రాజచంద్రులు - ఆమె మనోభావమును గ్రహించి, తమ తలకు
నేన నస్త్రమును ఆమె రింట నందునుండి లోనికి విసరి వేసిరి వెంటచే
ర్చ - ఆ శాశిని ధరించి, వెలుపలకు వచ్చి, శ్రీ రామానుజులను
తో సేవించి, అర్చ్యపాద్యాదు లొసంగి, వా రిందఱకును ఆతిథ్య
య సంకల్పించెను

అప్పు డా సాధ్వీ తన మనమున - 'అహ! పూర్వ జన్మమున మేము
చిన ఏ పుణ్య ఫలమో! ఏ మహా దాన ఫలమో! చెరచోర్వణకై
సవతరించిన విభూతివృంద నాయులు, అది శోధిని అపరాపతారులు
, శ్రీ రామాను జుతీంద్రులు మమ్ముల ననుగ్రహించుటకై,
తో వేంచేసి 'ఆచార్య స్స హరిసాకౌత్ చరయాసీ న సంశయః'

అని విజ్ఞు లందురు గదా! ధన ధాన్యములు లబ్ధి లేక మేని ఇంట లేకే
ఆర్యులు తెచ్చు ఉంఛ ధాన్యమువలన ఆతిథ్య మసాధ్యము, ఆచార్యు
లకు సమర్పించని ధన ప్రాణము లెందులకు? సమస్తము వారి యధీనం
గదా!

“శరీరం వసు విజ్ఞానం వానః తిర్మి గుడా నసూనా
గుర్విధం ధారయే ద్యస్తు సశిష్యో నేతర ప్శ్చుతిః”

అని స్వయాపజ్ఞు లందురు గదా! కావున, క్షీణ భంగురమైన ఈ నా
శరీరమునందు వ్యామోహమునుఁ గొనియున్న వైశ్యుని వాంఛ దీర్చి,
తద్వారా లభించు ద్రవ్యముతో ఆచార్యుల నారాధింతునుగాక! ”
అని ఆ సాగ్రీమణి నిశ్చయించుకొని, ‘స్వామీ! యతిరాజచంద్రమా!
తిమ కటాక్షముచే తిదీయారాధనము గావించెద, క్షీణకాలమింత
విశ్రాంతి వైకొనుఁడు, ఇప్పుడే వెళ్ళి వచ్చెద’ నని విన్నవించి, వైశ్యు
నింటికిఁ జని, ‘ఓ వైశ్యాగ్రణీ! నీ కోరిక నేను నెరవేరఁగలదు శిష్య
సమేతిముగ మా ఆచార్యులు విచ్చేసియున్నారు కనుక, వారి ఆతిథ్యము
నకు వలయు వస్తు సుఖారముల నన్నిటిని మా యింటికి సంపు’మని
కోరెను అపు డా వైశ్యుఁడు - తన మనోరథ మీరేడనున్నందులకు
సంతృప్తాంతరింగుడై, వలయు వస్తువుల నన్నిటిని బండిపై పంపెను

ఆమెకుఁ గల ఆచార్యసిష్టకు రామానుజులు మిక్కిలి సంతోషించి,
ఆమెచే నంటఁజేయ నియమించి, తోడుగా కొందఱు శిష్యులను నియ
మించిరి ఎంత పూర్తియైనంతనే రామానుజులును స్నాన మాచరించి,
శుచియై, వరదరాజుల నారాధించి భోజన పదార్థములను స్వామికి
నివేదించి, స్వాము లందఱతోఁ గూడి, సాపాటు (భోజనము) చేసిరి

శ్రీరామానుజు లంతట సుఖానందమునై, శిష్యులకు భగవద్విషయ
మును సాయించుచుండ, ఇంతలో - లక్ష్మీనాథుడైన శురదాచ్యుఁడు

గృహమున కేతెంచి, స్తుతాంశమును భావ్యవలనఁ దెలిసికొని, జ్ఞానముచే నెరిసింది. వాడై, ముప్పతిలలో వేంచేసియున్న మానుజ సంయమియైన నేనించి, 'స్వామి! రామానుజ కా! దీనుల మును నుండి గరిష్ఠార్థమైన కటాక్షము నుంచి యుగ సద్ధరింప వేచేసిన తమ కెంతయు కృతిజ్ఞులము తమ రాకచే యు ధన్యులమైతి' మని విన్నవించిరి

తరువరి ఆ దండతులు - యతీంద్రుల శ్రీపాదతీర్థమును, ప్రసాదం భక్తిలో స్వీకరించిరి అయి ముగ్ధుల ప్రత్యేకముగ తీర్థప్రసాదం గీసికొని, వైశ్యుల సదనమున కేగిరి అచట కార్యాసారామము - శ్రీతిజ్ఞ తాపూర్వముగ ఆవైశ్యునకు తీర్థప్రసాదము లొసంగ, శుభానిని స్వీకరించెను రామానుజ తీర్థ ప్రసాద ప్రభావముచే శ్రీశ్రీ కలుగు వివేకము కలుగి, మగన వాంఛను వీడి, ఆమె ములపై ఎడి, దోషమును మున్నంపవేడెను ఆ సాధ్వీయు - ఆశ్రమలో గల్గిన భావ పరిణామమునకు మిక్కిలి ఆశ్చర్యము నంది, మాతమును భక్తి కెఱిగించెను సామాన్యులగు ఆ దండతుల పురుష శ్రీశ్రీ వెంటనక కొనిచ్చి, యతీంద్రుల పాదసద్భిములయందు నిగా నమరించిరి అంతట రామానుజులు ఆవైశ్యునకు పంచ కూరము నొసర్చి, సంప్రదాయ విశేషములను బోధించి, కృతా గావించిరి

అంతకు రామానుజులు ఆంధ్రంకి కాంచీపురమున కేతెంచి, కాంచీపూర్ణులను, వందరాజులను సేవించి, వేంకటాచలమునకు మై, తిరుకతిలంగుల 'కళల తీర్థము' చేరిరి ఆశ్వాదులు ఈ పద్దనండి తిరుమలేసుని సేవించుచుండెడివారు అందువలన, 'ఆశ్వాత్ తీర్థ' అని పలు రామానుజు లా తీర్థమున వేంచేసి

యండ, వీరి వైభవమును విని, 'విరల దేవరాయలు' అను నొక రామ
వీరిని సేవించి, ఆశ్రయించి, శిష్యుడై, పంచ పరస్కారములను పొంది
గురు దక్షిణగా, ముప్పది గ్రామములను (శ్రేత్రములను) సభక్తి కమల,
సమర్పించెను ఆ శ్రేత్రములను రామానుజులు - తమ వాక్రయించి,
ముప్పదిమంది శిష్యులకు పాత్రివల్యముతో నొసంగిరి

శ్రీ రామానుజులు తిరుమలకు వేంచేయుట

రామానుజుల రాకను విని, అంతఃరాష్ట్రాది శిష్యులందఱున
ఆకుదెంచి, వారిని సేవించి, 'స్వామీ! తిరుమలకు వేంచెరి, తిరువేంగడ
ముడియానుకు¹⁸ మంగళాశాసనము చేయు'డని ప్రార్థించిరి 'ఆళ్వారు లీ
పర్వతమును అదిశేషుని రూపముగ భావించి, అధిరోహింపవలెతి పాతి
మనుయాయుడనగు నేను అధిరోహించుట సముచితము కానేరదు'
ని రామానుజులు తమి అభిప్రాయము తెలుప, అంతట శిష్యుల
ందఱునుఁ గూడి, 'తా నుధిరోహించనియెడల, తమ శిష్యుల ముగి
మీమును అధిరోహించజాల' మని ఏక కంఠమున స్పష్టముగాఁ బలికిరి,
శ్రీవైష్ణవుల అభినవతము అనుల్లంఘనీయమని భావించి, రామానుజులు
పర్వతము నధిరోహింప నిశ్చయించిరి

రామానుజులు ఉపవాసాదులతో శిరీరమును కృశింపజేసి,
పర్వతము నధిరోహింపసాగిరి ఈ వృత్తాంతము తెలిసిన శ్రీవైష్ణవ
గ్రాంథులు మిగుల శ్రమించి వచ్చుచున్న మేళుల్లుచుకు ఎరు రేగి, కీర్త
నాదులు నొసంగిరి అపుడు రామానుజులు శ్రీవైష్ణవగ్రాంథుల
రక్షారవిందములకు ప్రణమిల్లుదు -

18 తిరువేంగడముదయాను = శ్రీ వేంకటాచలవతి

"ఆరయ నర్వతోకాచ్యుతైస
 ఓ రీ ప్రసాద మిష్టై యై దేరవతెనై
 పనిఁ బాని యొక ఎన్మపాపనిచేత
 ననిసనం జాలదే! యనిన నా ఘనుఁడు
 నిర్బుడు మీ రానతిచ్చిన కరణి
 తప్పక నగర మెంతయు వెదకితిని
 ఆకడ వైష్ణవులగు వారిలోన
 నాకన్న నెన్న చిన్నులు లేరుగావఁ
 దెచ్చితి నన్న నా దేశకు మాట
 మచ్చిక వేదాంతమార్గమైయున్న ' 19

మహాత్మా! దాసునకు తీర్థప్రసాదములను చిన్నవా రెవరితో నేని పంప
 నచ్చుగాదా! ' అని పలుక, అప్పుడు శ్రీశైలపూర్ణులు - నాయనా!
 తిరుమలలో నాలుగు వీధులకు వెదకితిని. కాని, అచట శ్రీవైష్ణవు
 లలో - నా కంటెను చిద్నవారు నాకంట బడలేదు' అని నుడువ, వారి
 ఆ సూక్తిని రామానుజులు నైచ్యానుసంధానముగ భావించి, ఆళ్ప
 ర్యము నందిరి

అంతట రామా నుజులు శ్రీవైష్ణవ బృందముతో తిరుమలకు
 చేరి, అనంత ర్య నిర్మితమగు బృందానవ శోభను గాంచి ఆనందించి,
 అనంతార్యుల నభినందించిరి తదుపరి వరాహస్వామిని సేవించి,
 యామానాచార్య నామాంకితమైన పుష్పమండపమునకు ప్రదక్షిణ
 మాచరించి, న్యామి పుష్కరిణియందు తీర్థమును స్వీకరించి, కోవెల
 లోనికి ప్రవేశించిరి యాగశాల, పాకశాల మున్నగువానికి యతి
 రాజులు నమస్కరించి, ఆనంద నిలయములోనికి ప్రవేశించి, అఖిలాండ

కోటి బ్రహ్మాండనాయకుడైన శ్రీవేంకటాచలనతిని సేవించిరి స్వామి
తిరుమంజని సేవను తిలకించి, తీర్థ ప్రసాదములను స్వీకరించి, తరుమల
వాసులగు బ్రతును, పశు పక్ష్యాదులను వైమరిమునఁబలి నిత్య సూరు
లుగా భావించి కొండ దిగుట కుద్యుక్తులు కాఁగా, 'దిన్య దేశమున
మూఁడు దినము లుండవలె' నను మామగారి మాటను పాటించి,
శ్రీనివాసుని మనసారి సేవించుచు, అచట మూఁడు దినములు
గడపిరి

శ్రీశైల పూర్ణలవద్ద రామానుజులు

శ్రీమద్రామాయణం ను సేవించుట

శ్రీరామానుజులు తిరుమలనుండి తిరునలికి చేరి, అచట శ్రీశైల
పూర్ణలవద్ద ఒక సంవత్సర కాలము శ్రీమద్రామాయణమును సేవించిరి
నూమగారికి భక్తితో సేవ జేయు గోవిందార్చుల వర్తనమును గమ
నించి, మిగుల సంతసించిరి శ్రీమద్రామాయణ కాలక్షేపము పూర్తి
మైనందున, శ్రీరంగమున కేగుట కనుజ్ఞ నొసంగుడని రామానుజులు
శ్రీశైలపూర్ణులను కోరిరి అందులకు వారు సమ్మతించి, రామానుజుల
కొక అభీష్ట వస్తువు నొసంగ సంకల్పించి, అట్టి తమ సంకల్పమును
రామానుజులు కెఱింగించిరి అపుడు రామానుజులు - 'స్వామి!
గోవిందు నొసంగుడని కోరిరి అట్లే శ్రీశైలపూర్ణులు రామానుజులకు
వెంటనే గోవిందుని ఉదక ధారాపూర్వకముగ దాన మొసంగిరి
శ్రీరామానుజు లంతట గోవిందునితో బయలుదేరి, ఘటికాచలము,
తిరువఘ్నూరు శ్మశ్రములలోగల అర్చామూర్తులను సేవించి కాంచీ
పురము చేరి, అటనుండి అష్టసహస్రగ్రామమున కేగి అట యశ్లే
శుని పూజలు గైకొని, శ్రీరంగమునకు చేరి, శ్రీరంగనాథుని
సేవించిరి,

శ్రీరామానుజులపట్ల గోవిందుని అచార్యనిష్ఠ

ఒకనాడు రామానుజులును, తదితర వైష్ణవ స్వాములును గోవిందార్చ్యుని జ్ఞాన భక్తి వై రాగ్యమును, గురుభక్తిని - సభలో ప్రశంసించిరి గోవిందుఁ డది విని, తన కీ ప్రశంస తగియున్నదని అర్హిస్తుతి చేసికొనెను. రామానుజు లాతని వైఖరిని గమనించి, గోవిందా! ఇతరులు నిన్ను స్తుతించినచో - నైచ్యానుసంధానము చేయవలగాని, ఇట్లు అత్యస్తుతి చేయుట అనర్థ హేతువని ఎఱుగవా? అని ప్రశ్నించిరి గోవిందుఁడు యతిరాజులకు నమస్కరించి, 'స్వామీ! ఔనుకటి అపమార్గమున నున్న నాస్థితిని కొనియాడలేదుగదా! దేవతలకు కూడ దుర్లభమైన తమ దయకు ప్రాతఃకడవగుటవలన, నన్ను నేను స్తుతించు కొనుచున్నాను ఇది మిమ్ములను స్తుతించుటేగాని, నన్ను కా'దని పలికెను అతని మరొకభావమునకు రామానుజు లాశ్చర్యచకితులై, ఎంతయు సంతసించిరి

రామానుజులు శ్రీభాష్యమును రచించుట

ఆళవందారుల కోరిక నొకదానినిఁ తీర్పుటకు రామానుజులు శ్రీభాష్యముకు రచింప సంకల్పించి, దానికి బోధాయన వృత్తి గ్రంథము కావలసియున్నందున, ఆ గ్రంథము ఉత్తర దేశమున శాశ్వరములో - సరస్వతీ భాండారమునఁ గలదిని విని, ఆ దేశమునకు కూర్తూ భార్యలను వెంటనిడుకొనివెళ్ళి, ఆ గ్రంథమును సంపాదించి, ఉభయమును చక్కగా చదివి, దానిని గైకొని వచ్చుచుండ, అచ్చటి మాయావాదు బది యెఱింగి, దాని నపహరించుకొని పోయిరి అపుడు రామానుజు లా గ్రంథమును పోగొట్టుకున్నందులకు మిగుల వగువ, కూర్తూ భార్యు చూచి, 'స్వామీ! మీ రా గ్రంథ విషయమున చింతింపనక్కర లేదు.

యనుగ్రహమువలన, ఆ గ్రంథమందలి విషయ మంతయు నాకు ప్రథమమై యున్నది' అనఁగా, వారు మిక్కిలి సంతోషించి, మఱి రంగమునకు విచ్చేసి, పూర్వము సంకల్పించినట్లు కూర్తాళ్వారు యమున శ్రీభాష్యమును రచించి, యామునాచార్యుల కోరిక నొక చిని నెరవేర్చిరి

తదుపరి రామానుజులు బ్రహ్మసూత్రములకు వ్యాఖ్యాన యముగ 'వేదాంతదీపము, 'వేదాంతసారము' అను గ్రంథము , వివిధ శ్రుతుల అధారముగ విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతమును నిరూ పించు - 'వేదార్థ సంగ్రహము' అను గ్రంథమును, భగవద్గీతకు సము వ్యాఖ్యాన మనఁదగు 'గీతాభాష్య' మను గ్రంథమును రచించిరి

యతిరాజుల దిగ్విజయ యాత్ర

అనంతరము యతిరాజు శిఖామణి శ్రీరంగనాథుని యనుజ్ఞ 'ని, శిష్యబృందముతో దిగ్విజయ యాత్రకు బయలుదేరి, చోళ రాజులను కేసి, కుంభకోణాది దివ్య దేశములను సేవించి, ఆ తమనఁ గల మతాంతరులను శాస్త్ర వాదమున జయించి, అట్టి ౨ తమ శిష్యులుగాఁ జేసికొని, అటనుండి సాండ్వ మండలమున ఆ మండలమున దళి దివ్యదేశములను సేవించి, అటగల పండితు జయించి, అచటి నుండి కురుకాపురి కరిగి, శమ్భూత్వారూలకు వి, మధురకవి విరచితమైన 'కణ్ణినుల్ శిరుత్తాంబు' ననుసంధించి, పసాదాదులను స్వీకరించి, అటనుండి కురంగ నగరమునకుఁ బోయి, ౩ - కురంగ నగరీ పూర్ణులను సేవించిరి డెబ్బది నాలుగు వీరము సంఘ్రామవేల ఏకాంతులతో, శిష్య ప్రశిష్యులతోఁ గూడిన రామానుజ యతీంద్రులను కురంగ నగరాధీశుడగు శ్రీ మహావిష్ణువు ౪, పశితరుఁ జేయెను.

తదుపరి తమ పరివారముతో యతిసార్వభౌములు కేరళదేశ
కి, విష్ణుక్షేత్రములను దర్శించి, అనంతశయనము చేరి, అనంత
స్థనాభుని సేవించి, ఆ తర్వాత దేశమందలి పండితులను, మతాచార్యు
ల జయించి, తమసేరి నొక మఠమును అనంతశయనగున నేర్పఱచి,
ప్రతి నమూద్ర తీరమువెంట ఉత్తర దేశమునకు వేంచేసిరి

అట ఉత్తర ప్రదేశమున ద్వారానతి, మధుర, సాలగ్రామ
కృష్ణము, సాతెలము, బుదిరికాశ్రమము, వైమిశాంజ్యము, పుష్క
రి, గోపర్థినము, గోపాల గృంధానసము మున్నగు దివ్యక్షేత్రము
లను దర్శించి, ఆ యా ప్రాంతములందు గల పండితులను జయించి,
మఠమునమున కేగి, తిరిగి కాశ్మీర దేశమున గల శాదా వీరమునకుఁ
గ

అందు శాదా దేవి స్వయముగ కవాటమును తెఱచి, కప్తాస
తికి అర్థ విసర్జనమును గోలగా, రాముని కలుగు - బ్రాహ్మణ
లను సంగతి ఎద్దములు సార్వభౌములచే వికసించును గనుక, అట్టి
దృష్టులవలన నేత్రములు గలవాడు శ్రీమహావిష్ణువు ఇందుచే,
భీరాంభ స్సముగూర్చి నున్నట్ల నాశ నవికర విశిత పుండరీక
య నేత్రము అని కప్తాస నుండికి జాత్యుని మని రామానుజులు
చిందు, శారదా దేవి సంతోషురలశయై, రామార ఆ విరచితమైన
గావ్యమును తన శిరమున గురించి గొరివించి, రామానుజులకు -
భాగ్యకారణు' అని నామ నుసంగి, స్వర్ణ మయమైన హయగ్రీవ
సామును కడగా కరిచి ను అంగు రామానుజులు శారదా
మండి బయలుదేరి, కాశ్మీర దేశమున గల పండితులతో వాదించి,
పరాజితుల గావించిరి రామానుజ ప్రభావమును గ్రహించిన

ఆ తేజోభిరి - బాళి శిష్యుల పెద్దెయ్యను రామానుజు లిట్లు దిగ్విజయ
రాగి గాచియిది, శ్రీమైత్తెనె ధర్మమును సంపాదించి, తాము
చామ్యల సుతోపగిల్చుమాను సంసారము గావించిరి

ఎరాజితులైన పండితులు

రామానుజులను అంత మొందింప యత్నించుట

పరాశరులైన పండితు లగవటును కలిసి, రామానుజులను
అంతము గావించ నెంచి, అభిద్రావహోమము¹ గావించిరి కాని, ఆ
చారి కిత్తి - మహాకిత్తి, సంపన్నులు, మహారేణ స్పృహన్నులవన
భగవద్రామానుజుల వేరుఁడు చేయఁజాలక, మఱిచోయి, ఏయె
గిందిన పండితులనే వీడిన పాఠము అందుచే ఆ పండితులను మఱి
భ్రష్టులై, వీధుల వెంట పడిగా, ఈ వృత్తాంతమును ఆ తేకపు రా
వెలికికొని, సాభామియ్యారాతో పర్వీరమే రామానుజుల నన్ని
ధానము చేసెనది, 'సామల లవచారమును నున్నించి, చారి
నవ్వల చేయియ్య' ఇది తేనెను

అంతటి వనూ నముమ్మలగు యతిరాజులు - ఆ పండితులను
నవ్వల రిత్తులు గావించ, వారిపంజను రామానుజుల చేరినావించముల
నాళియించి, కమ్మలైరి రితుపరి భావ్యతాయలు వాళగాని చేరి,
అచట గంగాస్నానము గావించి, శ్రీవిష్ణురాయుని వేదించి, అచట
పండితుల నెల్లఁజను పాపమును నోడించి, అటనుండి, 'పురుషోత్తమ'మని
తేను గావించి జగన్నాథముఁ చేరిరి

1) అదృశ్య - శ్రీమద్రామానుజుల పాదార్పణమునందు క్రియలములను పాదార్పణము
యత్నము

రామానుజులు జగన్నాథ క్షేత్రమున

శ్రీ పాంచరాత్ర విధానమును నెలకొల్పు నెంచుట

రామానుజులు జగన్నాథుని సేవించి, ప్రచ్ఛన్న పౌంధ్రులనబడు యావాదులను బయిచి, అచట తమపేర నొక మఠమును నెలకొల్పి తదుపరి వారు - జగన్నాథుని అర్చకుల రావించి, వారితో - న్నాథునకు శ్రీ పాంచరాత్రాగమ శాస్త్రానుసారము చేయు క్షేత్రము అత్యుత్తమమని నొసంగును కనుక, శ్రీరంగాది దివ్య స్థలమునలె, చండితులచే నెన్నబడిన శ్రీ పాంచరాత్రము ననుసరించి, న్నాథు నారాధింపుడు ఇందునలన, మీ కేమాత్రమేని లోపము గదు' అని పలుక, ఆ యర్చకు లందుల కామోదింపక, బదులు గక, నెంటునే నెడలిపోయిరి

రామానుజులు వారి యభిప్రాయమును గ్రహించి, ఎట్లేని, ఆ కమన శ్రీ పాంచరాత్రాగమ విధానమును ప్రవేశపెట్ట వలెనని యుంచిరి ఈ నిర్ణయమును జగన్నాథార్చకులు తెలిసికొని, అనాటి కి సమయమున జగన్నాథుని సన్నిధి కేగి, 'స్వామీ! మా పూజలు పెంచుచు, మి మ్మనుగ్రహించుచున్నవాడవు, మీ సేవ తప్ప, ము మాకు తెలియదు నే డా యతిసార్వభౌముని విధాన మవ గించి, మమ్ము నిరాశ్రయుల గావించెదవా? అదియే మీ యభీష్ట చో - ఇంతకంటెను మి క మఱి యొక మార్గములే దనుచు, పెద్ద బండరాళ్ళను తెచ్చి, తమ శిరములను ప్రయ్యలు చేసికొన వ్రక్కులైరి అప్పుడు జగన్నాథుడు వారికి ప్రసన్నుడై, అభయ మొసంగి, ఆ గ్రంథమును వారి వారి గృహముల

రామానుజులు భక్త్యానుభవము కోరెనెడల జగన్నాథుని దేవుని, 'స్వామీ! శ్రీనివాసాది దివ్య దేశములలో ఎల సాంగం విధానము ఎదురింపు' మని విజ్ఞపించి, అందులకు జగన్నాథుని 'యదిస్వామీ! శ్రీనివాసాది దివ్యదేశము లన్నియు నియతము చేయబడినవి' అని, ఈ శ్రీనివాస మూర్తియు నాది ఇతరుల వ్రాసినవి బహువిధములు అని - శ్రీనివాసుని పరమేశ్వర మూర్తియునీ 'నేను కొదవ?' అని పలికెను అంటే రామానుజులలో చూచు నిమిత్తము, మరలను శ్రీనివాసాది దివ్యదేశముల నన్నియు రామానుజులను తిరిగి మోగింపించుచే శ్రీనివాసుని దేవుని

ప్రతిభా శ్రీనివాసుని రామానుజులు విష్ణువంశము నె. కొద్దుట

అందులకులు అదయమే లేచి, పరిచించి, ఆ శ్రీనివాసుని శ్రీకూమరుగా నెఱిగి, అత్యుత్తము నొంది, 'ఎచ్చటి జగన్నాథుడు! ఎచ్చ శ్రీకూర్మము || శ్రీనివాసుని ముందున || యిష్టములను దీనియందు తిరుగుచు దైవమును లేచి' అని విచారము నందుచు శ్రీనివాసాధుని 'రా' గాని రామానుజులు అతిరాజుల వద్దకు వచ్చి విష్ణుయమును విచారించి 'రా' ముఖా లాని ముఖా ముఖా విలసములు కూర్చి అత్యుత్తము నందుచు, విష్ణుయమును వివరించి, అందరా రామానుజులు 'స్వామీ! అదియే స్వామి, పుష్కరిణి, అదియే శ్రీనివాస' (= తిరుమళి) అని విన్నవించి, రామానుజులు సంతోషము పొందెను గాని, యిష్టములను దీనియందు తిరుగుచు, ఆ గాని చాలను, పండ్లను ఎచ్చటినుండియో తెచ్చి సమర్పించెను ఈ రీతి, రామానుజులు అదే కొన్ని దినములు గడచిరి ఇంతలో జగన్నాథుని

రామానుజ శిష్యులతో - 'మీ ఆచార్యులు శ్రీకూర్మనాథుని మన్నాను
న, మీరును అచటికి పోవచ్చు' ఎని ఆజ్ఞాపించి, అగ్రధనువు లేని
న్నాభులు మన కెంచుల కది తెలియి, నా రెల్లలును బంధులులేని
శ్రీమూలశేరి, యతిరామలను కలిసికొనిరి

అంతయును చూడ, శ్రీకూర్మనాథుని సేవింపఁజోవ, ఆ యాలయ
ం అక్రమించుకొనియున్న వైపులు - 'ఇది శివలింగము, దీనిని
విచ్చిందుకొనుదున్నాము, ఇదిట మీ కేకం పని ! తెనివిలం'వని
రించిరి అనుబకు రామానుజులు - స్థలపురాణమును, ఇరరి
శములుంబలి ప్రమాణములను, 'మీ, 'ఇది విష్ణు శ్లేతమే' యని
పించినను వారు వివరైరి అంతట యశీశ్రులు - 'వైపులారా !
హ్యమి మొంగో - సత్త్విమ దిశకు వరులుగురు లేకున్నచో -
కాకకారమే కానులకు మీ రంగీకరింతురార' అని పలికించిరి,
యను వైపు లంగీకరించిరి

రామానుజులు శ్రీ కూర్మనాథుని ధ్యానించి, తమ శోధకను
దించి, కూర్మనాథుని మహామృతము, కుమకుతో పశ్చిమ
లిరిగను అంతట వైపులు విరాళతో ఆ శ్రేతమును పీడిపోవ,
రామానుజు - పదమటి దిక్కున మఱి యొక ధ్వజ స్తంభమును
చూడెరికి ²¹ తదుపరి ఆరాంత ప్రియ బవేతులు శ్రీరామానుజు
కారివింపముల న్నగియించిరి

సింహాచలమున కృష్ణమాచార్యుల అహంకారమును

రామానుజులు తొలగించుట

శ్రీకూర్మమును వైష్ణవ శ్లేతము గాచించి, అటునుండి
మద్రాసురామలలు శిష్య సమేతులై, సింహాచలమునకు వెంచెరికి

శ్రీబాధ్యక్షతో న వేదికిని తెంచి కృష్ణస్తంభములు రావచ్చును

ఆ పింహ-చటమున 'కృష్ణమాచార్యులు' అను నొక మహా గాయని కలఁడు. ఆయన శ్రీ వరాహస్వామి సన్నిధిలో ప్రతి నిత్యమూ పాఠములును, భక్తి గీతములను క్రమశాసనముగ గానము చేయుచుండెడివాడు. అట్టి యాయమున శ్రీ స్వామి పరివశుడై, పృథ్వీ చేయుచుండెడివాడు.

ఇట్టి స్థితిలో ఒకనాడు రామ నుజులు కొండకు దిగువన రివరీచారమును నిలిపి, తా మొకరు మృతము కొండ నెక్కి, ప్రవహిముగ వచ్చుచు, ముఖ మండపమునందు కృష్ణమాచార్యులను దర్శించి అంతరి ఘటించ, 'క్షేమమా!' అని మృతము కృష్ణమాచార్యుల ప్రశ్నించెను. రామానుజు లంతట - 'స్వామీ! తాము శ్రీ వరాహవరాహస్వామికి అంతరంగికుఁడని వినియున్నాము. 'శ్రీరంగమును ఒక యెరి వచ్చియున్నాఁడు, అదినికి మోక్షము కలదా!' య స్వామిని అడిగి 'తెలుపు' వని కోరిరి 'ఇది యెంత వని?' అని కృష్ణమాచార్యులు బదులు వలికి, ఆ మృతచేత - 'గీతా గానము, పృథ్వీకాక్షేపము పూర్తియైన పిమ్మట, స్వామికి రామానుజ విషయము విన్నవించెను. అందులకు వరాహస్వామి మహానందముతో 'మోక్షమా! వారికి కాదు, వారి అనుయాయులకును కలద తెలియను.

అట్లుచేయుచుండెను కృష్ణమాచార్యులు. మఱునొకటి సమయమున ఈ మృతను రామానుజుల తెలింగించెను. అంతట రామానుజులు - 'స్వామీ! సంతోషము కాని, ఒక్కమట, రిమఱు మోక్షము కలదా, 'తెలి' తెలియఁజేరా?' అని ప్రశ్నించ, 'నేను పాదపదో స్వామి అనుచు, స్వామి పాదపదో - నే నాచునుందును కనుక మోక్ష విషయమున నొక గుంజయ మేల!' అని పలుక, 'అదే'

నవో దోషము లేకుగదా! అని గుఱిందులు గదించి, వరాహ నృసింహుని నేమిచి, కొండ గిగురు శి శి

అ నాటిరాత్రివేళ, తన గానమున ప్రసన్నుడైన వరాహ నరసింహుని - 'స్వామి! నాకు మోక్షముకలదా! ' అని కృష్ణమా చార్యులు ప్రశ్నింప, స్వామి - తన ముఖాగివింపముకు ప్రక్కకు త్రిప్పిరి అందులకు కృష్ణమాచార్యులు విచారి నుననుకొండై, 'స్వామి! కాల్యమునుండి ఇంక మెఱుంగక, నిన్నాశ్రయించిన నా కిదియా ప్రతిఫలము?' అని ప్రశ్నింప అప్పుడ వరాహుడు - 'నాయనా! నీకు మోక్షము నొసంగెద - నా వశముకాదు, శ్రీరంగ వాసియైన శ్రీమద్రామానుజు క, ఉభయ విభూతి నాయకత్వమును మున్నే యొసంగితిని నాటినుండి మోక్షమును ఎవరికేని వా రీయవలసి సదే కాని, చాకధికారములే' దని సమాధాన మిచ్చెను

అందులకు కృష్ణమాచార్యులు ఆగ్రహించి, 'నీ కోవెల ఏదోహా రాత్రములు అగ్నిబా్వలతో అహుతి మిగుగాక! ' అని శపించెను నిష్కారణముగ నన్ను పిచ్చిన నీ కవిత్వ చుక్కయు పాముల పాల్పడుగాక! ' అని వరాహస్వామి త్రిశాస మిచ్చెను అంతట కృష్ణమాచార్యులు - స్వామిపాములనై బడి, 'ఇక నా కేమిగతి?' మని వాపోవ, అప్పుడు వరాహుడు - కృష్ణమాచార్యులను గూచి, అహంతారి మమకార రహితుడవై, మనత్రయవర్ధితుడవై, యతి రాజుల నాశ్రయింపు' మని తెలిపి అంతియగుడయ్యెను

అంతట జ్ఞానోదయమైన కృష్ణమాచార్యులు - ఈశిరాజుల నాశ్రయించుటకై త్వరితముగ కొండనుండి గవచ్చి, రాహునుజులను - గారి పరివారమును చూచి చక్రికొండై, వెంటనే యతిరాజుల చరణారందముల నాశ్రయించి, 'దయతో రక్షింపు' డని ప్రార్థించెను కరు

కాంతినిగల్గై వి యతిరాజులు కృష్ణమూర్త్యుల అహంకారముతో లో
క్తులు గనుపించి, ఆయనకు ఎందరంపూజము లొసఁగి, కృతార్థునిగావి
రి తగువో, తమదెండు బయలుదేరమన్న ఆ కృష్ణమూర్త్యులను
గూర్చి, శ్రీస్వామి శైవర్యమును భక్తితో నిర్వర్తించుచు, ఇచటనే
కుండు'మని అజ్ఞాపించి, అటనుండి శివ్యనమేతముగ వయనమై,
నానోచిలమున శ్రీసత్యసంహార్యుని పేరిచి, అచటనుండి తిరు
తిరు శేరి, నిల్లగోవిందరూపము పేరిచి, వంగళాకావనము గూర్చి,
జునుండి తిరుమలకు గేంచేరి

తిరుమలము యతిరాజులు

వైష్ణవ శ్లోత్రముగ నిరూపించుట

అట వేంకటాచలపతి వైష్ణవ చిహ్నములకు శంఖచక్రములు
1 శివసైవ మిచ్చుచున్నందున, కొందఱు శైవులు స్వామిని శివుడని
పించుచుండ, వారికి రానిగానులు క్షుల పురాణములే అమృది
వైష్ణవ శ్లోత్రమని నిరూపించుటగాక, శంఖ చక్రాది విష్ణ్వాయుధము
ను, శూల దమకుకాది శైవాయుధములను స్వామిపన్నిధిలో నుంచి,
లుపులకు కాశము వేయవము వానిలో స్వామి ఏ చిహ్నములు
రించునో - అ దైవముగా నిర్పయింత'మని వలన, శైవు లందఱుకు
మృతించిరి అంతట ఆ యిరు పక్షములవారును అట్లే చేసిరి నులు
కను తిలుపుట కేటచి చూడ, ఆ స్వామి శంఖచక్రా వ్యాయుధములు
రించి కానరాక, శైవు లా వైష్ణవ మూర్తిని గని అశ్రువర్షచేతులై,
జునుండి విష్ణుమందిరి అగోట -

రమణీయ కర్పూర రచితోర్ధ్వస్థుండ్రంబు
 నీలకావ్యస నిటల తలము
 శారదహర్షిచూ చింద్రిందలంతో
 సాటి మణిన ముఖ సంకజంబు
 నీలాద్రి శిఖరస్థ బాలనూర్వనిఁబోల
 తననీయ పెరుటముఁ దలనుఁ జూచి
 వేంకటేశునిగిదివ్య నిగ్రహ మీరీతి
 నాపాద మర్చిత మనుభవించి
 సంకపించి యతీంద్రుండు సంస్తుతించి
 తైత్త్రయాత్రాశ్రమంబెల్లఁ జాటువెకిది
 పేద పెన్నిది గన్నట్లు పెరిగె ననుచు
 వాది భీకర గురుఁ దనె మోదమలర ॥22

ఇలా భాగమున ఎరిమిది కన్నా మూర్ధ్వపుంశముగ నొప్పు
 డును, శరత్కాలమునందలి పూర్ణిమ నూటి చంద్రతాంతివలె ముఖ
 యముతో శోభిల్లువాఁడును, బాల గూర్వని భాతి - శిరమున మహో
 మ శోభిత మగు కిరీటము ధరించినవాఁడును అగు శ్రీ వేంకటేశ్వర
 ముని - శ్రీమద్రామానుజులు ఆపాదమస్తకము సేవించి, తైత్తి
 రాశ్రవలనఁ గల్గిన బడలికను నెదలినైచి, పేద - పెన్నిధిఁగన్నట్లు
 మానందభరితులైరి

శ్రీపాద మాదిగా శిరము వర్ణంబంబు
 శ్రీపాణముని సంగి సేవఁ జేసి,
 భట్టవాక్తోక్తమౌ నల్లాటఁ జాడి యా
 శోభికి సంగళాశాసనంబుఁ
 జేసి కేలవ మోర్చి, సేవించు యతిపతి
 కంఠనాదీతఁ గిట్లనునుఁ జితె
 భావ్యంబు రచియించి భారతి నెప్పించి
 ప్రతివాడకుఁ జయించి నులఁ దీర్చి

మించి మా కొనరించు నవ్వలతి నీవె
 నినుక నిచ్చితి లు తియగిండు నీకు
 శియన గ్రహించు నని వల్లె కొరి యుడు
 వాని ప్రియ గుండ రనె మోద వలన 43

తిరుప్పావ్యానమున 2 వట్లు రామానుజులు శ్రీనివాసుని -
 పాపాది శింఘరించును పడిచి, పెరియాళ్వారులు పాడిన పల్లావున
 పాడి, ఆ పాల్వము 50 గా కొనానము గావించి, అంతటి భుజించి దర్శించ
 ఆ యతిపావ్యభానునితో వేంకటేశ్వరస్వామి - 'రామానుజా
 శ్రీరామస్వామి' చిదిగి భాగిని ముప్పించి, బహుమతిని గైకొంటిని
 ప్రతివాదులను బయిచి, సారణి మోక్షమార్గముః జూపితిని, మా
 కెంతో మేలు చేసితిని, నీవే నాకు పదివో త్రిముదవు నినుక, దీక్షయ
 నిర్వహి నాచ కర్తవ్యమును నీ కొంగంటి' వని ప్రతిజ్ఞను అందితి రామాను
 జులు శ్రీనివాసునకు పుష్పాక్ష రా గర్భులై, నెలవు గైకొని బయలుదేరి,
 కాంచీపురము : దేవరాల గు, పుడురాంతకమున రాముని, వీరనారా
 యణు పు మొన నాగుమునింబును, యెరుకు శ్రీరంగమున శ్రీరంగనాథుని
 కేదించి, ఆనందము, అనియ మగమున ప్రవేశించిరి

రామానుజులు వేంకటాచలపతిచే

గోపవచితము మోక్షము నిచ్చించుట

ఒకనాడు రామానుజు భద్రముని వైష్ణవ తీర్థయాత్రాధనము
 జరుగు నిందర్శమున, 'తొండూరు కొండ' యును సోగ గొల్ల పడుచు -
 పాలు, నెయ్యిని కొనివేయెను ఆ పాలు - పెరుగులకు రామానుజు
 దీక్షులలో కొంతా నుండు గుండ గింజ శోగ, ఆవధిని మూల్యముక్కుటలే

ము, తీర్థ ప్రసాదము లొసంగిన చాలు ననియు నుడివెను తదీ
 రాధనానంతర మట్లే ఆ గోపనగ్రామ శ్రీమద్రామానుజులు తీర్థ
 ప్రసాదముల నిష్పించిరి తత్ఫలముగ ఆ ననితి - స్వస్వరూపజ్ఞానమును
 ది, రామానుజ యతిసార్వభౌములకు సాష్టాంగముగ ప్రణామిల్లి,
 'మోక్షా! దాసురాలికి మోక్షమును ప్రసాదింపు' డని ప్రార్థించెను,
 'రామానుజులు 'తిరుపతి వేంకటేశ్వరుని మోక్షమునకై
 క్రింపు' మనఁగా, తామే మోక్షము నిష్పించువారని పెద్దలు చెప్ప
 , కావున దాసురాలికి మోక్షమును, వేంకటేశ్వరున కొక లేఖ
 పియిం' డని గోపాంగన వేడుకొనెను

రామానుజు లప్పుడు శ్రీవేంకటేశ్వరుని పేరి నొక లేఖ వ్రాసి
 ని గొల్లపడుచు కొనఁగ, ఆమె దానిని భక్తితో నైకొని, యతీం
 గు మఱల ననుస్మరించి, అట్లనుండి వేంకటాచల మేగి, స్వామి
 కురిణిలో న్నానానాగరించి, ఆనానా విలయమునకు ప్రసాదము
 గాన, గరుడస్తంభము లు వేళ నుంచి, మోక్షమును ప్రసాదింపు
 శ్రీనివాసుని ప్రార్థించుచు, అచట సాగిలవడెను భక్తనరదుండైన
 టాచలవతి ఆ గోప వనిత కప్పుడు శాశ్వతమైన మోక్షవదము
 గహించెను

ఎరాళరథట్టరు - వ్యాసరథట్టరు

ఒకనాడు కూరత్తాళ్వారు - వర్షము వచ్చుచున్నందున భిక్షా
 యనకు వెళ్ళక, ఫలములచే భగవదారాధనము గావించి, ఆ
 యలను ఆరిగించుచుండి, ఆ రాత్రి వారి భార్యయగు ఆండాళమ్మ -
 రంగనాథుని ఆరిగింపువేళ మ్రోగు సుంటూరివమును విని, 'నీ
 యందు ఉపవసించి యుండ, నీ హరిగించెడిగునా?' యని తలప,

96

న వంటనే, ఇ వారిగించిన ప్రపాదమును కూ
యు

ప్రపాదమును మూచి, వారిత్తాభ్యాసు ఆశ్చర్య
వంది, 'నీ వెట్టెని 'అనితివా' యని భావించి, అందు -
తిలచిని చిగుమును కొలిపెను అంతట కూర్చున్నాడు ఆ ప్రపాద,
కొంత భాగమును స్వీకరించి, శేషించిన ప్రపాదమును తను పీఠ
కొనుగను అది ఆ రీతిగా ఆ ప్రపాదమును స్వీకరించిన ఫలము!
గర్భము కాల్చి, ఇరువురు పుత్రులఁ గనెను ఆ వృత్తాంతవ
రామాయణము విని, నందరినీ, ఆ శిశువులకు - పరాశరభక్తి
వ్యాపకత్వము అనునాముల నుంచి, పరాశరభక్తులుచే విష్ణువహ్వన
స్తోత్ర వ్యాఖ్యానమును వినిపించి, యామునాచార్యుల మూ
కొరకును నుండెద్యుని తమవారి - ఎంతయు తమ్ముడగు చినుగో
భక్తులు కొక కుమారుఁ డుడయిన, ఆ శిశువుకు 'పరాశరభక్తా
దని నానందింపఁ జేసిరి

రామాయణము ధనుర్దాసును నమోదరించుట

విరుణాపమ్మనులగు యతిరాజులు - తమ విశ్వేశ్వరక జా
మాని విరుణా గటాక్షిముచే, అనేకులను తమవారినిగాఁ జేసి
రిక్షించిరి అట్టివారిలో - ధనుర్దాసుఁడను స్త్రీ కామకాండక వ
యోధుఁడొకఁడు తులసి నివాసము శ్రీరంగమునకు చేరువగు,
నిరుణాపురమునందు వలయునాడు ఇతని భార్యచేత హేమాం
తును పుత్రుఁడొందెనని విశాల నేత్రములు కలది ధనుర్దా
దాసుని వశమై, నిరంతరము లఱు ముఖమందలమును చూచు
అది ముగించి నియమములు గాంచి తిష్ఠుచున్నందు నందఱుండు
నాడు

ఇట్లుండ, ఒకప్పుడు - శ్రీరంగమున రంగనాథునకు వైత్రోత్సవము జరుగుచుండెను ఆ యుత్సవమునకు హేమాంబ మహాత్మాహమతో బయలుదేరి, ధనుర్దాసుఁడను విధిలేక ఆమె వెనుక బయలుదేరెను మిట్టి మధ్యాహ్నపుసేళ, మండలెండలో - ఆమె ముఖమునకు ఛత్రము పట్టి, ఆమె సుందరి నవనారివిందమును వీక్షించుచు, అడుగులు తడబడుచుండ, వెనుకకు నడుచుచుండెను ఈ విచిత్రమును పీఠించిన వైష్ణవులు కొందఱు పక్కన నవ్విరి కరుణాంతరంగులైన యతిరాజులు ఆ సన్నివేశమును గాంచి, స్వాములను వారించి, 'వైష్ణవోత్తములారా! భగవన్నాయచే మోహింపఁజేయుఁ బడి, కాతాదాసుఁడై, ఇతరులు సరిహాసించుచున్నను అతఁడు హించి, శ్రీరంగనాథుని మహాత్సవమున, బహిరంగముగ కాంతావాస్యము చేయుచున్నాఁడు దీనిని బట్టి, అతఁడే నిషయమునైనను శంతి రసితతో అనుభవింపఁ గలఁడని మాకు తోచుచున్నది ఆ కాంతాదాసునిపు డీ శ్రీ కాంతుని కైశ్వర్యనిమగ్నుని గావించెద' నని పలికి, ధనుర్దాసును తోడ్కొని రమ్మని శిష్యుని బంపి, తమ పాతమున ప్రవేశించిరి

ధనుర్దాసుఁడును రామానుజుల సన్నిధి కేగి, ప్రణామ మాచరించి లిచెను రామానుజు లాతని గాంచి, చిరునగవుతో 'నాయనా! వెవరు? నీ నివాస మెచ్చట? నీ ఉద్యోగ మేమి? శ్రీరంగమున కేల చ్చితివి? వాస్తవము వినఁగోరుచున్నాము' అని ప్రశ్నించిరి ధనుర్దాసుఁ డంతట, ముకుళిత హస్తంజై, 'మహాత్మా! నన్ను ధనుర్దాసుని యందురు వరయూరు - ముం యూరు మల్ల విద్యయం దారి కీరిన నన్ను - వల్లు లంఘును కొలుతురు శ్రీరంగ నాథునకు జరుగు వైత్రోత్సవమును చూడ వేడుక పడుచుండ, ఆమెకు తోడుగా వచ్చితి' నని రామానుజులకు విన్నవించెను,

యేదోద్రు లంతట మంగప్పిర వదనులై, 'వాయవా! మే
 కూడ మేలగతో కొన్ని ప్రశ్న లడిగెదము మాపై కినుగ విహింః
 యథార్థము తెలిప, నీకు మేలు కలుగును కామా స్త్రులు స్త్రీ
 రిహార్థముగి జార్థము చేయించుదుర గాని, నీ వెలటి కాము
 మే మెచ్చుటను చూచియుంలేదు తూరుడవగు నీవు - ఇట్టి పే
 మైన, జననిర్యమైన కృత్రిమును రాజమార్గమున అందఱును చూ
 చుదగ నే ఎట్లు చేసితివి!' అని ప్రశ్నించిరి అందులకు ధనుర్వాసుఁ
 లబ్ధియై, 'హృదీ! హేమాంబు నేత్రము లెంతో అంగమైనవి న
 వ్మతిములవంటి ఆ వికార నేత్రములకు మిట్ట సుధ్యాహ్నపు నుం
 తెందలో గొడుగు పట్టుకున్న, అవి వాహినీవును కనుక, అట్టి స్థి
 నేను భరింపఁజాలను అందునైన ఆహి నేత్రములను చూడకుండ, మ
 కాలమైన బ్రతుకఁజాలను' అని బదులు చెప్పెను

అంతట రామానుజులు - 'వాయవా! నీవు పొందిన నేత్రము
 కన్న మిన్నమైన దివ్య నేత్రము లున్నవి త్వంలో వానిని నీవు చూ
 గుట్ర' అని ధనుర్వాసుతోఁ గలిగిరి అపు డా ధనుర్వాసుఁడు - 'ఆ
 నేత్రములను నే జూడగల్గితి నేని, తమ వియవలన నా శంతో సంక
 షము కలిగినట్లే' ఎంతో మేలు చేయారితే ||' అనఁగా - వెంట
 రామానుజులు ధనుర్వాసుని వెంట విడిచి, సప్తప్రాకారములు బాటి
 అది శేషపువ్వు పవలించిన శ్రీరాంగవాళుని నేమిండు శేరి మంగస్త్రీ
 సురుచిర సుందర వదనారదియై, ఆజామకాహుతై, అకర్ణాం
 వికార నేత్రములతో విరాజిల్లుచున్న శ్రీరంగవాళుని, యతీంద్రుఁ
 దయచే, ధనుర్వాసుఁడు మహానందముపండుచు, తచేక దృష్టితో
 నేమిచును నిలిచెను అపు డా ధనుర్వాసునిపై రంగవాసుఁడు ఆహి
 మైన కృపఁ జూప, అదిఁడు మహాభక్తిఁ దయ్యెను అదివద్యమున
 జయించి, అత్య స్వహృద జ్ఞానము పండిత ధనుర్వాసునకు, రామాను

పంచసంస్కారములు గావించి, తమ తీర్థ ప్రసాదము లొసంగిరి. ద్వాసుండు యతీ ద్రుల కై గర్వముఁజేయుచు, అచటనే యుండెను. విన్న హేమాంబయు - ఇటు భక్తి వైరాగ్యములు కలిగి, కార్యాలు నాశ్రయించి, ఆ సహనీయ లామెను పంచసంస్కారము చేసిరి. హేమంబా సనుర్గాను లిట్లు రామానుజ కృపాతులై, పరమార్థ చింతనలో - వారి కై గర్వములు చేయుచు, కములను సార్థకము గావించుకొని ధన్యులైరి.

రామానుజుడు పంచసంస్కారము చేసి పోయెను. తలుపులు

ఒకనాడు రామానుజులు - తమ మరము వద్ద నిలిచిన మూగని లోనిక తీసికొని పోయి, తలుపు వేసిరి కూరనాథులు 'ఇదేమి?' యని ద్వార రంధ్రము నుండి పరికింప, నిర్భేతుక కరుణాక్ష పూర్ణులగు రామానుజులు మూకకు తమ శరీరమును, ములను చూపి, ఆచార్యారాధన మే లెరఱోపాయ' మని బోధించిరి. గమనించిన కూరత్తాళ్వారులు - 'నా శాస్త్ర జ్ఞాన మెందులకు? కీర్తి మెందులకు? నేనును మూకగా, అష్టాదుగా జన్మించి ప్నచో - రామానుజులు సరసా స్వీకరించు చేసియుండుగదా! విచారము నందిరి

శ్రీమదందుని దౌర్భాగ్యము

చిత్రకూటమున జన్మించిన బ్రహ్మరంభకను గోపరాజు (మొదటి త్తంగ వంశుఁడు - 1070 - 1120 A.D.) కై న మతావలంబియై, ద్వేషియై, పురోహిత సహితంఁడై, వైష్ణవ హృదయులను చుచుండెను. తన దేశభూపాలుని గ్రహితులచే, 'శివా త్పరితరం

నాస్తి' (శిశువుకంటను మఱి యొక చైతన్యము లేదు) అని ప్రకటించి వలెనని అరిచి నమస్కరించి రాజ భయముచే కొలువై భవాళితే కొందఱు అట్లే ప్రాసరి మఱి కొందఱు అట్లు ప్రాసరినకు సుమృద్ధి లింపక, లిమి స్పృహరామ శ్రీరామలను వదలి గారి వేయి

కూరేళ సింహాశను 'రామా రాచార్పణే కళ్య' అను పదము జ్ఞానికయవకు ముగిసిగా నుండెను. ఆ పైవృత్తులకు సోమింతుట హామి, అతియ రాతా - 'ఇట్లే వా రాశ్యుచే నేను చలము ! శ్రీరామమున పైవృత్త పరాశయలై పద్ధునిపులుగా వరు గాంచిన రామానుజులును, వారి ముఖ్య కెప్పుడు కూరేళులును ప్రాసరిగాదా పద్ధువులకు విజయము !' అని పరిశ్రమ ముగిసి సూచకు రాజు అడిగిరి, వా రిరువురును దానిండుటలై వెంటనే భాగ్యుని పంపెను

ఆ భటులు శ్రీరామమున కిది 'రామానుజుల లెన్నిట !' యని వినుచును, మరము వద్దకు నచ్చిరి. ఆ సమయమున గామానుజులున్న సము చేయుచుండ, కూరకాళ్యాదులు వృత్తాంతమునది, తన కుత్సన కేది యానక వాల్మీకితో నుని భయమున కెరి, వారి హాయి త్రివంశములను కాదు భరించి, 'నేనే రామానుజుల' నని రాజు పథకు అయిచేరి, మహాపూర్ణులును కూరేళుల ననుసరించి నులుచేరిరి తరువాత రామానుజులు అనుభూతమును పూర్తిగానిం కొని వచ్చి, కామాదు త్రివంశావల గానక, అచటి పైవృత్తులచే వృత్తాంతమును తెలిసికొని, భవత వత్సయులగు భరించి, విచారము నుచుండ, ఆ పైవృత్తులు - విరా రిచ్చట నుండవగ దని విప్పిగిచి, గంధవాళుని పన్నితికి జని, వారి యనుష్ఠితే వత్సరాశియులై నులుచేరి వెళ్ళిరి

అంతట వాళరాజు - తన సభకు వచ్చి వారి రామానుజులు రని తెలిసి, మఱుల ఆశ్చర్యభటులను బనుప, వారు రామానుజుల వత్స

పించుచు, మార్గమునఁ గని వెంటడించిరి ఈ విషయమును శిష్యుల
మూలకు నెఱపించిన రామా నుజులు - 'అలియో శరణం విలుమెళి'
అను పాస ము చెనుచుండించి, దోసిలితో భ్రమకును శిష్యుల కీయ,
వారు మార్గమున పల్లిరి రాజభటు లాకుట కలత నొంది వారలై,
పచ్చిని మార్గమున నే నచ్చుచు, శికిమకి నుచు పోజాలి, నైష్ఠపు
లేదియో యయమంత్రములు చేసి నెలుకను, రా + కిడు
వెనుదిరిగి పదిలిపోయిరి

౮ వాఁడు జూ దననఁబడి ఆతిథ్యమును స్వీకరించుట

అంతట రామానుజులు - చిధి పశమున దివి దివా రాత్రములు
గాలివానచే బాధనకుచు, దుర్గమారణ్యమును గడచినోపుచుండి - తుద
'ఈ తావున అగ్నినిఁ గని, శిష్యులతో నేగి, అచటివారిని - చూర్ణ
మిచ్చుట?' అని ప్రశ్నించిరి అపు డచటివారు - 'వి రందఱును
శ్రీవైష్ణవస్వాములని గుర్తించి, అగ్నిని ప్రజ్వరిల్లఁజేసి, చలి బాధను
'గొట్టి, 'అయ్యా! మీ చెందుల కీ యరణ్యములఁబడి పోవుచున్నా'
ని ఆ వనచరు లడిగిరి ఒకానొక కారణముచే మేము శ్రీరంగమును
డవలసివచ్చు' నని వారు బదులు పలుక, ఆ నిషాదులు సంజోష
యతో - 'ఎంబెరుమానారులు కుశలముగ నున్నారా?' అని యడిగిరి,
ందుల కాశ్చర్య ముందిన వైష్ణవులు - వనచరులైన మీకు -
ఎంబెరుమానారు లెట్లు తెలియును?' అని ప్రశ్నించిరి వనచరు
లంటి - 'మేము - తిరుమల నల్లాన్ చకివర్తలవారి శిష్యులము,
మీ హిత ముపదేశింపుఁగని మేము వారిని వెడఁగా, వారపుడు -
రమాచార్యులగు రామానుజ చరణాంబులములే రక్షకములని
గూర్చుకొంటు, ఇదియే మీకు హిత' అని చెప్పిరి అందువలన,
'రిసో గూర్చి అడిగితే' మని పలికిరి శ్రీవైష్ణవులు రామానుజులనుఁ
జే, 'ఈ మహానియులే ఎంబెరుమానారు' అని వచించిరి

అప్పుడా ఎనిమిదవది - రావూగ 5-గుంబాబినిములపై ప్రభుత్వంలో నమిస్తుంది, ప్రస్తుతం అక్కడనున్న మూడు గూర్పులు మిగిలినది తిరుమల వారి - కొట్టెలు, నెనె సమర్పించి, వాటిని రామజులు, వారి శిష్యులము గొంపలంబుల వారకవ్రతమున స్వీకరించి, చాచ్ర - అలసాన విశేషించిరి - అందువలన - తమ క్షేత్రముచానములు గెలుపులక్తి, ఏమి శిష్యులలో నొకరిని, నెనిమిదవది నొకరిని కలిపి, త్రేగిరిములముల గలది

తమ వ్యావృత్తి వ్యాపారము, అంతరిక్ష విశ్లేషణ సరియైన
నకు సరియైన అభివృద్ధిని గాఢాభివృద్ధిని గాఢి అ వనగములు ముం
చిరిరిరి, ఉదయవరులను, వారి శిష్యులను తెలు నిమగ్నం, ఆ అంద
గమింపమనగల ఒక గ్రామమునుండి 'కృష్ణవారి' అను నొ
గ్రామమునని స్వీకృతముగా లింగుగా, అంశ మున్నగు సమయము
ఇది, ఆ గ్రామమున ఆ గ్రామము : స్వీకృతము నిడి, వైష్ణవ స్వామి
లింగు భాగములు కేసులగు లింగుల, వారు తెలుపు స్వామి తె
పోయిరి

చేతాంచతాంబ గురుభ శ్రీ

ఇట్లు రామాయణము శిష్య బృందముతో - ఏకవనాటి సాయ
సమయమునక, చేలాంచలంబా గృహము నకు చేరి, అమె ముఖ
దర్శితరి ద్రౌపద కృతాబు అందువలన, అమె కను గృహమునకి
విచ్చేసిన వైష్ణవపురుషుని నేనిది, ఎంతయు సంతసించి, వారిని అర్చి,
పాదాభ్యుదయించి పూజించి, తమ శిష్యబృందము భోజనమునకు నడు
కూర్చెనను, స్వీడించుచుండి (పార్థివ) శ్రీవైష్ణవపురుషుని - 'అహం
అపార్థియముగాఁ బరిణామము' బోధించి మాకు చాలును, భోజ
నము వల' దుగిరి అని విని ఆనందము - 'మేము ఎంతయుమానాదుల పా

పద్మముల నాశ్రయించినదానను కనుగొని, తాము సంతయించుకొని సాచాటు సేయ వేడెన' నని విన్నవించి, వైష్ణవులపుడు - 'అమ్మా ఎంతెరుమానారుల నె క్లెలుగుదువు?' అని ప్రశ్నింప, ఆ యిల్లాలు 'స్వాములారా! సంక్రందెడు సంవత్సరములకు పూర్వము నుం ప్రాంతమంతయు అనాప్పప్పి పీడితిము కాఁగా, మే మీ ప్రాంతమును వీడి నా భర్తతో శ్రీరంగమాన కేగి యుంటిమి అపు డచట సాధాగ్రమ నుండి నే నొకనాఁడు భగవద్రామానుజులను దర్శించితిని. వారి ప్రతి దినము ఏడు గృహములనుండి భిక్ష స్వీకరించుచుండెడివారు అను దినము భూసురులే గాక, భూపతులును సేవించుట గమనించితిని ఒకనాఁడు భిక్ష గైకొని మరలుచున్న ఆ మహనీయుని దారి నడ్డగించి నిలిచితిని దానికి వారు - 'నాకు దారి నీయ వేల నమ్మా?' అని పలికిరి అంతట నేను భయమును వీడి, 'మహాత్మా! తాముచూడ నర్హ సంగ పరిత్యాగులు, నిత్యము మధూకరము సేయుచుందురు. అట్టి మిమ్ములను శ్రీరంగ నాథుని పతి రాజాధిరాజులును, వేద వేదాంత తత్త్వజ్ఞులును పూజించుచుందురే! ఏమి కారణము?' అని ప్రశ్నింప, భక్త హత్సల్యము గల ఆ రామానుజులు - 'వారికి నే నొక గొప్ప మంత్రము నుపదేశించితిని, అది ఆ మంత్ర మహిమ' అని తెలుప, నే నపుడు భక్తితో చేతులు జోడించి, 'మహాత్మా! యతిరాజా! దాసు రాలికి ఆ మంత్రము నుపదేశింపుఁడిని ప్రార్థించితిని రామానుజులు అనుగ్రహముతో నాకు మంత్ర ముపదేశించిరి'

'అంతట మా దేశము సస్యశ్యామలము కాఁగా, తిరిగి పోవుటకు నా భర్త తిప్పి పెట్టెను మంత్రమును మఱచుటచే, రామానుజులకు నేను సమన్వరించి, 'అచార్యవర్యా! మందబుద్ధి నగుటచే, మంత్రమును మఱచితిని కనుక, స్వదేశమునకు బోవు ఈ దాసురాలికి మఱల మంత్రోపదేశము చేయఁ' ఁని ప్రార్థింప, దయాసముద్రు లగు

యశిరాజులు గురువరింపరా పూర్వకముగి ద్వయ మంద్రే
 చేసింది, గురుతుగా - తమ దివ్య పాదుకల నొసంగ, కొంగ
 గట్టి తెచ్చిని నన్ను 'కొంగు పిరాట్టి' యని పిలుచుచుండని
 బ్రాహ్మణులు పాద పద్మములను మఱల నెపుడు నేమింతుని
 యని చేలాంచలాంబ - కనుల నీరు నింప, అంతయు వినుచ
 రా: లు సంతసించి, వంట చేయు మని ఆశుకు ఆజ్ఞ నొసంగి.

అదిట కొంగుపిరాట్టి ప్సాన కూచరించి, వే కొక
 మ మ ధరించి, శుచిగా వంట చేసి, 'ఎంబెరుమానార్' తి
 10:10 (రామానుజుల పాదపద్మములే రక్షితములు) అని
 ఎచ్చి గల యిరింద్ర పాదుకలను భక్తితో కడిగి, గంభ ధ్రువ
 పూజని, తిలుపు మోసి, నై వేద్యమును నమర్చింపెను
 వైష్ణవ స్వాములకు నమస్కరించి, సాపాటుకు వే
 పొంతు

చేలాంచలాంబ కృత్యంత మంతయు నెఱిగిన దిడిత
 'స గురులను తీసికొని రి' మ్మిదిరి అట్లు ఆమె శ్రీ రామాను
 కలను తీసికొని రాగా, ఆ పాదుకలకుఁ జూచి సంతసించి, యతి
 'శ్రీ గంగమున రామానుజులు నీకు చెప్పిన మంత్రము నిపు
 నిహ' - నీరు భుజింపకు కనుక, ఆ మంత్రమును నా చెవి
 రింపు' కని పలికిరి అంత, వారు కోరినట్లే ఆమె - మంత్ర
 రించెను యిరిందులు సంతసించి, 'ఈ వైష్ణవస్వాము లం
 నీకు మంత్ర ముపదేశము గావించిని గురువును గుర్తు ప
 లేదో చూడు' మన, ఆమె ఒక దీపమును తెచ్చి, శిర్ధగా
 పాదములకు పరిచింపెను, రామానుజ పాదపద్మములు చూచి
 'పీలే రామానుజ యిరిందులు, కాని, కామాయ - తిరు

! ఎట్లు నిర్ధారించుకొందును ?' అని పలుక, దయా సాగరు లగు రానుజులు - ఆమెతో - 'నేనే రామానుజులను ఒకా నొకమున శ్రీరంగమును వీడి, శ్వేత వస్త్రమును ధరించి వచ్చితిని' పలుక, ఆమె వెంటనే వారి పాదములపై బడి విలపించెను. రానుజు లామె నోదార్చి, 'పరమ భోగ్య మగు ఈమె చేతి వంట నను భుజింపు' డని వైష్ణవుల కాళ్ళాపింప, వారు సంతసమున చిరి రామానుజ యతిసార్వభౌములు మాత్రము పాలు, పండ్లుంచి, శ్రీమన్నారాయణునకు నివేదించి, స్వీకరించిరి

ఆమె - శ్రీపాదతీర్థమును, భుక్త శేషమును తీసికొని, సోధానన కేగి, తన భర్తచే భుజింపజేసెను తాను మాత్రము భోజనముక, భర్తను వీడి, దూరముగ భూమిపై పరుండెను మగడు ఒక మడుగ, అప్పుడు కొంగు పిరాట్టి - శ్రీరంగమునుండి శిష్యులతో కిసిన యతీంద్రులు - 'మీరు పంచసంస్కారములు కానందున, పక ఉపవసించియుండ, నే నెట్లు భుజింతు ?' నని పలికెను 'మీ ప్రీతికై నే నేమి చేయవలెనో తెలుపు' మని ఆతడడుగ, సంతసించి, 'రేపటి ఉదయము మా గురు చరణారవిందముల)యింపు' డని పలికెను అతడట్లే అంగీకరించెను

మఱునాటి ఉదయము తన నాశ్రయించిన కొంగుపిరాట్టిభర్తకు రాజులు పంచసంస్కారములు గావించి, అచట ఆ దంపతులచే పండుచు, శ్రీరంగమునుండి ప్రయాణింపగా ఏర్పడిన మాన్దాక శ్రమము మఱచి, నాలుగు దినములు సుఖముగా గడపి, యదండ కమండలములను వరుదుని యెదుట నుంచి స్వీకరించి, వ్రుము వలె ధరించిరి ఈ మహనీయుల నృత్తాంతమును ఆ సన్ఘులు విని, యతీంద్రుల పాద పద్మముల నాశ్రయింప, వారింద

తమ పద సంస్కారములు గావించి, వారిని రామానుజులు ప్రియించి.

శ్రీపాదతీర్థ మహిమ

భగవద్రామానుజుల కడటిమండి పట్టణము దిశగా శివస్థలతో యువశైలి, 'నిరుపు కొలిమి' అనబడు పట్టణపుష్కరిణిగలది. ఇది మూడు దినములు లండ్రి. అటునుండి మిథిలాపురమున కదిలి, 'నెలకాల మిచట గదపి, 'సాల్మగ్రామ' మను గ్రామమునకు విచ్చేసిరి. ఇది పావన శాస్త్రీయులు, మామూలువాదులు అట్టివా రందఱును శాస్త్రీయమును కలిగించవలెనని రామానుజులు తలచి, రాశరథములను నిలిపి, 'దాశరథి' పితృ వీర్యము ఈ గ్రామస్థులు ఏ తటాకమును సేరు కిగ్రహించుటలో, అందు నీ కాలు పాదముల మీదకుండి కమ్ము' అని యుపదేశము, దాశరథి లక్ష్మణుని కావించిరి వారి పాదతీర్థ ప్రభావము లన, ఆ యూరివారి యుక్తావ మంతరింప, వా రందఱును వరుస పడుగా నేలేంచి, యితిరాజుల వాక్రయించిరి కడపట శరణులొందిన లక్షపూర్ణులను⁴ విశేషముగ అనుగ్రహించి, వలెత మంజుశార్థము రు కృపణిని అంగకు రామానుజులు పయనము కాగా, వరుని పిలిచెనులు జోపించి, 'స్వామీ! తమ శ్రీపాదతీర్థము అస్మదామ ప నిర్మియు లభించువట్లు అనుగ్రహించ మేమయినాము, తమ దిశ్లే ము మిక్కిలి కాదాకర' మని విన్నవించి, రామానుజులు సమీప ప గల కానిలో తమ పాదము లుంచి, బయటికి విచ్చేసి, ఇదియే

4 అంజుశార్థము .

పీఠ అంజుశాసనము ప్రకారము దేశమున పొల్లగారు క్షేత్రము పీఠి పయనమునందు తమ రామానుజుల కంటి పీఠ రామానుజుల కిందలో నొకరు పరమేశ్వరములు, అంజుశాసనము దిక్కు గంధా రుచుచే, పరమ రామానుజులతో నెంచువంటి యుపదేశము.

(శ్రీ)పాద తీర్థముగా స్వీకరించుడు, ఈ నాటినుండి ఈ యూరు - 'మిథిల సాలగ్రామ' మను పేరు కలెర్లుచుండగల'దని సాయించి, అటనుండి నృసింహ షేత్రమును విచ్చేసిరి అచట నృసింహస్వామిని సేవించి, అటనుండి కన్నడ దేశమునగల అచటికి సమీపమందలి తొండనూరు చేరిరి ఆ గ్రామమున నసించు భక్తగ్రామపూర్ణులు (తొండనూరు నంది) తమ ఆచార్యులగు రామానుజుల కెదురేగి, వారిని సేవించిరి, ఉడయవరులు ఆ గ్రామోద్యాన పనులను వేంచేసి యుగిరి

విథల దేవరాయలు రామానుజుల నాశ్రయించుట

అపు డా కన్నడ దేశమును బౌద్ధ మతావలంబి యగు బిట్టి దేవుఁ డను నామాంతరము గల విథల దేవరాయలు పరిపాలించు చుండెను (1108 - 1142 A D) ఆతని పుత్రికను బ్రహ్మ రాక్షసుఁ డావహించెను రాజు - గొప్ప గొప్ప మంత్రవేత్తలను పిలిపించినను, వారి ప్రయత్నము విఫల మాయెను వివశ్రయై, ఉన్నతయై అటు నిటు పరుగు లిడు కుమార్తెను చూచి, దుఃఖించుచున్న రాజపత్ని, ఉంఛ వృత్తికై వేంచేసిన భక్తగ్రామపూర్ణుల కంట పడెను వారు కారణ మడిగిరి రాణి - తన కుమార్తెవృత్తాంతమును సవిస్తరముగా విన్నవించెను అందులకు భక్తగ్రామపూర్ణులు- 'అమ్మా! విచారము వలదు మా ఆచార్యులైన భగవద్రామానుజులు (శ్రీ)రంగమునుండి ఇటకు వేంచేసియున్నారు వారినుగ్రహింపవలెనే గాని, మీ కుమార్తెను బ్రహ్మరాక్షసి వదలు తెంతసేపు?' అని, రామానుజులు పూర్వ మొక రాజపుత్రిక నావహించిన బ్రహ్మరాక్షసుని పోద్రోలిన వృత్తాంతమును తెలియఁజేసిరి,

అంతట ఆ వృత్తాంతమును రాణి - రాజు విన్నవించి ప్రోత్సహించి, అతఁ డందుల కంగీకరించి, భగవద్రామానుజుల నిమిత్త మొక దూతను పంపెను రా - ప్రార్థనను రామానుజులకు దూత విన్నవించ, రాజాంతఃపురమున ప్రవేశించుటకు రామానుజులు వైముఖ్యము చూపిరి. అప్పుడు భక్తగామాది శిష్యులు రామానుజులతో - 'అచార్యవర్యా! తమ కి రాజును శిష్యునిగా స్వీకరించిన హక్కు, తిరువారాయణ పురము నుద్ధరింపవచ్చును ఈ దేశమునఁగల నీర్తి దేవాలయములను నడుండ్చరింపవచ్చును వైష్ణవ మతమును దేశమున దంతటను వ్యాపింపఁజేయువచ్చును కావున, రాజ ప్రార్థనను మన్నింపు' డని విన్నవించ, వా రంతట కంగీకరించిరి

రామ నుజులు శిష్య సహితములై, రాజ భవనమునకు బయలుదేరిరి. అప్పుడు దిగల దేవరాయలు వైష్ణవముతో నడు కేసి, రామానుజులను కగరింపముగా - సభక్తికముగా చూచుకొనించి, రాజ భవనమున ఆసీనుల గావించి, భక్తితో పూజించి, అంబలి భుజించి, తన కుమార్తె నానవీరించిన బ్రహ్మ రాక్షసుని పోద్రోం చేడను

అంతట భగవద్రామానుజుల సూచనానుసారము రామానుజ శిష్యులు - రామానుజుల శ్రీపాద తీర్థమును రాజ కుమారి శిరముపై ప్రోసించి ముమ్మారు త్రావించి, బ్రహ్మరాక్షసి రాజకుమారిని వీడిపోయెను అంతట ఆ రాజ పుత్రి - అశ్వమున మాచరించి, సర్వాలంకార సంశోభితమై, రామానుజులకు ప్రణామము గావించి, తండ్రి కడ నిలువ, రాజ ఈ యశ్శురమును చూచి, అశ్విన్యవశితుఁ డయ్యెను రాజదంపతు లంతట యతిరాజులకు సాష్టాంగదండప్రణామ మాచరించి, 'స్వామీ! యతిసార్వభౌమా! మీ మానవశ్య ముక్కుతమైనది భూలోకవాసుల నుద్ధరించుటపై నిమిషమిది భుజి దిగవచ్చిన దేవతా మూర్తులు మీరు మమ్ములను దయతో శిష్యులుగా చేకొని, భక్తుల

వింస పేడుచున్నా' మని పార్థివచిరి అంతట రామానుజులు రాజ
పతులకు దయతో సంచసంస్కారము గావించి, రాజులు 'విష్ణువర్ధన
యలు' అను నామధేయము నుంచి పుంజను అందఱును రామా
నుజుల పాదసద్గుణుల నాశ్రయించిరి

రామానుజుల వౌద్ధులను జయించుట

ఈ వృత్తాంత మంతయు చెలిసికొనిన వౌద్ధులు పదివేలమంది
నై, రామానుజులను చుట్టు ముట్టి, 'మాయ మంత్రములతో మా
మును వశపరచుకొన్నట్లు కాదు, మాతో వాదించి జయించినపుడే
విజయ' మని గట్టిగా ధిక్కరించి అంతట రామానుజులు వారితో
పదముఁ జేరుటకు సన్నాతించుచు, పది మంతులము చుట్టును తెరలు
గొరిచి, అందు తాము ప్రవేశించి, వేయి పడగలతో అది శేషావ
సరమును ధరించి, వౌద్ధ తీహణులు పదివేలమంది అడుగు ప్రశ్నలకు
కాలమున వేయి ముఖములతో ప్రత్యుత్తర మొసంగి, అత్యద్భు
తముగ వారిదిఱిను జయంప, కొందఱు వౌద్ధులు గుంజేహ మంది,
రెలను చించివైచి మాడ, వేయిపడగల అది శేషుడు దర్శన
గాయ, మఱి కొందఱకు - వేలకొలది రామానుజ యతిరూపములు
ననఁజెను

అప్పు డా వౌద్ధులలో కొందఱు తమ సరాజయము నంగీకరించి,
రామానుజ ప్రభావమునకు ముగ్ధులై, వారి పాదాంబుదములపైఁ
కి శరణు వేడి, విచిత్రమును చూచుటకై తెరలు చించివైచిన
మఱి కొందఱు తీహణులకు చిత్తవిభ్రాంతిలో కలిగి, హఠాత్కారములు
యసాగిరి వారికి వట్టివ నుద్ధతిని గమనించి జాలి నొందిన విష్ణువర్ధన

రాయలు - రామానుజులను పోషించి, కిరుగా వసుదుర్తి యశోదుర్తిలు వారి స్వస్థత చేపట్టి, రా కార్యముల ఆ వాడుల జను రామానుజులు వంగవంట్లో పరుల గావించి రక్షించిరి. ఇది వర్ణనము యశోదుర్తిల పాప మునులందు పోగావలెన భక్తి కలి పారి లాభాన రిద్దె, వైష్ణవ దేవాలయముల నుద్ధరింప మొదలిడె, నాటికి భగవద్రామానుజుల వయస్సు 79 సంవత్సరములు (క్రీ. 1096)

రామానుజులు మేలుకోటలో

తిరునారాయణస్వామిని ప్రతిష్ఠించుట

రామానుజులు - విష్ణునిర్ణయరాయలతో, పురి జనులతో ఆ విష్ణువు వలె నేమిపలుకుదురని, కొలంగి గిరిములకు - తోర్ణి పుండ్ర్య లక్ష శ్రీనింగిమునుడి వెచ్చి, గిరునికి నిండుకొనెను ఇందు ఉదయవరులు విహరింపు నుండి, శ్రీమన్నారాయణుడు వ వ్యవస్థమున పాతొక్కరించి, 'యశోదా! యాదవాచలము శ్రేయస్సుత్తిగ కలదు నా నివాసము ఈడ అచ్చటనే నన వెంటనే ప్రతిష్ఠించి, లాయకును నిర్మింపు' మని ఆదేశించెన రామానుజు లనికి ప్రాతికూలముని ఈ వృత్తాంతమును విన్నవర్ణ రాయుల తెలిసింది, 'రాజా! వెంటనే తిరునారాయణపురమున పోవలె' నని పలికిరి

అందుకు రాజు నుతో నముతో అంగీకరించి, తిరునారాయ పురి మునుపట్టె, మార్గ మధ్యమున గల అరణ్యమును కొట్టిగా మార్గము నెరుపించింతె, అందును కలిసి జరుగులు చేసి, యాదవ

లో వేదపుష్కరిణి వద్దకు చేరిరి పూర్వము దత్తాత్రేయ మహర్షి శిలపై కాపాయ త్రిదండములు గ్రహించెనో, ఆ పరిధాన శిలకు కుతీంద్రులు నమస్కరించిరి పుష్కరిణిలో స్నాన మూచరించి, గామానుజులు కూడ దత్తాత్రేయుని వలె, సూతన కాపాయ త్రిదండములను స్వీకరించిరి. రామానుజు లంతట, ఆ యాదవాచలము నంతయు కక్కగా శోధించిరి కాని స్వామిని కానక, కడు విచారిముతో ఆ త్రిశయించిరి యాదవాద్రపతి అచట యంత్రీదుల స్వప్నమున యాత్మగించి, 'లక్ష్మణార్యా' విచారింపకుము. ఈ పర్వతిము క్రింద యీ దిశగాఁగల కల్యాణ తీర్థముకడ నుంపగి తోట కలదు దానికి త్తర దిశలో - తులసిచెట్టుక్రింద పెద్ద పుట్ట గలదు. అందే నా వాసము ఆ తీర్థమునకు ఉత్తర భాగమునఁగల పర్వతిము క్రింద, గార్వము గరుత్మంతునిచే తేబడిన శ్వేత మృత్తిక కలదు అది స్వతద్వీపమునుండి తేబడి, నా యాజ్ఞచే అక్షయ మైనది సందేహము డుము, త్వరితము మని స్వప్నమున ఆజ్ఞాపింప, లక్ష్మణాచార్యులు తిలకమున లేచి, రాజు కావ్యత్రాంతమును తెలిపి, అందఱును కలిసి 'యి, అట పుట్టను కనుగొనిరి రామానుజు లంతట పుట్టను తమ త్రిదండముతో త్రవ్వ, రామప్రియు లనియు, తిరునారాయణస్వామి యనియు పేరుగాంచిన యాదవాద్రీశుని బతుకు తీసిరి ఆ నాడు మృత్యు శుద్ధ చతుర్దశీ గురువారము, పునర్వసూ నక్షత్రము, ' శ 1098) అప్పటి రామానుజుల వయస్సు 81 సంవత్సరములు

దివ్య వాద్య, వేద ఘోషల నడుమ రామానుజులు స్వామికి రాభిషేకము గావించి, చూడు దినములు పూజించిరి తదుపరి - గ్రాణ నరస్సకు ఉత్తర దిశగా నేగి, త్రిదండముతో త్రవ్వ, పర్వతిము

యెడట శ్వేతి మృత్తిమః నాచి, స్వేదింది తీర్థ్యపుండ్రములును
 పరి చోః అవిష్కంబులు రామ నుజులు ఆ యురణ్యము నందిటిని కొట్టింది,
 అరుహారాయణస్వామి కోశ అచ్యుతి మగు ఆలయమును నిర్మింపఁ
 పురి వెల్లిది ఎరువులచట స్థిరనివాస మేర్పఱచుకొనఁగా, రామానుజు
 లు యూహి 'తిరునారాయణపురి నునియు, 'వేలుకోట' యనియు పే
 న్నందిరి 'శ్రీనింగరాజభట్ట' నను నొక వైష్ణవుని అప్పునిస్వామిగా
 నేర్పించి, సులపాక్షిణములు జరిపించిరి కాని, పక్షోత్సవ, సునత్తి
 ప'ల్యసములను జరుపుటగు తిత్సవి విగ్రహ మున్నచో కాగుగా
 నుంజెడి పని విచారము నందిరి

ఈ రీతిగా దేవాలయమును శ్రీపాదరాతాగమ విభాగమున
 తీర్చిదిద్ది, తిత్సవి విగ్రహములకై పరిశీలించు లక్ష్మణాద్యులు
 తిరునారాయణస్వామి మఱల స్వప్నముఁ పొందెడికొనింది, 'లక్ష్మీ
 ణారాధ్య' ర ముక్తయలుగా ప్రసిద్ధులైన నా తిత్సవి విగ్రహము
 క్షిప్తికై పరివర్తించు ననుక, వెంటనే అచటి కేగి తెచ్చిని మంచి
 పని పొందుచిరి రామానుజు లందిట ఈ విషయమును విష్ణుబ్రహ్మ
 రామ తెలిసిందిరి రామ మిసుల నందిసింది, 'యనిసావ్యభాగ
 తిని సుకల్యమునకు వికల్య మేము కలదు! నా నువ్వవ్వము తివ
 యధామే, రావలసిన పంథయు స్వేదిండు.' దని భక్తితో
 బలికెను

రామాయణం ధర్మిని పయనించుట

రామానుజు లందిట రామకీయులను తెచ్చుటకై ధర్మిని పయ
 నము కాఁగా, వారి వెంట వివిధ వర్ణములవా రసకలు బయలుదేరిరి
 విష్ణువర్ణవరాళ సకల వైష్ణవులతో సుకల్యము బయలుదేరెను

రామానుజ వైభవము

చిత్తును ఊర్ధ్వపుగ్రహధారులై, తులసిమాలలగు సరి చిరి రాను
 ను 13 వేల ఏకాంతానో, 71 పీఠములతో, అచేకులను విష్ణు
 క్లుబానో, విష్ణువర్ధన రా నో తిల్లికి వేది, అట్టి లక్ష్మణులను ముక్కు
 పట్టి

ధిల్లి చక్రవర్తి చికిత్సయై, విషయము కనుగొని వచ్చుటకు
 యలను పంపెను వారు రామానుజ స్వాధీనమును పాదుపా
 రిగించిరి ధిల్లిశు డపుడు తన ముక్తి సామంతులతో,
 మూడు డగు కపీరుతో సమాలోచించి 'ఈ సన్యాసి యధమునకు
 పునెట్లు కనబడెడు కనుక, ఆయన - పరివారముతో వచ్చిన
 రణమును తెలిసికొనవలసియున్న' దని పలికి, పండితరాయలు,
 వంతరాయలు అను ఇరువురు మంత్రులను యతిరాజులకడికు
 పెను ఆ మంత్రు లిరువురును రామానుజ యతిసార్వభౌములను
 గ్రంచి నమస్కరించి, 'స్వామీ! తా మంతదూరము విచ్చేయుటకు
 రణమును తెలియవేడుచున్నా' మని విన్నవించి, 'మీ చక్రవర్తి
 యివాడని వినియుంటిమి కనుక, ఒకసరి ఆ పాదుపాను మాడవచ్చితి
 ని రామానుజులు పలికిరి

అంతట మంత్రు లీ వార్తను చక్రవర్తి కెఱిగించిరి అపుడు
 మహా - శని సరివారముతో బయలుదేరి, రామానుజులకు స్వాగతి
 గొరము లొసంగి, రాజధానమునకు వెంటదోడ్కొని రాగా, ఆ
 జ ధానమునందలి అతినలు రామానుజుల నాలోకించి -

' ఇకడచే మను రావయింతి బూనిన బ్రాహ్మ
 రాక్షసోత్తమునకు మోక్షప్రదాత!
 ఇకడచే యల వేంకిచేళ్ళయినకు మను
 శంఖవక్రము లిచ్చు సద్గురుండు !

ఇతఁడే మమ కూర్మవతినిఁ బ్రతిదీన
మఱవిగాఁ ద్రి గ్రవ మెనియఁడు |
ఇతఁడే నను భావ్య మింటింద రదియింటి
భారతి మెప్పించి తప్పముత్తి |

ఇతఁడే రంగనాథున కిష్టమింతరి |
ఇతనిఁ జలనన వసుకుతు నిహ పరంబు
అని పరమైక మనుకొని రతిని లనుచు
వారి పీకనగునుఁ దనె మోర నులక! 16

పూర్వము రాజపుత్రికుఁ బట్టిన బ్రహ్మరాక్షసుని పోత్ర
మహానీయులు వీరేనా! వేంకటేశ్వరునకు శంఖాచక్రము లోన,
మహానరహాలు వీరేనా! కూర్మరాక్షసుని పడమర దిశకుఁ ద్రిప్పిన
మహా-మోచకెలు వీరేనా! శ్రీభావ్యమును రచించి, భారతియే
నింపఁబడిన మహానుభావులు వీరేనా! రంగనాథునకు అభీష్ట
అమూల్యములు వీరేనా! ఇట్టి యీ భగవద్రామానుజులను గర్వ
న-తే - ఇహ పరములు నమమారు' వని అభిభాషించుకొనిరి

అంతట శ్రీశ్రీకుఁగు యతిరాజుతో - 'అయ్యా! తమ రా
కారణ మెఱుంగుకొనుచున్నా' మనఁగా, రామానుజులు - 'శ్రీ
యము దని పిలువఁబడు మాతెనురామణిస్వామి రీత్యవ ద్విగ్రహ
మీ వద్ద కలదని నింటినిఁ జిల్లగహము నిమిత్తమే మేము
యున్నా' మని పలుక, శ్రీశ్రీశ్వరుఁ దింతట రామానుజులను గొనివ
లెందు కొన్నిగొట్టిన ద్విగ్రహము లన్నిటిని చూపెను కాని, వాని
రామప్రియుని ద్విగ్రహము మూర్తియు కానరావేదు అపుడు రాజు
లు - 'చక్రవర్తి! మీ వద్ద ద్విగ్రహము లేవేని ఇంకను గల
మా వైవ మివట లేదే!' అని పలుక, పాదుచూ చికునకపుట

స్వామీ! తమ ఇష్టమైన మైన రామప్రియుడు - తాము విచ్చేసి
 రేలే తమ వద్దకు రావచ్చునుగాదా! పలరాకుండ' నని ప్రశ్నించెను
 రామానుజులును 'అది నిజమే యని తెలిచి, మారాచక, తమ విడిదికి
 సేంచేసిరి

భక్తవత్సలుడైన రామప్రియుడు డంతట - యతీంద్రుల
 వ్యవస్థ మున సాక్షాత్కరించి, 'రామానుజ యతీంద్రా! విచారింపకుము
 ఈ పాదుపా కుమార్తె యగు బీబీనాచారు - నన్ను తన అంతఃపురి
 మున బంధించి, తన ప్రణయవాహినియందు ఓలలాడించుచున్నది.
 రాజాంతఃపురమున యవరాణి పద్మ కనుగొనవచ్చు' నని తెలిపి,
 అంతర్నిత్యం దయ్యెను

రామానుజు లంతట స్వప్న వృత్తాంతమును క్కరించి, మఱు
 నాటి ఉదయము స్నానాచ్యుతాన దులగు నెరివేర్చుకొని, సపరివారి
 ముగ, ద్విగుణీకృతోత్సాహముతో రాజకడ కేటొచి, ప్రస్తుతాంత
 మును తెలిపి, ఆ రాజుతో గలిసి, అంతఃపురమున కేగి, కస్తూరీ
 తిలకోజ్వలుడు, పీతాంబరధారియైన రామప్రియుడు రామానుజు
 లకు సాక్షాత్కరించెను కాని, స్వారు యనుగ్రహమును చూరగొనిన
 బీబీనాచారు మాత్రము స్వామి యార్తిని వదల వయ్యెను ఢిల్లీశుఁ
 డపుడు - 'స్వామీ! తమ విగ్రహమేకదా! తమ రామప్రియుడే
 కదా! పిలచుడు వచ్చినచో కైకొనిపో' డని పలికెను విగ్రహ
 మెట్లు నడచును? నడువనేరదు కావున, అది తన కుమార్తె వద్దనే
 ఉండునుగదా! యని అతడు తలపోసెను కాని, రామానుజులు
 రమ్మని చేతులు చాచినంతనే ఆ రామప్రియుడు అచటివారిందఱు
 చూచుచుండ, తన తేజము దశదిశలు వ్యాపింప, మొలగజ్జెలు ఘల్లుఘల్లు
 మని నినదించి, వినోదమగు ఒయ్యారిపు నడకతో నేతెంచి, రామాను
 జుల తొడకై కూర్చుండెను రామానుజు లంతట మహా సంతోషముతో

స్వామిని అదిగనము గాచించుకొని, ముద్దిడి, శరీరమును మూర్ఛిస్తూ,
'మా సంపత్కు-మారి! దిక్కితల్లడి! వచ్చితివా నాయనా!' అనుచు,
క్రియమూల బల్కిరి ఈ యచ్చురిమును గాంచినవా రెవరము ఆ
స్వామిని - సంపత్కు-మారింపనిచు, యితిరాజ పుత్రుఁడనియు, రామ
క్రియని కొనియాడిరి రామానుజులు 'బ్రీ కురిపి నెలపు నై కొని,
రామక్రియనిత' మానవాచలమునకు యలుచేరిరి

విశాఖల స్వామి మైన పాదుమాపురిక యగు నీదీవాంచారు -
రామక్రియని వియోగమును భరింపఁజాలక విలపించుచుండ, చెలులూ
విడుదలమును చక్రవర్తి తెలిసిందిరి అపుడు పాదుమా - 'విదాన
మేలనమ్మా!' అని ప్రశ్నింప, 'తల్లడి! ఆ యమగిరినాళుడు ఎవరో
కాదు, నా మిత్రవాగును అరిగెన లేని నా శరీరము నిరంజనము నా
శివును ప్రాణత్యాగముఁజేచు గిర్జంతకము లే' దని విన్నవించెను
చక్రవర్తి ఆ పలుకులు విని, మిగుల విచారము నంది, వెంటనే యతి
రాజులకడ 'కీసి, దిగ్గజా మిమ్ముని ప్రార్థించెను కాని, పశువులైన
రామానుజులు - 'రాజా! అదిక మాట తప్పుట పాడికాదు మీ
చేపుఁ దై నవో - మీరే గొనిపోదని చెప్పియుంటిరిగదా! నా పిలుపు
విన్నంత నే నా వద్దకు వరుగిడి వచ్చిన రామక్రియని తిరిగి నే నెట్లీయఁ
గలను? ఇది న్యాయమా?' అని ప్రశ్నింప, చక్రవర్తి లబ్ధతో
నిరుత్తరుఁడాయెను అతఁ డంటట వెంటనే తన మృత్యులతో నమా
లోదించి, తన కుమార్తె యగు నీదీవాంచారును ఎక్కు వాతానములతో,
తన కుమారు డగు కబీరును తోడిచ్చి, యదుగిరికి పంపెను - యిహింప
నలవికాని గొప్ప పరివారముతో, వైభవముగా - రామానుజులు
రామక్రియనితో, నీదీవాంచారుతో యచునికి బయలుదేరిరి

చతురంగల ముద్దికడై, నీదీవాంచారు బంగారుపల్లెకి వచ్చి
హించెను ఆ పల్లెవెంట - నీదీ వాచరుడగు కబీరు నడచుచుండెను

కొంత దూరము రాగా, అ సల్లకి తేలికి యగుట ఆశ్చర్యకరము
కి శైలి తీసి కూడి, అం గొక రామస్రియును మాత్రమే కాన
ను బీగీనాంచారు - తన ఆరాధ్యదైవము, మనోవాఙ్మయనగురామ
మునిలో ఐక్యమాయెను ఇది గని, రామానుజ లాశ్చర్యమందిరి
కి గూడవాగి చేరెను సల్లకి వెంట కలిరును చేరెను శివ్య
దమాతో రామానుజును సంగల్ప సిద్ధులై చేరిం

యలరా లగతిట శాస్త్ర ప్రకారము సంపత్కుమారుని సంపా
చి, వివిధోన్మనముల నేర్పటచి, పుత్రవాత్సల్యముతో నుండిరి
నేర్పించిన ఉత్సవములలో - 'వైరముడి సేవ' ముఖ్యమైనది
మానుజ లంగట వీరీనాంచారు అర్చావిగ్రహమును చేయించి,
తక్కుమారుని పాపపద్మముల పద్ద ప్రతిష్ఠించిరి

ఈ స్మృత్యాంతమాను ఢిల్లీ పాదుసా తెలిపివొని, సగ్రభమాశ్చర్య
ములు ముప్పగొస, మిక్కిలి న్యధ జెందెను విద్వాంసులు
మును బోధించి, అల్లుడా శిల్లిశుండు నైవధక్తి కలవాడై
ంబుదేరి, తిరునారాయణపురము చేరి, అచట పెండ్లిక మాకుడిగు
త్తుమారునకు ధన కాసులను, అర్చాపూసముగనున్న తన కుమార్తె
ని బీరీనాంచారుగా అమూల్యములైన స్వర్ణాభరణములను, సప్త
కూనాదుల నొసంగి, జగద్గురువు లగు భగవద్రామానుజులను
జించి, సంపత్కుమారుని గొనితెచ్చుటలో వారికి తోడ్పడిన భక్త
దమును గౌరవించి, అచట కొంత కాలము గడిపి, తిరిగి ఢిల్లీకి
గను

రామానుజులు పంచములను సమాదరించుట

సంపత్కుమారుని తోడితెచ్చుటలో సహకరించిన పంచములకు
కార సూచకముగ, వారికి తిరునారాయణస్వామివారి వార్షిక

మహోత్సవమున మూడు దినములు కల్యాణ సుస్సులో స్నాన శ్రేయఃకరమ, అలయమున ప్రవేశింపబడిన రామానుజులు అవతమను కల్పించిరి శీఠిని ఈ యాచారము కొనసాగుచునేయున్న కొన్ని వందల సంవత్సరములకు పూర్వమే పంచములకు (హరిజనుల) జీవాలయ ప్రవేశమును కల్పించిన బుద్ధుడువులు శ్రీ రామానుజునిసార్వభౌములే

పూర్వము క్షుధి యుగమున సంస్కృతమారుడు ఈ పరమంజే శ్రీమన్నారాయణుని ప్రితిస్థించి పూజించెను కాని, పర్యతమునకు 'సారాయగాది' యని పేరు వచ్చెను. తేకారు మున మహాబోగి యగు ఏత్రాత్రేయంగు వేదములను పురుషాకమున శిష్యులుగా పొనర్చి, వారాయణ చలమున వేదపుష్కరిణీ తీరన నందు తపస్సు చేసినందున, ఆ పూర్వము 'వేదాది' యని పేరు గాంచెను ద్వైపి యుగమున యమినాథుడగు శ్రీకృష్ణునిచే ఆరధింపబడినందున, ఈ పర్వతమునకు 'యోదవాది' యని భాగ్య కలిగిన కలియగమున రామానుజులచే పూజింపబడినందున, ఆ పర్వము 'యతిశైల' నని పేరు గాంచెను

శ్రీరామానుజులపీఠ చంద్రిలు

శ్రీమద్రామానుజులు సంపత్కుశమాయునిచే అనుజ్ఞాపించై, 'పద్మగిరి' యను బౌద్ధక్షేత్రమున శీఘ్ర, అశటివారి సంధిజను బయలుచి, వారి గ్రంథములను నిండ్కరించిరి యతిరాజులు పెల్లరిశ్వరు వివిధ క్షేత్రముల నిరుత్తము 64 మంది శ్రీవైష్ణవ స్వాముల నర్పణచిరి సంపత్కుశమాయుని శ్రుతివాక్యములతో నేమిచుచు,

1) మృతామానుః లవట నౌక మరమును నెలకొల్పిరి అనేకము
 2) శీర్ష దేవాలయములు నుద్ధరించిరి నాథారామములు, శైవ
 వాలయములు క్షేత్రము 70 సంవత్సరము, వాని అష్టలకు విష్ణు
 3) రామ రామానుజుల పంతు గావించి, ఆ జాథారామ
 4) లను శైవ దేవాలయమును విగ్రహింపిరి, ఆ సంవత్సరము సంబం
 5) చిన ద్రవ్యముతో - చిల్లలూరులో చెప్పిగి వారాయణ
 6) స్వామి దేవాలయమును, ఎలనాడులో కీర్తి నారాయణస్వామి
 7) వాలయమును, గిడగలో విజయ నారాయణస్వామి దేవా
 8) యమును, హరివంశాల్లో లక్ష్మీనారాయణస్వామి దేవాలయ
 9) ను, తిరునారాయణస్వామి ఆలయముతోపాటు కట్టించిరి రామా
 10) ల లిల్ల పంచనారాయణ క్షేత్రములను నిర్మించి ఇనులను
 11) నారాయణ చరిత్ర సేవా పరాయణుల గావించిరి

తొందరమానులలో నౌక పుష్కరిణి నేర్పించి, దానిని
 'కుసుల సాగరి' మని పేరికిరి శ్రీరంగవాసుని విశేష రామానుజ
 క్లుని ఈ కార్యములను విస్తరించుచు, భాష్య భగవద్విషయము
 ను గ్రహించుచు, దేవ్యశిష్యుడు సేవించుచు, శిష్య ప్రశిష్యులతో
 కునారామణపురమున నౌక పుష్కరిణి కాము 27 గడపిరి శ్రీరంగ
 గను లంబియును నౌక రాజగు శ్రీవిశ్వగుణ భయముచే, తిరునారాయణ
 గ్రామము చేరి రామానుజులు లేని శ్రీరంగము ఆరణ్యమునలె మారి
 గయెను రామానుజుల ఆగమమువలన, మర్కమంబులగు 'మేల్
 గణ' - మహా పట్టణముగా, తిరునారాయణపుర దివ్యక్షేత్రముగా
 కీర్తియైనది

27 వష్టక కాలము = 12 సంవత్సరములు

హారేశ వృత్తాంతము

ఇట్లుండి హోకనాడు - శ్రీనింగము నుండి ఒక వైష్ణవుడు కామానుఁ యను దిక్కింప నెంచి, తిరునారాయణపురమునకు వచ్చెను కామానుఁ లతివిధి హారేశ వృత్తాంత మచుగి, ఆ వైష్ణవుఁడు వీరులు శోదించి, ఇట్లు విన్నవించెను -

'యరీశా! శ్రీనింగము నుండి హారేశులు, పూర్ణాష్టమ భోమల పాట హోళరాళ సభ శేరిది, హోళరాళ వీరిది బాది, 'శివా త్పరితరం వాస్తీ' అని వ్రాయ నిర్విగ్రహించెను శ్వుడు హారేశుఁడు - 'హోళరాళా! వేదశాస్త్ర పురాణాదిహాసము న్నియు శ్రీమన్నారాయణుడే నెల వరాచర ప్రపంచమునకు భవాభుంధరి ఎలుగెత్తి చాటుచున్నది అందులకు - 'పైవైవం శివాత్పరిత్' (విష్ణువు కంటెను మించిన వైవము లేదు) నుండి గో ఎగవ ప్రమాణ' మని యిట్లు ఆనెక ప్రమాణములను పడించుచు, విష్ణుపరత్వమును నెలకొల్పిరి ఇందుచే ఆగ్రహహాసగుఁడు - హోళరాళ - 'అది యన్నియు వా కవాచక్యములనును, 'శివా త్పరితరం వాస్తీ' అని వ్రాసి, చేపాళిలు చేయ నిర్విగ్రహించు, చేతికి టము విచ్చెను హారేశుఁడు గింటమును నైకొని, 'శివా త్పరితరం వాస్తీ' అను వాక్యము క్రింది, 'క్రోణ మస్తీ తతః పరిత్' అని నీ, చేపాలు చేసి అంతట, ఈ వాక్యాన్ని నే మని హోళరాళు అస్థాని సంచీలుల నడుగి, వారు - 'శివ' యనఁగా - చిన్న కొల తి యదియ, 'క్రోణ' యనఁగా - పెద్ద కొలపాత్రి యదియగు యి యందుల కా మరొక్కొకడు ఆగ్రహహాసమున, హారేశ - మహా స్తుల పిత్రములను భటులచే నిర్దాక్షిణ్యముగా పెట్టిగావరా -

ంతట వారు శ్రీరంగమునకు మెల్లగా బయలుదేరిరి మహాపూర్ణులు
 15 సంవత్సరములుగల వయోవృద్ధు లగుటచే, గాఢము భరింపఁ
 లక, మార్గ మధ్యమున నొక తోటలో సరిపడదించిరి శాశి
 యట వచ్చిన వైష్ణవులు దుఃఖాకాంతి చేతిస్కులై, మహాత్ముల్లు
 2 అత్యు సంతోషమును నెరవేర్చిరి "

ఈ రీతిగా కూరేశ మహాపూర్ణుల వృత్తాంతమును వైష్ణవుఁడు
 3 వివిధ యతిరాజులు విని, చిచారాకాంతి చేతిస్కులై, కొంత
 4 వ్రకు తేరుకొని, పిమ్మట - సంపత్కు-మారస్వామి సన్నిధిలో -
 5 సుగురువర్షు లగు పెరియనంబిగారికి శ్రీమార్గి పరిపాలనము
 6 విగిచి, వేదములను, నాట్యము దివ్య ప్రబంధములను, విష్ణు పురా
 7 నును, శ్రీమద్భాగవత పురాణమును, శ్రీమద్రామానందమును,
 8 భాష్యమును వైష్ణవోత్తములచే పారాయణము చేయించి, అనంత
 9 ల భాగవత తదీ రూరాధనము గావించిరి కూరేశులకు కన్నులు
 10 మరుకు మిగుల వగచి, 'మారుతి సిరి యాచ్ఛాండాన్' అను నొక
 11 స్తోత్రుని కూరేశుల సూరించుటకై, శ్రీరంగమునకుఁ బంపిరి

శ్రీరంగమునుండి కూరేశులు వానమామల కేగుట

ఇది యిట్లుండ, ఒకనాఁడు కూరేశులు శ్రీరంగనాథుని సేవింపఁ
 2 వ, అట రాజ భటు లడ్డగించిరి కారణ మడుగ, 'రామానుజ
 3 బంధు లెవరును శ్రీరంగనాథాలయమున ప్రవేశింపరాదని రాజాజ్ఞ'
 4 ని బదులు పలికిరి అంతట కూరేశులు విచారముతో మెనుదిరిగి
 5 ప్పి, కలుంబ సమేతముగ 'తిరుమాలిరుం శోలై' అనఁబడు వృష
 6 చలమునకుఁ జేరి, అట సుందర గాహుస్వామిని సేవించుచు - శ్రీ
 7 నము, సుందర గాహు స్తవము, అతిమానుష స్తవము, వైకుంఠ

స్తవము అను స్వామి ప్రోత్సాహములను భక్తి సంభరితముగ రచించి, శ్రీ రామానుజ యతిసారస్వతముల సమాగమమునకు స్వామిని ప్రార్థించు చుండిరి

చోళుని దుర్మరణము

ఇత చోళుని వృత్తాంత మే మన, అతఁడు వైష్ణవులను వేధించినందులకు ఫలితముగా, అతని కంటమున పెద్ద ప్రణ మెకటి రేబిబ్బడను అయినను, అతిఁ దంతటితో నాగక, 'వివాళ కాలే విపరీత బుద్ధి' అనునట్లు, తన దేశమునకుల విష్ణ్వలయములను భస్మపము గావించుచు, శ్రీనింగము వచ్చుచుండ, కంఠప్రణమున పురుగులు వడుటచే అతఁడు మరణించెను ఈ వార్తను విని, వెంటనే మామతి సిరియాండాన్ కూలేకుల వద్ద సెలవు గైకొని బయలుదేరి, యదు గిరికి చేరి, శ్రీరామానుజులకు చోళరాజుని మరణవార్త నెఱింగించెను చుట్టుఁ దంతరించినందులకు రామానుజ లెంతయు సంత సించిరి

యదుగిరిలో రామానుజ విగ్రహ ప్రతిష్ఠ

శ్రీరామానుజ లంతట శ్రీనింగమున కరుజేరవలెనని నిశ్చయించి, తిరువారాయణ స్వామి కై యర్యపరులగు 63 మంది వైష్ణవ స్వాములకు వీలిచి, 'మీరు స్వామి కై యర్యమును భక్తి శ్రద్ధలతోఁ జేయుచు, సుఖముగా నుండుడు, నేను శ్రీనింగమునకు మఱియి పెడల నున్నా నని పలుక, వారు యతిరాజుల చరణారవిందములకైఁ బడితా మిచట శేషన్న పిణకాలమేని చేనింపఁజాలము కనుక, మమ్ము కూడ మీతోడనే వెంటగొనిపో' నని విన్నవించినంత, యతిరాజు లింతయే ఆలోచించి, శిబ్బళ్ళాస్త్ర విఘ్నములచే తమ ప్రతినిధులు పరి

ఒక విగ్రహమును చేయించి, తగు శక్తిని దానియగు దావాహనము చేసి, ఆ విగ్రహమును ఆలొంగినను గావించుకొని, దానిని స్వాము చే ప్రతిష్ఠింపజేసిరి మీ మేలు కోరి చేయించిన ఈ విగ్రహమును నిత్యము పూజించుకొనుడని రామానుజులు పలుక, స్వాము లప్పుడు - 'అచార్య వర్యా! మాతో మాటాడని ఆ విగ్రహము మా కేల?' నని వక్కాణింప, వారు - 'విగ్రహమున కొక తెరి పట్టించి పిలువు' డని అజ్ఞాపించిరి ఆ స్వాము లంతట అట్లే తెరి కట్టి, 'అచార్య వర్యా! రామానుజ దేశికా! మా స్వామి! అని పిలువ, తెరలోపలనుండి, 'అడియేకే' అను శబ్దము విసరబడెను అందు కా శిష్యులు కొంత వరకు ఊరడిల్లిరి

భగవద్రామానుజు లంతట కొందరు శిష్యులతో శ్రీరంగము నకు విచ్చేయ, వారికి దాశరథి ఛత్రము పట్టెను గోవిందుడు వీన నతో వినరెను జయజయ ధ్యానములు ప్రతిధ్వనించెను మంగళ వాద్యములు మారు మ్రోగెను వేదికలోప దిక్కులు విక్కటిల్లెను ఇట్టి కోలాహలముతో, ఇట్టి స్వాగత విశేషములతో శ్రీమద్రామానుజులు శ్రీరంగనాథుని సేవించిరి శ్రీరంగనాథుడు డప్పుకు నోరు తెరిచి, దంత కాంతులు మెరియ, 'యత్త్రాదా! చోళుని వలన నీకు కష్టము లనేకములు వాటిల్లె గదా!' యని పలుక, రామానుజులు - శరణాగత రక్షకుడవగు నీవు మా అండ నుండ, దాసులగు మా 'కేల కష్ట' ము వినవ్రులై విన్నవించిరి శ్రీరంగనాథుడు డప్పుకు తీర్థ ప్రసాదాదు నిప్పించి గౌరవించెను

కూరేకులు వాననూమలగుండి తిరిగి శ్రీరంగము చేరుట

దుష్టుడగు చోళరాజు ముడింప, రామానుజులు శిష్య సమేతుగ తిరునారాయణ పురమునుండి శ్రీరంగమునకు విచ్చేసిన

కూశేమలు తెలిసిపోని, కుటుంబ సభ్యులముగ వానమామలనుండి
మఱల శ్రీరంగమునకు వచ్చి చేరి

శ్రీరామానుజులు శ్రీరంగనాథులయమునండి మరమున శేరి,
తమవరి కూశే గృహమున కరిగిరి కూశేకులు పెంటగే యెదు రేగి,
యతీంద్రుల పాదపద్మములపైఁ బడి, ప్రణామ మాచరించిరి, రామా
నుజులు వారిని శోరదించి, తిరిగి తమ మరమునకు చేరిరి తమవరి,
పండితులు, పురజనులు వరుస వరుసగా శేరెంచి, యతిరాజులను
దర్శించిరి

రామానుజులు గోవిందరాజుల సుద్ధరించుట

గోవిందలు వైష్ణవులు తిరువడినుండి శ్రీరంగమున శేరెంచి,
యతిరాజులను సేవించి, 'అయ్యా ! చోళరాజు చిత్రకూటమును
జయించి, ఉత్సవ మోక్షులతోఁగూడ, గోవిందరాజులను సముద్ర
మున వివీరవేయవలెనని సంకల్పించెను స్వాము లపుడు - ఉత్సవ
మోక్షులను వేంకటాచలమునకు చేర్చిరి గోవిందరాజులను సముద్ర
మున పడ వేయఁదలచిన ఆ రాజును - 'తిల్ల' యను నొక వేళ్య,
గోవిందరాజు చరణశమిబాధ క్తయై, అతని చారి కప్పించెను చోళుఁడు
కూర్గ మధ్యమున క్రిమికందుఁడై మరణించె' నని విన్నవించి సంత,
రామానుజులు మిగుల విచార మంది, వేంకటాచల మేగి, శ్రీనివా
సుని సేవించి, గోవిందరాజుల ఉత్సవ మోక్షులనుఁ గాంచి, ఆ మోక్షు
లను తిరిగి తిరువణికి చేర్చించి, యథా విధిగఁ ప్రతిష్ఠించి, ఆ స్వాముకి
తిల్లగోవిందు' యని పే రిడి, అట నుండి వయవపైఁ, కాంచీపురిమున
సదరాజులను సేవించి, తిరిగి శ్రీరంగమునకు చేరిరి.

హారేశులకు వరదరాజులు నేత్రములను ప్రసాదించుట

అనంతర మొకనాఁడు రామానుజులు కు - రేశులతో - 'కోరిన కలఁ దీర్చు భక్తవరదుడైన దేవరాజుల నుద్దేశించి ఒక నేత్రము రచింపుము ఆ స్వామి నీకు తిప్పక నేత్రములను ప్రసాదించు' తెలిపిరి కాని, కూరేశులు నేత్రములు వల దనిరి కాని, రామానుజులు పదే పదే కోరిగా, కూరేశులు 102 శ్లోకములతో, వరద బ్రహ్మణమును మనోహరముగా రచించును, అందు -

స్వస్తి హస్తీగిరి పుస్తకేశ్వర స్వస్తి నోయ మయి పంతులం హరిః
వింశతిభ్యధితి మభ్యదత్తయం దేవ మౌపనిషద్ నిరన్వతి" ౧

ఏననితో నములును, ఎవరికంటె నధికులును లేరని ఉపనిషత్తును చెప్పబడిన నారాయణుఁడు - కాంచీపురమున హస్తీగిరియందు వచ్చి అర్చా రూపముగు వరదుఁడు నాకు మేలు చేయుగాక ! "

నీలమణునిభ మంజనవుంజ శ్యామకంఠల మనంతకయం భావమ్
లబ్ధిరాకెంద మంబుజనేత్రం నేత్రసాత్కురు కరీకదానః ౨

కరిగిరినాథా ! నీలమేళుము నంటియు కాటుకవలె ఎల్లని శిరోములు గల, పద్మములవంటి హస్త - పాద - నేత్రములు గల నా కెప్పుడును కనబరచుచుండుము "

రామానుజాంధ్రు శిరణోఽస్మి బలప్రదీన
స్త్రాప్త తస్య యామనమనే స్స చ నాథ పంక్యః
పంక్యః పరాంకుశమునే స్స చ సోఽప దేవ్యాః
దాన స్తవేతి పరిదాస్మి తవేక్షణీయః " ౧౦౨

‘పరదా! నేను రామాను ౦ పరిణామవిదముల నాశ్రయించి
పాడెను, ఆ రామాను ౦ యోమునుల జ్ఞానసంశయమునకు గీత
పంటివారు యోమునులు - నాధములుల వంశీయులు నాధమునుల
పరాంకుశమునుల జ్ఞాన సగస్యలు సరాంకుశమునులు - లక్షి
దాసులు అందువలన, నేను మీ - యచూడదగినవాడి’ న
అప్రాకృత దివ్యవృత్తిని ప్రసాదించి ప్రార్థించిరి

అంతట నందరాలు ప్రసన్నుడై, స్వస్థమన - 'నీకు ది
చక్షువుల నొసగెద' నని కూరేగులకు అభయ మిచ్చెను కూరే
లంతట తమ స్వప్నవృత్తాంతమును యతిరాజులకు విన్నవించి, అనం
రము తాము రచించిన నందరాజ స్తవమును విప్పింప, రామానుజు
మిగుల సంతసించి, కూరేగులను వెంట నిడుకొని కాలచిపురమున
వేంచేసిరి

అచట వారు కోపెల కేగి, ఆచార్యాజ్ఞ చే కూరేశులు ను
రాజస్వామికి తాము రచించి నువ్వరాజ స్తవమును వినిపింప,
స్వామి ప్రశన్నుడై, మఱియు కోరు మనెను కూరేశులు చేతుల
జోడించి, 'స్వామీ! మీ దయచే నే పొందు లోకమును నాలు
రాచార్చన్ విశ్వకూట పాండవలెని గా కోరిక ఇదియే నాకు కావ
సిన వరము '

రామానుజులు ఇది విని, 'యారే శా!' నేనొకటి యడుగు
మన, వేటొకటి కరీతి వేల' యని ప్రశ్నించి, 'వేట్రములు లే
కదా!' యని విచారమునందుదురే, ఎదరాములు ప్రసన్నుడై, విచ
రము చెందని సోదరి, 'నీ శా' ప్రతియులు ప్రసాదింపెను. 'యారే శా'
అప్పుడు ఎదరామస్వామిని పాదాది కేతవర్ణంతము తనివి తీ.

సేవించి, పరమ పవిత్ర తేజోమూర్తులై, అపర సూర్యునివలె ప్రకాశించుచున్న తమ ఆచార్యులగు రామానుజులను కనులార సేవించి, వారికి పాదాభివందన మాచరించి, సంతరించిరి

తిమ అంతరంగిక శిష్యులలో ముఖ్యులగు కూరేశులకు దేవరాజులు అనుగ్రహముతో మఱల నేత్రములను ప్రసాదించిపండులకు రామానుజులు పరమానందభరితులై, శ్రీ స్వామికి కృతజ్ఞతాభివందన మాచరించిరి అనంతరము ఆ గురు శిష్యు లిరువురును శ్రీరంగమునకు తిరిగి వచ్చిరి

రామానుజులు గోదాభీష్టమును నెరవేర్చుట

మున్ను గోదాదేవి 143 పాశురములతో - 'నాచ్చిరూర్ తిరుమొళి' యనుపేర నొక దివ్యప్రబంధమును రచించుచు, అందలి 9 - వ దశకమున 6, 7 పాశురములలో - శ్రీ ననాదినాథుఁ డగు సుందర బాహుస్వామికి నూఱు పాత్రలతో వెన్నను, నూఱు పాత్రలతో శర్కర పొంగలిని మాటలచేతనే సమర్పించి, స్వీకరింపుమని ఆ స్వామిని ప్రార్థించెను అట్టి గోదాదేవి యభీష్టమును భగవద్రామానుజులు నిర్వర్తించుటలై ననాది కేఁగి, స్వామికి నూఱు పాయస ఘటములను, నూఱు సననితిఘటములను సమర్పించిరి అటనుండి శ్రీ విల్లిపుత్తూరు కేగి, గోదాదేవిని సేవించి, తమ చిర కాలపాంఛ సఫలము గావించిపండులకు ఆ మె మిగుల సంతరించి, రామానుజులను - 'మా శ్రీరంగము సోదరులు' అని ప్రశంసించెను అంతట రామానుజు లచట తీర్థ ప్రసాదములు స్వీకరించి, అటనుండి సయనమై, ఆర్కాడ్ తిరునగరి కరిగి, అట సమ్మార్కొయిలను సేవించి, తిరిగి శ్రీరంగము చేరిరి

భగవద్రామానుజుల భవిష్యద్వాదే

రామానుజు లొకనాడు తమ శిష్యులను రావించి,
దాయ రహస్యములను తదేక దీక్షితో - మూఁ డహోరాత్ర
ప్రవచించిరి శిష్యులందుల కాశ్చర్య మంది, ఆచార్యులను
మడిగిరి రామానుజు లపుడు - 'భాగవతోత్తములారా! శ్రీ
నాథుండు నా సరిమసద గమనమునకు ఆజ్ఞాపించియున్నాడు
నుండి నాల్గవ దినముననే నా వైకుంఠ స్రయాణ' మని వివరింప
నిపాతమువంటి ఆ వార్తను విని, వారు నిశ్చేష్టులై, రామానుజుఁ
గమును సహింసఁజాలక, దుఃఖింపసాగిరి అపుడు రామాను
జువారిని ఓదార్చిరి అంతట వారు చేతులు జోడించి, 'స్వామీ!
కైంకర్య దూరులమై, మేము త్తాళకాలమేని బ్రతుకజాలము
డివాయాంతరిములను తామే ఆనతీయుఁ' డని ప్రార్థించిరి

శిష్యుల ప్రార్థనానుసారము రామానుజులు వెంటనే శిలు
రావించి, తమను పోలియుండు అర్చా విగ్రహమును చేయించి
సభ సమయమున ఆ శిలా విగ్రహమును ఆలింగనము గావించు
బ్రహ్మరంధ్రము నాఘ్రూణించి, అందు తమ తేజస్సును ప్రసరింపఁ
రామానుజు ప్రతిబింబమునలె నున్న ఆ యర్చా విగ్రహము - నీ
నుండి స్రవించిన నీనశిఖనలె ప్రకాశించెను సర్వలక్షణ సుందర
ఆ విగ్రహము ప్రతిష్ఠింపఁబడిన యనంతరము శిష్యులతో - 'నా
లారా! ఈ విగ్రహమును నన్ను గా నెంచి, నిత్యము ఆరాధించు
చుండుడు అందువలన మీకు తృప్తి, ఆనందము చేకూరు' నని
తీయ, వారట్లే చేయసాగిరి

ఇది యిట్లుండ, మొదలియాండాళ్ పుత్రులును, వాడ
కులంకారులునగు రామానుజ దాసులు శ్రీరంగమున రామా

ను సేవించి, అబలి ఘోషించి, 'స్వామీ - తమ అవతారస్థల మగు శ్రీపెరుంబుదూరులో - దాసుల సురక్షణార్థమై, తమ అర్చా విగ్రహము కలకొల్పుఁ డని ప్రార్థించిరి రామానుజదాసుని అభ్యర్థనానుసారము భగవద్రావు నుజులు మఱి యొక అర్చా విగ్రహమును చేయించి, గ్రార్వమువలనే తమ తేజస్సును అం దావాహనము గావించి, కడుసరి - ఆ విగ్రహ ప్రతిష్ఠ కొక శుభ ముహూర్తమును నిర్ణయించి, రామానుజ దాసున కొసంగిరి అంతట రామానుజదాసు లా విగ్రహమును భూతపురికి చేర్చి, అచట వేంచేరియున్న శ్రీ ఆదికేశవ స్వామిసన్నిధిలో - యథావిధిగా ప్రతిష్ఠించిరి

శ్రీరంగమున శిష్యు లందఱును శ్రీమద్రామానుజులతో - యత్నిం ద్రా! మే మెల్లుండవలెనో? ఆనతీయుఁ' డని బద్ధాంబలి పుట్టులై ప్రార్థించిరి, అపుడు యత్నిం ద్రులు - 'నాయనలారా! ప్రపన్నుని అదృష్టము భగవదధీనము కావున, ఫలమునుఁగూర్చి సంశయింపరాదు అట్టి సంశయ బుద్ధితో ఆత్మ సమర్పణ మొనర్చునేని, అది వ్యర్థమే మగును ఇదిరి అదృష్టము కర్మాధీనము దేహయాత్రయం దైనను విముక్త మాత్రులమని తలంచవలెను భగవత్కైంకర్య బుద్ధితోడనే కర్మల నాచరింపవలెను ఇ క్తి ప్రసత్తులే ముముక్షువులకు తరణో పాయములు' అని ఉపదేశించి, చివరికు -

"శ్రీరావ్య ద్రవిడం ప్రవచనం శ్రీకృష్ణలే ష్వన్వహం
తైంకర్యం యదుత్తైల నిత్యవసతిః సార్థ ద్వయోద్ధారణమ్
యద్వా థాగతభిమాన మతిః శ్రేయస్సుతా మి ర్యలం
శిష్యాన్ సాహ యతీశ్వరః పర మగా విష్ణోః కదం కాశ్వతమ్ "28

శ్రీభాష్యమును, ద్రావిడి దివ్యప్రబంధములను అధ్యయనం చేయుచు, కాలము గడపుచుండవలెను అది చేత కాదేని, దివ్య తి పతులలో నిత్యనివాసము చేయుచుండవలెను, అది సాధ్యము కాదే భగవత్కైంకర్యము చేయుచుండవలెను అదియును చేయఁజ నించో - అర్థ పూర్వకముగా ద్వయమగ్రతానుసంధానము చేయుచుం వలెను అదియును చేత కాదేని, ఒక భాగవతోత్తముని అభిమా మునకు పాత్రులై, నిత్య కైంకర్యమును చేయుచున్నచాలు' న. శిష్యులకు చరి మోసదేశము గావించిరి

రామానుజుల పరమపద గమనము

అనంతరము రామానుజులు గోవిందార్కుల ఒడిలో పాదప లుంచి, భృగువల్లి, ఆనందవల్లి, గద్వల్రయము, సహస్రగీతి మున్న, వానిని అచటి ద్విజశ్రేష్ఠులు పరించుచుండ, మహాపూర్ణుల పాదుకలు ఎదురుగా నిడుకొని సేవించుచు, ఆశంపదారుల చరణారవిందముల, మనమున ధ్యానించుకొనుచు, 120 సంవత్సరముల పరిపూర్ణాయ ద్దాయవంతులై, మాఘ శుద్ధ దశమీ శనివారము నాఁటి మధ్యాహ్న సమయమున (కీ శ 1187) భగవద్రామానుజులు బ్రహ్మ కపా మును భేదించుకొని, శాశ్వతమైన విష్ణు సాయుజ్య మలంకరించిరి

“శ్రీమన్ మహా భూతపురే శ్రీమత్ కేశవ యజ్ఞస్థః

కాంతిమత్యాం ప్రసూతాయ, యతిరాజాయ మంగళమ్ ”

శ్రీమద్రామానుజోదాహరణము

శిరోమణి - విద్వాన్

ఆంధ్ర విద్యానాథ - బ్రాహ్మ భూషణ

శ్రీమాన్ చెలవచెర్ల రంగాచార్యులు

ప్రథమ దశము

శ్రీరామా రమణాంమీ సారస సుధాసేవా విలాసోల్లాస
ద్వీరాజ్యంబున బట్టిభద్రుఁ డగుచున్ దివ్యావ్య సంపత్తులం
జేరింబోవని యోగిరాజు, సుమనోజేగీయ మానోదయం
డా రామానుజసూరి వెల్లెడు విశిష్టాద్వైత జీవాతువై

కీ క

మఱియు శ్రీపెరుంబుదూరను మహిత సరసిని విరియు సద్గము
మొఱయు యతితతి జ్ఞానభిక్షకు స్మేరి ముఖముల దరియు పద్మము
అమల కాంతిమఱీ నతీ ప్రా గంగనామణి గర్భరత్నము
సుమతి కేశవభట్ట భూసుర శోభనైక ఫల స్రయత్నము
సప్తశైల నివాసియా శ్రీశైలపూర్ణుల బాగధేయుఁడు
దృష్టవాది నిరోధిభీర్ష విదీప్తమంగళ విజయకేతువు
భవ్య పరతత్కర్థ నిశ్చితిఁ బతగి కెతన విజయకేతువు
సవ్యతమ నిగమాంతకాంతా స్వాంత సాంత్యన ముఖ్యహేతువు

ఉత్పత్తిక

ధ్యాన మించుక లేక హరిపై - జ్ఞాన మింతయు లేక ధరపై
పుట్టి గిట్టుచు గిట్టి పుట్టుచు - చట్టిపూనికఁ బుట్టి నెట్టుచు

దరినిఁ జేరఁగ లేని దీవులు - హరినిఁ జేరఁడు నట్టి త్రోవల
ఘాపి ప్రోచిన సూరివర్ణుఁడు - పాపముల నెడఁబాప ధుర్ముఁడు

ద్వితీయ దశము

మానుగ మున్ను బాల్కడలి మంజుల మంగళ పుష్పశయ్యయై
గ్రానికఁ దిమ్ముఁడై పిదప పుల్లఁగోరుపా నేత్రు గొల్చి, రా
మానుజమూర్తియై కలిని నా హరితత్త్వముఁ జేల్పువాని, వి
గనిన రోమ్య గణ్యు యతిసత్తము జత్తము హత్త గొల్పువరే

కవిత

వజ్రియు స్వవేద శాస్త్ర మహిమ నిండునుసమువాని
నెఱిని జక్రవత్తభార నిర్వికారుఁ డయినవాని
స్వప్రకాశసహిత యాదవప్రకాశుఁ డయినవాని
విప్రకల మహాపయోభి విమలచంద్రుఁ డయినవాని
గూరుఁడు యాత్ర నిమను జాపఁగోర జెలిసి మెలఁగువాని
సిరియు కూరియుఁ ద్రోవఁ జూపఁ జేరి కాంచి మెలఁగువాని
కాందీ గాంచిపూర్ణస్థిపను గాంచి తత్త్వ మెఱుఁగువాని
గలచితాన్యభావనా ప్రసంచభక్తి దశరువాని

ఉత్కలిత

అదికావ్యసార మెల్ల - అదరమునఁ జేసి కొల్ల
కొల్లగాగ ముల్లముల్లసిల్ల - ద్రావమామ, తెల్ల
తెల్లనై ప్రసత్తినిష్ఠ - వెల్లివిరియు సుప్రతిష్ఠ
భోకమాన్యుఁ డయినవాని - ప్రాకృతాధి మరుచువాని,

తృతీయ దశము

మని పట్టుకొమ్మసుమ ! భాగవతాళిక, బల్లవానని
మకు నింటి భూతమునూ నాశిలఁజేయు టదెంత వింత ? మా
యఁగఁ జూచుమాత్ర ఘన పంసృతి భూతిమి లెల్ల ప్రేళ్ళు మా
యతిరాజుచేరి విలసిల్లు మనోరథ సిద్ధు లెల్లెక్క

పల్లక

మతియు శిష్టాచారి మార్గపోమునిచేరి
పిఱివోని వాత్సార్ధి సృణివి భీమునిచేరి
శ్రీరూమునస్వామి చిత్తచోదునిచేరి
తోయజాక్షిపరత్వ దుగదుభి ధ్వనిచేరి
జ్ఞానముద్రాలసితి శ స హస్తవిచేరి
వై న జేయ తురంగ బద్ధచిత్తునిచేరి
భవనోగజాలములఁ గొప్పు వైద్యునిచేరి
స్తవనీయ గుణము లు దినరు హృద్యునిచేరి

ఉత్పత్తిక

యామునార్య ప్రేళ్ళు తెగి - స్వామి కృతలనే రచించి
తీర్థం గోల్కె లనెడు మంచి - వార్తి ప్రేళ్ళు విరియఁ గాంచి
ధన్యజీవితం బటలయ - మోక్షనిరులు సుప్తునిప
చరిత నెకఁగు ధుర్యుచేరి - గురువు లక్షిణార్యుచేరి.

చతుర్థ దశము

కపిరూగనంబువలె నా హరి యుండునటంచు నొజ్జ గా
ర పల్కు ముల్గుగుట, భాననఁ దల్కఁగిసూక్ష్మఁడంచు లోక
౨ వచింపఁ బుడితులు ధీవిధనమ్ము నుతించి రట్టి గీ
౩ యతిమాళికై కృతులు దోరపుభక్తి రచింప నింపగున్

ఉత్తర

మఱియను శాంతి వసంత నిశాంతము
 మధురాంతకమున మనలు మేటికై
 తెఱపులు సూపు మహా గుణపూర్ణులఁ
 దీర్ఘులఁ బొందిన పుణ్యపేటికై
 పూర్ణుల పూర్ణ కృపార్ణుల యొసఁగిన
 పూత సుమత్రామృత పాయీకినై
 చూగిత దానజనాభలదోష సు
 సుందర మందస్మిత దాయికినై
 తాపాయాంబర వేషు దూషిత
 కాయ సురద్రుమ నమనీయునకై
 ఘోషిత కొస్తుభ భూషా తోషణ
 గురుతామల వాక్ స్పృహణీయునకై
 కరము త్రిదండము గరమున మెఱయఁగఁ
 గన్నుల జున్ను స్రవన్నుల పటికై
 హరియే పరుడగు హరియే గురుడగు
 హరియే వరుడని చాఁచెడు యత్నికై

ఉత్తర

అనని యథార్థము గాదని మతి కై
 రివమునఁ బల్కు విలంకుల ముఖ కై
 రివములు మొగిచఁగ గణకర నుడి కై
 దుపు భానులు నెలఁగఁగ చమి రవి కై
 శోరిపు దీప్తులఁ దగి, భక్తుల కై
 వారిములం గొనఁ దాసు గని కై
 నల్లముఁ జూపిన కుఱకేవధి కై
 కల్య కృపారిగు భువి వీరధి కై

పంచమ దశము

శ్రీరాంబోనిధి కన్యకా నమః పంకేజాత నిర్మాత వా
కారామోచి సంసరా ప్రవిలస త్కల్గద్వయా శాలి యా
నీరేజాక్షిణః మే లనంగః గవితా నిర్మాణముల్ సేయు మా
శ్రీరామానుజ యోగివర్యవలనం జేకూడ సర్వాధముల్.

తఖిత

మఱియు తిరుమగ్రత సుమ మధుపరాజము వలన
లఱగొఱలు తొలగించు సమి భూజము వలన
ఎసఁగు కృపఁ గూరేశు నేలు తీర్థని వలన
వెన వైష్ణవోద్ధార వీరపార్థని వలన
స్వాలోస పరిపోషి తాద్రధపూర్ణని వలన
వ్యాలోల జనతావ నాగ్రకర్ణని వలన
శిష్యతాగౌరవాశ్రితి దాశరథి వలన
హృద్యద్రమేశా స్త హృదయసీరథి వలన

ఉత్కలిత

గోష్ఠిపూర్ణులఁ జెంది - నిష్ఠ ముత్రిముఁ బొంది
గురు వాఙ్మలను మీఱి - దరి గోపురముఁ జేరి
మూలమంత్రము జాఁటి - లీల మావవకోటి
నలరించు కృతివలన వెలయు యతిపతివలన

షష్ఠ దశము

శ్రీరామ ప్రాణులు వేలుపురాణిఁ గ్రొత్త క్రసపుం
ల నేల కట్టి కుడిఁ దేర్చిన వెన్నని పాట బోటికిన్
న్నని సెజ్జ చిల్కనుడి కూరిమిచానకు, వేసి డెంద మా
యకాఁగు - మా గుడియవల్లకు నిచ్చులుఁ గేలు మోడ్చెదన్

కళిక

మఱియును యాముసముసి యాదేశము
 మౌళి వహించిన మంగళ పతికిన్
 గురుతుగ శ్రీరంగమ్మునఁ బీఠము
 గోరంగ నెక్కిన దేశిక పతికిన్
 అగమ వాక్య పరాక్రమ లీలను
 యజ్ఞ సుమూర్తిని శెల్పిన గుణికిన్
 భాగవతాకాశ మృది వెల్లంగ
 భాసిలు జ్ఞాన సభోమణికిన్
 గోవిందాఘ్నిని వైష్ణవ ముద్రల్
 గూడంగ జేసిన గురుతర యతికిన్
 పానన వాచా లహరుల ద్రావిడ
 నసుమతిఁ బూత మొనర్చిన కృతికిన్
 బంధుర మాయావాది తమమ్ములఁ
 గాటంగ ద్రోలిన భాసుర రవికిన్
 బంధన హేతు వివాది కువాది
 స్రవలయాచల గణ ఖండన సవికిన్

ఉత్కళిక

తొలి ముగురాళ్ళారులు మడిఁ జేయన్
 కులశేఖరు లటఁ గాల్యలు దీయన్
 అల శరగోపులు విత్తలు వేయన్
 లలి పెరియాళ్వార్ నీరము వోయన్
 అలరుల నాండాళ్ ముదువగ మూలిక
 అలరెడి వైష్ణవ వనమున కేలిక
 వీనులఁ దనిపెడి కోయిల తేనితి
 దీనులఁ బ్రోచెడి దివ్య జ్ఞానితి

సప్తమ దశము

ద్రావణములు, రమా రమణ దివ్య శ్రావ్య కావ్యోక్తి సం
దాగమ్ములు, పద్మనాభ దృఢ సంబంధుత్వ సంకేతముల్
ద్రావణములు గల్గి జెల్లు సుకృతుల్ మోదింతు రెంటేని శ్రీ
ద్రామానుజ యోగియందు, యతి సామాజ్యేశునం దెప్పుడుకా

శలిక

మఱియు వేంకటాద్రి హరిని మహిమ జూపు సూరియందు
కొలు భక్తి జేరువారి కొలు మాపు శౌరియందు
కాల గతి నెదురు నడచి కాలునట్టి వానియందు
మేలుకొటఁ బతిత జనుల మేలుగూర్పు వానియందు
వనజ నయన శయన మనుజ భావనాపతారునందు
మనసిజాత జాత వికృతి మ్రందఁజేయు ధీరునందు
నాస్తి నాస్తి వాది మూర్ఖి న్యస్తపాద పద్మనందు
అస్తిక ప్రపంచ సంచితార్థ విభవ సద్మనందు

ఉత్పత్తి

మేలు కావి శాటిగట్టి కేల దండ మొనరఁ బట్టి
నిలువు పుండ్రములనుఁ జెట్టి తళుకు జందెములను జుట్టి
వన్నె చిన్నె లన్ని నట్టి చిన్న సిగను దాల్చినట్టి
మంగళాంగ రంగునందు - రంగపద్మ భృంగమందు

సరిబోధన దశము

ప్రేలు ముకంటి చూపు మనుమీ! యీ విశ్వ విశ్వంబునకొ
ద ప్రాణిని? శాస్త్ర సంగతినో! సత్సామాన్య సంపత్తి నో?
కన్నీ సరి నిల్వగల్గు మతిను ద్వేషించు వే ఊర్క-నికొ
దండల్ యతిరాజ! రాజవదనాంభోజ! త్వ దారాధనన్,

కలిక

మణియు శ్రీభావ్యకృష్ణ వృహసీయ శుచికిర్తి !
 నటలు శాంతిప్రభల పరణీయ రుచిమూర్తి !
 గీతకును భావ్యమున్ గీలించు మత్రిపోడ !
 చేతమున హరి నిల్వఁజేసికొను యతితేడ !
 కరస గద్య త్రయ సుధాన గుణశాలి !
 పరమపద పోషణ పాఠీ వచఃకేరి !
 వేదాంతపార కృతి వేదితాగమమర్క !
 వేదాంతదీప రుచి విప్రుతాళుల సుధర్మ !

ఉత్కలిక

పాకముల్ వడి చెల్ని - పీరముల్ గడు నిల్ని
 జిహ్వాపాదము వేసి - విష్ణు మయముగఁ జేసి
 తనయాన జగ మెల్ల - అనయమ్ము పర్థిల్ల
 పర్థిల్లు గుణసాంద్ర ! పర్థిల్లు యతిచంద్ర !

పారస్వ విభక్తికము

యతి రత్నంబుల్ల నీవు - నిన్ను గొలుతున్ - త్రాప్తించు నీచేరి న
 ధ్గతి - నీలై కృతు లిత్తు - నీవలనఁ జేరఁగీరి సంధిల్లు - శ్రీ
 పతి నీకుం గడుఁ గూర్చువాఁ డగుట సంపద్యుద్ధి నీయందు - శ్రీ
 ప్రక! రామానుజ! మమ్ము నేలుకొనుదూ! స్వామీ! నమోవాకసుల్

అంతితాంక దళము

మూలల్ పత్రమై పుష్పమో యను విధిన్ రంగాభ్యుద కీ
 సారోదాహరణమ్ము నొంద్ర కవితన్ సంధించి పద్మక్తిమై
 శ్రీరామానుజ కీర్తి కాముడిగఁ, ద్వ ప్రచ్ఛిపాద కళ్యాణకృ
 న్నిరేజమ్ముల మ్రోల గాన- యిడె, దీనిన్ స్వామి! నైకోగదే !

శ్రీమద్రామానుజులు - భక్తి తత్త్వము

‘విశిష్టాద్వైత వేదాంత వికారద’

శ్రీమాన్ చించాపట్టణం శ్రీరంగచార్యులు, ఎం ఏ; బి యడి.

శ్రీ రామానుజ ప్రబోధము

“శ్రీమాధవాంఘ్రి జలజ ద్వయ నిత్యసేవా
ప్రేమా విలాశయ పరాంకుశ పాద భక్తమ్
కామాది దోషహర మాత్మ పదాకాశాం
రామానుజం యతిపతిం ప్రణమామి మూర్ధ్నా.”

మన భరత ఖండము పురాణ ప్రసిద్ధమైన పుణ్యభూమి, ఈ పవిత్ర ధర్మభూమి ఎంద రెందరో మహామహానుజులు జన్మించి, ఆధ్యాత్మిక తత్త్వములను ప్రకాశింపజేయు దర్శనము లనేకములను వేద వేదాంత సారమును సంప్రదాయ బద్ధముగ ప్రవచించి చెప్పి, ధార్మిక నిష్ఠను, సత్య సందేహమును, భగవద్భక్తిని, సర్వ మానవ సమానత్వమును ప్రసంచమునకు చాటి చెప్పి, భావి తరములవారికి రాచబాటలు చీర్చి దిద్ది, చరితార్థ లయిరి.

పరమాత్మ - స్వరూప రూప గుణ విభవములతో సర్వోత్కృష్ట పుండ్రు, అఖల చేతనా చేతనములకు తానే ఆధారభూత మయి, తనకు వీ రొక ఆధారము లేనివా డయి, దేవ మనుష్యాది జాతులును, శ్వేత కృష్ణాది వర్ణములును, వృద్ధి క్షీణురూప వికారములును, జనన మరణా ద్యవస్థలును లేనివా డయి, అప్రమేయము లగు జ్ఞాన శక్తి బలైశ్వర్య వీర్య తేజస్సు లను పుష్కలైశ్వర్య సమన్విత డయి,

ఎందును అంటు ప్రకాశించువాడయి, అజ్ఞానాది హేయగుణరహితుడయి, అనంత నామములతో గూడి, అనంతకోటి బ్రహ్మాండములను సృష్టించుచు, వాని పన్నిటిని అనంత కోటి జీవరాశిచే ప్రకాశింపజేయుచు, సజ్జనులను కాపాడుట కొఱకు, దుర్మార్గులను శిక్షించుట కొఱకు, ధర్మమును కాపాడుట కొఱకును ప్రతి యుగమునం దవతరించుచున్నాడు. 'ఎప్పుడెప్పుడు ధర్మమునకు హాని కలిగి, అధర్మమునకు పృథ్వి కలుగుచున్నదో - అప్పుడప్పుడవతరించుచున్నా' నని శ్రీమదుర్భగవద్గీతయందు చెప్పిన దివ్య సూక్తి, ననుసరించి, లోకము నుద్ధరించుటకు శ్రీమద్రామానుజులు అవతరించి, నిజమయిన వేదాంతార్థమును సిద్ధాంతీకరించి బోధించిరి.

శ్రీరంగనాథాలయధిపత్యము - శ్రీవైష్ణవసంఘ నాయకత్వము

శ్రీరంగమునందలి శ్రీయామునుల శిష్యులు - శ్రీమద్రామానుజులు యశించులై, మరమున ప్రవేశించిరని విని, వెంటనే శ్రీరంగ వాఙ్మన్వనివారిపేరట, కంచిలోని వరదరాజస్వామివారికి, శ్రీరంగ నాథాలయమున తమ సేవకై, శ్రీమద్రామానుజులను కంచి నుండి శ్రీ వరదరాజస్వామివారిసేవను వదలి, వెడలి వచ్చుట కనుమతి నీయవలసినదిగా కోరుచు, వ్రాసి పంపిరి. కాని, శ్రీ వరదరాజస్వామివారు అద్భుత స్వాముల ముఖతః ఈ కోరికను మొదట తిరస్కరించిరి. కాని, శ్రీ యామున శిష్యులలో ముఖ్యుడగు తిరువరంగఘ్రపెరుమాళ్ అరైయార్ శ్రీవరదరాజస్వామివారిని మ్రుతించుచు, ఆభ్యాసుల అయిదు పాశురములను చక్కగ పాడి, నాట్య మొనర్చి, 'ఏ వరమైన ఇచ్చు'నని వాగ్దాన మొనర్చిరి.

శ్రీరంగమును చేరిన వెంటనే శ్రీమద్రామానుజులు - మహాపూర్ణులను, తదితర యామున శిష్యవర్గమును కలిసికొనిరి. ఆలయము

నుండి ఊరేగింపుగ విష్వక్సేనుల విగ్రహము, శ్రీమద్రామానుజుల నాహ్వనించుట కనునట్లు తీసికొని రాబడినది. ఆహ్వన పురస్కరముగ ఆలయమునకు వేంచేసిన శ్రీమద్రామానుజులు గర్భ గుడియందు శ్రీరంగనాథుని సంస్తుతించుచు, పెరియాళ్వారుల 'తిరుప్పల్లాండు' పాశురములను, ఒండు రెండు శ్రీ యామునుల 'స్తోత్ర రత్న' శ్లోకములను మృదు మధురముగ పాడిరి. శ్రీ రంగనాథు లంత శ్రీమద్రామానుజులతో - 'ఉభయ విభూతుల ఐశ్వర్య సంపదను మీ చేతియందుంచుచున్నాము. సర్వమును పరిశీలించిన పిమ్మట, చక్కగ నిర్వహించవలసినది' అని ఆజ్ఞాపించిరి.

ప్రముఖు లందరు మెటనే గరుడ మంటమున సమావేశమైరి. శ్రీమద్రామానుజులు వస్తు వాహనములను, ఆలయ పరిచారక బృందమును, వారి విధులను, ఆలయ ప్రాకార మంటప పునర్నిర్మాణ కార్యక్రమములను, పుష్పాద్యాన నిర్వహణమును పరిశీలించి, చక్కగ పరిసరించు ఏర్పాట్లు గావించి, శిష్యుడగు 'అకళంక నట్టాళ్వాన్' అను బ్రాహ్మణేతరుని ఆలయ నిత్య వైమిత్తిక పూజా పురస్కారాది కార్యక్రమ పర్యవేక్షకునిగ జేసిరి తమ పూర్వాచార్యులగు శ్రీ నాథముని, శ్రీ యామునమునులవలె శ్రీమద్రామానుజులు శ్రీ వైష్ణవ సంఘమునకు ఆచార్యులై, శ్రీరంగనాథాలయ 'శ్రీకార్యము' అను పదవి (ప్రధానాధిపతి) యందును విరాజమానులై యుండిరి. కాని, శ్రీమద్రామానుజులు ఈ రెండు పదవులను వికేంద్రీకరించి యున్నట్లు తోచుచున్నది. తమ దివ్య దేశ యాత్రకు పూర్వము శ్రీమద్రామానుజులు - తమ మేనల్లు రగు 'ముదలి యాణ్డాన్'ను ఆలయ కార్యనిర్వాహకులుగ నియమించిరి. శ్రీమద్రామానుజులు పరమపదించిన తరువాత, ఆణ్డాన్ 'శ్రీ కార్యము' పదవి సధిష్ఠించి, తరువాత తమ మనుమలకు సంక్రమింపజేసిరి. అటుపిమ్మట కందాడై

కుటుంబమువారు సుమారు రెండు వందల సంవత్సరముల పర్యంతము అనగా - 1324 సంవత్సరమున తురుష్కులు రెండవ పర్యాయము శ్రీరింగముపై దాడి జరుపునంతవరకు శ్రీకార్యమును నిర్వహించుచు వచ్చిరి.

శ్రీమద్రామానుజులు శ్రీవైష్ణవ గ్రాహ్మణ కుటుంబమునకు జెందినవారై ఎందున, వేద వేదాంగములను అధ్యయనము, అధ్యాపన మొనర్చు విధియందు నియమబద్ధులై యున్నను, కొన్ని కొన్ని వైదిక యజ్ఞ యాగాది క్రతు నిర్వాహకులుగ వ్యవహరించు హక్కును గూడ కలిగి యుండిరి. శ్రీవైష్ణవ సంఘమునకు ప్రధానాచార్యులై యున్నందున, వారు ముఖ్యమైన మతాచార్య సంబంధ విధులను సహితము కలిగి యుండిరి. కాని, వారు దేవాలయ ప్రధానార్చకులుగ గాని, అర్చకులుగ గాని వ్యవహరించుటలేదు. దేవాలయ పూజా క్రమమునందు అర్చకులు ప్రధాన పాత్ర వహించుతారు. వారు ప్రధాన పూజా కార్యక్రమమును నిర్వహించుటే కాక, ప్రత్యేక ముగ ఆలయమునందలి ప్రధాన దైవమునకు, దేవేరులకు నిరంతర మొనర్చు సంసేవనయందు నిమగ్నులయి యుందురు. మీదు మిక్కిలి, అర్చకులే దేవాలయ ప్రధాన దైవమునకు మారుగ మాటాడు చుందురు. ఈ విషయము - 'అచ్చి ముఖేన' అను సదమ ద్వారా విదిత మగుచున్నది. మిగిలినవా రందరు - నామమాత్రావశిష్టులుగ నుందురు. అయినను, ఈ నామమాత్రావశిష్టులగువారు ప్రధాన మగు సేవా కార్యక్రమములలో ఉపయోగించుచుందురు. అందువలన, శ్రీమద్రామానుజులకు, ఆ సందర్భమున శ్రీవైష్ణవ గ్రాహ్మణ పండితులలో శ్రీవైష్ణవ ఆర్చకులలో, గ్రాహ్మణ - గ్రాహ్మణేతిరి ప్రధాన వ్యక్తులలో పరస్పర సహకార భావమును పెంపొందింపజేసిన ఆవశ్యకత

యుండెను. శ్రీమద్రామానుజులు ఆలయ ప్రదానార్చకులు కాకపోయినను, కొన్ని కొన్ని సందర్భములలో అర్చక కార్యములను సమీక్షించి, నిర్వహింపజేయుచుండిరి. శ్రీమద్రామానుజులు ఆచార్య పీఠమును అధిరోపించిన పిమ్మట, శ్రీరంగనాథులు ఆయనకు 'ఉడయ వరులు' (అధికారి - యజమాని) అను బిరుదమును ప్రసాదించిరి. ఆ విధముగ శ్రీమద్రామానుజులు శ్రీరంగనాథాలయమునకు మాత్రమే యజమానులు కాక, కలియుగ వైకుంఠముగ పరిగణింపబడు శాశ్వతానంద నిలయమునకే పోవకులుగ పరిగణింపబడిరి. శ్రీమద్రామానుజుల అనుచరుల దృష్టిలో - వారి దొక మహోన్నత గురు పదవి. వారిని ఆచార్యులుగ స్వీకరించినవారికి వారు నిజముగ, సమ్మాన్యారుల దివ్య సూక్తిని నెగ వేర్చునట్లు, కలియుగమును అంత మొందించుచున్నారు. బయటి కింకను ప్రాత యుగము కొనసాగుచున్నట్లు కనుపట్టినను, వారి మతానుయాయులు - వారు భార్గవమయిన శ్రొతయుగమును ప్రారంభించిరిని విశ్వసించురు.

మతప్రచారము - దేశాటనము

శ్రీమద్రామానుజులు తమ శిష్య వర్గముతో - ఎన్నో ఏండ్ల పర్యంతము భారత దేశమున, కన్యాకుమారినుండి కాశ్మీరమువరకు అన్ని పాత్రములందు పర్యటించిరి, దేశములోని వివిధ దివ్యస్థలములను సందర్శించుటకై యాత్ర సలుపుట హైందవ సంప్రదాయ మైనను, శ్రీమద్రామానుజుల పర్యటన - మరెన్నెన్నో యుద్దేశముల నెఱవేర్చుటకు ఉపకరించినది. భారతదేశమునందు ఆ యా ప్రదేశములలో నున్న వేదాంత పండిత శిఖామణులను గలిసికొనుట, వారి వారితో చర్చించి విభిన్న సిద్ధాంతములను దెలిసికొని, వానిలోని లోతు పాతులను ఖండించి చెప్పట, తాము ప్రవచింపదలచిన - వేదాంత

పరమైన ఆస్తికత్వ సిద్ధాంత ప్రతిపాదనకు తగిన ప్రాచీన స్వరూప స్వభావ విశేషములను సేకరించుట వానిలో కొన్ని శ్రీమద్రామానుజులు కాశ్మీరమునకు వెళ్ళి, బోధాయనముని వేదాంత సూక్తి వృత్తిని పరించి, శ్రీభాష్యమును రచించిరి. శ్రీ నగరమున సకల గ్రంథ సామగ్రి గల విద్యాస్థానమగు సరస్వతీ వీరమునకు విచ్చేసి, భాష్యాది గ్రంథ ప్రతుల నిచ్చిరి గొప్ప వాదము జరిగిన తరువాత అచ్చట పండితు లందరు ఆ గ్రంథములను శిరసా వహించి, త త్పీఠము నుంచిరి. అప్పటి పండితులు అంగీకరించిన గ్రంథములు మాత్రమే శ్రీనగరకోశ భండాగారమున నుంచుట వాడుక. అచ్చటి సరస్వతీ పీఠమందు శ్రీమద్రామానుజులకు శారదాదేవి స్రవ్యత్వమై, విశిష్ట ద్వైత వేదాంతపరమైన కఠిన ప్రశ్నల నన్నిటిని అడిగి, వా రిచ్చి సమాధానములకు మెచ్చి, వారికి 'భాష్య కాదులు' అను సార్థకనామ మిడినది.

శ్రీమద్రామానుజులు శ్రీవైష్ణవ దేవాలయములందు ప్రదిశము నిర్వహించు పూజా పురస్కార పద్ధతులందును గొప్ప మార్పుల ప్రవేశ పెట్టిరి. తిరుమల కొండపై శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి కోట లలో అనేక పర్యాయములు వేదాంత విషయములు ఉపన్యసించిరి స్వామి సన్నిధి కైంకర్యములను పునరుద్ధరించిరి. మైసూరు ద్వారమునముద్రమునకు రాజు - బల్లాలుడు, అతడు జైనుడు. శ్రీమద్రామానుజులు రాజసముద్రమున కేగి, వాదమున జైనులను ఓడించిరి శ్రీమద్రామానుజులు ఉపదేశించు అంశములు నిజ మని రాజుక విశ్వాసము గలిగినది శ్రీమద్రామానుజులు అతనికి పంచసంస్కార మొనర్చి, విష్ణువర్ధనుడని నామ మిడిరి. అహోబలము, మహారాష్ట్రము మీదుగ శ్రీమద్రామానుజులు ఉత్తర దేశమునకు వెళ్ళి, అచ్చటచ్చట విశిష్టాద్వైత సంప్రదాయమును ప్రబోధించిరి. గుజరాతులోని గిరిన

రను దత్తాత్రేయ తేత్రము, చ్చాంక, ప్రయాగ, కాశి, మధుర,
హరిచ్చాంకము, ఇవరిక్కాశ్రమము మున్నగు దివ్య స్థలములను సంద
ర్శించి, శ్రీమద్రామానుజులు తమ తరువాత శ్రీ విశిష్టాద్వైత సిద్ధాం
తము చక్కగ పరివ్యాప్తి నొందుటగాను 74 ఏకాధిపతులను
నియమించిరి

శ్రీ రామానుజ రచనలు

శ్రీమద్రామానుజులు తొమ్మిది సంస్కృత గ్రంథములను రచించి
యున్నారు ఈ గ్రంథములను గూర్చి గరుడవాహుని పండితుడు
తన 'దివ్య సూచితము' నం జొక శ్లోకమున శ్లోకమునియున్నాడు
చేచార్థ సంగ్రహము, చేచాంత దీపము, చేచాంత సారము,
శ్రీభావ్యము, భగవద్గీతా భావ్యము, 'శరణాగతి గద్య, శ్రీరంగ
గద్య, వైకుంఠ గద్య' అను గద్య గ్రంథములు, విశ్వ గ్రంథము -
శ్రీమద్రామానుజుల కీర్తిపతాకములని విలివియున్నవి

శ్రీమద్రామానుజులు - పరబ్రహ్మము

శ్రీమద్రామానుజుల రచనలు పెక్కు - మంగళ శ్లోకముతో
ప్రారంభ మగును "మంగళాదీని, మంగళ మహ్యని, మంగళాంతాని
కావ్యాని ప్రభవై" అను అభియోగ్యీత్రిని ఆనుసరించి, ఇది తేలము
శుభకరమగు ప్రారంభముతో గాక, భగవంతుని యెడల, ఆచార్యుని
యెడల, తమకుగల గొప్ప భక్తితాత్పర్యములను, గౌరవమును తెలియ
జేయుటకును, విషయమును మాత్రమూపముగ సంగ్రహముగ చెప్పట
కును ఉద్దేశింపబడినది ఇది - సంక్షేపముగ, శ్రీమద్రామానుజులు
పరబ్రహ్మ పరమైన సిద్ధాంత విశేషమును తెలియజేయుచున్నది
పరబ్రహ్మము అదిపురుషుడని, శ్రీమన్నారాయణుడని, ఆయన

సమస్త కల్యాణ గుణావహుడని, అజ్ఞానాది హేయగుణ రహితుడని, సమస్త చేతనాచేతనములకు ఆధారభూతుడని. ఇగ తన్నుప్రీతి లయాదులు ఆయన లీలా విసోదమని, నిత్య విభూతయందు తిరుమామణి మంటపమున ఆదిశేషుని పర్యంకముపై శయనించి, శ్రీ భూ నీళాది దేవేరులు, అనంత గరుడ విష్వక్సేనాది నిత్య సూరులు, సనక సనందనాది ఋషివర్యులు సేవించుచుండ, శోటిసూర్య ప్రభా భాస మానుడై, నిరతిశయానందమున తేలియాడుచుండునని శ్రీమద్రామాయల రచన లన్నింటిలో వర్ణింపబడినది.

శ్రీభాష్యమున -

‘పరబ్రహ్మము’ అను పదము పురుషోత్తముని తెలియజేయుచున్నది. ఆయన స్వభావతః దోష రహితుడు. అనవధికారిశయ కల్యాణ గుణ సహితుడు. అన్ని సంవర్పములందును బ్రహ్మ మను పదము బృహత్స గుణము కలిగియున్న దేనికై నను వర్తించునుకాని, దాని ప్రాధమిక విశేషార్థము - ‘నిరుపమానమైన దివ్యత్వమును, స్వరూపకత్వమును తదితరమహాగుణములు గలిగియున్న బృహత్త్వము’ అని. అట్టివాడే సర్వేశ్వరుడు. అందువలన, బ్రహ్మ మను పదము ప్రాధమికముగ అట్టి భగవంతుని ప్రత్యేకించి చెప్పటకు మూలమే ఊపయోగింపబడినది.

— (శ్రీభాష్యము : 1.1.1 షు 2.)

సేవాంత దీపమున -

పరమాత్మ జీవాత్మకు పూర్తిగ వేరైనవాడు ఎందుచేత ననగా - సమస్త దోష రహితుడై, ప్రత్యేకముగ కల్యాణ గుణములు కలిగి, జీవాత్మల, ప్రకృతియొక్క సర్వావస్థలయందును పరివ్యాప్త

మయియుండి, వాని కాధారభూతుడై, నియంతయై, శేషియై యుండువాడు.

— (వేదాంత దీపము - ప్రవేశిక : పుట.1.)

భగవద్గీతా భాష్యమున -

‘పరబ్రహ్మము’ అను పరమ పురుషుడు ఈసర్వజగత్తునకు సృష్టి స్థితి లయములను తన క్రీడగ కలిగియున్నట్టివాడు. సమస్త దోష రహితుడైనవాడు. కేవలము మంగళి ప్రదమైన స్వరూపము గలవాడు. తనకు స్వాభావికమైన, నిరుపమానమైన, ‘జ్ఞాన బలైశ్వర్య వీర్య తేజ శక్తులు’ అను వడ్డుణములే కాక, సమస్త కల్యాణ గుణ ప్రపూర్ణుడై, అనవధి కాతిశయముగ తేజరిల్లువాడు.

— (భగవద్గీతా భాష్యము 18 - 73, పుట 131)

ఈ విధముగా శ్రీమద్రామానుజులు కేవలము భగవత్త్వమునే కాక, మరెన్నో వేదాంత విషయములనుగూర్చి చర్చించి యున్నారు పరబ్రహ్మమునకు జీవునకు, పరబ్రహ్మమునకు ప్రకృతికి, పరబ్రహ్మము సమస్త-చరాచర వస్తు వితతికి శరీరియై యుండుట, పరబ్రహ్మముయొక్క అనతారములు, తనను ప్రార్థించు వారిని పరబ్రహ్మము కరుణించుటాది విశేషము లెన్నో సప్రకీరించి యున్నారు.

అంతేకాక, శ్రీమద్రామానుజులు తమ గ్రంథములలో వైవ ప్రార్థనను గూర్చి, భగవంతుడు భక్తునిపై జూపు అంతు లేనిదయ, ప్రేమను గూర్చి, భక్తులను తన సన్నిధికి చేర్చు కొనుటకై భగవంతుని కోరికను గూర్చి విశదీకరించి యున్నారు. అట్టి పరిచ్ఛేద మొకటి శ్రీభాష్యమందలి చివరి సూత్రమందు

కాంచనగుచున్నది. ముగింపునకు పూర్వము, వారు జీవుని స్వభావము పురుషోత్తమునిపై ఆధారపడియుండుటను, సంసారమునుండి ముక్తి నొందిన తరువాత జీవు డనుభవించు ఘనమైన గుణముల శాశ్వత త్వమును గూర్చిన సందేహమును వివరింపబూనిరి. కాని, ఒకవేళ ముక్తి నొందని జీవుని బ్రహ్మానందస్థితి పూర్తిగ భగవంతునిపై ఆధారపడినచో - సర్వతంత్ర స్వతంత్రుడైనందున, భగవంతుడు ముక్తి నొందిన జీవుని - తిరిగి సంసారబంధమునకు పంపునా? అను సందేహ నివృత్తి చేయవలసియున్నది. అందుకై వారు -

“శ్రుతుల ననుసరించి తెలియవచ్చినట్లు, పరమ పురుషు డొక డున్నాడు. ఆయన పేరే పరబ్రహ్మము. ఆయన దోషరహితుడై, పరి పూర్ణ మంగళ ప్రదమైన స్వభావము కలవాడు. ఈ జగత్తుయొక్క సృష్టి స్థితి లయములకు కారణభూతమైనవాడు. సర్వజ్ఞుడు, ఆయన సంకల్పము నిరాఘాటముగ నెరవేర్చబడును. తన నాశ్రయించిన వారిని ఊమించి, ప్రేమించగల ఉదారుడు అంతులేని దయగలవాడు అప్ర మేయడు. ఇంకను ఈ పరమాత్ముడు స్వామిభక్తిగల తన భక్తులచే పూజింపబడి, సంతోషించినప్పుడు, కర్మరూపమయిన అజ్ఞానమునుండి వారిని విడిపించి, సహజ జ్ఞాన రూపమయిన తన శుద్ధ సత్త్వమున ఆనవధికాతిశయానందమును పొందుటకు అనుమతించును. కాని, వారిని సంసారబంధమునకు త్రిప్పుడు.”

(శ్రీభాష్యము . 4.4. 21, 22 పుట 396)

అని వివరించియున్నారు. అందువలన, ముక్తి నొందిన జీవుడు తిరిగి సంసార బంధమునకు పంపబడడని తెలియుచున్నది. గీతా భాష్యమునందలి చాల భాగములందును బ్రహ్మము భక్తులు ధ్యానమునకు, శ్రీమకు అధీన మగు ప్రధాన విషయ మని విస్తరించబడినది.

“హృదయపూర్వకముగ నన్ను పూజించుటచేత, జీవుని అసాధారణమైన కోరిక నన్ను చూచుటకు ప్రేరేపించును. వారి కొఱకు జీవుడు కలిగియుండునట్టి ప్రేమతో కూడిన తీవ్రమైన కోరిక ఊణ కాలమైనను అతడు నా నుండి ఎడబాటును సహింపరానట్టిది. . . నా దివ్య రూపము అనంతమైన గుణములకు పెన్నిధి వంటిది. దివ్యమైన, ఆశ్చర్యకరమైన, నిత్యమైన, దోషరహితమైన, గుణములకు పెన్నిధి వంటిది. దివ్యమైన, ఆశ్చర్యకరమైన, నిత్యమైన, దోషరహితమైన, మహాద్భుతమైన ప్రకాశము, సౌందర్యము, పరిమళము, సుకుమారము, మనోహరత్వము, యావనము ఇత్యాది విశేషములచే సమీకృతమై, ఒప్పిదమై యుండును నా స్వరూప స్వభావము అవాఙ్మనసగోచరమైనట్టిది. నాయందు సాగిలబడువారిల బాధలను తొలగించువాడను. నన్నాశ్రయించువారికి అంతలేని ఓమాయుక్తమగు ప్రేమ సముద్రుడను.”

— (గీతా భాష్యము : ౧.47 పుట 61.)

“తైల ధారవలె అవిచ్ఛిన్నముగ నీ మనస్సును నాపై కేంద్రీకరింపుము. నేను సర్వేశ్వరేశ్వరుడను. నేను సమస్త కల్యాణ గుణములు గలిగియుండును. అపవిత్రమగు ప్రతి విషయమునకును నేను వ్యతిరేకిని. నేను సర్వజ్ఞుడను. నా ఆజ్ఞ ఎల్లపుడు నెఱవేర్పబడును. ఈ సమస్త జగత్తునకు నేనే ప్రధాన కారణము. పరబ్రహ్మమును నేనే. పరమ పురుషుడను నేనే. పుండరీక దళమువలె నా నయనములు పొడవై, శుద్ధమైనవి. నేను అమరిత్య ప్రేమామృత భవ సాగరమును.”

— (గీతా భాష్యము : ౨ . ౩4. పుట 88)

“నాపై మానసిక ఏకాగ్రతను పొందుటయందు వెంటనే విజయము సాధింపజాలనిచో - ఉపదేశాత్మకమయిన అభ్యాసము ద్వారా నన్ను పొందుటకు ప్రయత్నింపుము. సరిమాడ్కుతమైన నన్ను మననము చేయుచుండుటచే యీ అభ్యాసము.”

— (గీతా భాష్యము . 11 - 9 పుట 111)

ఈ విధముగా శ్రీమద్రామానుజులు - భగవత్తత్వమును చాల విస్తారముగ విశదీకరించియున్నారు ‘పరబ్రహ్మము ఎవరు?’ అను ప్రశ్నకు గీతా భాష్య ప్రారంభములోని ఉపోద్ఘాత వ్యాఖ్యానమును పరిశీలించిన, శ్రీమద్రామానుజుల పరమాత్మ సిద్ధాంతము తేటతెల్లము కాగలదు. తదితర గ్రంథములలోని ఏ భాగములందును వివిధ రూపముల నింత వివరముగ చెప్పినట్లు కానరాదు.

మొట్ట మొదట ఈ ఉపోద్ఘాతము రెండు భాగములలో వివరముగ నున్నట్లు గమనింపవచ్చును. మొదటి భాగము - భగవంతుడు మనుష్యులకు, బ్రహ్మది దేవతలకు భాగనార్చిన ప్రయత్నముల ద్వారా నైనను సమీపింపరానివాని చెప్పటతో అంత మగుచున్నది. రెండవది - పురుషోత్తముడు తనను అర్పించు భక్తుల దృగ్గోచర ప్రాంతములకు వారికి సమీప మగు రూపములో దిగి వచ్చి, తనంతట తానే సమీపింప దగినవాడై యుండునని తెలియజేయుబడినది. తరువాత, ఇప్పటివరకు, ఆ యా సందర్భములలో వివరించుచు వచ్చిన పురుషోత్తముని కల్యాణ గుణము లన్నియు రెండు సర్గములుగ విభజించి, మొదటి వర్గమున జ్ఞాన శక్తి బలై శ్వేర్య వీర్య తేజస్సులను భగవంతుని వక్షఃగుణములు కలిగి యున్నవి. రెండవ భాగమున - ‘దయ, సౌశీల్యము’ చెప్పబడినది. అట్లే - ‘సౌహార్దము, అనురాగము’ అను సంబంధిత గుణములు ఉదాహరింపబడినవి. సౌందర్య మనునది -

రెండు భాగములందును చెప్పబడినది. ఈ రెండు వర్ణములును శ్రీమద్రామానుజులకు తరువాలివారిద్వారా వివరముగ విశదీకరింపబడినవి.

ఏ దెట్లున్నను - ఉపోద్ఘాతములోని రెండు భాగములును పరబ్రహ్మమును నిర్దిష్టముగ పదములలో వివరించును. మొదటి భాగము - పరబ్రహ్మ నారాయణుడని, ఎల్లప్పుడు ఆయన శ్రీరేచితో దివ్య దాంపత్యము వహించియుండునని, శ్రీనైకులమున, సర్వోత్కృష్టమైన, నిరుపమానమైన సౌందర్యముతో - అద్భుతమైన దివ్య భరణములతో వలంకరింపబడి, భావింప శక్యముగాని శక్తియులేమగు ఆయుధములతో, నిరంతరము ఉపచారము చేయుచుండు దేవతలతో సేవింపబడువాడని చెప్పబడినది. ఈ పరమ పురుషుడు జగదుత్పత్తిలయుములకు కారణ భూతుడైనవాడని చెప్పబడినది. ఈ వ్యాపారము లేవల ప్రేరణచే, స్వీయముఖవైఖరిచే, ఆవశ్యకత లేకయే, నిర్దిబద్ధమైన ఉద్దేశ్యము లేకయే - ఆయన నిర్వహించుచు, ఐన, నిరంతరము మార్పుచెందునట్టి ఈ జగత్తు - పరమ పురుషుని స్వరూపమును ఎట్టి పరిస్థితియందును మార్పులేదని పేర్కొనబడినది.

ఉపోద్ఘాతములోని రెండవ భాగము పృథుకరింపబడిన గుణములతో కాక, భగవంతుని కర్తవ్యములను తెలుపుచున్న విధాయకములతో చక్కగ కూర్చబడి యున్నది. తన స్వభావమును పదిలక, తనను దర్శించి, ఆలంకరించి, పూజించుటకు వీలుగ, ప్రాణులతో కలిసి యుగం భగవంతుడు తిరిగి తిరిగి ఆవతరించుచున్నాడు. తనను పూజించి, అర్చించినపుడు - భక్తుల ప్రార్థనలను, ఇహలోక సంబంధమైన శుభములను పరవశింపజేయు ఈ లోకమునుండి ముక్తిని, మరి తన తోటి సంస్థమును ఆయన ప్రసాదించును. ఆయన శక్తివంత

మైన పరాక్రమ కృత్యము లన్నియు తత్క్షణము ప్రపంచమున దుష్టులనుండి విడిపించుటకై ఉద్దేశింపబడినది. ఆ పరాక్రమ కృత్యముల ప్రత్యేకోద్దేశ్యము మనుష్యుల హృదయములను బంధించి, ప్రబోధాత్మకముగ వారిని శరణాగతికి ప్రోద్బలించి, భక్తితో సరిపడుటకు వారిని జాగృత పరచి, వారు మోక్షమును సాధించునట్లు చేయుటయే అని తెలియజేయబడినది. మోక్షమునుగూర్చి పరమాత్మ ప్రబోధము, భక్తియోగమును గూర్చి ఆయన ఉపదేశము, ధర్మమును కాపాడుట - అధర్మమును తొలగించుట మొదలగు విశేషములు చక్కగ వివరింపబడినవి.

శ్రీమద్రామానుజులు

భగవత్స్వరూప స్వాధ్యాయ గుణములు

శ్రీమద్రామానుజుల భగవత్స్వరత్వ సిద్ధాంతమును పరమాత్మ యొక్క అయిదు నిరూపక స్వభావములు చేర్చినబడినవి. భగవంతుని సౌలభ్యమును తెలియజేయు ఇతర గుణము లన్నియు స్వరూపమునకు విరుద్ధమైనందున, వానిని వేరుచుంచనైనది. భగవత్స్వరత్వము ఇదివరకే తెలియజేయబడియున్నను, సామూహికముగ తీసికొనబడిన ఈ నిరూపక స్వభావములు, జీవాత్మలకు పరత్వముతో నున్న భేదమును తెలియజేయుచు స్పష్టముగ వివరింపబడినవి. ఈ అయిదు నిరూపక గుణములు ఉక్త్యానుసారముగ సర్వేశ్వరున కనువర్తించుచున్నను, ఇతర తత్త్వములతో సంబంధించినవి. శ్రీమద్రామానుజులు ఏక కాలమున పరబ్రహ్మ స్వరూపమును, మరి ఇతర తత్త్వములతో పరబ్రహ్మ సంబంధమును గూర్చి విచారించిరి.

శ్రీమద్రామానుజులు వేదార్థ సంగ్రహమున మొదట జీవాత్మ స్వరూపమును వివరించుచు, అది ప్రాకృత శరీరములతోను విలక్షణ

మైనదని ప్రాకృత శరీరములం చుండిన దానిని, జ్ఞానానంద లక్షణములే చెప్పచుండునని తెలిపిరి. జీవాత్మకు అంగిర్యామియై, పరమాత్మ విలసిల్లుచుండునని, తరువాత పరమాత్మను ఇట్లు నిర్వచించిరి.

“పరమాత్మడే విశ్వముయొక్క- సృష్టి స్థితి లయములకు సంసారమును పాలించుటకు ప్రధాన కారణము. ఇతర తత్త్వములకంటె ఆయన స్వరూపము విలక్షణమైనది. ఎందుచేత ననగా, సమస్త దోషములకు ఆయన వ్యతిరేకి. అపారిమైన మంగళమునకు ఆకరము, అనవధికాతిశయమైన, అసంఖ్యాకము లగు కల్యాణ గుణములు కలిగినవాడు. ఆయన ఉపనిషత్తులం దంతటను ‘సర్వాంతర్యామి’ ‘పరమాత్మ’ అను వివిధ పదములద్వారా తెలియబడువాడు, ఆయనయే భగవానుడైన నారాయణుడు - పురుషోత్తముడు.”

—(వేదాంత సారము - 6 పాద.)

ఇట జీవాత్మకు జ్ఞానానందములు స్వరూప గుణములని చెప్పబడినవి. అవే స్వరూప గుణములు పరమాత్మకు చెప్పబడియుండలేదు. కాని, జీవుల సమస్తమైన మూర్ఖులకు పరమాత్మయే ప్రధాన కారణమని నొక్కి-చెప్పబడినది. పురుషోత్తముడుకూడ అద్వితీయమైన స్వభావము గలిగియుండి, ఆత్మ అయియున్నందున, జ్ఞానానందము లను గుణములు కేవలము ఆయనచేత వహింపబడినవని తెలియుచున్నది. పురుషోత్తమునకు, తదితర వస్తువులకు(చేతనాచేతనములకు)గల ప్రధాన విలక్షణత్వము, స్పష్టాది వ్యాపార హేతువని పరిగణింపబడినది. కాని, ఈ ‘విలక్షణము’ అను పదము తరువాత ప్రత్యేకించి చెప్పబడినది. ఆయన అన్ని పదార్థములకంటె విలక్షణమైనవాడని చెప్పటకు - ఆయన పరిపూర్ణత్వమే కారణము. అంతే కాక, అమంగళము లన్నిటికి విరుద్ధమైనవాడై, సమస్త శుభములకు ఆకరమై, సమృద్ధివత్తయిన, అభిశయింపగాని అద్భుత స్వరూపములు గలవాడు అని విశ్వి

చెప్పబడినది. తరువాత నిర్వచన భాగము భగవన్నారాయణుడు 'పురుషోత్తముడు' అను ఉపనిషత్తులలో తెలియవచ్చు ప్రధానమైన నామావధిని పేర్కొనుచున్నది. ఈ నామములు మూడు ముఖ్యమైన గమనికలను సూచించుచున్నవి. భగవంతుడు చివరి సత్త్వము, ఆయనయే ఆత్మ, ఆయనయే పరము - పరమము - ఉత్తమము ఇక, ఆయన ఈ చివరి ప్రత్యేక లక్షణమే, ఆయన అన్ని తత్త్వములకన్న విలక్షణమైనవాడని సూచించుచున్నది. ఇట 'పరము' అనగా - (ఇతరము లకన్న) (శేష్త తమమైనవాడను అర్థమును వివరించుచున్నది.

“ఎవరినుండి సమస్త ప్రాణు లుద్భవించుచున్నవో, ఉదయించిన సమస్త ప్రాణులు ఎవరి వలన కాపాడబడుచున్నవో, నశించినప్పుడు తిరిగి అవి ఎవరిని చేరుచున్నవో, అది యంతయు నీవు చక్క-గ తెలిసికొనదలచితవా - అదియే బ్రహ్మము” అని, తైత్తిరీయ ఉపనిషత్తు (3-1-1)లో వివరింపబడిన విశేషమును ఆధారముగా చేసికొని శ్రీమద్రామానుజులు - 'వేదాంత సారము'న పరబ్రహ్మ స్వరూపమును వివరించిరి. ఛాందోగ్యోపనిషత్తులోని (6-2-143) సూత్రములు, శ్వేతాశ్వతిర ఉపనిషత్తులోని మూడు భాగములు, భగవద్గీతలోని ఒక శ్లోకము దీనినే విస్తరించుచున్నవి. “బ్రహ్మము జగత్తునకు కారణ భూతుడై, జీవాత్మలకు ప్రకృతికి భిన్నమయినవాడై, వానియై ఆధిపత్యమును వహించియుండువాడు” అనునది వీనిలోని సారాంశము. పరమాత్మ జీవాత్మలకు గల భేదమును శ్రీమద్రామానుజులు ఈ క్రింది విధముగ విష్ణుప్రపరచియున్నారు

‘నేను అస్థిరమయిన పదార్థములకన్నను, స్థిరమయిన జీవాత్మలకన్నను సర్వోత్కృష్టుడనై ఉండుట కారణముగ లోకమునందు, వేదములందు పరమపురుషుడుగా ప్రసిద్ధి కెక్కి యున్నాను.’

- (వేదాంత సారము, 1.1.1. పుట. 8)

శ్రీభాష్యమునందు బ్రహ్మముయొక్క నిరూపక స్వభావములు కొన్ని వివరింపబడియున్నవి.

ఈ సూత్రము బ్రహ్మము జగదుత్పత్తి స్థితి లయ కారకుడుగ తెలియజేయుచున్నది. 'సత్యం జ్ఞానం అనంతం బ్రహ్మ' అను సూత్రము బ్రహ్మయొక్క స్వరూపమును ఇతర గుణములనుండి వేరుపరచి చెప్పుచున్నది. ఇట 'సత్యము' అను పదము బ్రహ్మము యొక్క నిరుపాధి కత్వమును, మార్పు చెందునట్టి జడపదార్థములకు బ్రహ్మమునకు గల భేదమును, ప్రపంచమున జడ పదార్థములతో సంబంధించియున్న జీవులకును, బ్రహ్మమునకు గల భేదమును విశదీకరించుచున్నది. 'జ్ఞానము' అను పదము - శాశ్వతమైన, సంకోచము నొందని, జ్ఞాన పరిస్థితిని తెలియజేయును. ముక్త జీవుడు సంకోచము నొందునట్టి జ్ఞాన పరిస్థితికి, కొన్ని సమయములందు లోనగుచుండుటచేత, వానికి బ్రహ్మమునకు గల భేదమును విశదీకరించుచున్నది. 'జ్ఞానము' అను పదము శాశ్వతమైన, సంకోచము నందలి జ్ఞాన పరిస్థితిని తెలియజేయును. ముక్త జీవుడు సంకోచము నొందునట్టి జ్ఞాన పరిస్థితికి కొన్ని సమయములందు లోనగుచుండుటచేత, వానికి - బ్రహ్మమునకు గల భేదమును సూచించును. 'అనంతము' అను పదము - బ్రహ్మ స్వరూపముయొక్క అపరిమితిని, అనవధికతను, ఒక ప్రత్యేకమైన వాస్తవమైన స్వభావమును సూచించును. భగవత్స్వరూపము గుణమును కలిగియుండునది. కనుక, ఆయన అనంతత్వము ఆయన స్వరూపమున, మరి ఆయన తదితర గుణములందును స్థాపించబడినది. ఈ అనంతత్వమును గుణము - ముక్తులు, బద్ధులు అను జీవులనుండి, భేదము గల బ్రహ్మముయొక్క 'సత్యము, జ్ఞానము' అను పదములనుండి వారు వేరుచేయబడినట్లే, నిత్య జీవులును వేరుచేయబడినారు. ఎందుచేత

ననగా- వారి స్వరూపము, తదితర గుణములును, బ్రహ్మము యొక్క-
అతిశయింపరాని దివ్యత త్వమునకు సాటిరావు.

— (శ్రీభాష్యము : 1 - 1 - 2 . పుట. 108)

ఈ సందర్భమున శ్రీమద్రామానుజులు బ్రహ్మమునుగూర్చి ఉపనిషత్పరమయిన నిర్వచనమును వ్యాఖ్యానించుచు, మూడు విధములగు జీవులలో మొదటి వర్గమునకు చెందిన జీవులకు గూఢ మిచ్చుట కారణముగ, ప్రకృతి క్రమముగా ఒకదాని తరువాత ఇంకొకటి బ్రహ్మమునుండి వినియించబడినది. ఈ పరిస్థితియందు జీవులనుండి బ్రహ్మముయొక్క స్వరూపమును అనంతత్వమును పొందలేరని విదితమైనర్ప బడినది.

శ్రీమద్రామానుజులు సర్వవ్యాపియైన బ్రహ్మమును జీవాత్మ నుండి వేరుపరచి చూపుచు, జీవాత్మను అణువని వివరించిరి. జీవాత్మ యొక్క అణుత్వమునకు, పరమాత్మ యొక్క విభుత్వమునకుగల తేడాను శ్రీమద్రామానుజుల తరువాత ఒక ప్రధాన భేదముగ తీసికొనిరి.

‘సత్యం జ్ఞానం అనంతం బ్రహ్మ’ అను సూత్రమందు వివరింపబడకున్నను, ‘ఆనందము’ వారియొక స్వరూప గుణము వేరుగ వివరింపబడినది. బ్రహ్మమునకు ఇది అత్యంతావశ్యకమైనట్టిది. ఆనంద మనునది జీవాత్మకును అవశ్యకమైన స్వరూప గుణముగ పరిగణింపబడినది. శ్రీమద్రామానుజులు ఆనంద నిర్భరుడు అను అర్థముగల ‘ఆనంద మయుడు’ అను పేరు ప్రత్యేకముగ బ్రహ్మమునకు సంబంధించినదే కాని, జీవాత్మలకు సంబంధించినది కాదని నొక్కి చెప్పిరి. బ్రహ్మము ‘నిరతిశయ దశా శిరస్సో-భ్యస్యమానుడు, పరిమితానందమును, అపరి

మిత దుఃఖమును పొందు జీవాత్మకు ఈ ఆనందము సాధ్యము కాన ట్టిది, కాన, పరమాత్మకు మాత్రమే నెలవు' అని విప్పి చెప్పబడినది.

ఐదవ స్వరూప గుణము 'అమలత్వము' అనునది. బ్రహ్మమును గూర్చిన శ్రీమద్రామానుజుల పృథి వివరణమును, సాధారణముగ 'నిఖిల హేయ ప్రత్యసీకుడు' 'నిరస్త నిఖిల దోష గంధము గలవాడు' అను పదములు గలిగి యుండును. శ్రీమద్రామానుజులు అమలత్వమును ఈ క్రింది విధముగ నిర్వచించియున్నారు.

అమలత్వ మనగా - 'అపహత పాపమత్వమ్' 'అపహత కర్మ త్వమ్.' చెడనకు, కర్మకు లోబడకుండుట, జీవాత్మలు కర్మకు లోబడిన వారు. ఎందుచే ననగా - వారు కర్మానుగుణ్యమైన సుఖ దుఃఖములను అనుభవింతురు. అందువలన, జీవాత్మ కంటెను భిన్నమైన పరమాత్మకు మాత్రమే చెడనకు లోబడక యుండు స్వరూప గుణ ముండును. బ్రహ్మముయొక్క ఈ స్వరూప గుణమును ఆధారముగ జేసికొని ఏర్పడిన మరి కొన్ని శ్రుతి విహితమైన పేర్లు - 'ఇచ్ఛా ప్రపంచాధిపతి యైనవాడు, అందరికిని అంతర్యామియై యుండువాడు' అనునవి.

— (శ్రీభాష్యము . 1 . 1 . 21. పుట. 138.)

ఈ విధముగ పరమ పురుషుడు 'నిఖిల హేయ ప్రత్యసీకుడై, జీవాత్మ కంటెను సర్వ విధముల విలక్షణమైనవాడై తనరారునని తెలియ జేయబడినది భగవంతుడు నిత్యవిభూతీయందు వేంచేసి యున్న వ్పడును, తన భక్తులను కాపాడుటకై ఎత్తిన అవతార రూపము లందును నిర్మలాశృతిగలవాడు. జీవాత్మలో విరాజమానుడైన పరమాత్మ శరీరమునకు గలుగు సుఖ దుఃఖముల ననుభవించడు. 'అపహత పాపమత్వమ్' అని చెప్పటచే. జీవుని సుఖ దుఃఖములు అతని కర్మ

ఫలమై యున్నందున, తేవుని ఏ కర్మనును భగవంతుడు లోను కాడ విస్మయింపబడినది.

జగత్తునందలి సాధారణ బ్రహ్మ స్వరూపమునుగూర్చియ ఇదియే చివరి నిశ్చితాభిప్రాయముగ వ్యక్తికరింపబడినది.

“సంకోచ వ్యాకోచముల నొందు ఘటాది వివిధ వస్తువులంద జాతము విడి విడిగా అవరించియున్నను, వాని ఆసంపూర్ణతలంద అది తన యంతట తానే తాకుటలేదు. వివిధ పరిమాణములుగఁ జలకాయములపై నూర్చుడు ప్రకాశించుచు కనుపట్టుచున్నను, వాన హెచ్చు తగ్గులవలన అదియు తాకబడుటలేదు. అదియే విధముగ వివిధాకారములు గల ప్రాణులందును, భూమి యుదలగు కొన్ని పదార్థములందును, తదితర జ్ఞానులందును, వారి సంకోచ వ్యాకోచాది ఆసంపూర్ణతలచే స్పృశింపబడినీ, అన్నిటియందును ఉపస్థితుడయి యున్నను, ఎరిమాత్మి తన అనంత కల్యాణ గుణములను ప్రసాదించ జేయుచు, ఆసంపూర్ణ మను స్వల్ప గంధముచే నై నను స్పృశింపబడదు. నీటిలో లేనందున, నీటిలో ప్రతిబింబించిన సూర్యుడు నీటిలోని ఆసంపూర్ణతల చేత మార్పును చెందజేడు. పరమాత్మ వాస్తవముగా భూమియం దుండును కాని, సూర్యుని ప్రతిబింబముతో నొక సాదృశ్య మున్నది. ఆసంపూర్ణతలచేత మార్పును చెందక, నీటిలో ప్రకాశించిన సూర్యునివలె, పరిమాత్మ పృథావమునూడ ప్రత్యేకముగ అన్ని ఆసంపూర్ణతలకు వ్యతిరేక మైచట్టిది. అందువలన, ఇతరుల దోషము లలో పాలుపంచుకొను నిమిత్తము ఏమాత్రము ఆయనకు లేకయే, పరమాత్మ భూమియం దుండును.”

— (శ్రీరామ్యము . 3 - 2 - 20 పుట. 311)

నే రోక సంనిర్యమున శ్రీమద్రామానుజులు భగవంతుని నిర్మలత్వమునుగూర్చి, సూక్ష్మమైన నిశ్చితాభిప్రాయము నిట్లు వెల్లబెట్టిరి.

జడ పదార్థము లన్నియు (ప్రాథమికముగ) హేయమైనవి కావు. కర్మానుగుణ్యమైనవాని పనుల వ్యభావము పనుసరించి, ఒక వస్తువు శేవలము పరమ పురుషుని సంకల్ప ప్రభావమున, ఒక మనుష్యుని కొక సందర్భమున కష్టమును, వేరొక సందర్భమున సుఖమును, ఒక మనుష్యుని కొక సందర్భమున సుఖమును, వేరొక సందర్భమున కష్టమును కలిగించును అందువలన, జీవాత్మ కర్మకు లోపయ్యున్నందున, ఆ యా పదార్థములతో, జీవాత్మ సంబంధము పాప పంకిల మగును. కాని, పరమ పురుషుడు తుదకు తాను వశీకృతుడయి యుండుటచేత, పనుస్త వస్తువులపై ఆధిపత్యము చెల్లించుచుండుటచే ఈ సంబంధము అయిన కొక లీలమై, వివేదమును తెలియజేయును."

— (శ్రీభాష్యము 3 . 2 . 12 ప . 308.)

అనులక్ష్మమును గురించి ఈ అవగాహనయే శ్రీమద్రామానుజుల సిద్ధాంతము. ఒకజేత మనకు దివ్యమైన కను లుండి చూడ గలిగినచో - విశ్వమే భగవంతుని శరీరము, అయిన సర్వోత్కృష్టమైన సరాజ్యము, ప్రత్యక్ష లీలావిభూతి.

శ్రీమద్రామానుజులు - భక్తి

వేదార్థ సంగ్రహములోని చివరి మూడు భాగములు భగవంతుడు సర్వోత్కృష్టమైన రూపము గలిగియున్నవాడని, వేదములు ఆహారుషేయములని, భక్తియే భగవంతుని గూర్చిన ఒక ప్రత్యేక జ్ఞానమని, భగవంతునకు చేయు సేవ యని, సేవకత్వ మనియు నిర్ధారించి చెప్పుచున్నవి. శ్రీభాష్యములోని ప్రథమ సూత్రమునందలి లఘు సిద్ధాంతముకూడ భక్తి విశేషము నిట్లు తెలియజేయుచున్నది.

“కర్మ సంచితమున కలిగిన అజ్ఞానమును పోగొట్టుకొనుటకు వేద సూక్తుల పరిజ్ఞానము కాని, సత్యమును బుద్ధివిశేషముచేత తెలియుటవలనగాని సరిపోదు. ఏ జ్ఞానమునకు కర్మను వినాశ మొనర్చి, అజ్ఞానమును తొలగించునట్టి శక్తి కలదో - అదియే జ్ఞానము. అది భ్యాసముతో, భక్తితో అనన్యమైనట్టిది. యజ్ఞములు, దైవభక్తిపరమైన క్రతువు లన్నియు బ్రహ్మముయొక్క భక్తియుతమైన జ్ఞానమును కలిగించుటకే ‘జ్ఞానము’ అనునది బ్రహ్మమును చేరుకొనుటకు ఆధారము. జీవితమున వివిధ దశలకు విధింపబడిన కర్తవ్యములు, కర్తవ్యముల క్రమార్థమైన విమర్శనము, ఆ కర్తవ్యముల నుండి కావలసిన వాని స్వభావమును కనుగొనుట మరియు ఆ కర్తవ్యముల అనిత్యత, పరిమితి మొదలగున వన్నియు పరబ్రహ్మమునుగూర్చిన క్రమబద్ధమైన విమర్శకు పూర్వము అత్యావశ్యకమైనవిగ యేర్పడును.”

— (శ్రీభాష్యము 1.1.1 పుట 1)

శ్రీమద్రామానుజుల దృష్టిలో కర్మ నెక్క-వ చేయు మతపరమైన కార్యములద్వారా, కర్మ ప్రభావము సశింపజేయబడజాలదు, ఐనను కర్మను, అజ్ఞానమును సశింపజేయుటకు మార్గము నొడగూర్చు సాంఘిక, మతపరమయిన విధులను, విధులవలె ప్రయోజనమును అపేక్షింపక) ఆదరించుట ఒక విధమయిన భక్తి అభివృద్ధి చెందుటకు ఆవశ్యకమైన నిబంధన అయినట్లు వారు భావించిరి భక్తిని గూర్చిన శ్రీమద్రామానుజుల ఉద్దేశ్యములు కొన్నిటిని గీతార్థ సంగ్రహమును దృష్టియందుంచుకొని, ‘వాన్ బుటెనెన్’ మహాశయుడు ఈ క్రింది విధముగ వివరించినాడు -

“శ్రీ యామున, శ్రీమద్రామానుజు లిరువురును జ్ఞాన కర్మ యోగములు :- వాని సంబంధ మేమై యున్నను, కేవలము సమా

యత్త పరములగు గంగములని, అవి ఆత్మను ధ్యానించుటకు తప్ప, భగవంతుని పొందుటకు తోడ్పడ వని భావించిరి. భగవంతుడు కేవలము భక్తి ద్వారా పొందగలడు. అందులకు ముందు తెలిపిన జ్ఞాన, కర్మలను శిక్షణలు అత్యంతావశ్యకమయిన సాధనములు. ఈ సిద్ధాంతమే గీతాసార మని ఉరువురును సమ్యక్తించిరి శ్రీమద్రామానుజుల పెక్కు అభిప్రాయములు శ్రీ యామునుల గీతార్థసంగ్రహమునుండి నేరుగ పొందినట్లు తోచుచున్నది ఉదాహరణకు - ఆ క్రియలు, ఆచారి సుబంధమైన క్రియలు భగవంతుని పొందుటకు ఉపయుక్త మగును. భక్తులు మూడు విధములు. 1. విశ్వరూఢులు (2) కైవల్యార్థులు (3) జ్ఞానులు. కాని, చివరివారుమాత్రమే భగవంతుని పొందుదురు

అందువలన, బ్రహ్మముయొక్క ప్రధానమైన స్వభావము జ్ఞానమనియే తెలియుచున్నది. బ్రహ్మముయొక్క స్వభావమునే కాక, స్వరూపమునుగూడ తెలియజేయుచుండుటచేత, 'జ్ఞానైకస్వరూపము' అని తరచుగ వాడబడుట, కాంచనముచున్నది. బ్రహ్మముయొక్క జ్ఞానైక స్వరూపమాను వర్ణించి చెప్పటకు 'ఆనందము' అనునది మరియొక మార్గము. కనుక, జ్ఞానమువలెనే, జ్ఞానముతో కలిసి ఆనందము కూడ భగవంతుని స్వరూపమని తెలియనగుచున్నది. అందుచేతనే పరమ పురుషుని తరచుగ 'జ్ఞానానందైకస్వరూపుడు' అని వర్ణించి చెప్పట కనిపించును.

శ్రీమద్రామానుజులు గీతాభాష్యమునందు భక్తిని గూర్చి వెలువరించిన అభిప్రాయములే శ్రీభాష్యమునందును వ్యక్తీకరింపబడినవి. కాని, గీతాభాష్యమున నిరంతర భగవత్ప్రతిపాదికములగు, భక్తిపరమైన, మనోభావన మైన, మనోభావపరమయిన ఆకారములను ప్రేమించుటకు వారు ఇష్టపడినట్లు విదిత మగుచున్నదని వాన్ బుకనెక్ మహాశయుని అభిప్రాయము.

శ్రీవైష్ణవ మతస్థులగు బాలికి నిత్య పారాయణ గ్రంథరాజములుగ శ్రీమద్రామానుజుల గద్యత్రయ గ్రంథములు ప్రధాన స్థానము నలంకరించియున్నవి. శరణాగతి గద్య - భక్తులు భగవంతుని శరణు వేడుటను గూర్చి వినరించును. శ్రీమద్రామానుజులు మొట్టమొదట తెలియ పిరాట్టి యగు శ్రీదేవికి శరణాగతి చేసి, దయను వేడి, భగవంతుడగు నారాయణుని శరణు పొందుటకు ఆశీర్వదించుచుని ప్రార్థించుడు. భగవన్నారాయణుని సంస్తుతించుచు, శ్రీమద్రామానుజులు తమ అపంగ్యాశము లగు దోషములను మన్నించుటకు, గీతా శాస్త్రమున తెలియజేయబడిన మహా భక్తునిగ జేయుటకు తమలో పరభక్తి, పరజ్ఞానము, పరమ భక్తులు ఉల్లసిల్లుపట్లు ప్రసాదించుటకును వేడుచురు. శ్రీరంగ గద్యమున తమను నిత్య కింకరులుగ స్వీకరించి అనుగ్రహించుటగాను శ్రీరంగనాథుల పాద పద్మములకడ ప్రోతము యొక్క చేయుచు ప్రపత్తి చేయుదురు వైకుంఠ గద్యమున శ్రీ మహా విష్ణువుల నిత్యవిభూతి యగు వైకుంఠ వర్ణన మున్నది అందు ప్రతి ఒక్కఁడును భగవంతుని శరణు వేడిన పిమ్మట, ప్రతి దినమును క్రమముగ ధ్యానించుచుండవలెనని చెప్పబడినది.

వేదాంతసంగ్రహము చివరి భాగమున 'భక్తి' అనగా - ఒక విధమైన ప్రీతి యని, ఈ ప్రీతియే జ్ఞాన మనియు చెప్పబడినది. ఇందు 'అనందము' కూడ భాసించుచున్నది.

"జ్ఞానము అనందింపజేయు ఉద్దేశ్యము కలది, అనందకరమైనది, స్వయముగ అనందమైనది, సుఖకర మైనది. బ్రహ్మమునకు గాక, ఇతర ఉద్దేశ్యములై కూడుకొనియున్న జ్ఞానానందములు పరిమితములు. కాని, బ్రహ్మము కొలది ఏర్పడిన ఈ సుఖానంద స్వభావముగల జ్ఞానము అనంతమైనట్టిది, కాశ్యకమైనట్టిది. బ్రహ్మమే 'అనందము' అనునది ఈ సూత్రార్థము అని తెలియజేయబడినది.

— (వేదాంత సంగ్రహము . పాఠ . 142)

శ్రీమద్రామానుజాలు పరత్వము - సౌలభ్యము

శ్రీమద్రామానుజాలు 'సౌలభ్యము' అను పదమును ఉపయోగించి యుండలేదని, కొన్ని సందర్భములలో మాత్రమే 'పరత్వము' అను పదమును ఉపయోగించియున్నట్లు విజ్ఞుల అభిప్రాయము. ఇతరు, వారి రచనలను వ్యాఖ్యానించినవారు, ఇతర పదములలో వారు తెలియజేసిన సిద్ధాంతపరిమయిన ముఖ్యోద్దేశములను, ఈ రెండు ప్రత్యేక పదముల యందు వ్యక్తికరించుటలో కృతికృత్యులయిరి,

'పరత్వము' అను పదము శ్రీ భాష్యమున మాడు నాలుగు తదవలు ఉపయోగింపబడినది. ఈ సూత్రములద్వారా శ్రీమద్రామానుజాలు ఖండింపదలచిన ముఖ్యాంశము 'పరత్వము' కంటెను 'పరతరము' ఉన్న దను విషయము. అందువలన, వారు దీని ఆర్థము పురుషోత్తముడు, 'ఇతర పస్తుత్రు లేవియు పురుషోత్తమునకు సాటి రావు' అని వివరించిరి. అదియే విషయమును ఇంకను వి శ్లేషించుచు వారు - 'అందుచేత పరత్వమనునది సర్వజ్ఞుడు, అశోచరుడు, పురుషోత్తముడు, అయిన నిజముగ పరాత్పరుడు' (శ్రీభాష్యము ౩-౩-౧౬, పుట 816) అని స్పష్టీకరించిరి. 'పర' 'పరమ' 'పరతర' అను పదములు పెక్కు తదవలు ఉత్కృష్టార్థముననే ఉపయోగించి యున్నను, కొన్ని సందర్భములందు 'ఇతరము కంటెను' అను ఆర్థమం దుపయోగించి యున్నారు. మరికొన్ని సందర్భములలో - 'పరతర' 'పరతరత్వం' అను పదములు ఉపయోగించుచున్నట్లు శ్రీమద్రామానుజాలు పురుషోత్తముని ఒకటిగాని, అనేకములు గాని పరిమాణములు వివరించి యున్నారు. గీతలోని 'మత్తః పరతరంనాస్తి' (7-7) అను శ్లోకమునకు సారి వ్యాఖ్యానము వలన ఈ విషయము మరింత స్పష్టమగుచున్నది.

అన్ని వస్తువులకు కారణమైన ఉభయ విభూతులకును నేను హేతువును. ప్రకృతి వస్తువులకు శేషిణులయి యున్న బుద్ధి గలవారికిని నేనే శేషిని, నేను పరతరుడను. అదియే విధముగ సర్వ జ్ఞానమును సృజనాత్మక శక్తియ, అనంతమైన బలమును గుణములను గలిగి యున్నందున, నేను పరతరుడను అంతే కాక, నా కంటెను అట్టి గుణములు కలిగి, విలక్షణమైన, పరితర మేదియ లేదు."

— (గీతా భాష్యము 7 - 7 పుట. 64)

వేదార్థ సంగ్రహమునందును శ్రీమద్రామానుజులు 'పరత్వము' అను పదమును అనేక పర్యాయములు ఉపయోగించి బ్రహ్మ శాది దేవతలపై పురుషోత్తముని పరత్వమును స్థాపించి యున్నారు. పరబ్రహ్మ మెవరు? అను ప్రశ్నకు శ్రీమద్రామానుజులు ఈ క్రింది విధముగ సమాధాన మిచ్చియున్నారు.

"బ్రహ్మ పరమ పురుషుడు కాదు. కాని, భగవన్నారాయణుడు విష్ణువు, విశేష శారీరక రూపమున నున్నవాడు" అని చెప్పి, "ఈయనను మించిన పరత్వము ఏదీయు, శక్తిమంతమైన సృష్టికి కారణ మగు ప్రధాన పదార్థము లేదు" అని విశదీకరించిరి.

.. (వేదార్థ సంగ్రహము . 87. 101 - 104)

ఇక సౌలభ్యము అను పదమును గూర్చి విచారించినపుడు, శ్రీమద్రామానుజులు ఈ పదమును ఉపయోగించకుండుట మిక్కిలి ఆశ్చర్యమును కలిగించును. 'సులభము' అను విశేషణమానుండి, 'సౌలభ్యము' అను జాతినామవాచకరూప మేర్పడినది. 'సులభముగ పొందదగినవాడు' అని దాని అర్థము భక్తుల వ్యక్తిగత సంబంధముల సందర్భమున, ఆ పదమునకు - 'సులభముగ చేరదగినవాడు, సమీపింప దగినవాడు' అని అర్థము. 'సులభము' అను విశేషణ రూపము

వైసను శ్రీమద్రామానుజులు అరుదుగా ఉపయోగించుటే కాక, భగవద్వర్ణన సందిగ్ధమున దాని నుపయోగింప లేదు.

గీతలోని (8-14) శ్లోకమును వ్యాఖ్యానించుచు శ్రీమద్రామానుజులు 'సులభము' అను పదమును ఉపయోగించియున్నారు, ఎవరు ఇతర పదార్థములను గూర్చి అలోచింపకనన్న నింతిరము జ్ఞప్తియందుంచుకొందురో, అట్టి నిష్కల యోగికి నేను 'సులభుడను.' భగవంతుని చేరుటకు గల నిగూఢ రహస్యమును శ్రీమద్రామానుజులు వ్యాఖ్యానములు వ్యక్తీకరించుచున్నవి. వారు-'సులభము' 'సౌలభ్యము' అను రెండు పదములను వదలి వేయుటకు కారణము - అవి భగవత్స్వభావమును, భగవంతుని పొందుటకు గల మార్గములను దురవగాహ మొనర్చుటకు దారితీయుననియే తప్ప, వేరు కాదు.

శ్రీమద్రామానుజులు

శేషి - శేష సంబంధము

శ్రీమద్రామానుజులు వేదాంత శాస్త్రమున శేషి - శేష సంబంధ భావ మనునది ఒక ప్రధానమైన ఉద్దేశ్యము. శ్రీమద్రామానుజులు శేషి - శేష పదములను కొన్ని ప్రత్యేక సందర్భములందువలె తరచుగా ఉపయోగించుచున్నను, వానిని తెలిసికొన్నచో దేశాత్మ సంబంధ విషయము అవగతియు కాబాలదు.

'శేషము' అను పదమునను 'మిగులు' అని ముఖ్యార్థము. మరి మొక పురుషత్వార్థము 'సహాయ' 'సహాయకమైనది' అనునది. కర్మమీమాంసమందు ఈ అర్థముననే, సహకారియైన (ఒక దానితో చేరిన సహకరణము) అని అనగా - ఇతరమునకు ఉపయుక్తమైయుండి చేరియుండు భాగము అని, 'శేషి' అనగా - ఇతర మూలవస్తువుచే

సహకారము యున్న ఒక ప్రధానమైన మూల వస్తువు - (వేదా సం. సారా. 121. పు 274.) అని వివరింపబడినది. కృష్ణదత్త భరద్వాజు లను పండితులు - 'శేషము' అనగా - ఇతిరమునకై ఏర్పడియున్న వస్తువని, అట్టి వస్తువు కొఱ కేర్పడియున్నదే 'శేషి' అని వక్కాణించిరి. (Panisodhy p. 111) ఏదే ఈ రెండు పదములను నిర్వచించుచు - 'శేషము' అనునది ఒక పొందబడిన వస్తువు అనియు - 'శేషి' అనగా, అనుభవించువాడు (భాక్త అయినవాడు) అనియు తెలిపిరి

(శ్రీమద్రామానుజులు తమ వేదార్థ సంగ్రహమున ఈ రెండు పదముల విశిష్టార్థమును ప్రతిపాదించునపుడు, ఏది ప్రధానవిషయమో ఏది అప్రధాన విషయమో వినరించిరి,

“శేష - శేషి సంబంధ మనునది ఏ స్థితియందైనను ఈ అర్థము నిచ్చును. భగవంతునకు స్రవ్యమైన కైంకర్య మొనర్చుటయందే సమస్త సదార్థముల శేషల స్వరూప ప్రాధాన్యత విలసిల్లుచుండును. తను ఉనికియందు సమస్త సదార్థములు భగవంతునకు శేషభూతమై యున్నవి. అందువలన, ఆయనయే సమస్త సదార్థములకు యజమాని, శేషియైనవాడు సూక్తిములందు ప్రకటించబడినట్లు, ఆయనయే సమస్తమునకు వశియైనవాడు స్రభువు, ఈజగత్తునకు పతియైనవాడు.”

— (వేదార్థ సంగ్రహము . ప్రారా . 121. 122 పుట 274)

(శ్రీమద్రామానుజుడు ఈ సంవర్థమున, స్వామి (యజమాని) శేవక (భృత్య) సాదృశ్యమును చెప్పుటయే కాక, దానిని భగవంతునకు, ఇగత్తునకు అన్వయించి చెప్పిరి. భగవంతుడు సమస్తమునకు యజమాని, పతియును. సమస్త జీవరాశి అంతయును ఆయనకు

భృత్యులు. యజమానితో పోల్చి చెప్పబడిన ప్రధాన పురుషుడు శేవలము తన భృత్యుల క్రియవలన మాత్రమే ప్రయోజనము పొందువాడు కాక, తన భృత్యుల ప్రయోజనము కొఱకును పాటుబడు నను విషయము శ్రీభాష్యమున విశదీకరింపబడినది. వేదార్థ సంగ్రహమున శేషియైన పరమార్థికు, శేషుని చేతి కైంకర్య మొనర్ప (సంసేవింప) బడుచుండునని పరిమార్చి ప్రయోజనమునకే శేషు డుండునని వివరింపబడగ, శ్రీభాష్యమున శేషి అయిన పరమాత్ముడును శేషునికి ప్రయోజనము కలిగించునని చెప్పబడినది.

శ్రీరామానుజుల ఆనుయాయుల దృష్టిలో - ఈ రెండవ అభిప్రాయము గొప్ప ప్రాధాన్యతను నహించినది. పరమ పురుషుడగు శేషియొక్క ౪ ద్వంద్వము శేషుని కాపాడుటయే అను అంశముపై ప్రపన్నునకు మోక్షమునందు గల విశ్వాసము ఆధారపడి యున్నది. శ్రీ వేదాంత జేళికులు 'రిహస్య త్రయ పారము' అను గ్రంథమున ఇదియే విషయమును గూర్చి చర్చించుచు, 'ఈశ్వరుడు తనకు దాన భూతు లగువారి నందరిని రక్షించుటకు శక్తి కలిగినవాడు, రక్షించును గూడ. కాని, చేతనునకు తనను తాను రక్షించుకొను శక్తి లేదు, నియంత, నశియైనవాడు. నిరుపాధిక శేషుల ఉనికికి కారణభూతుడై, వారి ఉనికి నిరుపాధికముగి తన ఆధిపత్యమునకు లోనై యుండుటచేత వాస్తవముగా తనకు తెందిన బలహీనులగు వారిని కాపాడుట - బలవంతుడిగు యజమానిగ ఆయన బాధ్యత. అయినను, ఈశ్వరుడు తన రక్షణను పొందుటకై జీవుడు ఏదియో యొ, దిప్రాయమును అనుసరించిన తరువాతనే అతివిధి రక్షించుటకు నిశ్చయి చును' అని వివరించియున్నారు. శ్రీవైష్ణవ సంప్రదాయమును అనుసరించి భగవంతుడు తనపై ఆధారపడినవారి నందరిని రక్షించుటకు నిర్బంధ

మేర్పడకున్నను, స్వభావతః తనకు ప్రపత్తి చేసినవారి నందరిని తప్పక ఆయన కాపాడగలడనియు, తరువాత క్రమముగా తనకు తప్పక శేష భూతులయిన ప్రాణు లందరిని కాపాడగలడనియు సంభాషింపబడినది.

తమ రచన లన్నింటియందును శ్రీమద్రామానుజులు శేష - శేషి సంబంధమును వివరించుచున్నను, వేదార్థ సంగ్రహమున ఈ విషయమును విస్తరించినంతి విశేషముగ ము రే గ్రంథమునందును వివరించి యుండ లేదు.

శ్రీమద్రామానుజులు - ప్రపత్తి, రక్షి

శ్రీమద్రామానుజుల గవ్యత్రయ గ్రంథము ప్రపత్తి సిద్ధాంత మును విపులీకరించుచున్నదని విజ్ఞులు సంభాషించిరి. జీవుడు మోక్షము నత్తె జ్ఞాన, భక్తి, ఉపాయములను అనుసంపబడకున్నను, కేవలము తనను తాను భగవ దర్పిత మొనరించుకొని 'ప్రపత్తి' చేసి యున్నచో కాపాడబడునని తెలియజేయబడినది

శ్రీమద్రామానుజులు వ్యాఖ్యానించి చెప్పిన ప్రపత్తి ముఖ్య సూత్రము భగవద్గీత చరమశ్లోకముపై (18 - 66) ఆధారపడి యున్నది. వారు చరమ శ్లోక వ్యాఖ్యానము ద్వారా ప్రపత్తిని చక్కగ వివరించిరి. 'సర్వ ధర్మాన్' అను పదమును వ్యాఖ్యానించుచు ఇంతకుమున్ను బోధింపబడిన కర్మ, జ్ఞాన, భక్తి యోగములందలి 'ఫల మును' అని చెప్పబడినది. అనగా - ఆ యో ధర్మములను నడలివేయరా దనియు, భగవత్ప్రీతికై వానిని ఆచరించుచునే ఉండవలె నినియు, వదలి వేయవలసినవి కేవలము కర్మలవలనగలుగు ఫలములనియు తెలియజేయ బడినది. భగవంతుడే 'ఉపాయము - ఉపేయము' అని విశ్వసించి, శరణువేడుట ప్రశస్తమని చెప్పుచు, ఆవిధముగ భగవంతుని శరణువేడి

పూజించు భక్తులకు - ఆయన, తనను చేరుకుండ నిరోధించువారి పాపములనుండి వారిని విడిపించి, మోక్షమును ప్రసాదించునని వివరించిరి.

‘సర్వ ధర్మాన్’ అను పదమునే వే రొక చోట, మరియొక విధముగ వ్యాఖ్యానించుచు శ్రీమద్రామానుజులు - ‘పాపములను పొగొట్టునట్టి ప్రాయశ్చిత్తార్థమైన క్రియలు’ అని, ఆ పాపములను పొగొట్టుటకు దూపొందింపబడిన క్రియలును అసంఖ్యాకములనియు, వానిని నెరవేర్చుట కష్టమనియు, జీవితము స్వల్పకాలికమైనందున, అట్టి ప్రాయశ్చిత్తార్థమైన క్రియలను అభ్యాస మొనర్పవలదనియు, అందుకు బదులు భగవంతుని ఆశ్రయింపుమని శ్రీకృష్ణభగవానుడు అర్జునునకు ఉపదేశించెను. భక్తియోగము ననుసరింపకుండ అడ్డగించు పాపములను సహితము తొలగించెదనని భగవానుడు సెలవిచ్చును.

శ్రీ యామునుల గీతార్థ సంగ్రహము 18 అధ్యాయములో 22 - శ్లోక తాత్పర్యమునే శ్రీమద్రామానుజులు తమ మొదటి వ్యాఖ్యానమున అనుసరించునట్లు విజ్ఞులు భావించిరి. ఇందు చివరి ప్రసంగము జ్ఞాన ధర్మమైన ఈశ్వర కర్మత్వతాబుద్ధిని వివరించుచున్నది. గీతాభాష్యమునం దంతటను శ్రీమద్రామానుజులు ఈ విషయమునే నొక్కొక్క చోట చూపించియున్నారు. కాని, వారు మోక్షమును పొందుటకు కర్మసంబంధమైన మానవ ధర్మము లన్నిటి అనువర్తనమును గూర్చి వివరించిరి.

‘ఈ విధమైన ఆరాధన లన్నియు కొనసాగించవలసినదే కాని, మోక్షమును పొందుటకు ఇవి యన్నియు అప్రధానమైన ఉపాయములు. ఎందుచే నన, భగవంతు షొక్కడే ఉపాయము, ఉపేయము, ఆయనయే ఆరాధింపజేయువాడు , ఆరాధింపబడువాడు. ప్రపత్తి అనునది భక్తికి మరుగ చెప్పబడినది కాదు. కర్మజ్ఞాన భక్తులకు ప్రాధాన్య

మీయక, భగవంతుని కర్తవ్యమునందే సంతృప్తిని గలిగియుండి, భక్తుడు తన అయోగ్యతను చాటుచు, నిరంతరము భక్తిని ప్రకటిక రించుటయే 'ప్రపత్తి' అని, జాన్ బ్రెయిట్స్ కాఫ్టీక్ మహాశయుని అభిప్రాయము. ప్రపత్తి ఒక భక్తికార్యమనియు, తద్వారా ముక్తిని తప్పక పొందవచ్చుననియు శ్రీమద్రామానుజుల తరువాత వ్యాప్తి లోనికి వచ్చినది. తరువాతి తరువాత, ప్రపత్తికి వేరు వేరు నిర్వచనము లిచ్చి, వేరు వేరు విధములుగ ఆచరింపవచ్చుననియు చెప్పబడినది. ఐనను, శ్రీమద్రామానుజుల ప్రపత్తి సిద్ధాంతము తరువాత కాలమున విస్తృతమైన అవగాహనకు ఆధారమైనది శ్రీమద్రామానుజులు మౌలికముగా భగవద్గీతను విశదీకరించుటయందును, నిగూఢపరచుటయందును శ్రీ యామునాచార్యుల ననుసరించి, మానవుని మతపరమైన ప్రయత్నము లన్నియు మోక్షమును పొందుటకు సాధనము లని, సంబంధము కల్పించి చెప్పిరి. అందువలన, భగవంతుడే మరుఘ్యునికి ముక్తిని ప్రసాదించునని నమ్మి, నిరంతరము సంతోషాంతరంగుడై, నామస్మరణ మొనర్చుచు, వినయ విధేయతలతో సేవా పరాయణత గలిగి, ఉపకరించువాడై ప్రసన్నుడని తెలియుచున్నది.

ఈ సందర్భమున, శ్రీమద్రామానుజులు భగవద్గీతలోని 18-వ అధ్యాయమందలి 68 - వ శ్లోకమునకు చేసిన వ్యాఖ్యానము సహితము గమనింపవలసి యున్నది. శ్రీశృంగభగవానులు అర్జునునితో చివరి మాటగ భక్తి యోగమును గూర్చి ఉపదేశించుచు, భగవంతునకు మిక్కిలి ప్రీతిపాత్రమైన జ్ఞానము, ఆరాధన, చింతనములతో గూడిన భ్యాసమునే సాధకుడు నిరంతరము అనుష్ఠించుచుండవలయునని విశదీకరించిరి. కేవలము ఆచార కర్మల ద్వారా భావరహితమై కాక, భగవంతుని పరమ ప్రీతితో పూజించి భ్యాసించుచుండవలయుననియు, అది ఒక దానుడు తన యజమానికి ఎడతెగక సేవ చేయుచు, సంతోషపరచునట్లు, శేషత్వ పరతంత్రుడై, భగవత్ప్రీతికై పాటుబడ

వలయుననియు చెప్పబడినది, (గీతా భా . 18-65, పు 169) ఇట్లు భక్తి ప్రపత్తి యుతమైన జీవిత విధాయకము బహుధా వివేచించి చెప్పబడినది. ఇది కేవలము శ్రీమద్రామానుజుల రచనలోని విశేషమని కాక, భగవంతునికి ప్రీతి గలిగించి ప్రయోజనము నొసగూర్చుననియు గాక, జీవుడు తన స్వరూప విశేషమని, తప్పక ఆచరింపవలసినదనియు, ఆనందదాయకమైనట్టి దనియు, దృఢముగవిశ్వసించి, కర్తవ్యోన్ముఖుడు కావలయును.

శ్రీమద్రామానుజులు సాయించిన సంప్రదాయ విశేషములు కొన్ని మాత్రమే ఇందు సంక్షిప్తముగ చర్చింపబడినవి. వారు ప్రవచించి చెప్పిన విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత రహస్య విశేషములు నిరుపమానములు, లోక ప్రసిద్ధములు, లోక కల్యాణ కరములు, జీవకోటిని అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుడగు శ్రీమన్నారాయణుని పాదపద్మముల చెంతకు చేర్చి, తరింపజేయుటయందు అవి సర్వవిధముల సమర్థములై తేజరిల్లుచున్నవి.

“రామానుజాఽర్క దివ్యాక్షా, వర్ధతా మభివర్ధతామ్.”

శ్రీ యతిరాజ వైజయన్తి

‘ఉభయ పేదాంత శిరోమణి’

శ్రీమాన్ తిరుమల నరసింహాచార్యులు, ఎం. ఏ. యర్. టి.

శ్రీకరము శుభంకరమును
ప్రాకటముగఁ బుణ్యకరము భవవీరతికర
మ్రేకడ శ్రేయస్కర మయి
సాకును ‘యతిరాజ్’ పదాను సంధాన మిలన్.

యతుల - చరితాలె చతురాల్
యతిరాజుని చరిత మెందు నతి చరితమ్మా
మతిమంతులకే దక్కఁగ
నితరుల కలవియె నుతింప నేటుఁ దలపడినన్.

మతములలో రామానుజ
మత మనుపమ సాత్త్వికమ్ము మంజుల మెన్నన్
మత సామరస్య మసీతి
మృతుల నయ విశేష విహిత మానందముగాన్.

రామానుజ దివ్యాక్షను
సేమమ్ముగ నెఱుఘు భక్తి నిరతుల కెల్లన్
సేమ మ్మోహ పరముల నభి
రామమ్ముగ నొనరు టబ్బురమ్మన నగునే !

ద్రష్టయై కవితా విశిష్టండు పగువాడు
రామానుజార్యాఖ్యుడౌ మనీషి.
జ్ఞానియై వేద విశారదుఁ డగువాడు
రామానుజార్యాఖ్యుడౌ మనీషి.
యోగియై వై శిష్ట యుక్తి రాజువాడు
రామానుజార్యాఖ్యుడౌ మనీషి.
వెజ్జునై వేదవిశారదుఁ డగువాడు
రామానుజార్యాఖ్యుడౌ మనీషి.

బోధయును - ఛార్మికుఁడు నయి పోసఁగువాఁడు
వాక్రప్రవీణుఁడు - సుమతి ప్రసవ ర్తకుండు
నరియ నాచార్య శబ్దార్థుఁడై నవాఁడు
సరస రామానుజార్థి సంజ్ఞక మనీషి.

రామానుజార్థ సన్నాహింకితుడు మించు
ధరణి 'సలో' యను స్ఫురణ దలఁగి
యతిరాజు లాంఛనాంబితమూర్తి రహిణుఁడు
సర్వతారక రహస్యము వెలార్చి
గురుఁడు 'సుదై యవరో' మనాముఁ డలరారు
మథయ విభౌతిఁ దా నొనర నేర్చి
మన్నాఁగుఁ 'జెంతెరుమానారు' క్రీస్తు
సేరికి నేర్చి యెఱ నెఱఁగి

సకల జనగణ తారణ సాధనమ్ము
హితము - మహితము మధుగమా మతము నెఱసి
అందుబాటుగ బట్టి తా టంబుఁగను
దిద్దు నా భాష్యకారు నే ప్రౌఢు గొలుచు.

చివ్వాళ్ళా చాన దయోయ
భవ్య మోక్షార్థ హేతి నే
కరుణార్ద్రాస్త రిజ్జాయ
గురుణాం గురవే నమః.

'వర్తతాం సర్వమానవ వర్గ, యనుచు
నర్థి మయి 'జియ్య' రెంటియు నహము వీడి
బద్ధ కరుణయు గురునకు బత్తి కిటుకు
బద్ధ కంకణుడయి చాటు బ్రజల కెల్ల.

అలివర్తతాం యతిపతే
రుభయ తరణ కరణ లాకికోపశ్లేయమ్
శుభకర 'శరణాగతి' స
న్నిభ సులభా నాస్తి మాన్యనీతి రివన్యామ్,

భవే కాన్తిమత్యాత్మజం మానిరాజం
భవేహం విపత్తి ద్వార్యం శరణ్యమ్
భవేహం స్త్రమాయా వితర్క-ప్రకారం
భవేహం భవేహం సదా భాష్యకారమ్.

శ్రీమద్రామానుజులు - విశిష్టాద్వైతము

‘విశిష్టాద్వైత పేదాంక శిరోమణి’

శ్రీమాన్ కె. లక్ష్మీ నరసింహాచార్యులు, ఎం. ఏ.

‘య త్పాదపద్మద్వయే మాత్రితానాం, సంహారసింధో స్తరణాయపోతః
రామామణం తం రమణీయమూర్తిం, సేవే సదా సంయమి బాష్పితోరహమ్,’

అవతారిక

(General Introduction)

మానవ మానసికాబ్జ వికాసమునకును, విజ్ఞాన బ్యాప్తికిని, శిల్ప శాస్త్రాధివృద్ధికిని కావలసిన ప్రధానాంశములు తెందు, ఒకటి - సంఘ స్థైర్యము, రెండవది - నిష్కంఠక జీవనము. నిరింతర భ్రమణ శీలురును, బాహ్యంతః కలహ ప్రకంపిత చిత్తులు నగు జనులకు మహా స్నేహాశయము లలవడుట దుర్బటము. ప్రకృతి తన యమూల్య రత్నములను వర్జిలది, భరత ఖండమును రత్న గర్భగా నొనరించినది. ఉద్యానిమున పూర్వాపరి సముద్ర వేలానవముల నంటి, ఆభ్రంశవ శృంగ సంఘాత సముచ్చాపిత మగు శైలాధిరాజమును, తక్కిన దిక్కుల సహార పారావార పరిఖయు ఆర్య వసుంధరకు పెట్టని కోటలు. వీని నభ్యుపస కృష్ట పచ్చము లగు క్షేత్రములు, స్వచ్ఛ స్వాదు సలిల ప్రపూర్ణము లగు మహా నదులు, పరిపక్వ ఫల భార విసమ్రుము లగు వృక్షములును భారతీయుల కయోచి తాన్నపానములను ప్రసాదించి నవి. కావున, వీరుదర పోషణాగ్రూప కర్మితులు కాలేదు. ప్రపంచ

మొక విశాల రణ రంగ మనియు, ధనార్జవమే పరమావధి యనియు, పర ప్రాణ హరణమే పరివిద్య యనియు వీ రెన్నడును భావించియుండ లేదు. భగవత్ప్రసాదితిము లగు కాయక మానసిక శక్తుల నిట్లే తుచ్చ విషయములలో వినియోగింపని మనుజుడు - ఆధ్యాత్మిక చింత తత్పరుఁ డగుట సహజము. ఘర్మాంశు కిరణ క్లాంత మగు ఆర్యుని శరీరము తపోవన తరుచ్ఛాయల విశ్రమింపఁ గోరుట వింత కాదు. నిరంతర నీల సీరదాచ్ఛాదితిము లగు సర్వతములు, గంభీరారణ్యములు, ప్రోచ్ఛండ సత్త్వి స్వన ప్రతిధ్వనితము లగు గిరి శందరములును అర్హ హృదయమున భగవ న్మహిమాభినర్తనము లగు వైదిక మంత్రముల నుద్బోధించినవి. అర్హ కాలమునుండి ఆధునిక సమయము వఱకును భారతీయుని చిత్తము తీర్థయాత్రా రసికము. ఆర్యావర్తము నందలి రమణీయ దృశ్యము లన్నియు వారికి తీర్థములే. అనేకు శీతాచల గతములగు ఈ ప్రకృతి విలాసములను దర్శించి, వారు చిత్త శాంతిని సంపాదించుకొనుచుండిరి. వైరాగ్య సంపన్నులగు పురుషులకు ఈ పవిత్ర స్థలములే తత్త్వ పరిశీలనాగారములు ఐహిక ఆముష్మిక జీవితార్థ బోధకము లగు సూత్రము లిందే అవతరించి, భావ్యము లందు విస్తరింపఁబడినవి. నిరుపద్రవమును, నిరాడంబరము నగు జీవనమును, ప్రకృతి సౌభాగ్యమును పొంది, ఆహార సమృద్ధియు, చిత్త శాంతియు వీరికి ఉదాత్త భావోద్బోధమునకు కారణము లయ్యెను. ఇవి హేతువులుగా భారతీయ విజ్ఞాన వృక్షము ఆధ్యాత్మిక ఫలముగా పరిణమించి, సంసార మరుస్థలాలకు ఆస్వాదనకర మయ్యెను.

ఇట్టి వైసర్గిక సౌభాగ్య సంపన్న మగు దేశమును ఆలవాటముగాఁ బడసిన భారతీయులు కేవలము కౌదరికులై, భోగపరాయణులగుట సహజము. కాని, భగవ దనుగ్రహమున వారికి తత్త్వ విజేతనాత్మమ మగు కుశాగ్రబుద్ధి - జన్మసిద్ధ మగుటచే, హేతువాదమునందత్యంత వైపుణ్యమును వహించి, తత్త్వ పరిశీలనమునకు గడంగిరి.

గ్రీకు తాత్త్వికుడగు 'పైటో' - తన వారి కుపదేశించిన యమాల్యముగు సందేశ మిట్టిదియే. గదా! 'ఎట్టి విపత్తు సంభవించినను శిరసావహించుము. కాని, హేతువాద నిరాశులము మాత్రము గాకుండుముగాక!' యని ఆ మహానియః ఛాత్రీయులను హెచ్చరించెను. ఈ దార్శిద్యము భారతీయులకు లేదు.

ఖండారతరములయందలి జనులు తమ శక్తి సామర్థ్యములను లౌకిక కార్యములందే విశేషముగా వ్యయపఱచుచు, విశ్రాంతి గమయములందు మాత్రమే తత్త్వ విచారమునకు కడంగుచుండిరి. ప్రాచీన భారతమున తత్త్వ విచారము శాస్త్రాంతర పరిజ్ఞానమున కుపకరణముగా భావింపఁబడక, పృథగాత్మకముగానే ఉండెను. ఇది మధ్య యుగమున మగ వ్యూహమును చాల్చినది. బేకన్, న్యూటన్ (Bacon, Newton) అను తాత్త్వికుల దృష్టిని ఇదియే ప్రకృతితత్త్వ పరిశీలనముగా మార్చినది. 19 - వ శతాబ్దము వందలి తాత్త్వికులు దీనికి రాజనీతితోడను, ఐతిహాసిక - సాంఘిక శాస్త్రములతోడను ఐక్యము కల్పించిరి. భరత ఖండమున నిదియే ప్రాధాన్యమును పొంది, నకల శాస్త్రోపకార మయ్యెను. దీని సహాయము లేకయున్న, విజ్ఞానము శూన్యముగా భావింపఁబడినది. ముండకోపనిషత్తువం దిదియే సర్వవిద్యా ప్రతిష్ఠాపకముగా నిర్వచింపబడినది. కొటిల్యూడు దీనిని తత్త్వలోకన దీపికగా వచించెను. పరిదృశ్యమాన మగు చరాచరాత్మక జగత్తత్త్వము సూహించు మానవుని మానసిక వ్యాపారమే వేదాంత విచారము. కావున నిది, ఆ యా వ్యక్తులకు సంబంధించిన జాతి మత విజ్ఞానములతో చెలిమి కలిగి వర్తించుచుండెను. ప్రతి జాతియు తనకు వైజమగు శీలమును, బుద్ధి వైభవమును గలిగి, తన ప్రత్యేకతను గోల్పోవక యుండుట లోక సిద్ధము. అనేక సమాద్రవర్ష పురాణ మగు భారత జాతి, పురాణమయ్యెను - నవమే యగుటయు - కాల వశమున బహు విధ సమ విషమ దశా పరిణామముల

నందియు, తన స్వత్వమును విడనాడక యుండుటయు సర్వజనవిదితము. భారతీయులు తమ ప్రత్యేకతను నిర్వహించుకొనఁగల్గినంత కాలమును - ఆర్ష సంప్రదాయ సిద్ధములగు మానసిక శాస్త్ర ప్రవృత్తులను స్వచ్ఛముగాఁ గల్గియే యుందురు. సార్థక్య మనఁగా - ప్రత్యేకాభిప్రయిగాని, విశేషక ధర్మము కానేరదు. అత్యంత తత్త్వ పరిశీలనమునకు గడంగినపుడు, మానవజాతియందుగల పరస్పర వ్యక్తులకు మానవత్వము సామాన్యమే కనుక, పరిపూర్ణ విశేషక ధర్మము మృగ్యము. విశేషక ధర్మములు వయః పరిణామము ననుసరించియు, సాంఘిక జీవనమునకు సంబంధించియు, మానసిక వృత్తుల నవలంబించియు కొంతవఱ కేర్పడగలవు.

ప్రాచీనమైన ఆర్య విజ్ఞాన మై భవము అనితర సాధారణమైనది. గ్రీకు తాత్త్వికుల సమయములలో నిది యూతగా గొన్న దనుట సాచ్చత్యముల యపోహ. ఉభయ సిద్ధాంతములయందు స్వల్ప సాదృశ్యములు ఆ యూహను నిరూపింపఁజాలవు. మానవత్వ మెప్పుడు సామాన్యమో, అప్పుడే తుల్య పరిస్థితులు సామ్యానుభూతినిఁ గల్గింపఁగలవు. అలక్కాంద్రుని దండయాత్రకును, ఉత్తరమున భారత విజ్ఞానము పశ్చిమ ఖండమునకు వ్యాపించిన దనుటయే సమంజసము.

ఆర్యులు అనాది కాలమున ఏక జాతిగా, ఏక దేశమున నుండిరిని ఐతిహాసిక సిద్ధాంతము బుండునుగాక. అతిదూరమగు కాల సముద్ర గర్భమున లీనమైయున్న సత్య రత్నములను ఈనాఁడు అనుమాన జాలముల నుద్ధరించుట - అంత సాధ్యమైన పని కాదు. తత్ప్రయత్నమున ఐతిహాసికుల యుద్యమము కించి తృణదాయకమేయైనను, అనేక యూహాపోహలకు తాపల మగుటవలన, ఇదమిత్యమని నిరయింపజాలదు. ఒకవేళ వా రేకజాతిగా ఆసియా ఖండమధ్యమున నుండి రని విశ్వసించినను, వా రటనుండి ఆర్యావర్తమునకు

పచ్చిన తరువాత, స్వజన సంస్కారమును విడవాడుకొని, ప్రత్యేకముగా స్వీయ విజ్ఞానమును విస్తరింపఁజేసి రమట నిర్వివాదాంశము. వాయువ్య దిశనుండి అనేక సమయములందు ఆర్యావర్తములోనికి ప్రవహించిన మహాత్తర తురుష్క వాహినులు సుస్థిరమగు ఆర్య విజ్ఞాన సౌధమును విచ్ఛిన్నము చేయఁజాలకుండెను. నాగరకులగు గ్రీకులు దిగ్విజేతయగు అలక్సాండ్రుని యాజమాన్యమున భారతమున కవతరించినది ఔరులు, ఖండద్విగుమనకుమి పరస్పర సంబంధ మేర్పడుట వలన, భారతీయ విజ్ఞానమునే గ్రీకులును, అరబులును పశ్చిమమునకు వ్యాపింపఁజేసి రమట చిత్వానాత్మము కావ్రుననీ భారతీయ విజ్ఞాన వైభవము తదనుచ్ఛిష్టతామూలక మని ఐతరకు మున్నే నుడివియుంటిని.

ఆర్యావర్తమున నేదాంత విచారము ఆత్మవాత్మ విశేకరూపమైనది. దైవ దుర్విపాకమున భారతమునకు సంభవించిన చరితఃశీక కాలిక విప్లవముల నుత్తరించి, గుడ్డివయై నిలిచిన ఆర్యవిజ్ఞాన సౌధము ఈ దువినశ్వర మగు ఆత్మ తత్త్వముపై నిర్మింపఁబడినది. చాక్రాత్మ వాహినులు తెల్ల విరిసి, వీనిని ముంపఁదలచినవి. కాని, అవి యన్నియు ఈ పరవ్రత తుల్య ప్రాసాద పాదమున విశేర్లము లయినవి. అనంత స్థిర శ్రవ యాప మగు జగత్తత్త్వమున కాధారమైయున్న మూల శక్తిని అంతర దృష్టితో జూచి, సమన్వయించుటయే జీవిత పరమావధి యభియు, నిరతికయ సుఖ హేతు వనియు నిరూపించుటయే నేదాంత శాస్త్రమునకు విషయము. గీతలు, ఉపనిషత్తులును లౌకిక దృష్టాంతములఁ గొని, మహాత్తర మగు పరమార్థ తత్త్వమును దిష్టాంతముగ ప్రదర్శించినవి ఉపబృంహణ రూపములగు పురాణములు ఉపాఖ్యాన గ్రామమున ఈ యర్థమునే విశదీకరించినవి. వైదిక విజ్ఞానమే భారతీయ నాగరికతకు మూలస్తంభము. తత్త్వతత్త్వే సంఘమునకు దర్యకులుగా నుండవలె మను 'స్వేత్' సిద్ధాంతము ఈ

ఖండమునందే ప్రథమమున నాచరింపబడినది. అదృష్ట వశమున అర్జునుని సద్ధాంతములు మూఢ విశ్వాసములపై ఆధారపడియుండలేదు.

సిద్ధము లగు శ్రుతులు, బ్రహ్మప్రతిపాదకము లగు ఉపనిషత్తులు, ప్రమాణ ప్రమేయ పరిశోధకము లగు జాధ్య సిద్ధాంతములు, జగత్తత్త్వనిగరణ చణమగు శంకరాద్వైత మాయావాదము, శ్రుతి, స్మృతి, త్యాగము, పురా, జేతిహాస సమన్వయ సారభూతమును, తర్కజటిలము నగు రామానుజ దర్శనమును, తదితరము లగు సర్వదర్శనములను తాత్త్విక దృష్టితోడను, రాగద్వేష రహితమగు మనోవృత్తి తోడను పరిశీలించు విద్యార్థికి, సకలార్థప్రదములగు కామధేనువులే యగును. వర్ణావర్ణ విభేద శంకాస్పదుడగు పాశ్చాత్య విద్యార్థికి భారతీయ వాఙ్మయ మెట్లు ఫలప్రదము కాజాలదో, అట్లే - మైచ్చప్రోక్తము సర్వమును తుచ్చ మను భారతీయునకు పైతము ఖండాంతర దార్శనిక విజ్ఞానము కార్యకారి కానేరదు. నిష్పక్షపాత బుద్ధులగు శేముషీ సంపన్నులకు ఉభయలోక పురుషార్థప్రద మగుట సత్యము.

భారతీయ దార్శనిక విజ్ఞానమునందలి పారిభాషిక పద సముదాయము అంగ్లానువాదమున కనుకూలము గానందున, ఖండాంతరవాసుల కీ తత్త్వము బహుకాల మనాఘాతమై యుండెను. ఈ శబ్దాడంబర కవచమును భేదించి, అంతర్గత మగు విజ్ఞానామృతమును గ్రోలగల్గిన శ్రమాను యాపమగు ఫల మనశ్చ భోక్తవ్య మగును. సకల భూతములందును కుశాగ్రబుద్ధుల నాకర్షించిన సమస్యల కిందు సమాధానములు గలవు. కేవల మానవజాతి సామాన్యములగు తత్త్వములందు విశేషీకరింపఁబడియుండుటవలన, వర్ణావర్ణ సిద్ధాంతములకు తావుండుట యరుదు. అసియాఖండమునం దఖండ వ్యాప్తి నొందిన జాధ్య వైదిక

వాక్యమును లిందు సంగ్రహింపఁబడియుండుటచే, త త్పరిశీలనము లేని లాకి పారలాకి త త్వజ్ఞాన - యపంపూర్ణ మే యగును.

భారతీయ దార్శనిక చరిత్రము అశ్రితాచీన మగుటచే, దర్శన కర్తల జీవ కాల పరిస్థితులు దురవగాహములుగా నున్నవి. కావున, దర్శన త త్వమును చరిత్రాత్మకముగా - వార్తాపర్య విమర్శనాను పూర్వకముగా రచించుట దుర్లభము. అంత కాల గర్భమున లీనమైపోయిన విషయము లీ నాఁడు విష్ణుత్వముగా నిర్ణయింపఁ బూనుట కొనుకొనవలయు మైనను, పూర్ణ ఫలప్రదము కాఁజాలదు. అద్భుతావహము లగు ఊహాప్రపంచములకును, ఆఘాత కల్పనలకును, అసంభవములగు అపసిద్ధాంతములకును ఆలవాటమై, గత వృత్తాంతము లను ప్రాచీన చరిత్రాన్వేషణ ప్రక్రియ ఇవనిత మని నిర్ణయింపఁజాల కున్నది. విశిష్టము లగు శిలా లేఖనములనుండి వివిధ చరిత్రాంశములును సంగ్రహింపఁబూనుటయును సాహసమే. అతీతములును, విచ్ఛిన్నములు నగు వృత్తాంతముల కై కన్యముఁగల్పించుచు, ఇరివృత్తిములను సమన్వయించుటలో - ఊహాప్రపంచ కెంతైన యవకాశము గలదు. ఇందలి సత్యారత్యములు సర్వేశ్వరునకే యెఱుక.

విజ్ఞాన భువనము లగు కౌపనిక దర్శములును, కర్మ బ్రహ్మ మీమాంసా శాస్త్రముల యందలి న్యాయసిద్ధాంతములు, శాద్ధ వాద్ధ యమునందలి మానసిక త త్వ పరిశోధనలు, జగన్నిగరణచణము లగు మాయావాద ప్రాసాదములు, సర్వ విజ్ఞాన యాధార్మ్య ఫాపకము లగు వైదిక త త్వములును మానవ మనో విశాసమునకు, లోకకల్యాణమునకు ఎంతయు ఆవశ్యకము లనుట నిర్వివాదము.

ప్రత్యేక దార్శనికులును, మేధా సంపన్నులును, శ్రద్ధానంతులు నగు ప్రాచ్య పాశ్చాత్య విద్వాంసులు ఆధునిక లక్షణము వహించి, పార

భూతము లగు గ్రంథములను రచించుచునే యున్నానుగాని, దర్శనోదయ - ఆభ్యుదయ - పరిణామము లనేకరీతిని పరిశీలించి, భారతీయ తత్త్వ శాస్త్ర ప్రణాళికను యథావస్థితముగా ప్రదర్శించు విపుల గ్రంథములు చాలవరకు తక్కువగా నున్నవి. సంస్కృతమున 'సర్వ దర్శన సంగ్రహము', అనునక 'దర్శనోదయము' అనునవి ప్రాచీన నవీనములు కొన్ని మాత్రమే గలవు. అంగ్లమున బాస్ గుప్త, రాధాకృష్ణ పండితు లీ కద్దరినే విపులముగా గ్రంథరూపమున ప్రదర్శించిరి.

ఉపోద్ఘాతము

(Special Introduction)

తత్త్వశాస్త్రము మానవ న్యవహారికావసరముల కుద్భవించినది. ఏదైన నొక దర్శనము ప్రధాన మానుష స్వాభావిక భావ సమన్వయము నొనరించి, మత హృదయావిష్కరణము చేయలేకున్నచో, ఆ దర్శనము సార్వ జనీనము కాజాలదు. చార్వణికుల తత్త్వ చింతనము మన సాంసారిక గొఢల ముశకమిందఁజాలకున్న, అట్టి చింతనము బుద్ధి వైభవ సూచక మాత్రమేగాని, ప్రయోజనాత్మకము, ఆశీరించీయము, కాజాలదు. కూటస్థ నిత్య శుద్ధ బుద్ధ నిర్విశేష చిన్మాత్రమగు శాంకర పరబ్రహ్మము కాష్ఠ ప్రాయము, పాపరా సద్భవము విశ్వలము, ప్రభావ రహితియు నగుటచే, మానుష హృదయములందు భక్తి భావ మకురింపజేయజాలదు. అపాక్యవాదరమగు శాంకర కూటస్థ వైతిన్యము తిపాశకులను నిప్పత్తి పరచజాలదు. చార్వణిక, మతిధర్మములకు దేవుని తెలిసికొనుట సత్యము నెఱుంగుటయే యని భావించువారలకు శాంకర దర్శనము పాండిత్య స్ఫోరక నిగ్రహ స్థానము నకు పరినిష్పన్న ప్రథమోదాహరణముగ గన్పట్టును అద్వైతి పరబ్రహ్మము స్వాభావిక మానుష భావములతోడను, సుశీలిత శేముషీ శక్తితోడను సమన్వయింపదు. పరిదృశ్యమాన ప్రపంచము మిథ్య యనియు, వైవము పీఠన మిగు బ్రహ్మ మనియు, అది ప్రకాశ

విష్ణుత్రే స్వరూపమై, జనుల కనులకు మిరుమిట్లు గొల్పుచు, అంధ కార ప్రాయమే యనుట కాంకర పక్షము. అర్చులగు ప్రపన్నులు మోక్షోద్ధృతి, భగవంతుని కరణు జొచ్చినచో, వారి కభయ మిచ్చి, పదయుఁ దగు దేవుఁడు కాపాడునను అనుభవసిద్ధ మగు సత్యము కాంకర దర్శనమున నులుగు పడింది కష్ట దశలందు భక్తులకు భగవంతునియొడగల్గు మైత్రీభావము అనఁగా - జీవత్సాహ దర్శ భావము కాంకరి దర్శనమున పరామర్శింపఁబడలేదు. శ్రీ శంకరులు 'స్త్రీయ రక్ష' యనఁగా - 'పర బ్రహ్మ సాగరమున మునిగిపోవుటయే' యని ప్రవచించిరి. శాద్ధలు 'శూన్యం తత్త్వం' అనియు, 'విజ్ఞాన సంతాన మాత్మా' అనియు చెప్పిరి. అత్మ శైర్యమును వీ రంగీకరింప లేదు. నైరాత్మ్య వాదమును వీరు శోధించిరి. అట్టి సమయమన శ్రీ శంకరు లవతరించి, అవైదిక మగు శాద్ధ వాదమును నిరసించి, అత్మాస్త్రీయమును, అత్మ శైర్యమును సిద్ధాంతిక పించిరి. కుమారిలభక్తుచే పరాజితులు కాఁగా, మిగిలిన శాద్ధులను శ్రీ శంకరులు నిర్బిందిరి. తరువాత భగవద్రామానుజులు - 'బ్రహ్మ రత్యం జగన్నిత్యా, జీవో బ్రహ్మైవ నాపరః' అను కాంకర పక్షమును నిరసించి, చిదచిదీశ్వర తత్త్వముల స్థాపించిరి. తరువాత ఆనందతీర్థ మతస్థులు సత్యవాదము వలంబించి, 'అ తత్త్వ మసి' అని ఓపనిపద ముతో వాక్యమునకు పద విభాగము చేసిరి. జీవ బ్రహ్మలకు భేదము కల్పించిరి. భగవద్రామానుజులు - జీవునికీ, అచిత్తునకు పృథక్సత్త లే దనియు, భగవ చ్ఛరీరభూతములనియు, నారాయణ పరబ్రహ్మమునకు ఇవి ప్రకారములనియు, పరబ్రహ్మ చిదచి ద్విశిష్ట దనియు విశిష్ట వస్తువునకు విశిష్ట రూపమున ఐక్యమును ప్రవచించిరి.

బాధలు ఆత్మను సున్న చుట్టగా, శ్రీ శంకరులు భారతీయుల చారి యాత్మలను తిరిగి యొసంగిరి. భగవద్రామానుజులు మోక్ష మనఁగా - బ్రహ్మయందు ఆత్మ మునిగిపోవుట కాదు జీవ వ్యక్తిత్వము ఈశ్వరాధీన సత్తాక మని నుడిచి, సాయుజ మోక్షమును ప్రతిపాదించిరి. మాధ్వలు జీవ బ్రహ్మలకు భేదముఁ సిద్ధాంతీకరించిరి. ఇట్టి తాత్త్విక పూర్వరంగమున ఈ దర్శనవ లుద్భవిల్లినవి. ఇందు శ్రీ రామానుజ దర్శనము మధ్యే మార్గవ నవలంబించి, అటు ముముక్షువులకును, ఇటు జటిల మనస్కులకుఁ జిహ్వామైనది. ఉపనిష, దాగమ, పురాణ, దివ్యప్రబంధములనుం భావ పరంపరలు యతీంద్ర మనోదర్శనమున ప్రతిబింబించినవి భగద్రామానుజులు తాత్త్విక దృష్టి గుంపన్నులు. భక్తి భావ వ పూర్ణులు, జగదుత్తేజన మత స్థాపనోల్బుకులు, భక్తి - తర్కములన విశిష్టాద్వైత వేదాంతమున మేళవించిన మహానీయులు.

బ్రహ్మ సూత్రములు

వేదాంత శాస్త్రము ఉపనిషత్సూత్రము, భగవద్గీతోద్భవము బ్రహ్మ సూత్ర నిష్పత్తము. అనఁగా - ప్రస్థాన త్రయ ప్రాచీ న్యూతము, ప్రకృత్య తమము, మానవాళికి భారత జీవ మిచ్చిన బహు మతియే వేదాంతశాస్త్రము. ఇది అను త్రమము * 'ఏక విజ్ఞానన సర్ విజ్ఞానమ్' అను ప్రతిజ్ఞయే వేదాంత పారము. బ్రహ్మ విజ్ఞానమ సర్వ విజ్ఞాన ప్రదము. బాదరాయణుల వేదాంత సూత్రములు కొపనిషద సిద్ధాంత దర్శనములు, ప్రామాణికములునై యున్నవి స్థూల దృష్ట్యా - ఉపనిష ద్వాక్యములు స్వవచన వ్యాఖ్యాతములుగను

* దేవికంఠ మేల్లెనది లేదో - అది. శ్రీష్ఠ మైవది.

తర్క దూరములుగను గాన్పించును. కాని, వ్యాసులు (కాదరాయ
గులు) స్వీయ సమన్వయ శక్తిగో బోధనివద వచన సమన్వయము
గావించి, సూక్ష్మీకరించిరి తత్త్వశాస్త్ర చింతనమును అధ్యాత్మిక
యోజనలతో మేళవించుటయే సూత్రకారాధిపాయము. బ్రహ్మ
సూత్రములు ముముక్షువుయొక్క బ్రహ్మజ్ఞానతో యొదలై,
ముక్త పురుషుని బ్రహ్మనుభవముతో పరిపూర్తి పందును.

వేదాంత సూత్రములు నాల్గు అధ్యాయములు గలవి, 16
పాదములు గలవి. ప్రతిపాదమునందును అధికరణము లున్నవి. ఈ
యధికరణములు వేదాంతపరములు. శాంకర మతమున 563 సూత్ర
ములు, శ్రీ పూర్ణప్రజ్ఞ మతమున 564 సూత్రములు, శ్రీ రామా
నుజ సిద్ధాంతమున 565 సూత్రములు కలవు. ప్రథమాధ్యాయమున
బోధనివద కారణ వాక్యము లాధారముగ చిదచిత్తత్త్వముల కాత్మ
భూతుఁడగు పరిబ్రహ్మ స్వరూపము విశదీకరింపఁబడినది. ద్వితీయా
ధ్యాయమున శ్రీవ్యాసులు వేదాంత శాస్త్రీతర పాదములను
(అవిరోధాధ్యాయమును) ఖండించి, ప్రథమాధ్యాయ విషయములను
ప్రతిపీకరించిరి. మూడవ అధ్యాయమున బ్రహ్మోపాత్తి సాధనములు
సమగ్రముగ చర్చింపఁబడినవి. చివరి అధ్యాయమున(ఫలాధ్యాయమున)
వ్యాసుమహర్షి వేదాంత శాస్త్ర గమ్య మగు మోక్ష స్వరూపము
నావిష్కరించిరి. ఈ చతుస్సూత్రి వేదాంత సారమే. అద్వైత, విశిష్టా
ద్వైత, ద్వైత సిద్ధాంతములు ప్రస్తుత కాలమున లోకములో ఆచ
రింపబడుచున్నవి. వింశతర్క, భేదాభేద, శ్రీశర సిద్ధాంతములు తెరచా
టయినవి. అద్వైతము లోక విదితము. ద్వైత విశిష్టాద్వైతములు
ఇటీవల కాగుగా వ్యాప్తి పందుచున్నవి. విశిష్టాద్వైతము సర్వ జనా
వరణీయము, భగవంతుఁ డందరిలో నున్నాడని బోధించును. పర
బ్రహ్మ మగు నారాయణుఁడు ప్రేమ స్వరూపుఁడని తెలుపును.

శ్రీ రామానుజ గ్రంథములు

భగవద్రామానుజులు (1) శ్రీభాష్యము (2) వేదాంత సారము (3) వేదాంత దీపము (4) వేదార్థ సంగ్రహము (5) గీతా భాష్యము (6,7,8) గద్యత్రయము (శరణాగతి, వైకుంఠ, శ్రీరంగ గద్యములు) (9) విశ్వ గ్రంథము అను తొమ్మిది గ్రంథములను రచించిరి. వీరు ద్రావిడ భాషలో (తమిళమున) నొక్క గ్రంథ మేని రచింపలేదు. అంతమాత్రమున వీరు ద్రావిడభాషాభిమానులు కానిది తలంపరాదు. శ్రీ శరణోపమునీంద్రులు యోగ దశలో నాథమునులకు ప్రసాదించిన నాలాయిర దివ్య ప్రబంధ సూక్తుల నాధారముగా గొనియే శ్రీ భాష్యమును వీరు రచించిరి. ఆ కాలమున విద్వాంసులచే కాత్రు చచ్చులలో పాడబడిన భాష - దేవ భాష యైందున, కాత్రుగ్రంథము లగు శ్రీభాష్యములను యతిసార్యభాషములు గీర్వాణభాషలో వ్రాసిరి. అంతియేకాని, వేరు కాదు. ద్రావిడ మన్ననో, 'స్వగోష్ఠీ నిఘః సమయః' అనునట్లుండెను. కాశ్మీరమున శారదాపీఠమునందు - వైలిలో 'కాత్రు కాదంబరి' యనఁదగు 'శ్రీభాష్యము' సమాదరింపఁ బడినది. అగస్త్య భాష (తమిళము), దేవభాష (సంస్కృతము) అనునవి రెండును శిరోధార్యములే. ఈ విషయమున విచరింపఁ తగదు. ఉభయ వేదాంతములు విశిష్టావైశ్ణవ మూలగ్రంథములు.

శ్రీ రామానుజులు 120 వర్షములు జీవించి, క్రొత్తదివ దత్త జీవితము ననుభవించిరి. (క్రీ. శ. 1017 - 1187) ఆనేక మహా కార్యముల గావించిరి. ప్రాచీన వేదాంతకాత్రు ప్రవర్తకు లగు టంక, గుహాదేవ, ద్రమిడ, కపర్ది, భారుచి సంప్రదాయముల ననుసరించిరి, బోధాయనవృత్తి ననుసరించిరి, పూర్వోత్తర మోక్షాంసా కాత్రుముల వై శరణ్యమును బోధించిరి, విశిష్టావైశ్ణవ సిద్ధాంతమును నెలకొల్పిరి. బాదరాయణ సిద్ధాంతము భగవద్రామానుజ సిద్ధాంతముతో సమ

నవ్వించు నని, విమర్శక శిరోమణి యగు థీబా (Thibast) పండితుని విశ్వికాభిప్రాయము. నాథోపజ్ఞ మగు విశిష్టాద్వైతము శేవల తత్త్వశాస్త్రము కాదు, శేవల మతము కాదు, తత్త్వ శాస్త్ర సంబంధ మగు మతము, దార్శనిక మతము, పాశ్చాత్య తత్త్వయోజన కాదు, మతపర మగు మూఢ విశ్వాసము కాదు - తార్కిక విశ్వాస మని చెప్ప నొప్పును. ప్రత్యక్షానుమాన ప్రమాణజన్య జ్ఞానములను తిర్క్క శాస్త్రముచే పరీక్షించును. అంతియ కాదు - వైదిక విశ్వాసములను త్రాంతదర్శులగు మహర్షుల యనుభవములనుకూడ తిర్క్కాదు గృహీతములు. తెలుసును.

జ్ఞాన సిద్ధాంతము - Epistemology

(Theory of Knowledge)

ప్రత్యక్షానుమాన శ్రుతులు ప్రమాణములు. ఏకత ప్రమాణ జన్య జ్ఞానముల సమన్వయమే దార్శనిక మత మగు విశిష్టాద్వైత హృదయము. 'బ్రహ్మవిదాహ్నితీపరం' అను వైత్తిరీయ ఉపనిష ద్వచనము చేతాంతి మాత్రప్రోక్ష మగు తత్త్వ హిత పురుషార్థముల సమన్వయించును తత్త్వ జ్ఞానము చిదచిచ్ఛరీరుడును, త దంత ర్యామియు నగు పరబ్రహ్మను విశదీకరించును. హిత మనగా - బ్రహ్మప్రాప్తి వైదికాధ్యాత్మిక సాధనములు చెలుపునది. పురుషార్థ మనగా - నిశ్చేయన పద బ్రహ్మప్రాప్తి.

జ్ఞాత, జ్ఞానము, జ్ఞేయము అను మూడు అంశము లున్నవి. ఆత్మ యొక్క ధర్మ భూతజ్ఞానము, అద్వైతులయొక్క అంతఃకరణము కంటె వేరైనదియు, స్వయంకాశమును, నస్తుప్రకాశమునై యున్నది. కాహ్య వస్తువు ఆవిద్యావృత్తి కాదు. జ్ఞాత, అహంకారము

యొక్క అసత్యాత్మ కాదు. జ్ఞానము, జ్ఞాత, జ్ఞేయము సత్యములే. 'జ్ఞాతా అహ మర్థ ఏ వాత్మా' అహ మర్థమే ప్రత్యగాత్మ. త దంత ర్యామి పరమాత్మ. 'నేను ఆలోచించుచున్నాను' అనగా - 'నాయం దంతర్యామిగా నున్న పరబ్రహ్మ ఆలోచించుచున్నాను' డని యర్థము.

ధర్మభూతజ్ఞాన స్వరూపము

ధర్మభూతజ్ఞానము ప్రధానమగు సిద్ధాంతము. త త్వము నిది విశదీకరించును. యతీంద్ర మత దీపికయం దీ సిద్ధాంతము బాగుగా తెలుపఁబడినది జ్ఞానము తన్ను తా నెఱుంగదు. అది ఆత్మయొక్క గుణము జ్ఞానము జ్ఞాతకాదు. త త్వము కాదు - 'నేతి నేతి' పద్ధతి శుద్ధ వై తస్యమును తద్గుణమగు జ్ఞానమునుండి వేరు చేసి, వైతస్యమునే 'కాదు - లేదు' అనుచున్నది. ఇది అసంగతము.

ద్రవ్యము గుణము గలది. సన్మాత్రమే వస్తువైనచో, అది బౌద్ధ వాదమే. ధర్మము, ధర్మి, ఇతరేతర సాపేక్షములు. అవిద్యాధిష్ఠాన విషయమున ద్రవ్య గుణముల సంఘీంకరింపక తప్పదు. అజడ ద్రవ్యము స్వప్రకాశము. దేశకాలపరిచ్ఛిన్నమగు ప్రపంచము జడము. ఆత్మ జ్ఞానస్వరూపము, జ్ఞాన గుణకము. ఆత్మ ధర్మభూత జ్ఞానము, ఆత్మరూప ప్రదర్శకము. తర్క దృష్ట్యా, ఈ ధర్మభూత జ్ఞానము స్వయంప్రకాశకము, అర్థప్రకాశమువైనది. దీనికి మతి, కేముపి, ప్రజ్ఞ, సంవిత్ అని నామాంతరము లున్నవి. చేతన, జడ పదార్థముల కిది మధ్యస్థము. ఏలన, చేతనమువలె స్వప్రకాశము, అర్థ ప్రకాశముక దా ! అయినను, ఇది ఆత్మకొఱకు ప్రకాశముగాన, అచే తనమును పోలియున్నది. భౌతిక దీపము వలె నిజవస్తు దర్శకము, వస్తు జ్ఞాత కాదు. ఇది ఆత్మాశ్రయము. ఆత్మకును, జ్ఞానమునకునుఁ గల సంబంధము - దీపమునకును, దీప ప్రకాశమునకునుఁగల సంబం

ధము వంటిది. అత్యుజ్జాత. జ్ఞానమూత్రమే కాదు. జ్ఞానము స్వయం సిద్ధము. స్వతః ప్రమాణము అత్యల్ప స్వాభావిక ప్రేరణ (Instance) యొదలు అత్యున్నత భక్తి ఆవస్థ వలనగల మధ్యావస్థలగు వివేకము, ప్రత్యక్షము, అనుమానము, శబ్దము అన్నియు జ్ఞానావస్థలే. ప్రతిగ్గాత్య అనుస్వయాపము అయినను, తత్ జ్ఞానము విభు స్వయాపమే. మూర్ఖ గాఢ సుషుప్తులయందు ఆత్మ అనువర్తించును. 'నేను బాగుగా నిద్రించితిని' అను తరువాతి యనుభవము ఈ యంతమును ధ్రువీకరించునుగాదా ! నిద్రావస్థలో జ్ఞానముయొక్క ప్రకాశకశక్తి తమోఽభిభూత మగునుగాని, అచ్యుత్యము కాదు నిద్రావస్థలో జ్ఞానానుభవము తదభావమును సాధింపదు. స్మృతి (Memory) పూర్వ జ్ఞానానుభావమును నిరసించును. ఈశ్వర విజ్ఞానము బద్ధ జీవుని విజ్ఞానము వంటిది కాదు. అది నిత్యము, విభుస్వయాపము ధర్మభూత జ్ఞానము స్వయంప్రకాశము, వస్తు ప్రకాశకము. అది - ద్రవ్యము, గుణము. సూర్య ప్రభ, దీప కాంతి, వస్తు వస్తుప్రకాశకములు, ద్రవ్య మూత్రయించిన గుణములు కూడ. అత్యున్నత ముఖ్యము, నిత్యము అగు గుణము, జ్ఞానము కర్మప్రభావమునకు లోనై, ద్రవ్యము వలె జ్ఞానము, సంకోచ, వికారములకు ఆస్పదము, వికారములకు అధిష్ఠానమును అగును కనుక, ద్రవ్యమని చెప్పి నొప్పును. కర్మ బంధముచే నిత్య విజ్ఞానము వికారమునకు లోనగును. ముక్తావస్థలో ఇంద్రియ సంనికర్ష విముక్త మగుటచే, స్వోచ్చస్థితి నందును. ఇట్లు జ్ఞానము - వికారి, అవికారి, ద్రవ్యము, గుణము అయియున్నది. ఇది ఆత్మయొక్క ప్రత్యేక విశిష్ట గుణము. నిర్విశేష వస్తువు ప్రమాణ సిద్ధము కాదు.

“వ్రత్యక్షస్య నిర్వికల్పక నవికల్పక భేద త్వివ్యక్త న నిర్విశేష వస్తుని ప్రమాణ భవః.”

—(శ్రీ కావ్యము 1-1-1.)

తత్త్వము సవిశేషము, సవికల్పకము, నిర్వికల్పకము కాదు. ఏకజాతి ద్రవ్యములందు ప్రథమపిండ గ్రహణము నిర్వికల్పక ప్రత్యక్షము. ద్వితీయాది పిండగ్రహణము సవికల్పకమే. నిరాశ్రయము - నిర్విషయము నగు సంవిదాకాశ పుష్పాయమానము, అనూహ్యము. సంవిత్ స్వయం సిద్ధమైన, అట్టి స్వయంసిద్ధి గుణమేకదా !

ఏకజాతిద్రవ్యములందు ప్రథమ పిండగ్రహణము నిర్వికల్పకము. ఇది నిర్విశేషము కాదు, వివేక, భేదము లిట గ్రహింపఁబడును. ద్వితీయాది పిండగ్రహణము సవికల్పకము. 'ఇది యొక ఆపు' అను మొదటి వచనము అనిశ్చిత మైనను, నిర్విశేషము కాదు. 'ఇది కూడ ఆపే' అను రెండవ వచనము ఆకారసాదృశ్యముపై ఆధారపడిన స్మృతి. రెండును సవిశేషములే, నిర్విశేషములు కావు. జాతి వ్యక్తి యందు దృశ్యము సంస్థానమే (Form, Pattern) జాతిస్థి యాయుకుల సామాన్యమే (Genus) సంస్థానము, ఆకృతి విశేషజ్ఞానము సవికల్పక నిర్వికల్పక ప్రత్యక్షములకు విరోధము లేదు. నిర్వికల్పక ప్రత్యక్షము వలన నిర్విశేష చిన్మాత్ర బ్రహ్మము సిద్ధింపదు.

“నిర్వికల్పకం నామ కేనచి ద్విశేషేణ నియతస్య గ్రహణం, న సర్వ విశేష రహితస్య.”

—(శ్రీరామము)

వేదార్థసంగ్రహమున శ్రీ రామానుజులు —

“విన్నప్రపృత్తి నిమిత్తానాం శబ్దానాం ఏకస్మిన్ అర్థే నృత్తి సామానాది కరణ్యమ్.”

‘ఇది యొక చెట్టు’ అను వచనమున, ‘ఇది’ వ్యక్తి సూచకము, ‘చెట్టు’ జాతి సూచకము, ఈ రెండు మాటలు వేరు వేరు ప్రయోజ

నములు గలవి, భిన్న ప్రవృత్తి నిమిత్తములు, కాని, అవి ఏక వస్తు సూచకములు, విరుద్ధ గుణములు ఏక కాలమున, ఏకదేశమున నుండవు. వేరు వేరు గుణములు అవిరుద్ధములై ఎవి ఒకే వస్తుగుణములు కావచ్చును. 'ఈ వ్యక్తి ఆ దేవదత్తుడే' అను వాక్యము ఏక వస్తు సూచకము. వేరు వేరు సందర్భములందు చూడబడిన ఒక దేవదత్తుని సూచించును. అద్వైతముకూడ భేద రాహిత్యమును సూచింపదు.

చిదచిత్తులు వేరై వచ్చిని, పరిబ్రహ్మప్రకారములు కనుక నొక్కటియే. ప్రకారి ప్రకార సంబంధము, కుసుమ, త త్సౌరభ సంబంధ తుల్యము. అచ్చుకు చాల్చుకు గల సంబంధము వంటిది, కరీరి శరీర సంబంధము వంటిది. చిద చిదంతర్యామి, తత్ పోషకుడు పరమార్థ. విశిష్టాద్వైతము గణితము కాదు. ఒకటి రెండు చేర్చుట కాదు. ఒకటితో రెండున్నవి. ఇది తత్త్వము. జీవుడు పరమార్థ ప్రకారము, అవృద్ధక్ సిద్ధ విశేషణము. అయినను, సత్తాతూన్యము కాదు, పరమార్థ చిదచి దంతర్యామి.

పరి తత్త్వము (Reality) జ్ఞాన గ్రాహ్యము అని విశిష్టాద్వైత జ్ఞాన సిద్ధాంతము.

"వర్తం విజ్ఞానజాతం యథార్థమ్ "

అను శ్రీభాష్య సూక్తి దీనిని ధ్రువీకరించును. ఉన్న వస్తువే జ్ఞాన ముచే గ్రహింపబడును. శ్రీమద్రామానుజుల సత్యార్థ భాగతి సిద్ధాంతము ఈ విషయమునే స్థాపించును.

"అత్మభాగతి రసత్ భాగతిః
అభాగతిః భాగతి రవ్యథా
తదాచిరవ్యవసాయ భాగతిః
ఇత్యేతత్ భాగతి పంచకమ్."

ఈ భ్యాతులను శ్రీరామానుజు లంగీకరింపరు. ద్రవ్యా స్థిత్యము అన్యదాదుల నిరపేక్షము. వస్తువు ఉన్నది కనుక, జ్ఞేయ మగును జ్ఞేయమైనది కాన, 'ఉన్నది' అనరాదు. ప్రకృతి సంవిత్తుచే తెలిసికొనబడును. సంవిత్తు కొఱకు ఉన్నది సంవిత్తులో ఉహా మాత్రము కాదు

శ్రీరామానుజులు సృష్టి మాయకా దందురు రజ్జు సరి, భ్రాంతిలో - అగ్ని, నీరు, పృథివి కలియుటచే, స్పర్శ రజ్జువు లేర్పడినవిగాన, త్రాడులో స్పర్శ లక్షణములు గలవు ఈ నిజమైన సాధారణ సదృశ ధర్మములనే రజ్జు సర్ప భ్రాంతిలో మనము గ్రహింతుము ఈ ధర్మము లున్నవియే, లేనివి కావు. అసత్య వస్తువును 'త్రాడు పాము భ్రమ'లో మనము చూడలేదు. ప్రతి వస్తు లక్షణముల ప్రతి యితర వస్తువులో నున్నందున, భ్రమలో సత్య మున్నది. శ్రీవృత్త-రణ సిద్ధాంతము ఆధునిక సత్యతావాదులు (Moder Realists) అగు 'బూడిన్' (Boodin) మొదలైన తాత్త్వికుల సిద్ధాంతమును పోలియున్నది. 'స్కొడింగర్' - 'క్వాంటమ్' సిద్ధాంత (Schrodinger quantum theory) మాధుర్యముగ 'బూడిన్' (Boodin) అపరోక్షానుభవ జన్య జ్ఞాన మంతయు సత్యమే యగును 'క్వాంటమ్' (Quantum) సిద్ధాంతానుసారిముగ భౌతిక వస్తు గతమైన ఎలక్ట్రానులు (Electrons) ప్రపంచ వ్యాప్తములు, కనుక, ప్రతి వస్తువు - ప్రతి యితర వస్తువునం మన్నది. 'యథార్థం జ్ఞానం' అను శ్రీ రామానుజ సిద్ధాంత మిట్లు ఆధునిక భౌతిక, తత్త్వశాస్త్ర సంమతమై రాణించుచున్నది.

సత్యత్వ సిద్ధాంతము

(Theory of Truth)

సమన్వయ సిద్ధాంత మగు విశేష్టాద్వైతము ప్రత్యక్షానుమాన శబ్దజన్యానుభవ సమగ్రతను అంగీకరించును విలన, జ్ఞానము స్వతః

ప్రమాణము, యథార్థము. సదస్వస్తుచే జ్ఞాన గ్రాహ్యము. అసదస్వస్తువు జ్ఞాన గ్రాహ్యము కాదు. 'బ్రహ్మగత్యం జగన్నిత్యా' అయిన యెడల, జ్ఞాన మనుభవము. నిశిత అద్వైత తత్వము - బ్రహ్మ, మాయలగు సాహచర్యము సహాత్మ్యము సంకీర్ణింపజాలదు.

(శ్రీ) రామానుజులగు బ్రహ్మము సత్ పదార్థము; పరమ సత్యము, సర్వాంగర్యామి. ప్రపంచము మాయా తిరోహిత మగు బ్రహ్మ కాదు, అది బ్రహ్మ మయము, తత్ భాసితము. అది బ్రహ్మంతర్గతము. బ్రహ్మ కాదు. పరతత్వము బ్రహ్మ మాపమున చిదచి దంతర్యామి. అదిత్ - వికారి, వశ్వరము, అనిత్యము, అసత్యము. చిత్ - నిత్యము, ప్రకృతి భిన్నము, సత్యము. పరబ్రహ్మము సత్యముల కెల్ల సత్య మైనది. అనఁగా - వాసుదేవ పరబ్రహ్మమే.

'ప్రమా' అనఁగా - 'యథావస్థిత వ్యవహారానుగుణ జ్ఞాన' మని యతిండ్ర మత దీపికాకారుని నిర్వచనము. సంశయ, విపర్యయారీతము. ఈ విశద నిర్వచనము 'స్థానం ర్వా పురుషో వా' అను చోట సంశయము. 'త్రాడా? పామా?' అను తావున విపర్యయము. విజ్ఞానము సర్వము యథార్థము. అనుభవముతో సంపదింపవలయును. అతియే. అభావము (Nonexistence) తో కూడిన ప్రత్యక్షము (Perception), ఉపమాన (Analogy or Comparison) అర్థాపర్మ (Presumption) లతో కూడిన అనుమానము (Inference) శబ్దము (Svapitru) అను ప్రమాణ త్రయమును భగవద్రామానుజు లంగీకరించిరి. ప్రత్యక్షమున ఇంద్రియార్థ సంనిగర్మ ములన, వస్తు అపరోక్ష జ్ఞానము కల్గును. కార్య కారణ నిరంతర అవ్యభిచారి సాహచర్య మును వ్యాప్తి జ్ఞానము వలన అనుమానము సిద్ధింపును. 'సర్వతో పహ్నిమాన్', 'ధూమవత్వాత్', 'యత్ర యత్ర పహ్నిః తత్ర తత్ర ధూమః యథా మహావసే.' అను మూడు అవయవములు కలది

అనుమానము, పంచావయవి కావలసిన యవసరము లేదు అనుమానము లేక తిర్క్కుము సామాన్య సత్యమునుండి ప్రత్యేక సత్యమును సాధింపవచ్చును. దీనిని 'డిడక్షన్' (Deduction) అందురు ప్రత్యేక సత్యమునుండి సామాన్య సత్యమును అనుమానింపవచ్చును. ఇది - 'విశ్వజనితా సాధనము' (Induction) అనబడును.

అనుమానము విరుద్ధ, అన్యోన్య్యాశ్రయ, అనవస్థ లనెను నిగ్రహ స్థానములకు లోను కారాదు. శ్రుతి నిత్యము, అపారుషేయము, సత్యము. ప్రత్యక్షమునకు జ్ఞానము పునాది. తర్కము లేక అనుమానము ప్రత్యక్ష మూలము. ప్రత్యక్షమును త్రోసిరాజనదు. సర్వ విజ్ఞాన సారము, శిఖరాయమానము శ్రుతి. కాని, శ్రుతి ప్రత్యక్ష విరుద్ధము కారాదు.

“కాత్రస్య ప్రత్యక్షేణ విరోధే సతి దుర్బలత్యాః.”

సత్యాధ్ధ ఖ్యాతి

(Theory of Error)

సత్యము స్వతః ప్రమాణము. విజ్ఞాన మంతయు నిజమైనదిగాన, ఖ్యాతి వాదము (Theory of Knowledge & Error) అవసరము కాదు. ముక్తావస్థలో సత్యము జ్ఞానముయొక్క స్వాభావిక, సాధారణ ధర్మము. ప్రమా, భ్రమలకు అట భేదము లేదు. సరమాత్మ యొక్క జ్ఞానము సంకోచ వికాసములకు లోను కాదు. పరిశుద్ధము - సర్వోత్తమము, అవిద్యానభిభూతము. ప్రత్యేకాత్మజ్ఞానము సంకోచ వికాసాస్పదము. అందుచే, త ద్విభుత్వ పారిశుద్ధ్యములు సర్వము నష్టము లగును. దీనినే 'భ్రమ' (Error) అందురు. జ్ఞానము సాధారణముగ సత్యమే. 'వంగిన కణ్ణి' అసత్య జ్ఞానము అయినను, నిజముగ నట్లు గనపట్టుచున్నదిగదా!

అకాధిత జ్ఞానము 'ప్రసా' యను అద్వైత వాదము పరిమైవది కాదు. ఏలన, ఈ వాదము భ్రమ లేదను, తత్త్వము భ్రమ ప్రమాదీని యనును. ఒంబ్రహ్మను మాయ, అవిద్య తిద్వికారములనుండి కాపాడుటయు, ఎట్లో అవిద్యచే సంసార బంధమున చిక్కుకున్న ప్రత్యగాత్మకే భ్రమప్రమాదము లాపాదించుటయు, సత్త్వాభ్యుత్థాతి సిద్ధాంత విశేషము. వ్యావహారికానుభవ మనమగ్రము, పాపీక జ్ఞాన కముపేతము. ప్రసా పాపీక సత్త్వమే. కర్మబంధమున కతీత మగు జ్ఞానమునకు భ్రమ ప్రమాదము లేవు.

భ్రమ పలు రకములు. ఉన్మాదజము, భ్రాంతి జన్యము, స్వాప్నికము, వీరిని మన స్తత్త్వ శాస్త్రము విశేషించును. ఉన్మాదావస్థలో - లేని వస్తువు ఉష్ణుట్లు తోచును. భ్రాంతిమూల ప్రత్యక్షమున ఒక వస్తువు మఱి యొక వస్తువుగ గృహీత మగును. స్వప్నమున బాహ్య ప్రపంచమున లేనివస్తు అనుభూతి కల్గును. ఇవి సత్యకారణ జన్యములు గాన, సత్య కార్యములు. ద్విచంద్ర జ్ఞానము, పీత శంఖ జ్ఞానము, మఱియు - అలాత చక్రము నరుసగా చతు ర్విదియ దోష, అనారోగ్య, వేగ భ్రమణ జన్యములు. నేత్ర దోషము లేక ప్రేలితో కంటి రెప్పపై వత్తుట వలన, నేత్ర పైత్యము, వ్యవధాన అగ్రహణము దీనికీ కారణములు.

శుక్తిగత రజ్జు నన్న భ్రాంతిలయ భగవద్రామానుజులు పాంచభూతిక ప్రకృతి వికృతమును, ఇంద్రియజన్య జ్ఞానమున కేరుగా - ఒంటరిగా గ్రహింపఁబడిన వస్తువుల వస్తు తత్త్వము నంగీకరింతురు. మఱియు, ప్రమమ (సత్య జ్ఞానమును) వస్తువుయొక్క అవసర ముఖ్యాంశముల గ్రహించుట యనియు, భ్రమ వీని అగ్రహణమే యనియు నిర్వచించిరి. పంచీకరణ సిద్ధాంత ప్రకారముగ ప్రతి వస్తువు సంపదభూత మిశ్రమము, నిర్మాణ పాదృశ్య మున్నది కాని, వస్తు

వస్తుతత్వము మిశ్రమమున సధికమగు నే భూతాంశ మున్నదో, దానిచే నిర్ణీత మగుచున్నది. సాధారణ గాహ్యవస్తు సత్యక్ష జ్ఞానమున, జ్ఞానము ముఖ్యవసర అంశమును గ్రహించును. ఇచట బుద్ధి వ్యాపానము లగు సవ్యాఖ్యాన గ్రహణము (Interpretation), వరణము (Selection) అనునవి కలవు.

శుక్తి, రజత భ్రాంతిలో శుక్తిసాదృశ్యయుత మగు రజతాంశము అనుభవ సామగ్రినుండి అద్వితీయముగ గ్రహింపబడినది. అట్టి రజతాంశమునకు విపణి వీధిలో విలువలే దని తెలిసిన వెంటనే, భ్రమ తొలగెను. ప్రతి వస్తువు పాంచ భౌతికము. పాక్షిక జ్ఞానము అవిద్యాకృతము కాదు. స్వప్నములు భావి సూచకములు స్వాప్నిక జగత్తు జీవ కర్మానుగుణ మగు భగవత్ స్పృహ, ఆత్మ సాక్షికము, సర్వ సాధారణము కాదు. జ్ఞాన సిద్ధాంతము దార్శనిక మతముపై ఆధార పడినది.

అవిద్యా విమర్శనము

అవిద్య సదన దనిర్వచనీయ మని శాంకర పక్షము. శుక్తి రజత భ్రాంతిలో - విపరీత జ్ఞానము అనిర్వచనీయము. మొదట సత్యమని తోచిన రజతము - తర్వాత అసత్య మగును. ఒక్కటే వస్తువు సత్యము, అసత్యము కాజాలదు కదా! ఇదియే అధ్యాసము (Superimposition), 'ఇది' అను శుక్తి జ్ఞానముపై రజత జ్ఞానము అధ్యారోపింపబడినది. ఈ భ్రమ అనిర్వచనీయము. అద్వైత లితరుల విమర్శింతురు. శూన్యవాదులు (అసత్ ఖ్యాతి) శూన్యము, ద్రవ్యము వలె, ఆఁగా - భ్రమాధిష్ఠానమువలె తెలియవచ్చునందురు. వీరి దృష్టిలో భ్రమ నిరధిష్ఠానము, సర్వము శూన్యము. శుక్తి రజత భ్రాంతిలో రజతము తుచ్ఛము, లేనిది. కాని, శూన్యము

తెలియరానిది. విజ్ఞాన వాదుల ఆత్మభ్రాంతి భ్రమను మానసిక మైనదిగాను, బయటనున్న దానివలె నగుపడుచున్నదిగాను వర్ణించును. దీనిమాందకుల ఆభ్రాంతి వాదము చూడబడిన శుక్త్యంతము జ్ఞాపక ముంచుకొనబడిన రజతాంశము రెండును నిజమే అని ఒప్పుకొనును. ఇంద్రియ దోషజమే భ్రమ యనును ఈ దోషము వలన రజతాంశము గృహ్యతము అను విషయమును మనము గ్రహింపము ఇదియే భ్రమ 'అభ్రాంతి' యనగా - అగ్రహణము (Nonapprehension) వలన కలుగును. నైయామికుల ఆవ్యధా బ్రాంతి యందు శుక్తి రజతాంశములు రెండును సత్యములే. శుక్తి ఉన్నట్లు గాక, వేరొకదానివలె రజతముగా గృహీతము. ఇతర వస్తుబావము అనిగా - శుక్తి ఆభాసము అనగా - రజత భావము. ఈ భ్రమ ఆర్థి సాక్షికమే (Subjunctive) ప్రాధికార, నైయామిక, సాత్వాంతిక, నైభామిక వాదములు సత్యతా వాదములు (Realistic Theories)

భగవద్రామానుజ సిద్ధాంతము సత్యతా వాదమే. అద్వైతులు బాహ్య విస్తృత లేదని పూర్వ పక్షము చేయుదురు. వారి దృష్టిలో శుద్ధ వైతన్య మెక్కటియే ఉన్నది. అద్వైతుల అనిర్వచనీయ భ్రాంతి విరంధ (Caval) వాద మగును. అన్ని వాదముల విమర్శించి, తమ వాదము అనిర్వచనీయమని యనుట - 'స్థాపనా హీనో విరంధః' అను నిర్వచనోహరణమే.

అద్వైతుల అనిర్వ శుద్ధ వైతన్యమును అంతర సంతమపాధి భూతము చేయును. అవిద్యా తిరోహిత బ్రహ్మ - ప్రపంచముగాఁ గన్పట్టును. అనిర్వ - అంతర భ్రమ, అనాది, విచిత్ర విక్షేపకరి, అనిర్వచనీయము. కాని, జ్ఞాన బాధ్యము, అనిర్వ వలన నచ్చి దానంద పరబ్రహ్మము - అస్పృత, జడ, దుఃఖ స్వయాన మగు వ్యావహారికాత్మకగా భావించబడి, ఈ యధ్యాపము సంపార బంధము కల్గించును.

అవిద్యా కారణమును వేదకూట ఆయత్తము, ఏలన, కార్మ్య కారణ సిద్ధాంతము అవిద్యాకృతమే శుద్ధ వైతన్యము అవిద్యాశ్రియము కాని, స్వప్రకాశ వైతన్యమును అవిద్య నిజముగా దాని లేదు. అవిద్య జీవాశ్రయము కాదు. జీవుడు అవిద్యా కార్యము గదా! పొగనుగించుచే అభిభూతుడు కాని ప్రకాశించు సూర్యుని వలె, ఆత్మ స్వయంభూతి. అది అవిద్యా ప్రభావితము కాదు అవిద్య ఎట్లో బ్రహ్మము గాత్ర యించినది. ఎందులకో మనకు తెలియదు మన శ్రేయస్వి, మన బుద్ధి కతీత మగు విషయమును తెలిసికొనజాలదు. అవిద్య అనిర్వచనీయము; సత్యము కాదు, అసత్యము కాదు, రెండును కాదు. ముక్తానన్ధలో అవిద్య ఉండదుగాన, అసత్యము. ఇప్పుడున్నది గాన, సత్యము. కాని, సత్యాసత్య మగుట కుదురదు. రెండు కాదు, జీవిత వైరుధ్య పరిస్థితి అదైవతము. బ్రహ్మ వీని కతీతము.

అవిద్య అనిర్వచనీయమైనను, దీనిని విశేష పరచు సిద్ధాంతములు ప్రచలితములైనవి. దీని పుట్టుక స్వభావముల గురించిన వాదములు (Post Sankara Dialectics) శ్రీ శంకరుల తర్వాతి ప్రబలివి. ప్రతి బింబవాదానుసారిముగ జీవుడు అంతఃకరణమునందలి బ్రహ్మ ప్రతి బింబము, ఇది అవిద్యాకృతము, ప్రపంచము మిథ్య. జీవుడు ఆభాసము అవిద్య ఎట్లో బ్రహ్మను తిరోహితము సేయునని మిథ్య యొక వాదము. అవిద్య జ్ఞానాత్పితనము. గగన కుసుమము కాదు. జగత్తు అసత్యమే కాని, కేవల భ్రమ కాదు. జీవుడు అనుభవ సిద్ధుడు, ఊహామాత్రుడు కాదు. జగత్తునకు వ్యావహారిక సత్యత్వ మున్నది. జగత్ బ్రహ్మాల సంబంధ మనూహ్యము. ఇది వ్యావహారిక సత్యతా వాదము (Phenomenon Zenon Theory) అనబడును. మూడవ వాదము పై వాదము నొప్పకొనదు, బాహ్య వస్తువులు సాక్షి వైతన్య వృత్తులు.

ఈశ్వరుడు శేవాధికుడు. నాల్గవ వాచము అవిద్య లే దనును. ఉన్నచో, రెం డవస్థలు సత్య మని అంగీకరింపవలసి వచ్చును. జ్ఞానము, అజ్ఞానము. కాని, అవిద్యకు ప్రత్యేక ప్రతిపత్తితి అంగీకరింపరాదు. బ్రహ్మ నిత్యము. అవిద్య సంధ్యామతప్రాయము అనఁగా-లేనిది. వివిధ అవైద్యత సందర్భాలు అన్నియు స్థూలముగా సంపాది దుఃఖకారణము అవిద్య యనుచున్నవి. అనాది యయినను, అవిద్య సాంతము. ముక్తియం దవిద్య లేదు. అవైద్యత వేదాంతమునందలి అవిద్యా సిద్ధాంతము. వైద్యత వాదముల అనుపూర్ణత్వమును చూపును. కాని, అవిద్య అనిర్వచనీయము.

భగవద్రామానుజులు తమ శ్రీభాష్యమున లఘు సిద్ధాంత మహా సిద్ధాంతములందు ఈ యవిద్యా వాదమును నిశితముగ విమర్శించిరి సప్తవిధానుపపత్తై లనఁబడు ఈ విమర్శ - తర్క- జటిలమై, విద్య వ్యవోచంజకమై యలరారుచున్నది. (1) అశ్రయానుపపత్తి (౨) తిరోధానానుపపత్తి (3) స్వరూపానుపపత్తి (4) అనిర్వచనీయానుపపత్తి (5) ప్రమాణానుపపత్తి (6) వివర్తకానుపపత్తి (7) విస్మృతి అనుపపత్తి అనునవియే సప్తవిధానుపపత్తైలు. వీని వివరణ మిది

(1) అశ్రయానుపపత్తి :-

అవిద్యాకల్పన నిరాధారము. మాయావాది అవిద్య కథిష్ఠానమును చూపించి, మాధ్యమిక తోనన్యవాదము నుండి తప్పించుకొనఁ జూనుచున్నాఁడు శేవ బ్రహ్మలు అవిద్యాశ్రయములు కాఁజాలవు. అవిద్యాకాన్యసగు శీవుడు అవిద్యాశ్రయము కాదు. సర్వదా స్వప్రకాశమగు బ్రహ్మ - అవిద్యాభిభూతము కాదు. అవిద్యాశ్రయము శీవుఁడని, శీవుఁ డవిద్యాశ్రయుఁడని అమట అన్యోన్య్యాశ్రయ నిగ్రహ

స్థాన మగును. అద్వితీయ చిన్మాత్ర బ్రహ్మ మెట్లు ద్వైత వ్యూహమున చిక్కు వడెనో, తెలియరాని సమస్య. ద్రవ్య ఆశ్రయ సిద్ధాంతముల నిరసించు అద్వైతము వానినే తాను ఉపయోగించుట అనుచితము. నిరాశ్రయమగు అవిద్య లేనిదే.

(2) తిరోధానానువవత్తి :-

బ్రహ్మ తిరోధాన మసంగతము. బ్రహ్మ జ్ఞాన స్వరూపము స్వప్రకాశము. బ్రహ్మ శుద్ధచైతన్యమా? కాదా? శుద్ధ చైతన్యమైనచో, అవిద్యాభిభవనానర్హము, తిరోహితము కాదు, అభిభూతమైన స్వరూప నాశమే అగును. ఎట్లు స్వప్రకాశమగు చిన్మాత్ర బ్రహ్మము అవిద్యా తిరస్కృత మగునో, అద్వైత వేదాంతము చెప్పదు, చెప్పలేదు. ఇది గొప్ప లోపము.

(3) స్వరూపానువవత్తి :-

అవిద్య నిజమా? అబద్ధమా? భావ (Entity) రూపమైనచో, బ్రహ్మయందు మూలావిద్యగ్మిగులును. అది సశింపదు. రెండు సత్యములు - బ్రహ్మ, అవిద్య ఉన్నచో, అద్వైతము సిద్ధింపదు. అవిద్య లేనిచో - మూలావిద్య ఒకటిగాను, పెక్కుగాను లేనే లేదు.

(4) అనిర్వచనీయానువవత్తి :-

సదసదనిర్వచనీయ మనుట అర్థరహితము. బాలిశ భాషితము. అనిర్వచనీయమగు అవిద్య బ్రహ్మను ఆవరించిన, అది జ్ఞాన బాధ్యము కాదు, అనిర్వచనీయ మనుటలో అతి వినయము సూచితము. అన్ని సిద్ధాంతముల కాదని అద్వైతులు తమ సిద్ధాంతము చెప్పక తప్పించుకొనుట హాస్యాస్పదము. అవిద్య అసత్య మనియు, శ్రమ యనియు చెప్పి, గట్టిగ అడిగినపుడు అనిర్వచనీయ మని అద్వైతు లందురు.

(5) ప్రమాణానువచన త్తి :-

అవిద్య శాస్త్రసిద్ధము కాదు ఇతర ప్రమాణ సిద్ధము కాదు. భ్రమ అపాధాన మానసిక ప్రవృత్తి వేదాంత శాస్త్రమునకు నాంది కాజాలదు. అనత్యము, నా స్తి అనుపదములు - సత్యము, అస్తి అను పదములకు ప్రతియోగులు. అవి అనత్య, అభావ పదార్థములు సూచించవు. ఇదే పదార్థముల సూచించును.

(6) నివర్తకానువచన త్తి :-

ఈ యనుపపత్తి - అవిద్యాబాధ్య మను వాదమును విమర్శించును.

‘జ్ఞానరూపం వరంబ్రహ్మ. తన్నివర్త్యం మృషాత్మకమ్
అజ్ఞానంచే త్తిరన్ముక్త్యాత్. ఈ ప్రభు తన్నివర్తకః.”

అవి పూర్వాచార్య సూక్తి. జ్ఞాన మవిద్యను బాధింపజాలదు. జ్ఞాన మజ్ఞాన ఫలము కదా ! ఆధ్యాత్మిక నియమములచే తప్ప. బ్రహ్మ శ్రేణిత్వ విజ్ఞానముచే. అవిద్య బాధ్యము కాదు. బ్రహ్మ నిత్యమై, కాశ్యతమై, ఎల్లప్పుడు ఉన్నవాడైనచో, అవిద్య లేని లైనచో - ముముక్షుత్వ మను మాట అర్థ రహిత మగును.

(7) నివృత్త్యానువచన త్తి :-

ఈ నివృత్త్యానుపపత్తి - అద్వైత మోక్ష సిద్ధాంత విమర్శచే. అద్వైతరూప బ్రహ్మజ్ఞానము బ్రహ్మను గురించిన జ్ఞానము కాదు, బ్రహ్మయే యగు జ్ఞానము, జ్ఞాన మజ్ఞానమును బోధించి, తానుకూడ నశించును అందును. అటులయిన, జ్ఞానము ఆధ్యాత్మిక ఆత్మహత్యయే. అవిద్యా తిరోధానముతోఁబాటు - జగత్తు ఈశ్వరుడుకూడ తిరోహితము లగును. అద్వైతము తూన్య వాదప్రాయమే యగును.

సగుణ నిర్గుణ బ్రహ్మలు

అద్వైత వేదాంత మొక్కటియే సగుణ నిర్గుణ బ్రహ్మల ప్రతిపాదించును. ఆనందమయ బ్రహ్మము సగుణము. భాస్కరు డీ విభాగము నొప్పుకొనఁడు. తైత్తిరీయోపనిషత్తు బ్రహ్మ మానంద మనును. ఆనందమే బ్రహ్మ యనుటలోఁగాని, ఆనందమయఁడు బ్రహ్మ యనుటలోఁగాని న్యూనత, ఆధిక్యత లేవు. మొదటి వాని కంటెను రెండవది తక్కువ కాదు. 'ఆనందం బ్రహ్మణో విద్వాన్' (తై ఆ) అను తావున, ఉపనిష ద్వచనము బ్రహ్మజ్ఞానముతో మొగ్గలై, బ్రహ్మానందము జీవిత సరమ పురుషార్థ మని నిగమనము సూచించును. తావున, సగుణ నిర్గుణ భేదము ఇట మృగ్యము. నిర్గుణ శ్రుతులు బ్రహ్మకు పేయ గుణములు లేవని చెప్పను. నిఖిల పేయ ప్రత్య సీకమే బ్రహ్మ యని చెప్పను. సకల కల్యాణ గుణ పరిపూర్ణఁడు బ్రహ్మ యని సగుణ శ్రుతుల తాత్పర్యము, ఘటక శత్రు లీ రెంటికిని సామరస్యము నొడగూర్చును. బ్రహ్మ కల్యాణ గుణ పరిపూర్ణఁడని చెప్పి, తరువాత వానిని తొలగించుట శ్రుతి తాత్పర్యము కాదు. 'నేతి' పద్ధతి తర్కము బ్రహ్మను సాధింపదని మాత్రమే యనును. శాంకర వ్యావహారికాద్వైతము విశిష్టాద్వైత సగుణ బ్రహ్మాపాసన సదృశములే. (శ్రీ) శంకరులు అద్వైత వాదము కంటె చాల గొప్ప వ్యక్తి. బ్రహ్మ ధ్యానపరము ఆధ్యాత్మిక నియమ సంపూర్ణ మగు వ్యావహారికాద్వైతమున (శ్రీ) శంకరులు శుద్ధ అద్వైత సిద్ధాంతమును త్రోసిరా జనిరి. 'సూత్ర భాష్య' కర్తకంటెను 'భజగోవింద' కర్త గొప్పవాడు.

(శ్రీ) శంకరులు తమ వ్యావహారికాద్వైతమున గాదరాయణుల సిద్ధాంతము నంగీకరించి, శూన్య వాదుల 'నేతి' సిద్ధాంతమును నిర సించినచో, అప్పు డద్వైతము విశిష్టాద్వైతమునకు దూర సిద్ధాంతము

కాదు. శివకుటుంబ పారమార్థిక (బ్రహ్మ), వ్యావహారిక (జగత్), ప్రాతిభాసిక (ఇంద్రియ) సత్య త్రియమును ప్రతిపాదించును. కాని, 'బాపాల్ క్వె' (H. 30 : quiet) అను పదం తాత్పర్యము 'లాజిక్' (Logic) అను తన గ్రంథమున, సత్యమై విధ్యమును నిరసించెను. *

శ్రుతుల ప్రమాణము లనవలసివచ్చును. సగుణ శ్రుతులే ప్రమాణము లన్న, నిర్గుణ శ్రుతు లప్రమాణము లగును. ఘటక శ్రుతు లాధారముగ, నిర్గుణ శ్రుతులు బ్రహ్మ సకల కల్యాణ గుణాకరుడని చెప్పినవియు సమన్వయము చేసిన విశిష్టాద్వైతము చాల గొప్ప సిద్ధాంతము. దీనివలన, శేవ మంతయు ప్రామాణిక మగును. ఇది సమంజస మగు సిద్ధాంతము. అద్వైత శ్రుతులు బహుత్వమును నిషేధింపవు.

శేవులలో బ్రహ్మ అంతర్యామిత్వేన సర్వ జీవై క్యమును సూచించినది. ఇంతియే.

సగుణ బ్రహ్మము, విదేహ ము క్తి, సత్కార్య భూతి విశిష్టాద్వైత ముఖ్యసిద్ధాంతములలో కొన్ని. అద్వైతుల వివర్త వాదము, ఏక శేవ వాదము, నిర్గుణ బ్రహ్మము అనిర్వచనీయ భూతియు విశిష్టాద్వైతుల కనభిమతిములు.

అద్వైతుల వివర్త మనగా - 'వస్తునః త దనమ సత్కారో అవ్యక్తా భావః' అని అప్పుడు దీక్షితులవారి నిర్వచనము. ఒక వస్తువు మఱియొక వస్తువుగా మారినపుడు, కారణ వత్తే కార్యమున ముండదు. బ్రహ్మ జగత్తుగా వివర్తింతును. (త్రాగువండుపామువలె) (Caprent Transformation) నిజముగా బ్రహ్మ జగత్తుగా మారుదు. ఆ భావ

* There are no degrees of truth and not in the end or in the end & not in anything which is truth in the beginning and the beginning.

మాత్రమే మాన్యు. 'వస్తు నః త త్సమ సత్తాకో అన్యథా భావః పరిణామః' (Real Transformation) ఇటు వస్తువు నిజముగా పాలు పెరుగు వలె మారును. కారణ సత్త కార్యమున కుండును. పరిణామము నలన కార్య దోషములు కారణమున కాపాదినవపు. జగత్తు - అచిత్ బ్రహ్మ శరీరభూతమే కదా! అంతర్యామిత్వేన నుండు పరమాత్మకు అచిద్దోష మాపాదినదు.

మఱి కొన్ని ముఖ్య విషయము లేవన, బ్రహ్మ జగదాధారుడు గను, నియంతగను. రక్షకుడుగను, శేషిగను, భవన సుందరుడుగను (aesthetic absolute) శరీరిగను, అనంగా - చిదచిత్ శరీరుడుగను భావించబడుచున్నాడు.

భక్తి యోగము (Devotion)

భక్తి యోగము యమ నియమ ఆసన ప్రాణాయామ ప్రత్యా హార ధ్యాన భారణ సమాధి రూప మగు అష్టాంగములతో కూడినది, తైలధార నలె అవిచ్ఛిన్న స్పృతి సంతానరూపమైనది. ముక్తి మార్గమున కర్మ జ్ఞాన భక్తి యోగములు మూడు మెట్లు వంటివి. కర్మ యోగ మనగా - నిష్కామ కర్మ.

“కర్మణ్యే వాధికార స్తే, మా ఫలేషు కదాచన”

ఫలాభిసృధి రహిత మగు కర్మ చేయు మని గీత శాసించు చున్నది. జ్ఞాన యోగము ఆత్మ సాక్షాత్కార ఫలము, ఇందు ప్రేమ మృగ్యము. 'ఉపాసన' లేక భక్తి ద్రువానుస్మృతి, నమకార త్యాగ సమన్వితము, అహంకార రహితము, భగవ ద్విశ్లేషాననహము. మహాసీయ నిషయమున ల ప్రీతియే భక్తి. కర్మ జ్ఞాన యోగములు భక్తి యోగము ద్వారా ముక్తిని సాధించును. భక్తి యోగము సాక్షాత్తుక్తి సాధనము, అరవింధుడు భక్తిని గుఱించి తన గీతలో

(V 11 p 144) వివరించుచు - 'తత్త్వ పరిపూర్ణిత కందుటకు మనకు టాయమైన సాధనము భక్తి' యని నిర్వచించినాడు.

ప్రతి దర్శనము నిశ్చేయమ ప్రాప్తినే కాక్షించును. ప్రస్థానములు మూత్రము భిన్నములు. భగవద్రామానుజాలు భక్తి మార్గమును బోధించిరి

"వేదవారం రక్షణార్థం దివ్యం."

'ఇత్థం కరు' - 'ఇత్థం మా కాక్షిం.'"

అను వేదానుశాసనముచే విశ్వసింపఁబడిన వైదిక ధర్మాచరణమే తీవ్ర పరిమాణపు యిది మిమాంసక మతము.

అద్వైతము జ్ఞాన మార్గము నివలంబించును. కాని, శ్రీ శంకరులు తన 'వివేకచూడామణి'లో -

"మోక్షసాధన సామగ్ర్యం తత్త్వి తేవ గరియసి."

అని సూచించివారు. బ్రహ్మ మూత్రములు, భగవద్గీత భగవద్రామానుజ సిద్ధాంతమువలన ఉపోద్ఘాతము లనియు, శ్రీ శంకరుల సిద్ధాంతమును ఉపనిషత్తులు బలపరచుననియు చెప్ప నవసర దార్శనిక విమర్శకుల వక్కాణ సమంజసము కాదు. ఏ లన, భగవద్రామానుజుల సప్త విధానుపపత్తులు ఈనాటికిని ఏ అద్వైతిచేతిను నిరాకరింపఁబడలేదు. భజనోపదేశ త్ర యగు శ్రీ శంకరుల భక్తి పాంపశ్యము నెవ్వరును కాదనఁ జాలరు. శంకరభగవత్పాదులు మాయావాదు లనుటకంటె, బ్రహ్మవాదు లనుట యుక్తమేమో !

విశిష్టాద్వైత వేదాంతము - శాసనిభవ బ్రహ్మసూత్రోదిత పరబ్రహ్మము, భగవద్గీతోక్త వాసుదేవుడు, పాంచరాత్ర ప్రోక్త

భగవానుడు, ఆశ్వాసుల అర్పణ రూపము ఒక్కటియే యని స్థాపించినది, భక్తియోగము బ్రహ్మ ప్రాప్తికి సాక్షాత్ సాధన మని కూడ సిద్ధాంతీకరించినది. సగుణ బ్రహ్మోపాసన జన సామాన్యమున కనియు, నిర్గుణ బ్రహ్మము విద్వాంసుల కొరకనుటయు అనుచితము. ద్వంద్వ ప్రమాణము పాండిత్య స్ఫూరిత నిగ్రహ స్థానము (Learned-error), సత్యముగ నబద్ధము (True lie). భక్తిరూపాన్ని జ్ఞాన సిద్ధాంతముచే, భగవద్రామానుజులు అందఱును మెప్పించిరి, ఆకర్షించిరి. విశిష్టాద్వైత భక్తికి సాధన సత్తక మవసురుము. అద్వైతుల సాధన చతుష్టయము కంటె నిది వేరైనది శాంకర, రామానుజ భాష్య నాందీ (రతిజ్ఞా) వచనములు వారి వేదాంత సిద్ధాంతములను సూచించును. శారీరక మీమాంస ప్రయోజనము, అధ్యాస నిరాస ద్వారా బ్రహ్మత్వైక్యము నెఱుంగుట. ఇది శాంకర మతము.

భగవద్రామానుజ శ్రీ భాష్యమున బ్రహ్మము జీవ శరీరుడనియు, ప్రాసకుడు - ప్రాపకము అనియు, సాధన సత్తకము భక్తి సాధన మనియు వక్కాణ, వివేక, విమోక, అభ్యాస, క్రియా, కల్యాణ, అనవసాద, అనురుద్ధ్వములు సాధన సత్తక మనఁబడును. ఇవి భక్తి సాధనములు. భాష్య మనిగా - ఏకాగ్ర చిత్తత, ధ్యానమే, వేదినమే ఉపాసన, తైలధారవలె అనిచ్ఛిన్న స్మృతినంతానరూపము. పరమాత్మ దగ్గన సమాకార మగుట - ఈ భక్తికి ఫలము. 'శేషి' నుపాసించి, శేషము 'సోఽహం' నుండి 'దాసోఽహం'నకు అధిగమించును. ఇది జీవన్ముక్తికంటెను ప్రశస్తతరము. 'జ్ఞానీ త్యాగైవ మే మతమ్' అని చెప్పినట్లు, భగవంతుడు భక్తుని తిరిగి ప్రేమించి, భగవ ద్భక్తికి ఫలమును భక్తున కొసంగు చున్నాడు. ఇది పరమైకాంత భక్తి.

ప్రపత్తి (Self Surrender)

కలి యుగమున భక్తి యోగము కూడ కష్ట సాధ్యమే. ఇది (Conation, Cognition, feeling) కర్మ జ్ఞాన భోగ సమన్వయము ద్వారా భక్తిరూపావస్థ జ్ఞానమునకు దారితీయును. ఈ ప్రపత్తి సేవాంతమునకు క్రొత్త కాదు. న్యాసవిద్య యనబడు ఈ ప్రపత్తి సూత్రకారోపదిష్టమే, శ్రీ శరణోప మునింద్ర ప్రపాదితమే. పశ్చాత్తాపము, హృదయ పరివర్తన, రక్షకుని యందు మహా విశ్వాసము ప్రపత్తికి కావలసినవి. ప్రపత్తి ప్రారబ్ధ కర్మను దహించును. సర్వ వర్ణములవారికి నిది అచరణ యోగ్యము. సర్వాధికారత్వము, సుకరత, సకృత్, కర్తవ్యత, అచిలంబ ఫలత్వము దీని గుణములు. మూల (తిరు) మంత్ర, ద్వయ, చరమ శ్లోకములు ప్రపత్తి అంతరార్థ జ్యోత కములే భగవంతునికి ఆర్ప నిజేదనమే ప్రపత్తి.

“న రంభి నిర్మిలమ్మి న చాత్మవేదీ
న తత్తిమాన్ త్వ వృణాకరివందే
అశింపవో ఓనవర్ణగతి శృణ్వణం
త్వ త్పాదమూలం శరణం ప్రపద్యే.”

అను శ్రీ యామునాచార్య స్తోత్రరత్నసూక్తి - ప్రపత్తి హృదయము నావిష్కరించును. శ్రీ భగవ ద్రామానుజులవారి శరణాగతిగద్య ప్రపత్తిమయము.

“సర్వతర్కాన్ పరిత్యజ్య మా మేకం శరణం వ్రజ
అహం త్వా సర్వ పాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా కురః.”

అను గీతాచార్యసూక్తి ప్రపత్తి పారభూతమైవది,

“యమే వైష పృణతే తేన లభ్యః.”

అన్నట్లు ఈ ప్రపత్తి కూడ భగవత్కృతాక్షి సాధ్యమే. కర్మత్యాగ మనంగా - ‘అహంకారి బుద్ధితో’ కర్మ చేయరాదు’ అని తాత్పర్యము. విధి విహితమగు కర్మ - నిరాసము కాదు. భగవంతుడు ప్రాప్త్యము, ప్రాపకము, ఉపాయము, ఉపేయము అని తెలియనగును.

ప్రపత్తికి ఆఱు అంగము లున్నవి. 1) ఆనుకూల్య సంకల్పము 2) ప్రాతికూల్య వర్జనము 3) మహా విశ్వాసము 4) కార్పణ్యము 5) గోప్యత్వ నిరణము 6) ఆత్మ నిక్షేపము. ఆరవది అంగి, మిగిలిన ఐదును అంగములు అని కూడ అందురు. ప్రపత్తి ఫల సమర్పణ, భర సమర్పణ, స్వరూపసమర్పణరూపమైనది. శ్రీమద్రామాయణము శరణాగతి వేద మనఃబడును. విభీషణ శరణాగతి శ్రీరామునిచే అభయప్రదానము, తి దంతర్గత మగు ఉపనిషత్తు - ఉపక్రమ, ఉపసంహార, అభ్యాస, అపూర్వత్వ, అర్థవాద, ఉపపత్తు లను ఆఱు మీమాంసా సూత్రముల ఉపనయము ద్వారా జీవుని శరణాగతి పరమ హితము. మానుష, పశు, పక్షి, మృగాదులు, దేవ - అనురాదులుపై తము భగవత్పాదముల వద్ద శరణాగతి చేసిన, రక్షింపఁ బడుదురు. కాకాసుర, అహల్య, గజేంద్ర, సుగ్రీవ, విభీషణశరణాగతి వృత్తాంతములు - భగవంతునిచే వారికి అభయ ప్రదానములు జగ ద్ద్వితములు గదా ! ఇట్లు ప్రపత్తి సులభోపాయము. ప్రపత్తికి దేశ కాల నియమము లేదు. ఏకవక్త్ర రజస్వల యయ్య, ప్రాపది శ్రీకృష్ణుని శరణుజొచ్చి రక్ష నందినదిగదా !

శ్రీరామ్య మతము - ఉభయ వేదాంతము

.. శారీరక శాస్త్రమునకు ఒక గ్రోత్త అర్థమును మహామహోపాధ్యాయ - కపిస్థలం దేశికాచార్యులవా రిచ్చిరి. ‘ప్రతి అధికరము

తత్త్వశాస్త్ర రీత్యా, ఏ బ్రహ్మమైతే సర్వ చిదచిన్మూలమో, ఆ బ్రహ్మమే మానవుని మతమమైన ఆరాధ్య దైవము' అని యాశయము. ప్రతి అధికరణము కేవల తిర్క్కానుగృహీత మగుటయే గాక, మానవునికి ఆధ్యాత్మిక మతసర్వమైన స్పృశి నిచ్చును. ఈ సమన్వయ సూక్ష్మదృష్టి, వేదాంత సూత్రములు కేవల సిద్ధాంత పరము లగు శాస్త్ర సిబ్బరి నము లగు విశిష్టాద్వైత ప్రవచనములనియు, శ్రీనమ్మార్వార్ధుల భగవ ద్విషయము అనుష్ఠాన పర మగు ఆధ్యాత్మిక అనుభవ మనియు ప్రచలితమైన సాధారణాధిపాయమును సరిదిద్ది, విశిష్టాద్వైతము ఉభయ వేదాంత మని సాధించును. వేదాంతదేవీకులు తమ సూక్ష్మ సమన్వయ దృష్ట్యా, ప్రతి అధికరణము భగవద్గుణానుభవమే, శ్రీ శరణోప ముస్థితుల 'తిరువాయ్మొళి' వంటి భక్త్యమృత వర్ష మే యని విశేషపఱచుట ఒక విశేషము. తిర్క్కానుగృహీత మగు తత్త్వము, తర్కప్రమాణసిద్ధ మగు తత్త్వము, ఆధ్యాత్మిక మత పరమయిన విలువలుగల తత్త్వము నొక్కటియే. 'వేదాంతము - మతము' (Philosophy of Religion) అను దానికి ఒక ప్రొత్త యర్థమును చేశి టలు సూచించిరి. తమ న్యాససిద్ధాంతమార్పాడమున, స్వామి ప్రతి అధికరణము ఒక కల్యాణ గుణమును - ఒక తత్త్వశాస్త్ర సత్యమును మేళవించి, ముజుపు చేయునని సాించిరి. నారాయణుడే శ్రీనివాసుడు. వేదాంతసూత్రములందలి 156 అధికరణములు భక్తిదేహూర్చులిన 156 భగవత్కల్యాణ గుణ రత్నముల మూల ద్వాదశికత్ (32) కావనిషద విద్యలు బ్రహ్మయొక్క సత్య, జ్ఞాన అనంద, ఆనంత, అమల గుణోపాసవత్కృతములే. బ్రహ్మ సూత్రము శుద్ధ విశిష్టాద్వైత తర్క తత్త్వము భగవ ద్విషయ భక్తి తత్త్వ మొక్కటియే యని పిండితార్థము.

ముక్తి (Liberation)

మోక్షము పరమపురుషార్థము సరిపూర్ణ బ్రహ్మనుభవము. ఇందు అనిష్ట నివృత్తి, ఇష్ట ప్రాప్తి ఉన్నవి. భగవద్విగ్రహ నివృత్తియే అనిష్ట నివృత్తి. అనఁగా - సర్వి కర్మ నివృత్తి. ఇష్ట ప్రాప్తి యనఁగా - స్వాభావిక జ్ఞాన వికాస లాభము, జ్ఞాన సంపాదన నివృత్తి యనియు చెప్పవచ్చును. ముక్తావస్థలో - అపహత పాస్యత్వాది గుణముల విషయములలోను, ఆనందము విషయమునను సామ్యము జీవబ్రహ్మల కున్నది. అయితే, త్రాసులో నుంచిన సువర్ణ - పామాణములకు వలెనే, 'భోగ మాత్ర సామ్య లింగాత్', 'జగ ద్వాప్యసార వర్ణం' అను సూత్రములచే ముక్తునికి పరబ్రహ్మతో భోగసామ్యమున్నది, జగ ద్వాప్యసార నియమనములు లేవు.

లోకమున ఉత్తము లగు స్వామి భృత్యులు ఆత్మ సంపదలు పరస్పరార్థమే అని భావించునటుల, భగవంతుడు కూడ సర్వము ఆశ్రిత భక్తార్థమే యని తలంచును. భక్తుడు తన సర్వస్వము భగవద్దగ మని భావించును. ఇట్లు ఉభయులు నిరతిశయ సౌహృద్యులు.

'సేవ దుఃఖ హేతువు' అను కుయుక్తి ఇట అనవసరము, అప్రస్తుతము. భగవత్సేవ పరార్థైక ప్రవణ మనస్తత్వము కనుక, నిరతిశయానుకూలము, ముక్తుని భగవత్కైంకర్యము, నిరతిశయానందము, సాయుజ్య మోక్షము ప్రశస్తతరము. కైవల్యము స్వాత్మానుభవ మాత్ర రూపము, అనభిలషణీయము.

ముక్తుడు స్వరాజ్ అగును. అనఁగా - అకర్మవశ్యుడగును. స్వేచ్ఛగా సర్వలోక సంచారి యగును. కర్మ నశుడై కాదు. స్థానంకల్ప బలముచే సదేహుడు, నిదేహుడు, అనేక దేహుడు

కాగలఁడు. ఇగ దనుగ్రహము కొఱకు భరత, బలభద్రాదులవలె పవరించును. అమేయ మగు అనంద మనుభవించును. 'న చ పునరావర్తతే' ఇత్యుక్త రీత్యా, మఱల కర్మబద్ధుఁడు కాఁడు. అత్యర్థప్రియుఁడగు జ్ఞానిని పొంది, భగవంతుఁడు తిరిగి వానిని సంసారమున అపర్తింపఁజేయఁడు. ముక్త పురుషుఁడు కూడ నిరతికయానందరూప సవిశేషణ భగవత్ వ్యతిరిక్త వస్తు నిరపేక్షుఁడై, తనంతట తాను సంసార బంధమున చిక్కుకొనఁడు.

శ్రీ రామానుజ మతము లోక వేదానుకూలము. సకల చిదచిదాకార నారాయణాఖ్య తత్త్వము ఏకము. చిత్త్వత్వము తేనయాసము. అచిత్తు సత్త్వనిత్యాత్మికము. భక్తి ప్రపత్తులు. హితములు, ముక్తిసాధనములు

విశిష్ట విశేషము

'విశిష్టస్య విశిష్ట రూపేణ అద్వైతం' అని, విశిష్టాద్వైతపద వ్యుత్పత్తిని శ్రీవేదాంతి దేశికలు తమ 'న్యాయ సిద్ధాంతము'న తేల్చిరి. కారణావస్థలో బ్రహ్మము మొదట నామరూపవిభాగానర్హమూహించి ద్విశిష్టము. అదియే కార్యావస్థలో - నామరూప విభాగ విభక్త స్థూల చిదచి ద్విశిష్ట మగును. ఇట్లు విశిష్టములైన బ్రహ్మములు రెంటిని అద్వైతము అనఁగా - అభేదము గనుక, ఇది విశిష్టాద్వైత మనఁబడును.

"అవస్థాంతరాపత్తి లేవ హి కార్యతా."

అని సిద్ధాంతము. బ్రహ్మము స్వరూప పరిణామము నందురు, దోషరహితము. చిదచిత్తులే పరిణామము నందును, దోషము కలవి యగును.

సర్వ దర్శన సంగ్రహమున మాధవాచార్యులు

“ఈశ్వరః దిదర్శి చోతి, వదాత్ త్రికాయం హరిః

ఈశ్వరః దిదర్శి త్రోక్తః, జీవో దృశ్యం అచి దృశ్యః.”

అను శ్లోకములో - విశిష్టాద్వైతమున ఈశ్వరుఁడు, జీవుఁడు, అచిత్
అను తత్త్వములు మూఁడు కలవని చెప్పిరి.

ఈశ్వరుఁడు (God)

విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతమున శ్రీమన్నారాయణుడే పరతత్త్వము, అతఁడు లక్ష్మీ విశిష్టుఁడు, చివచిత్ శరీరుఁడు, చిదచిదంతర్యామి, చిదచిత్తులు ఈశ్వరుని అప్పధక సిద్ధ విశేషణములు. పరమ పదము సత్త్వమయము.

జీవుఁడు (Soul)

జీవు లనేకులు, నిత్యులు, అజన్మరూపుఁడు జీవుఁడు, జ్ఞానవంతుఁడు, పరమ పురుషాధీన సత్తకలవాఁడు. జీవుని జ్ఞానము స్వాభావికము, అయినను, కర్మానుగుణముగ సంకోచ వికాసములకు లోనగును, ముక్తావస్థలో వికసించుచు, బద్ధ - నిత్య - ముక్తలలో, నిత్య - ముక్తలు పరమపదవాసులు. అనంత గరుడ విష్వక్సేనాదులు నిత్యులు, ముండకోపనిషత్తులో -

“నిరంజనః పరమం సామ్య ముపైతి మమ సాధర్యక మాగతః.”

“ఉత్తమః పురుష స్త్వనన్యః”

ముక్తులు భగవత్ స్వరూపము నందుదు రని చెప్పఁబడినది.

అచిత్ (Matter)

(1) ప్రకృతి (2) శుద్ధ సత్త్వము (3) కాలము అని, అచిత్తు మూఁడు విధములు ప్రకృతి - సత్త్వ రజ త్తమోగుణ యుతము;

జడము. ఇం దుండి మహా దహుకారి, ఏకాదశేంద్రియాదులు కల్గును. చతుర్వింశతి త త్వము లున్నవి. పాంథ్య మత మిట అంగీ కృతము. (1) ప్రకృతి (2) మహత్ (3) అహంకారము (4) ఏకాద శేంద్రియములు (5) సూక్ష్మ పంచతన్మాత్రలు (6) పంచ భూతములు

చతుస్పాత్ర పరమార్థము

వేదాంతసూత్ర పార మంతయు - మొదటి నాల్గు సూత్రము లలో నిమిది యున్నది కనుక, వానినిఁగూర్చి తెలిసికొనుట ఎంతేని అవశ్యకము.

(1) అథాఽతో బ్రహ్మ జిజ్ఞాసా

‘అథ’ - అటు తరువాత అని యర్థము. కర్మ విచారానంతర మని తాత్పర్యము. కర్మ ఫల మశాశ్వత మని తెలిసిన తర్వాత, శాశ్వత నిశ్చేయద ఫలద మగు బ్రహ్మ జిజ్ఞాస క ర్తవ్యము.

‘అథ’ - కర్మ విచార మల్పాస్థిర ఫలదము కనుక, బ్రహ్మ విచార క ర్తవ్యము. ఏలవ, బ్రహ్మ విచారమూలము. అనంత స్థిర ఫలదము. ‘బ్రహ్మ’ నిరతిశయోత్కృష్ట విశిష్టతఁగు శ్రియఃపరిని గుఱించి

‘జిజ్ఞాసా’ - వేదాంత వాక్యార్థ విచారాత్మక లఘుతరక్మము క ర్తవ్యము.

(2) జన్మాద్యన్తః యతః

ఎవని వలన జన్మాదులు కలుగుచున్నవో, ఆ బ్రహ్మ - జిజ్ఞాస్య మని అవ్వయము.

“యతో వా ఇమాని భూతాని జాయంతే, ఏవ జాతాని జీవన్తి, య ద్రవ్యం
కృతినంవికన్తి, త ద్విజ్ఞిజ్ఞాపన్య, త ద్రవ్యపీఠితః.”

ఈ తైత్తిరీయోపనిషద ద్వాత్వములే ఈ సూత్రమున కాధారములు.

(3) కాన్త, యోనిత్వాత్

మేవ శాస్త్రము దేనికి ప్రమాణమో, అది శాస్త్రయోని, త ద్భావమే శాస్త్ర యోనిత్వము. బ్రహ్మ విషయమున శాస్త్ర ప్రామాణ్యము కాన్తీతిర ప్రమాణాఽగోచరత్వమువలన సిద్ధించునని భావము.

(4) తత్తు నమన్వయాత్

కుమారిల భట్టు ఇట్లు చెప్పెను.

“ప్రవృత్తి ర్వా వివృత్తి ర్వా విత్కేన కృతేన వా
పుంసాం యోవోపదీక్యేత తత్ కాత్త మధీయతే”

బ్రహ్మము సిద్ధపస్తువు. శాస్త్రము ప్రవృత్తి - వివృత్తి రూపముగాన శాస్త్రము బ్రహ్మ విషయమున అన్వయింపదు? అని అక్షేపము దీనికి సమాధాన మిది - శాస్త్ర ప్రమాణకర్తృము సిద్ధించున; బ్రహ్మ శాస్త్ర ప్రమాణకము. జ్యోతిష్త్వేమి యాగము వలె శాస్త్ర జన్య జోధానుకూలత్వము కల్గియుండు విషయ మగుట వలనను శ్రుతులు పురుషార్థములలో బ్రహ్మమును మించిన పురుషార్థము లేదని చెప్పుట వలనను, అనఁగా - బ్రహ్మ పరమ పురుషార్థ మినుట వలనను శాస్త్ర ప్రమాణ మగును.

గీతా భాష్యము

శ్రీ భాష్యము తరువాత గీతా భాష్యము భగవద్రామానుజ విరచిత ముఖ్య గ్రంథము. గీతా శాస్త్ర వైదిక, మత ప్రాముఖ్యత - శ్రీ భాష్యకారి తిర్క్కు శేషుమ్మి విభవ కేజోద్ధీప్తము, శ్రీరంగనాథ భక్త భక్తిభావోద్వేగి పూర్ణమై, గీతా భాష్యమున విలసిల్లుచున్నది. భక్తిభావోద్వేగియుత సార్వజనీన సుతమునుండి తత్త్వదర్శనోదయమును సాధించిన జయ శీలి ప్రథమ భారతీయ తాత్త్వికుడు భగవద్రామానుజ లే. భగవద్గీతి ప్రామాణిక గ్రంథము, వైష్ణవ దర్శనము లకు ఋలాభారము, శాంతరదర్శనము కూడ గీతా నిల పేక్షము కా లేదు.

శ్రీ యామునులు తమ 'గీతార్థ సంగ్రహము'న, భక్తిసిద్ధాంతమును లోధించిరి. భగవద్రామానుజ ప్రోక్త శరీరి శరీరి భావము గొప్ప సిద్ధాంతము. గీతా భాష్యము శ్రీభాష్యముతో శ్రుతి కలుపును, గీత స్ఫుటి, శ్రుతికి ఉపబృంహణము. శ్రీరామానుజులు గీతపై సమగ్రముగ వ్యాఖ్యానించిరి. ఉపనిషత్తులపై కాదు కాని, కాపనిషద వైరుధ్యముల సమన్వయించిరి. గీతార్థ సంగ్రహము గీతాభాష్యము సకు మూలము.

శ్రీభాష్యమున గీతాశ్లోకము లుదహరింపఁబడినవి. శ్రీభాష్య, గీతాభాష్య భక్తి సిద్ధాంతములు సదృశములే. గీతాభాష్య సమీరిత చరిత్రహృ శ్రీమన్నారాయణుఁడే. గీతాచార్యుని హృదయము రామానుజ భాష్యముచే కాగుగ అవిష్కృత మైవ దనుట నిర్వివాదము. వేదాంత సరిబ్రహ్మము - సిద్ధాంత, మతి పర మగు ఈశ్వర సిద్ధాంతము రామానుజ భాష్యమున సమన్వయించినవి. భక్తియే అవగా - ఈశ్వర ప్రేమయే మోక్షసాధనమని గీతాభాష్యసారము

ఆధునిక పాండిత్యము కూడ భగవద్రామానుజులవలె గీతా హయము నావిష్కరింపజాలదని, శ్రీమద్రామానుజ గీతాభాష్యము ఆంగ్లములో ననువదించిన 'వాన్ బుటినెన్' (Van Buitenen) పండిత అభిప్రాయము. గీతాచార్యులచే నారంభింపబడిన 'తాత్త్విక దమత' సామరస్యము, సమన్వయము శ్రీరామానుజులచే సఫలీకృత, గావింపబడినది.

భువన సుందర మూర్తి

భగవద్రామానుజులు యాదవ ప్రకాశుల యొద్ద అంతేవాసి నున్నప్పటి విశిష్ట సంఘటన యొకటి యతిసార్వభౌమ శేముషీ విభవః నకు ఉజ్జ్వలమగు దృష్టాంతముగా చెప్ప నొప్పును. యాదవప్రకాశ 'తస్య కప్యాసం పుండరీక మేవ మక్షిణి' అను ఛాందోగ్య ఉపనిషద్వచనమును వ్యాఖ్యానించుచు, మర్కట పశ్చాద్భాగమువలె, పుష్కొత్తముని కన్నులు ఎఱ్ఱగా నున్నవని యర్థము చెప్పెను. రామానుజుల యర్థ మనుచిత మని ఉద్ఘాటించి, ఈ క్రింది విధముగ సరియైన అర్థమును వక్కాణించిరి :-

“గంధీరాంభ స్పముద్భూత సుమృష్ట నాళ రవికర వికసిత పుండరీక ద మలాయతేక్షణః.”

లోతు నీటిలో పుట్టి, బాగుగా పుష్టి నందిన కాణ గల్లి, కిరమలచే వికసించజేయబడిన కమలము (సితాంభోజము) వంటి నిర్మలమైన కన్నులు కలవాడు. 'కప్యాసం' శబ్ద పుష్పత్తి ఇది. కం = జల, పిబతి = త్రాగువాడు. కపిః = సూర్యుడు. తేన ఆసత = ఆరవి వికసిత మగు పుండరీకము, (కం = ఉదకం, ప్యాసం ఆననం ఉద్భవో యస్యేతి = నాళం తస్మిన్ ఆననం యస్యేతి.) ఈ యర్థము సర్వాంసుందరము, తర్క వ్యాకరణానుగృహీతము, విశిష్టాద్వైత సింధుత

నుసారముగ బ్రహ్మ భవనమునందు మూర్తికదా! భాగవత హృదయము కూడ నిడియే.

“తేషా మావిరభూత్ కౌరిః, స్వయమాన ముఖాంబుజః

ఏతాంబర దరః ప్రగ్ధ్య, సాక్షత్ సమృధ మమృతః.”

అని, శ్రీకృష్ణ పరిబ్రహ్మ దివ్య మంగళ విగ్రహ మభివర్ణితము

“పుంసాం మోహవ రూపాయ

పుణ్య క్షోణాయ మంగళమ్,”

అని, శ్రీరాముని దివ్యమందరి విగ్రహము మధుమయఘటిత మార్గదర్శియగు వాల్మీకి మహర్షిచే వర్ణింపబడినది. తదనుగుణమే శ్రీరామానుజులచే చెప్పబడిన శ్రుత్యర్థము. ఇది జౌహవిషదము కూడ. ఏలన, బ్రహ్మ నిఖలహేయ గుణ ప్రత్యక్షితుడుగదా!

“య ఏషో అంతరాదిత్యే హరణ్యయో పురుషో దృశ్యతే. ఆ ప్రణవాత్ సర్వ ఏవ హరణ్యయో హరణ్య తేజః హరణ్య క్షుత్రః.”

అని శ్రుతి - హేమ మందరుడుగ బ్రహ్మను అభివర్ణించినది. ‘బ్రహ్మ జ్యోతిషాం జ్యోతిః’ అని ముండకోనిషద్వర్ణన, బృందావనము వందలి త్రైలోక్య కాంతి శ్రీకృష్ణరూపము శ్రీమద్భాగవతమున అభివర్ణితము. వేదాంతాలంకార తాత్పర్యములకు పాన్నిహిత్య మున్నది. శ్రీ సమ్మార్గ్యారుల భగవత్సందర్శ రూపానుభూతి ఇటు అనుసంధేయము. ఈ భగవత్ప్రేమ పరిసృద్ధము, మహోన్నతము, భక్తి పరాకాష్ఠ, శృంగార రసము రసరాజ్య, అండాళ, రాధల విషయమున ఈ శృంగార రసము భక్తిగా పరిణతి నందినది. భోమవిషయ కామము, భక్త భగవత్కామ రూప పరిణామము నందినది. శృంగార రసము బ్రహ్మ రసము బ్రహ్మ

నందముగా పరిపక్వమై, ధన్యత గాంచినది. మిథునానందము కన్న బ్రహ్మానందము శత సహస్రాధిక మని జాపనిషద సూక్తి. బ్రహ్మానందము నిరుపమానము, విషయ కామముల కంటెను భగవత్ప్రేమ గొప్పది. జాపనిష దానందవల్లి, భూమవిద్య మధువిద్యలందు ఈ భగవద్రతి, ప్రీతి, భక్తి అనుత్తమకావ్య ఫణితిలో వర్ణింపబడినది. కైత్తిరీ యోపనిషత్తులో -

“ఆనందో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ ఆనందాద్యేషు ల్విమాని భూతాని జాయంతే. ఆనందేన జాతాని జీవంతి. ఆనందంప్రయం త్యఖినంవిశంతి,”

— (ఆనందవల్లి)

బ్రహ్మ ఆనందమయుఁ డనియు, సర్వప్రాణులు ఆనందమునఁ బుట్టి, జీవించి, ఆనందములో ప్రవేశించుచున్నవనియు దీని తాత్పర్యము.

ఈవిధముగా బ్రహ్మ - అనఁగా, శ్రీయఃపతి భువనసుందర మూర్తి యని సిద్ధాంతీకరింపబడినది. గవ్యత్రయమున భగవద్రామా నుజులు ఈ యంశమునే స్తోత్ర రూపమున విశదీకరించిరి.

సింహావలోకనము

భారతీయ తత్వశాస్త్ర సంప్రదాయానుసారముగ, భారతీయ దార్శనికులు పూర్వపక్ష వాదముల నిరసించి, స్వమతస్థాపన మొనర్చుట పరిపాటి. ఈ వాదావహము నిష్పక్షపాతి బుద్ధితో, సభా మర్యాదా నుసారముగ, పద వాక్య ప్రమాణ శాస్త్ర పద్ధతుల ప్రకారము జరిగెడిది. జూటుదనమున సభ లెక్కు చొరవకాండ్రకు స్థానము లేదు. శేషముషీ ప్రతిభా వ్యుత్పత్తులు, నైతిక - ఆధ్యాత్మిక విలువలు అనాటి వాదులకు కలవు. విజితుఁడు విజేతకు శిష్యుఁ డగుచుండెను. ఇది వారి నిజాయితీకి ప్రబల నిదర్శనము బుద్ధి, శంకర, రామానుజ, పూర్ణ

ప్రశ్న, వైతన్యాదులచే నొప్పొబడిన మతము యొక్క - మార్పిసులు విశేషయందుగల గౌరవ, విశ్వాస ఫలములేగాని, బలాత్కృతములు కావు, హృదయ పరివర్తన జనితములు.

పూర్వ దర్శనములు కొన్ని ఆదృశ్య మగుటకు కారణము భాస్కరుని భేదాభేద సిద్ధాంతముల వంటివి - అవి తోదయ మములు కాకపోవుటయే, అద్వైత విశిష్టాద్వైత వేదాంతములు నేటికిని వ్యాప్తిలో నుండుటకు, వాని అంతస్సారిము కారణము, పండిత సామర జన గంజకము లగుట కారణము. ఉజ్జ్వలమైన ఆచార్య పరం పర కల్గియుండుటచే, విశిష్టాద్వైతము కాల గర్భమున లీనముకాలేదు. ఇక ఈ మతవ్యాప్తి, ఈ మతానుశూయలపై ఆధారపడి యున్నది. శ్రీమద్రామానుజులు ప్రప్రథమాజ్ఞ - శ్రీ భావ్య పరసము, ప్రసవ సము, తత్ వ్యాప్తియే కదా ! శ్రీ వేదాంత దేశికులు శ్రీ భావ్య మును ముప్పదిపాల్లు పఠించిరిట !

విశిష్టాద్వైత ప్రమాణ సిద్ధాంతము శ్రుతి యుక్తుల సమన్వయించును. కేవల మూఢవిశ్వాసాత్మకము కాదు, కేముషీ సర్గరక మాత్రమే కాదు, మధ్యే మార్గము నవలంబించును. వేదము పర బ్రహ్మ ఆధ్యాత్మిక అపౌరుషేయ సత్య సమన్వితము, నిశ్చసితము, యుక్తి యుక్తము, కాంత దర్శుల అనుభవ సిద్ధము, శ్రుతి యుక్తి అనుభవము అపూర్వమగు కలయిక - వాసుదేవ, శ్వేతకేతు, బోధాయన, ప్రహ్లాద, సమ్యాఖ్యారుః ప్రాచీన సంప్రదాయ సిద్ధము. చిదచిత్తులు బ్రహ్మవలన అర్థవంతములు, సర్వ విభానమా యధార్థమే. భ్రమాది జన్మ క్షానమున నిజ మున్నది.

బ్రహ్మము సగుణము, సత్త్వగుణము సత్త్వయోగసర్వవ్యాప్తి, సర్వాధారము. ఈశ్వరయూపి యుక్తి నియంత్రము, కర్మ కర్మకుల వసు

భవింపజేయును. చిదచిత్తులకు, బ్రహ్మకు శరీర, శరీరి సంబంధ మున్నది. సర్వాంతర్యామి బ్రహ్మ.

చిదచి చ్ఛరీరుడు బ్రహ్మ. సత్కార్యవాదానుసారముగ సత్ పదార్థము నామ రూప వ్యాకరణము చేయుచు, సృష్టికి పూర్వము చిదచిత్తులు సూక్ష్మరూపమున బ్రహ్మలో నుండెను, సృష్టికి పూర్వము, తర్వాత చిదచిత్తులు బ్రహ్మప్రకారములే.

జీవు లనేకులు, నిత్యులు, జ్ఞానవిశిష్టులు, అఘస్వరూపులు. జీవుని జ్ఞానము అనంతమైనను, సంసారి దశలో కర్మబద్ధము. జీవుడు - విశేష్యము, విశేషణము, బ్రహ్మయొక్క అప్పధక్ సిద్ధ విశేషణము, అంత. జీవితమునందలి దుఃఖములు జీవుని అవిద్యవలన గల్గినవి.

బ్రహ్మ పరిశుద్ధుఁడు. బ్రహ్మ జీవుల జ్ఞానము సదృశము. సాంసారిక సాగరము దాటవలచిన తిత్త్వవేత్త ముముక్షు వగు చున్నాడు. స్వర్గ భోగములు అస్థిరములు - కనుక, అతనికి సరిపడవు. భక్తి అతని పరమ సాధనము, కర్మ జ్ఞాన భక్తియోగములు సోపాన త్రయము. కర్మ యోగమున ఫలాభిసంధిరిహితకర్మ - నిష్కామకర్మ యగును. (Renunciation in action and not of action).

వేదార్థసంగ్రహమున శ్రీమద్రామానుజులు - వర్ణాశ్రమ ధర్మానుగుణ కర్మాచరణము కర్తవ్యమని బోధించిరి. అయితే, భగవ దర్పితముగ చేయవలెను. ఆగామికర్మ మన చేతిలోనిది. ప్రారబ్ధము అనుభోక్తవ్యము మొదట పురుష ప్రకృతి వివేకము. అంతరయోగాభ్యాసము రెండవది. వాసనల శాంతింపజేసి, సమాధిపరుఁడగును. ఇది ఆరూఢుని కైవల్య దశ. అనఁగా - ముక్తి ప్రాంగణము.

భక్తిలో స్వార్థము భగవ దర్థ మగును. సాధన సప్తకము, అష్టాంగయోగము సహాయకారులుగ భక్తుడు ముప్పదిరెండు (82)

ఉపాసనారీతులలో నొకదాని ననుష్ఠించి, బ్రహ్మను స్వశరీరిగ భ్యాసించును. ఇత్తి ప్రీతిపూర్వక జననాంతరి పాపృదయత బ్రహ్మోపాసన. ఇత్తి - త్రైవిధి కాధికారియు ప్రపత్తి - సర్వాధికారియు. పను పశీ, మృగాదులకుగూడ అనుష్ఠేయము. భగవదనుగ్రహము నిర్వాణమనియు, సర్వాజమనియు స్వల్ప సిద్ధాంతి భేద మున్నది. 1. మార్గాల 2. మర్కట కిశోరవ్యాయము లిట అన్వయించును.

(1) Justification by faith, 2 Justification by works) (1. Self Surrender Theory (2) volitional Theory)

శ్రీమన్నారాయణుడు ఉపాయము, ఉపేయము అను విషయమున వివరింప త్తి లేదు. (God is Love & Love) సమ్యాఖ్యానముల భగవత్ తత్వయత్వము, పావశక్యము ఇత్తి ప్రపత్తుల మేలు కలయిక, ఒక విశిష్టాద్వైతానుభవము. అఖ్యానముల భగవద్విరహము శరీర శరీరి భావమునకు చక్కని వ్యాఖ్యానము. ఆత్మ లేక శరీర ముండదు. ఆత్మ, అంతర్యామి లేక ఉండదు ఆత్మ ప్రపన్నుడు ముక్త ప్రాయుడు. బ్రహ్మ జ్ఞాన లక్ష్మ్యము బ్రహ్మసందము. ఆ బ్రహ్మసంద లోకము కొననివద వర్ణనాతీతము. కాన్య ఉపమా లక్షణా సామ్యగ్రీ సహాయమున దిబ్ మాత్రముగ సూచితము. ప్రపన్నుడు శేషిత్వైకద్యమున పరిమి తృప్తుఁడగును. అఖ్యానాచార్యులు శాంతదర్శులై, బ్రహ్మ సాక్షాత్కారము నందిరి.

ఆత్మేప, సమాధానములు

1) పాంచరాత్ర, ప్రబంధములు అపైదిగములుకాన, పానిని ప్రమాణముగా గొన్న విశిష్టాద్వైత మెట్లు ప్రమాణిత మగును ?

తత్త్వతాత్పర్యమున సత్యముయొక్క మూలముకన్న విలువ గొప్పది. పాంచరాత్రాగమము భగవద్వచనము, ఉపనిషత్సారము.

“కమ ప్యాద్యం గురుం వందే కమలా గృహమేధినమ్
ప్రసక్తా ఛందసాం పక్తా పాంచరాత్రస్య యః స్వయమ్.”

అనునదియే ఇందులకు పరమ ప్రమాణము. కనుక, ప్రామాణికమే. శ్రీయామునాచార్యులు ‘ఆగమ ప్రామాణ్యము’నందును, శ్రీవేదాంత దేశికులు ‘పాంచరాత్రరక్ష’ యందును ఈ పాంచరాత్రాగమము ప్రామాణికమని బహు భంగుల నిరూపించిరి. దివ్య ప్రబంధము బ్రహ్మసాక్షాత్కారము నందిన క్రాంతదర్శుల యనుభవము గాన, వేదతుల్యమే.

(2) అద్వయ పరిబ్రహ్మము సగుణము, నిర్గుణశ్రుతులు హేయ గుణ అవధాననపర మనుట ఎట్లు పొసగును ?

నిర్గుణ వస్తువు ప్రమాణసిద్ధము కాదు. భావాతీతము. దార్శనిక మతి మగు విశిష్టాద్వైతము - వేదాంతశాస్త్ర పరిబ్రహ్మము, మత రీత్యా ఆరాధ్య దైవ మగు ఈశ్వరుడు ఒక్కరే యని ఉద్ఘోషించును. ఇద్దరు బ్రహ్మల నంగీకరింపదు.

(3) శరీర శరీర సిద్ధాంతమున బ్రహ్మచిదచిద్విశిష్ట జగత్తునకు అభిన్న నిమిత్తోపాదన కారణమెట్లుగును? చిదచిత్తులు బ్రహ్మశరీరము, అవి జగదుపాదాన కారణమైన, పరమాత్మ నిమిత్తకారణమేకదా ?

ఈ శంక తప్ప. విశిష్టాద్వైతము గణితశాస్త్రము కాదు. విశిష్టాద్వైత తత్త్వ మవగాహన చేసికొననివారి కుశ్యంక ఇది. సృష్టికి పూర్వము బ్రహ్మలో సూక్ష్మ రూపమున నున్న చిదచిత్తులు సృష్టిలో స్థూల రూపము దాల్చుట బ్రహ్మ సంకల్పమే; బ్రహ్మ అభిన్న నిమిత్తోపాదానకారణమే. శరీర శరీర భావ తాత్పర్యము. తత్త్వము విశిష్ట అద్వైత మని చెప్పటయే. నిర్వికారిబ్రహ్మము

వికారప్రపంచ మగుట శాస్త్రసిద్ధము. అనఁగా - బ్రహ్మముప్రపంచము కాలేదు, ప్రపంచములో అంతర్యామి మాత్రమే. సృష్టి - లీలార్థమే.

(4) బ్రహ్మ చిదచి చృరీయః డయివ శరీర కాధలు సోకవా ? సంసారి కాదా ?

శరీర శరీరి భావము సరిగా అర్థముచేసికొన్న, ఈ శంక రాదు. బ్రహ్మ, జగత్, అంతర్యామి తత్ అతీతులు. శరీర శరీరి భావ మాత్మీయతా దోషితకము. అట్లు కాకున్న, శారీరక శాస్త్రమే లేదు.

(5) జీవునకు అనంత విభు రూప ధర్మ జ్ఞానమె క్లుండును ?

దీపము, త త్రుకాశమువలెనే, అనంత అంతరాళము, ఆగుపు, తుల్య అనంత్య గుణకములే. ముక్త వామదేవ జ్ఞానము అనంతము. అట్లే, జీవునకు అనంత జ్ఞాన ప్రభవ మగు శక్తి (Potentiality) ఉన్నది. నానాజీవ అద్వైత వాదముల కిది సమన్వయము. ఏక జీవ వాదమున ఒకడు జీనస్యక్తుఁ డయివ, బ్రహ్మలో ఏకమైన, మిగిలిన జీవు లుండుట ఎట్లు ? కాన, అద్వైతవాదముకంటె నిది యుక్తి యుక్తము. శాస్త్రానుభవములు విశిష్టాద్వైతమున కుపోద్బలకములు.

(6) జీవునకు స్వేచ్ఛ కలదా ?

ప్రకృతి గుణములు గాని, భగవత్కృత్యముగాని జీవస్వేచ్ఛను నియమించును. కాని, వైతికముగ స్వేచ్ఛ యున్నది. జీవుడు గుణముల స్వసంకల్ప బలముచే అతిక్రమింపవచ్చును భగవదానుకూల్యము వందవచ్చును.

(7) కర్మయు, వైవ కృపయు ఎట్లు సమన్వయించును ?

ఇవి ద్వంద్వములు అయినను, ప్రేమ శాసనము (Law of Love) మతమున కలదుకదా ! బ్రహ్మ ఒక్కడే యైనను ఈశ్వర - ఈశ్వరీ భావమున భక్తోద్ధరణ గావించును. ఈశ్వరునికి వైషమ్య నైఋతి ణ్యములు లేవు, కర్మానుగుణముగ జీవులకు ఫల మొసంగును. 'శ్రీ' శ్రియఃవతి హృదయ రాజ్య. ఈశ్వరుని ధర్మమునకు దయాగుణము వన్నె చెచ్చును. శ్రీవైష్ణవమత సిద్ధాంతము ఈశ్వర ధర్మ శాసనము, ప్రేమల మేలు కలయిక. ఈ ప్రేమ సామాజ్యము అపూర్వ విశేషము. ముక్తి ఒక దానము, ఒక లాభ సముపార్జనకూడ, గురు ప్రసాద - ఈశ్వర కటాక్షములు లేక సిద్ధింపదు.

(8) విశిష్టాద్వైతమున భగవంతుడు ప్రేమ స్వరూపుడు, భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానము మోక్షదాయకము, (Thought & feeling) గీతాచార్యుడు భక్తుని జ్ఞాని యనుచున్నాడు. ప్రేమ అన్యోన్యము, రాసలీల పరమ పావనము. ద్రమిడాచార్యు డిట్లనుచున్నాడు :-

"ఎనందితభయా హి కర్మణి రాజ్యానం ప్రేషన్తి న ప్రీతోఽలం పలా యేతి శామ్రుపర్యాదా."

ఫలమును పొందుటకై కర్మల నొనర్చి, పరమాత్మను సంతోషింపజేయుచున్నారు. పరమాత్మ సంతోషించిన చాలుననుకొనుచున్నాడు, ఇదియే శాస్త్ర పద్ధతి.

పరిశుద్ధ హృదయయులు, కామ గంధము లేనివారే రాసలీలా మాహాత్మ్యము నెఱుంగగలరు. కూరత్తాళ్వాన్ ఈ విషయమునే తమ 'అతిమానుష స్తవము'న చమత్కార సహితముగ నిట్లు సాయించిరి:-

"యత్త్వత్త్రియం తదిహపుణ్య మపుణ్య మన్యత్
నన్యత్తయో ర్భవతి లక్షణ మత్ర జాతు
దుర్మాయతం తప తు యత్కిల రానగోష్ఠ్యాం
త త్కిర్తనం పరమపావన మామనన్తి."

నీకు ప్రియమైనదే పుణ్యము - నీ కప్రియమైనదే పాపము. ఆ పుణ్య పాపములు కింత కంటెను నేడు లక్షణ మెప్పుడును లేదు. రాగోష్ఠి యందలి నీ భూర్త చేష్టితమును కీర్తించుటయే పవిత్రమని చెప్పుచున్నారు."

'పుణ్య పాపే విధూయ' అని శ్రుతి, పుణ్య పాపముల నధిగమించిన తరువాతనే విశ్లేయన ప్రాప్తి యనుచున్నది.

(9) పరమపదము భూతలస్వర్గముని వర్ణించుటలోను, ఇంద్రియముల మనుటలోను మానుష భావము (Anthropomorphism) ఉన్నదికదా !

స్వర్గలోక వాహినీ తీరప్రాంత వనములందు, ఫల భార నమ్ర తరుచ్ఛాయలలో - మందానిల సేవ్యమానులై, కార్తవ్యర సూర్య కాంతిలో - ముక్తులు, అది, పాడి, కాత్తిక వాద తత్పురుషులై సుఖంతుడు' అను విమర్శ - సహృదయ కృతము కాదు, సరియైనది కాదు. కావీతకీ ఉపనిషత్సులమే శ్రీరామానుజ కృత పరమపద వర్ణనము. కావున ఈ విమర్శ, ఆ ఉపనిషత్తుకే అన్వయింపవచ్చును. వివేక వైరాగ్యములు ముక్తిసోపానములు. పరమపదము దేశకాలా నవచ్ఛిన్నము, తదతీతము. కుద్ధ భావాగ్గుడు లగు ముక్తులకీ అనుభావ్యము. ఉపనిషత్తులు కావ్య లక్షణా, ఉపమా సామ్యగ్రీ సాహాయ్యమున ఇంద్రియాతీత అనంత విషయమును వర్ణింపగా, ఈ విమర్శకు దృఢాగ్రవశుడై, అనంతములను, (Infinite) ఐంద్రిక విషయములుగా భావించి పోరబడుచున్నాడు ఉపనిషత్తులు బ్రహ్మగంధ, బ్రహ్మరూప, బ్రహ్మరీస, బ్రహ్మనందములు బ్రహ్మనుభవ అపర పర్యాయములుగా సూచింప, అందలి గంధ - రూప - రస గ్రహణము మూర్ఖతమే చేసి, బ్రహ్మను విస్మరించుట దోషనిషదర్థప్రహణమే యగును. బ్రహ్మనుభవ మూసందపూర్ణము, అతి పవిత్రము.

(10) విశిష్టాద్వైతము సిద్ధాంత పరముగ అద్వైతము, అనుపాన పరముగ భగవదస్తీత్య వాదము, భేదాభేదవాద సదృశము. ఈ యంశము లెట్లు పొసగును ?

ఈ యాక్షేపము విశిష్టాద్వైతమునకు సంబంధించినది చూత్రమే కాదు - సామాన్యముగ సమన్వయ సిద్ధాంతములపై వచ్చు విమర్శయే. ఉత్తర దక్షిణ ధృవ దర్శనములు కలియవు సమన్వయమున నవి సంధిమార్గ మనియు, పరిష్కార పద్ధతి యనియు, సహనగుణ మనియు పెదవి విరచెదరు. విశిష్టాద్వైతము భేదాభేద, అద్వైతవాదములకు విరుద్ధమే. విరుద్ధ సామానాధికరణ్యము, దైవదివ్య స్వభావమునకు చెడు నాపాదించుట, భేదాభేదవాదదోషములు విగ్రహ స్థానములు. అద్వైత నిర్గుణబ్రహ్మము, ఏక జీనవాదము, జీవన్ముక్తి, మాయా వాదము, వివర్త వాదము, అనిర్వచనీయ ఖ్యాతి - విశిష్టాద్వైత మంగీకరింపదు. అనేక జీవ, సగుణ బ్రహ్మసత్యార్థ ఖ్యాతి, విదేహముక్తి వాదముల విశిష్టాద్వైత మంగీకరించురు. ఇట్లు రెండును విరుద్ధములు. భగవంతుడు ప్రేమమూర్తి యని విశిష్టాద్వైత నిర్వచనము.

ఉపసంహారము

“కాణాదం పాణినీయం చ సర్వ శాస్త్రోపకారకమ్.”

అను సూక్తి ననుసరించి, న్యాయ - వైశేషిక దర్శనములు సర్వోపకారకములుకదా! అవి యెట్లు భగవద్రామానుజులచే నిరస్తము ? అనగా - సమాధాన మిది -

గౌతమ మతము పూర్తిగా నిరాకరింపబడలేదు. యుక్తి యుక్తము గ్రహింపబడినది, పరకల్పిత తటాక తీర్థము వలెనా,

తదంత పంకము స్వీకరింపడుగాదా ! పరమాణు కారణత్వ సిద్ధాంతములు - పామాన్య విశేష సమవాయ పదార్థత్వము ఉపమానాదుల పృథక్ ప్రమాణత్వి కల్పన, సంఖ్యా పరిమాణ, పృథక్త్వ, పరత్వా పరత్వ, గురుత్వ ద్రవత్వాదుల పృథక్ గుణత్వ కల్పన, దిశద్రవ్య మను కల్పన మొదలగు బ్రహ్మ సూత్రకార విరుద్ధ ప్రక్రియలను భగవద్రామానుజులు నిరాకరించిరి. కనుక, పై సూక్తి విశ్లేషించడు. ఇతర దర్శనములందలి యుక్తియుక్తాంశములు శ్రీమద్రామానుజులు గ్రహించిరి.

మొత్తమమీద శారీరక శాస్త్రమును విశిష్టాద్వైతము ప్రకటన జేదాంత సమన్వయము చేసినది, ఆపారితః స్ఫురించు శ్రుతి వైరుధ్యమును ఘటక శ్రుతుల ద్వారా పరిష్కరించినది. శ్రీభాష్యకారులు పూర్వ పక్షముల నిరసించి, సిద్ధాంతమును స్థాపించిరి, విశిష్టాద్వైత దర్శన స్థాపన మొనరించి, మానవాళికి మార్గదర్శకులై, 'ఇతి సంస్థానమంబు' అని మంగళాశాసనము గావించిరి

"శేషో వా నైవ్యవాకో వా శ్రీపతిర్వేది పాత్తికైః ।

వికల్పాయ మహాప్రాణైః లాష్యకాలాయ మంగళమ్ ॥"

శ్రీ రామానుజ స్తుతి

పూర్వకవి విరచితము

శ్రీ రామానుజ యోగీరాజ విహిత సిద్ధాంత నిర్వాహకా !
సారోదార విశేష భూరి పదయా ! స్వామీ ! జగద్రక్షకా !
శ్రీరంగేశ్వర నిత్యవాప్య విహితా ! శ్రీభాష్యకారా ! గురూ !
శ్రీరమ్యాజ్ఞుల నిత్యమందం ! నిమం శేషాక్షు గోదాగజా !

ఉభయ విభూతి నాయకుడు, నుత్తమ శేశవసూరిపుత్రుడున్,
శుభచరితుండు, బూర్వపరిసూరిజన్మాశ్రయం, కున్నతోన్నతం
డు, భవభయ ప్రదారుడు, దృఢోజ్జ్వలచిత్తుడు, దివ్యచేష్టాడుం
బ్రభునర మంత్రపూజ్యుడగు భాష్యగురుం శౌగీ (బోమంగాపురన్).

ముద్దు మొగంబుం, గంజిగురుమోవి, దయారస మొల్కు- కన్నులున్,
నిద్దుపుంజెక్కు-లున్, పసిడి నిగ్గులుచేతెడి మేను, బాగుగా
దిద్దిన యూర్ధ్వపుండ్రమును, తెల్లని జన్నిదముం, త్రిదండముం
దద్దయు నొప్పు చిన్ని సిగచాల్చిన మా యతిరాజు గొల్పెదన్.

కవి పండిత పరిచయము

శ్రీమాన్ బృందావనం రంగాచార్యులు

జననము 18-2-1919 జన్మ స్థానము-ప్రకాశంజిల్లా పరుచూరుకు సమీపమున గల మీన్న పాలెము. జననీ జనకులు - రాఘవప్ప, తాండవకృష్ణమాచార్యులు.

శ్రీమాన్ రంగాచార్యులు గారు తమ పితృపాదుల యొద్ద సంస్కృతాంధ్ర భాషలలో నుశీలములై, అనంతరము తె నా లి - కోట

లక్ష్మయ్యనాయుడు సంస్కృత కళాశాలలో నాల్గు సంవత్సరములు విద్యాభ్యాసము చేసి 'భాషాప్రవీణ' పరీక్షతో ప్రథములుగా ఉత్తీర్ణులై, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమున బంగారు పతకమును బహుమానముగా పొందిరి.

ఇప్పటికి 35 సంవత్సరముల నుండి వీరు పరుచూరులో యాళ్ల గడ్డ రామన్న ఉన్నత పాఠశాలయందు ఆంధ్రోపాధ్యాయులుగా పని చేయుచు, వివిధ రంగములలో విఖ్యాతి నార్జించిరి.

రచనలు - (1) ఆదర్శమూర్తులు (2) త్యాగమూర్తులు (3) పుణ్యమూర్తులు (4) దివ్యమూర్తులు (5) తేజోమూర్తులు (ఇవి మొదలును గద్యకావ్యములు) (6) భక్తపోతన (7) గాల నాటికలు (8) అప్పాజీ (ఈ మూడును నాటకములు) (9) దివ్య దీక్ష - అన్నమా

చార్య (టి.టి.డి. ప్రచురణ) (10) గుహుడు (ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయమువారిచే, బి.ఏ. బి.కాం. తరగతులకు పాఠ్యముగా సంభావించబడిన పద్యకావ్యము) (11) శబరి (శ్రీ) వేంకటేశ్వర విశ్వ విద్యాలయమువారిచే, బి.ఏ. తెలుగు పాఠ్యభాగమునకు స్వీకరించబడిన పద్యకావ్యము) ఇంకను - (12) పూజా పుష్పాలు (13) మురళి (14) శాలబోధ మొదలైన పద్యరచన లనేకములు, ఇట్లు వివిధ ప్రక్రియలలో - నేటి వరకు శ్రీ రంగాచార్య లేఖనినుండి వెలువడిన కృతి రత్నములు ముప్పదికి మించి యు డును.

విద్యాభుల ఉపయోగార్థమై వీరిచే రచింపబడిన శాల నాటికలు, శాలబోధ, ఆంధ్ర వ్యాకరణము మున్నగునవి - ఆనేక పర్యాయములు ముద్రణ భాగ్యమును పొందినవి.

ఆంధ్రపత్రిక, ప్రభ, జ్యోతి, కృష్ణా వంటి ప్రముఖ పత్రికలలో వీరి గద్య పద్య రచన లనేకములు ప్రచురింపబడినవి.

శ్రీమాన్ రంగాచార్యులుగారు - ప్రముఖ కవి పండితులతో కలిసి, భువన విజయము, శ్రీనాథ విజయము, భారతానంతరణము మొదలైన సాహిత్యరూపక ప్రదర్శనములలో పాల్గొని, పేరు గాంచిరి.

భాగ్యనగరమున ప్రసంగ తెలుగు మహాసభలు జరిగినపుడు వీరు భువనవిజయ మహాసభలో పాల్గొని, ప్రభుత్వ సక్షమన ఘన సన్మానము పొందిరి.

తిరుపతి, సింహాచలము అన్నవరము, శ్రీశైలము మొదలగు ప్రముఖ దేవాలయములలో ఆధ్యాత్మిక ప్రసంగము లనేకములు చేసిరి.

ఆకాశవాణి విజయవాడ కేంద్రమునుండి, వీరి ప్రసంగములు, స్వీయ కవితలు ఎన్నియో ప్రసారములై, ప్రశంసలు పొందినవి.

III

1986 ఆగష్టు 4 - వ తేదీన పీరికి మద్రాసులో - యాన్లగడ్డ రాజ్యలక్ష్మి పెంకన్న చౌదరి కళాపీఠమువారి ఆవాద్య లభించుట విశేషము. పాంశ్చాత్యిక రంగమున విశిష్ట సేవలు చేసిన వారికి కళాపీఠము వారు ప్రతి సంవత్సరము ఆవాద్య యిచ్చు పదిమందిలో - ఈ సంవత్సరము శ్రీమాన్ రంగాచార్యులుగారు ఒకరుగా ఎన్నిక యగుట - వీరి బహుముఖ ప్రజ్ఞా విశేషముల కొక తార్కాణము.

శ్రీమాన్ రంగాచార్యులుగారు సహృదయులుగా, సాహితీ సమారాధకులుగా, ఉత్తమ ఉపాధ్యాయులుగా, ప్రముఖ వక్తలుగా, మధుర కవులుగా సుప్రసిద్ధులు.

శ్రీమాన్ కందాడై శ్రీనివాసాచార్యులు

జననము విజయవాహున వత్సరము, (డి. 12-11-1903) జన్మస్థానము గుంటూరు జిల్లా పొన్నూరు. జనన జనకులు - కమలమ్మ, వేంకట రాఘవాచార్యులు గారలు.

శ్రీమాన్ శ్రీనివాసాచార్యులు గారు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ మున బి. యస్.సి. డిగ్రీ పరీక్షలో

ఉత్తీర్ణులై, ప్రస్తుతిము హైదరాబాదులో - నిజాం సాయం కళాశాల యందు, రంగస్థల కళలో - పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్ డిప్లొమా కోర్సును అధ్యయనము చేయుచు, హైదరాబాదులోనే, బాలానగరులో మలేషా తా సంస్థవారి ఇంజోస్వింగ్ లిమిటెడ్ రీసర్చి అందు డెవలప్ మెంటు విభాగమున, రసాయన శాస్త్రజ్ఞులుగా ఉద్యోగము చేయుచున్నారు.

రామాయణ, భారత భాగవత, భగవద్గీతాదులందు వీరుకి అభిరుచి మెండు. భాగవత సత్సంగమునందు అభిలాష విశేషము. స్వాచార్యులు - శ్రీరంగ వాస్తవ్యులగు పూజ్యశ్రీ - శ్రీరంగనారాయణ జీయరుస్వామివారు.

ధనుర్దాస విజయము, యతిరాజ విజయము అను రెండు శ్రవ్య నాటికలు వీరి లేఖనినుండి వెలువడినవి. వీనిలో - మొదటి నాటిక, హైదరాబాదు రేడియో కేంద్రమునుండి ప్రసారమై, శ్రోతల ప్రశంసలకు పాత్రమైనది. వీరి లేఖనినుండి మున్ముందు ఇంకను - సంప్రదాయ బద్ధములు, సాహిత్య నిబద్ధములు నగు ఉత్తమరచన లనేకములు రాగలవని మనము విశ్వసింపవచ్చును.

శ్రీమాన్ బెలమచెర్ల రంగాచార్యులు

జననము 1912. జన్మస్థానము - కృష్ణాజిల్లా, ఉంగుటూరు జనపీఠము - వేంకటాచలము, శేషచార్యులుగారలు.

వీరు మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధించిన 'వ్యాకరణ శిక్షామణి', 'విద్వాన్' పట్టముల నలంకరించిరి. ఉస్మానియా

విశ్వవిద్యాలయమున తాళపత్రగ్రంథ పరిశోధకులుగా, ఓరుగల్లు నందలి ప్రభుత్వ కళాశాలలో సంస్కృతాంధ్రోపన్యాసకులుగా, మఱి - ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమున సంస్కృతాంధ్రోపన్యాసకులుగా, రీడరుగా ఉద్యోగములను విక్రీలి సమర్థతతో నిర్వహించి, సదవీ విరమణ గావించిన యనంతరము యు.జి.సి. వారిచే మఱి ఆ విశ్వవిద్యాలయమందే ప్రాచార్యులుగా నియుక్తులైరి.

రచనలు :- (1) హాళికుడు (నాటకము) (2) ఆంధ్రప్రతాపరుద్ర యశోభూషణము (అలంకారశాస్త్రము) (3) అలంకార వసంతము (4) ఆంధ్ర ముకుందమాల (5) ఆదర్శ భారత కథావళి (6) ఆంధ్ర లక్ష్మీ వైభవోదాహరణము (7) ఆంధ్ర లక్ష్మీ రత్నాకరము (8) కావ్యోద్యానము (9) కావ్య పుష్పాంజలి (10) ఆంధ్ర వీరులు (బాల వాఙ్మయము) (11) కాళిదాస కావ్యోద్యానము (12) ఆంధ్రాదిత్య విచార చక్ర (13) సోమనాథి విజయము (14) వాల్మీకి (15) భక్తభూషణ చంపువు (సంస్కృతము) (16) వ్యాఖ్యాత్ప చక్రవర్తి మల్లినాథ (సంస్కృతము మున్నగునవి.

వీనిలో - హాళికుడు (నాటకము) ముద్రాను, జెనారన్ విశ్వ విద్యాలయములచే కొంతకాలము పాఠ్యగ్రంథముగా నిర్ణయింపబడినది. ఆంధ్రప్రతాపరుద్ర యశోభూషణము (అలంకార శాస్త్రము) ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయముచే కొంతకాలము పాఠ్యగ్రంథముగా నిర్ణయింపబడినది.

ఏలూరులో రెండు సంవత్సరములుండి, వేంకట్రామా అంకు కోపారికోరికపై, 'ఆంధ్ర శబ్ద రత్నాకరము' అను గొప్ప నిఘంటువును రచించిరి. ఇది రెండు భాగములుగా ప్రచురింపబడి, బహుళ ప్రచారము నందినది.

వివిధ విషయములపై మైదరాబాదు రేడియో కేంద్రమునుండి వీరు చేసిన ప్రసంగములు - శ్రోతల ప్రశంసలకు పాత్రము లైవి. మైదరాబాదు సికింద్రాబాదులలో గల అనేక పాపిత్య ఆధ్యాత్మిక సంస్థలందు వీరు సభ్యులుగా, ఉపాధ్యక్షులుగా, అధ్యక్షులుగా వివిధ పదవుల వధిష్ఠించి, ఆ యా సంస్థలను విశేషముగ విలసిల్ల జేసిరి.

1972 ఏప్రిల్ 14 - చ తేదీన. జంటనగరములలోని అనేక సాహితీ సంస్థలు, అనేక ఆధ్యాత్మిక సంస్థలు వీరికి వస్తే పూర్తి సందర్భమున ఘనముగా సమ్మానించినవి. అభిమానులు, బంధు మిత్రులు, కవి సండితులు, శిష్య ప్రశిష్యులు మున్నగువారనేకులు వీరిని మహాన్నత స్థాయిలో సమ్మానించి. వీరియందు వారికిగల గౌరవ భావమును ఆభివ్యక్తము గావించిరి.

శ్రీమాన్ చించావట్టణం శ్రీరంగాచార్యులు

జనవము ధాతినామసంతత్ర
భాద్రపద బహుళ చ విశ్వాతి
(6-10-1931). జన్మస్థానము సిరి
పురము. హుజూర్ నగర్ తాలూకా
నల్లగొండ జిల్లా నివాసము
తొండ. సూర్యాపేట తాలూకా,
నల్లగొండ జిల్లా.

విద్యావ్యాసంగము :- ప్రాచీన
మిక దశలో వీరు తండ్రిగారి
సంత శ్రీవైష్ణవ సంప్రదాయము నెఱిగిరి. ఉన్నతి విద్యాభ్యాసము
సూర్యాపేట ప్రభుత్వోన్నతపాఠశాలలో 1955 సంవత్సరమున
H.S.C) మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్షలో ఉత్తీర్ణత, ఉస్మానియా విశ్వ
ద్యాలయమున ఇంటర్మీడియట్ 1958 లో బి ఏ 1961 లో
రింగ్లెల్లులోగల ప్రభుత్వ శిక్షణాలయములో బి యిడి 1963 లో,
స్నానియా విశ్వవిద్యాలయమున 1966 లో ఎం. ఏ. అనంతరము
ద్యోగ నిర్వహణ.

అధ్యాపకవృత్తిలో 16 సంవత్సరములు, జూనియర్ లెక్చరర్ గ
0 సంవత్సరములు. 1-1-81 నవంబరునుండి 1986 మే వరకు జడ్

వర్షంలో గల డాక్టర్ : బూరుగుల రామకృష్ణరావు ప్రభుత్వ డిగ్రీ
'భా'శాలలో ఆంధ్రోపన్యాసకులుగా 1986 జూన్ నుండి, మహబూబ్
నగరులోగల ప్రభుత్వ డిగ్రీకళాశాలయందు ఆంధ్రోపన్యాసకులుగా
పదవీ నిర్వహణ.

పరిశోధనము - 'గుడిమెళ్ళ రామానుజాచార్యుల ఖండి
కావ్యములు - సమగ్ర పరిశీలనము' అను అంశముపై వీరు -
ఓ.హెచ్.డి. పట్టమునకై పరిశోధన వ్యాసమును రచించి, 1986
సగవ్యులో - ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమున సమర్పించిరి.

విశేషాంశములు - ఆంధ్రభూమి, మహాసి, జనధర్మ, శక్తివన్,
భక్తివివేచన మున్నగు పత్రికలలో వివిధాంశములపై వీరి కవితలు,
వ్యాసములు ప్రచురితములైనవి. వివిధ విషయములపై వీరి ప్రసంగ
ములు, స్వీయకవితలు అనేకములు హైదరాబాదు రేడియో కేంద్రము
యండి ప్రసారమైనవి. పాహిత్య సంగీతములందును, భగవద్దాష్టగవత
సంసేవనమునందును వీరికి అనన్య మెండు.

శ్రీమాన్ తిరుమల నరసింహాచార్యులు

జననము. 1894. జన్మస్థానము
విజయనగరము. 1904నుండి 1919
వరకుమహారాజాంగ్ల కళాశాలలో
జీ దీ వి, సం స్కృత మధ్యమాస
కర్తృగ, మదరాసు విశ్వవిద్యాలయపు బి.ఏ. పట్టము సందిరి.
1919-20 లో రాజమహేంద్రవరమున యల్.టి. పట్టమునకు

జదివి, ఉత్తీర్ణులైరి, 1984 లో - మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయపు సంస్కృతాంధ్రభాషలలో - ఎం.ఏ. పట్టభద్రులైరి, 1920 జులై మొదలు, విజయనగర మహారాజాంగ్ల కళాశాలలో, ఉన్నతపాఠశాల యందు ఆంగ్లాధ్యాపకులుగా, 1927 నవంబరునుండి అచటనే కళాశాల కార్యకర్త, సంస్కృతోపన్యాసకులుగా, (భాషాశాఖకు ప్రధానాచార్యులుగా), 1942 జులైనుండి మహారాజా సంస్కృత కళాశాలాధ్యక్షులుగా పని చేసి, 1965 లో ఉన్యోగ విరమణ చేసిరి.

వీరు కొంతకాలము ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయములో - సంస్కృతాంధ్రములందు, బోర్డు ఆఫ్ స్టడీస్ లో మెంబరుగా, ఛీఫ్ ఎగ్జామినర్ గా, హైర్ మన్ గా (Sanskrit) పని చేసిరి. 1942 లో - నెల్లూరు కాలేజీకి యూనివర్సిటీ కమిషన్ లు భాషా ప్రతినిధిగా ఒకప్పుడు, మునిసిపల్ కౌన్సిలర్ గా పదవుల నధిష్ఠించి, మిక్కిలి సమర్థతతో నిర్వహించిరి.

రచనలు - మాలవికాగ్ని మిత్రమునకు వ్యావహారికాంధ్రీకరణము, ఒకటి రెండు దృశ్యకావ్యకల్పనలు, జననీ మననము, దుహితృస్మృతి (ఖండ కావ్యము) వివిధ సందర్భములలో గూర్చిన చాటువులు మున్నగునవి.

స వ ర ణ లు

పుట	వంత్తి	తన్న	ఁనన్న
7	13	వెంకటగా	లెంకటగా
8	8	ఆ ర్య	ఆవిర్య
18	28	ముఖ్యముగా	ముఖ్యముగా
21	10	జాతిర్య	జౌదిర్య
32	8	కమలము వలెను	కమలముల వలెను
40	౫6	ఎందెరుమానారులు	ఎందెరుమానారులు
40	20	తిరుప్పావై	తిరుప్పావై
41	10	చేపివ	చేపివ
42	7	యమును	యమును
50	14	తస్మా కుతే	తస్మాః క్రుతే
51	4	స్తోతరత్న	స్తోతరత్న
55	4	సమ్యతి చి	సమ్యతించి
55	24	ప్రసన్నామృతము	ప్రసన్నామృతము
68	21	గోష్ఠిపూర్ణులు	గోష్ఠి పూర్ణులు
69	28	గోష్ఠి, పూర్ణులు	గోష్ఠి పూర్ణులకు
69	28	గోష్ఠి, పూర్ణిర్	గోష్ఠి పూర్ణిర్
70	4	తేగి	తేగి
70	28	గోష్ఠి, పూర్ణుల	గోష్ఠిపూర్ణుల
71	9	గోష్ఠి పూర్ణుల	గోష్ఠిపూర్ణుల
71	19	1 10 - 1118	10 10 - 1118
71	25	ప్రవచనముగాక	ప్రవచనమువేగాక

పుట	సంఖ్య	తత్వ	ఋత్వ
72	19	సజ్జనుడై నను	సజ్జనుడై నను
73	15	గోష్ఠిపూర్ణులను	గోష్ఠిపూర్ణులను
73	21	వంపగా	వంపగా
76	18	భార్య	భార్య
85	10	స్థితివి	స్థితివి
86	12	యాత్ర	యాత్ర
95	3	సీలాలకాపృత	సీలాలకాపృత
134	1	క్తిర్తికౌము	క్తిర్తికౌముది
136	24	దీప్తుల	దీప్తుల
156	19	వానిడై	వానిపై
164	14	యొక్కచేయుచు	చేయుచు
168	6	Panasya: y	Philosophy
171	12	పాపములను	పాపములను
176	8	కరుణయు	కరుణయు
180	25	నిరయంప	నిరయంప
184	16	ఆరణ్యనీయము	ఆదరణీయము
199	10	రజితముగా	రజితముగా
210	26	అధికరము	అధికరణము

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కాముడి

పోషకులు

1. క్రైమాన్ సంఘం వర్ణావళిదారులు గుడిబాడ

సాధారణ సభ్యులు

1. క్రైమాన్ వంగళ వెంకటాచార్యులు హైదరాబాదు

2 .. పర్వారు అనంత నారాయణాచార్యులు పోలూరు

3. .. తిరుక్కోటేశ్వారి అనంత లక్ష్మీ కయసం గుంటూరు

4. పర్వతీ - ఎల్లంరెడ్డి చాలక్ష్మిప్రెస్సి ఇందుకూరుపేట

విరాళిములు

1. క్రైమాన్ కిరాంటి వెంకట వరసింహాచార్యులు, వెంటపాడు రు. 116

2. .. శ్రీ పెరుంబూరూరు శ్రీరంగాచార్యులు, పాలెం 100

మూ మాట

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కాముడి గ్రంథ ప్రచురణ మహోద్యమ మిప్పుడు బహు ద్యయ ప్రయోజనకరమైనదిగా ఉన్నందున, ఈ మహోద్యమ నిర్వహణమునకు టి.టి.డి. వారు ఇతోధికముగా గరిష్ఠ పరిమాణమున ఆర్థిక సహాయము గావించవలెననియు, సంప్రదాయాలు, సంప్రదాయాధిమానులు మా గ్రంథమార్గో న్యాయము మూలమున సహకరించవలెననియు వచ్చి కొముడిలో మనవి చేసినట్లున్నాము. ఇందుకు ఫలముగా - టి.టి.డి.వారు ఈ నిర్వహణ కొముడికి మరికొంత ఆర్థిక సహాయ మందించిరి సంప్రదాయాలు, సంప్రదాయాధిమానులు కొలదిమందిమాత్రమే న్యాయముగా తేరి, సహకరించిరి. కాని, ఈ సహాయ సహకారములు వ్యర్థము అగునట్లే చాలవు. కావున, టి.టి.డి. వారు ఇతోధికముగా గరిష్ఠ పరిమాణమున ఆర్థిక సహాయము గావించవలెననియు, సంప్రదాయాలు, సంప్రదాయాధిమానులు మా గ్రంథ మార్గో విధిగా, ఆర్థిక సంఖ్యలో న్యాయముగా చేరువమూలమున సహకరించవలెననియు మరలమీకసారి కోరుతున్నాము. ఇట్టి సహాయ సహకారములు సంపూర్ణముగా లభించినగాని, శ్రీ రామానుజ కీర్తి కాముడి పోషక కళా విధివర్ణము కాజాలదు.

— ప్రకాశకులు

అష్టమి కాముడిలో రానున్న రచనలు

1. శ్రీ వేంకటాద్రిశర్వర స్తుతి
శ్రీమాన్ కోటభట్టరు శ్రీరంగాచార్యులు
2. దివ్య ప్రబంధ సీరాజసము
శ్రీమాన్ ధనకుధరం వరదాచార్యులు
3. భగవద్విషయము - త ద్విశేషము
శ్రీమాన్ కిదాంబి శ్రీనివాస రామాన్యాచార్యులు
4. శ్రీ రామానుజ దర్శనము
శ్రీమాన్ వట్టా విజయ రామచార్యులు
5. శ్రీ రామానుజ శవరత్నములు
శ్రీమాన్ నల్లాన్ చక్రవర్తుల వేంకట రామచార్యులు
6. శ్రీమద్రామానుజులు - యోగవిద్యా రహస్యము
శ్రీమాన్ చింబావట్టణం శ్రీరంగాచార్యులు
7. ధనుర్దాసు
శ్రీ వృతుంబాక శ్రీకృష్ణయ్య
8. తిరునామములు - వైష్ణవ తత్త్వము
డాక్టర్ కిదాంబి నరసింహాచార్యులు

